

POLITIČKI UTICAJ NA JAVNA PREDUZEĆA I MEDIJE

Transparentnost Srbija, 2017.

www.transparentnost.org.rs

Izdavač: Transparentnost - Srbija

©2017 Transparentnost - Srbija. Sva prava zadržana.

Za izdavača: Bojana Medenica

Autori: Zlatko Minić i Nemanja Nenadić

Ova publikacija izrađena je uz podršku Ministarstva spoljnih poslova Kraljevine Holandije, ambasada u Republici Srbiji, a u okviru MATRA programa. Svi izneti stavovi predstavljaju isključivo stavove Transparentnosti Srbija i ne moraju odražavati stavove Ministarstva spoljnih poslova Kraljevine Holandije ili ambasade.

Kingdom of the Netherlands

Sadržaj

Sažetak	8
Problem partijskog uticaja na javna preduzeća i posrednog uticaja na medije	10
Metodologija.....	11
Zakonski okvir	14
Novi Zakon o javnim preduzećima (Sl.glasnik 15/2016).....	14
Podzakonski akti.....	15
Sprovođenje Zakona o JP u oblasti profesionalizacije i departizacije upravljanja	18
Izbor direktora	18
Zakonski uslovi	18
Praksa izbora direktora – početno stanje	18
Raspisivanje novih konkursa	19
Istek mandata po konkursima iz 2013	21
Stanje na kraju avgusta 2017. godine	21
Izbor direktora JP, pregled stanja po preduzećima iz uzorka	22
1. EPS.....	22
2. Srbijagas	23
3. Srbijašume.....	23
4. Srbijavode	23
5. Elektromreža Srbije.....	24
6. Službeni glasnik.....	25
7. JP PEU Resavica	25
8. JP Putevi Srbije	26
9. Pošta Srbije	26
10. Skijališta Srbije	27
11. Zavod za udžbenike.....	28
12. JP NP Fruška Gora	28
13. JP Nuklearni objekti Srbije	28
14. Javno vodoprivredno preduzeće Vode Vojvodine	28
15. JP Vojvodinašume	29

16. JKP Parking servis Beograd.....	29
17. JKP Gradska čistoća Beograd	30
18. JKP Informatika Novi Sad	30
19. JKP Toplana, Niš	32
20. JKP „Paraćin“	33
21. Ingas Inđija	35
22. JP „Turistički centar Grada Zrenjanina“	36
23. JP „Direkcija za urbanizam“, Kragujevac.....	36
24. JKP „Vodovod“, Surdulica	37
25. JP „Direkcija za građevinsko zemljište i puteve“, Bosilegrad	37
26. JP „Komunalac“ Pirot	38
27. JKP Napredak Sokobanja.....	38
28. JKP Gradska toplana Novi Pazar.....	38
29. Zoološki vrt Jagodina.....	39
30. JP „Subotica-trans“ Subotica.....	39
Izbor nadzornih odbora	41
Uvod	41
Poređenje zakonskih rešenja iz 2012. i 2016.....	41
Problem tumačenja prethodnog iskustva.....	42
Tumačenje kvalifikacija u praksi – prelazni period	43
Biografije na sajtovima	43
Stručno usavršavanje	44
Pregled utvrđenih nepravilnosti i stanje.....	44
Nalazi za pojedina preduzeća	45
1. EPS.....	45
2. Srbijagas	46
3. JP „Srbijašume“	48
4. Javno vodoprivredno preduzeće „Srbijavode“	49
5. Elektromreže Srbije.....	50
6. JP „Službeni glasnik“	51
7. JP PEU Resavica	53
8. JP „Putevi Srbije“	54
9. Pošta Srbije	56

10. Skijališta Srbija	58
11. Zavod za udžbenike	60
12. JP NP Fruška Gora	61
13. Nuklearni objekti Srbije.....	62
14. Javno vodoprivredno preduzeće „Vode Vojvodine"	65
15. JP „Vojvodinašume", Petrovaradin	66
16. JKP „Parking servis“	67
17. JKP „Gradska čistoća“	68
18. JKP „Informatika“, Novi Sad.....	69
19. JKP Toplana, Niš	70
20. JKP „Paraćin“	72
21. JP „Ingas“, Inđija	72
22. JP „Turistički centar Grada Zrenjanina“	74
23. JP „Direkcija za urbanizam“, Kragujevac.....	74
24. JKP „Vodovod“, Surdulica	75
25. JP „Direkcija za građevinsko zemljište i puteve“, Bosilegrad	76
26. JP „Komunalac“ Pirot	76
27. JKP Napredak Sokobanja.....	77
28. JKP Gradska toplana Novi Pazar.....	78
29. Javno preduzeće Zoološki vrt Jagodina.....	79
30. JP „Subotica-trans" Subotica.....	80
Transparentnost i javnost rada javnih preduzeća	81
Obaveze objavljivanja po starom i novom zakonu	81
Praksa (ne)transparentnosti	82
Pregled utvrđenih nepravilnosti i stanje	83
Objavljivanje obaveznih podataka	84
1. JP „Elektroprivreda Srbije“	84
2. JP „Srbija gas“	84
3. JP „Srbijašume“	86
4. Srbijavode	86
5. JP Elektromreže Srbije.....	86
6. JP „Službeni glasnik“	87
7. JP PEU Resavica.....	88

8. JP „Putevi Srbije“	88
9. JP „Pošte Srbije“	89
10. Javno preduzeće skijališta	89
11. JP „Zavod za udžbenike“	90
12. JP Nacionalni park „Fruška gora“	90
13. JP „Nuklearni objekti Srbije“	90
14. Javno vodoprivredno preduzeće „Vode Vojvodine“	91
15. JP „Vojvodinašume“, Petrovaradin	91
16. JKP „Parking servis“ Beograd	92
17. JKP „Gradska čistoća“ Beograd	92
18. JKP „Informatika“, Novi Sad	92
19. JKP Toplana, Niš	93
20. JKP „Paraćin“	93
21. JP „Ingas“, Inđija	93
22. JP „Turistički centar Grada Zrenjanina“	94
23. JP „Direkcija za urbanizam“, Kragujevac	94
24. JKP „Vodovod“, Surdulica	95
25. JP „Direkcija za građevinsko zemljište i puteve“, Bosilegrad	96
26. JP „Komunalac“ Pirot	96
27. JKP Napredak Sokobanja	97
28. JKP Gradska toplana Novi Pazar	97
29. Javno preduzeće Zoološki vrt Jagodina	98
30. JP „Subotica-trans“ Subotica	98
Troškovi JP za oglašavanje, marketing, sponzorstva i donacije	99
Javna preduzeća i mediji	99
Troškovi javnih preduzeća 2015-2017	102
1. JP „Elektroprivreda Srbije“	102
2. JP „Srbija gas“	111
4. Javno vodoprivredno preduzeće „Srbijavode“	117
5. JP „Elektromreža Srbije“	118
6. JP „Službeni glasnik“	118
7. JP PEU Resavica	123
8. JP „Putevi Srbije“	126

9. JP „Pošte Srbije“	127
10. Javno preduzeće skijališta	134
11. JP „Zavod za udžbenike“	136
12. JP Nacionalni park „Fruška gora“	138
13. JP „Nuklearni objekti Srbije“	138
14. Javno vodoprivredno preduzeće „Vode Vojvodine“	139
15. JP „Vojvodinašume“, Petrovaradin	140
16. JKP „Parking servis“	142
17. JKP „Gradska čistoća“	145
18. JKP „Informatika“, Novi Sad	145
19. JKP Toplana, Niš	147
20. JKP „Paraćin“	150
21. JP „Ingas“, Inđija	150
22. JP „Turistički centar Grada Zrenjanina“	151
23. JP „Direkcija za urbanizam“, Kragujevac	152
24. JKP „Vodovod“, Surdulica	152
25. JP „Direkcija za građevinsko zemljište i puteve“, Bosilegrad	152
26. JP „Komunalac“ Pirot	153
27. JKP Napredak Sokobanja	155
28. JKP Gradska toplana Novi Pazar	156
29. Javno preduzeće Zoološki vrt Jagodina	156
30. JP „Subotica-trans“ Subotica	157
Preporuke za unapređenje propisa i prakse rada javnih preduzeća	160

Sažetak

Razlozi za istraživanje: Preduzeća u državnom vlasništvu su prepoznata kao najproblematičnija oblast kad je reč o sistemu za borbu protiv korupcije u Srbiji¹. Sistem partijske kontrole i koalicione „podele plena“ u ovim preduzećima, koji je funkcionisao decenijama, nije okončan donošenjem Zakona o javnim preduzećima iz 2012, koji je proklamovao depolitizaciju i veću transparentnost i odgovornost, kao što je pokazalo istraživanje Transparentnosti Srbije iz 2014². Imajući u vidu svrhu postojanja javnih preduzeća, njihov dominantan položaj na tržištu i mogućnost kupovine uticaja u medijima, među njihovim najspornijim rashodima su troškovi za sponzorstva i marketing. Problemi na koje su ukazivali TS i drugi akteri,³ samo su manjim delom razrešeni novim Zakonom o javnim preduzećima iz 2016.

Tema istraživanja: Transparentnost Srbija je zato istraživala sprovođenje Zakona o javnim preduzećima iz 2016. Analizirana je profesionalizacija upravljanja javnim preduzećima, kroz izbor direktora i nadzornih odbora, transparentnost njihovog rada, kroz poštovanje zakonskih obaveza, kao i odnos javnih preduzeća sa medijima, gde su posmatrani troškovi za oglašavanje, sponzorstva i donacije i prateća obrazloženja. Istraživanje obuhvata opšti pravni okvir i dokumente koje smo prikupili za 30 javnih preduzeća.

Zakon i podzakonski akti: Neki od ozbiljih nedostataka u novom Zakonu o javnim preduzećima (u primeni od marta 2016. godine), na koje je TS pravovremeno ukazivala⁴, pokazali su se tokom prvih 18 meseci primene. To se naročito odnosi na rešenja iz prelaznih odredaba Zakona. Podzakonski akt, koji treba da omogući odgovarajuću naknadu za stručnjake koji bi vodili javna preduzeća – „uslovi i kriterijumi za utvrđivanje i visinu stimulacije za direktora i izvršnog direktora JP“ - nije usvojen ni godinu dana po isteku roka. Takođe, još uvek nije usvojen ni akt koji treba da uredi stručno usavršavanje predsednika i članova nadzornih odbora u oblasti korporativnog upravljanja.

Direktori i članovi NO: Iako je zakonski rok za okončanje konkursa istekao u martu 2017, pola godine kasnije, na čelu gotovo svih posmatranih republičkih preduzeća su bili vršioци dužnosti direktora. Na lokalnom nivou preduzećima rukovode direktori postavljeni na konkursu 2013, kada su u lokalnim medijima jasno identifikovani kao "stranački kandidati". U nadzornim odborima 29 od 30 posmatranih javnih preduzeća sede članovi koji ne ispunjavaju zakonske uslove ili se na osnovu njihovih biografija ne može utvrditi da li su kvalifikovani. Stoga se može zaključiti da jedan od ciljeva za donošenje ovog zakona - profesionalizacija upravljanja javnim preduzećima i njihova departizacija nije ostvaren.

Statistika:

Kršnja Zakona, nepravilnosti ili nepostojanje dokaza da je Zakon poštovan:

¹U studiji Sistem društvenog integriteta 2015, rađenoj po metodologiji Transparency International, „preduzeća u državnom vlasništvu“ je daleko najlošije ocenjena u konkurenciji 16 ključnih institucija i sektora.

http://www.transparentnost.org.rs/images/dokumenti_uz_vesti/TS_izvestaj_NIS_2015.pdf

² Efekti novog Zakona o javnim preduzećima – profesionalizacija ili politizacija

<http://www.transparentnost.org.rs/images/stories/inicijativeianalize/Efekti%20novog%20Zakona%20o%20javnim%20preduzeci%20ma-politizacija%20ili%20profesionalizacija,%20oktobar%202014.pdf>

³ Najzapaženija su bila dva izveštaja o medijima koje je izradio Savet za borbu protiv korupcije, iz 2011. i 2015.

<http://www.antikorupcija-savet.gov.rs/izvestaji/cid1028-3007/izvestaj-o-mogucem-uticaju-institucija-javnog-sektora-na-medije-kroz-placanje-usluga-oglasavanja-i-marketinga>

⁴http://www.transparentnost.org.rs/images/dokumenti_uz_vesti/Zakon_o_JP_komentari_i_primedbe.doc

- **U 28 slučajeva** nepravilnosti su pronađene **u vezi sa direktorima i izborom direktora**. U 15 slučajeva **istekao je rok za okončanje konkursa** za izbor direktora⁵; u **sedam slučajeva mandat vršioca dužnosti direktora traje duže od zakonskog maksimuma od 12 meseci**; u dva slučaja „v.d. stanje“ traje duže od zakonskog maksimuma uz "rotiranje" v.d. direktora; u dva slučaja sporno je da li direktor ili v.d. direktora **ispunjava (ili je ispunjavao) zakonske uslove** za tu funkciju; u dva slučaja sporno je trajanje mandata direktora postavljenih 2012. godine⁶.
- Od **30 posmatranih preduzeća**, u samo **dva su direktori izabrani** u skladu sa odredbama novog Zakona o javnim preduzećima, a u **11 su izabrani pre stupanja novog Zakona** na snagu. U **dva preduzeća** još uvek su na čelu **direktori postavljeni 2012.** godine, pre stupanja na snagu prethodnog Zakona (u tim JP konkursi nisu raspisivani do 2017, uprkos tome što je to po prethodnom zakonu moralo da se učini još u junu 2013). Na čelu **14 JP se nalaze vršioci dužnosti** direktora. Jedno preduzeće je ugašeno tokom istraživanja.
- Od posmatranih **30 JP, kod 29 su utvrđene nepravilnosti** u vezi **sa sastavom nadzornih odbora**, odnosno sa ispunjavanjem zakonskih uslova za članove NO. Sporne su kvalifikacije za jednog do četiri člana NO. U većini slučajeva TS je na osnovu dostupnih biografija ili dostavljenih podataka utvrdila da članovi NO ne ispunjavaju zakonske uslove (najčešće je to "najmanje tri godine radnog iskustva na poslovima koji su povezani sa poslovima javnog preduzeća" ili "pet godina radnog iskustva na poslovima za koje se zahteva visoko obrazovanje"), dok u nekim situacijama, na osnovu dostavljenih i objavljenih dokumenata nije bilo moguće sa sigurnošću utvrditi da li su uslovi ispunjeni.

Transparentnost je oblast u kojoj je **ostvaren napredak**, postepen, tokom prethodnih 18 meseci, barem na posmatranom uzorku, na šta je uticalo i naše istraživanje. Tako, na početku posmatranja samo jedno od 30 JP je imalo objavljeno sva dokumenta i informacije koji su po Zakonu obavezni (planovi, izveštaji, biografije itd). Nakon brojnih dopisa koje smo upućivali javnim preduzećima i njihovim osnivačima, na kraju monitoringa sve obaveze ispunjava osam preduzeća, a kod još desetak uspostavljen je sistem redovnog objavljivanja, ali se sa pojedinim dokumentima kasni. TS je upozorila skupštine opština da neka lokalna javna preduzeća nemaju ni sajt, a resorno ministarstvo smo pozvali da ukažu svim jedinicama lokalne samouprave na zakonske obaveze i propisane kazne.

Odnos sa medijima: Što se tiče odnosa sa medijima, kod nekoliko javnih preduzeća je utvrđeno da su zaključivala ugovore sa medijima radi praćenja aktivnosti preduzeća, ili sponzorske ugovore. Pojedina javna preduzeća su ignorisala zahteve da dostave ugovore sa medijima. Među njima je i JP Pošta Srbije koja je imala najviše sponzorskih ugovora sa medijima. S obzirom na nedostupnost dela informacija, nije moguće doneti zaključak o tome u kojoj su meri odnosi između JP i medija neprimereni, a koliko su u skladu sa propisima i medijskim standardima. Međutim, čak i u dobijenim ugovorima, pronađeno je nekoliko slučajeva da su mediji prihvatili obaveze koje mogu narušiti nezavisnu uređivačku politiku. Takođe, uočene su javne nabavke prostora u štampanim medijima za oglašavanje sa specifikacijama koje su jasno ukazivale da se "cilja" na određeni medij.

⁵ Prikupljanje podataka je okončano u avgustu 2017, tako da je moguće da je direktor u međuvremenu izabran.

⁶ U tim slučajevima je takođe nezakonito ili u najmanju ruku sporno to što su imenovani direktori uopšte ostali na na toj funkciji bez novog konkursa po stupanju na snagu prethodnog Zakona iz decembra 2012. godine.

Problem partijskog uticaja na javna preduzeća i posrednog uticaja na medije

Projekat „Politički uticaj na javna preduzeća i medije“ razmatra vezu između dva važna problema u oblasti korupcije u Srbiji.

Politički uticaj na javna preduzeća (JP) otvara vrata za zloupotrebu javnih sredstava i korupciju. Pored toga što se koriste za "ispumpavanje" novca, zapošljavanje na osnovu političke pripadnosti, JP se koriste i za kupovinu **uticaja na medije** kroz oglašavanja, sponzorstva i donacije.

Depolitizacija i profesionalizacija javnih preduzeća bilo je jedno od obećanja Vlade iz 2012. Zakon o javnim preduzećima⁷, usvojen u decembru 2012. godine, doneo je značajna poboljšanja u odnosu na prethodni (2000), ali je bilo jasno od samog početka da postoje određene odredbe novog Zakona o JP koje ostavljaju prostor za netransparentno ponašanje, a time i za korupciju. Međutim, rupe u Zakonu nisu bile toliki problem, koliko nedostatak (političke) volje da se Zakon sprovede.

Praksa se posle usvajanja novih odredbi nije promenila. Politički uticaj na JP i njihova politizacija (umesto profesionalizacije, kao što je navedeno u izveštaju Transparentnosti Srbija iz 2014⁸) rezultirali su time da preduzeća u državnom vlasništvu, a naročito javna preduzeća budu među kompanijama sa najvećim gubicima. Fiskalni savet je još 2014. zaključio da „državna i javna preduzeća prete da potope javne finansije Srbije“ i da je „partijsko upravljanje državnim preduzećima dobrim delom uzrok većine sadašnjih problema“ u JP.

Transparentnost Srbija (TS) je u izveštaju iz 2014. zaključila da je primena Zakona o javnim preduzećima iz 2012. godine, jedan od najvećih primera neispunjenih obećanja i očekivanja". TS je tada iznela 25 preporuka za unapređenje propisa i prakse u vezi sa JP. Izveštaj i preporuke su, nakon javne prezentacije, na posebnom sastanku, predstavljeni i predstavnicima Ministarstva privrede u novembru 2014. godine. Druga prilika za razgovor sa predstavnicima Ministarstva privrede na ovu temu bila je u februaru 2015, tokom rada na Studiji društvenog integriteta - poglavlje o preduzećima u državnom vlasništvu. Izgledalo je da sastanci nisu bili uzaludni, jer su neke od preporuka TS iz 2014. prihvaćene i uključene u nacrt novog Zakona o javnim preduzećima, koji je predstavljen u decembru 2015. godine.

Međutim, u raspravi o ovom nacrtu, TS je upozorila da, pored određenih poboljšanja, još uvek postoje propusti i "rupe", ali i da kao ključno pitanje ostaje - da li će ovaj put biti volje za sprovođenje. U februaru 2016. godine je usvojen novi Zakon, i njegova primena jedna je od tema kojom se bavi ovo istraživanje. S druge strane, **oblast državnog i političkog oglašavanja** ostala je netaknuta. Posle usvajanja Zakona o oglašavanju u januaru 2016, koji nije tretirao ove oblasti, ostalo je samo političko obećanje da će ta tema biti rešena posebnim zakonom.

Ovaj projekat imao je za cilj da utvrdi da li je novi Zakon o javnim preduzećima doprineo profesionalizaciji upravljanja javnim preduzećima i smanjenju direktnog političkog uticaja na menadžment. Namera je bila da se izvrši pritisak na najvažnije aktere (u prvom redu na sama javna preduzeća, njihove osnivače i organe koji su zaduženi za nadzor nad JP ali i za nadzor nad sprovođenjem

⁷Detaljnija analiza Zakona iz 2012. godine i poređenja sa prethodnim rešenjima u istraživanju TS [Efekti novog Zakona o javnim preduzećima-politizacija ili profesionalizacija](#)

⁸Istraživanje „[Efekti novog Zakona o javnim preduzećima-politizacija ili profesionalizacija](#)“.

zakona uopšte) kako bi se Zakon bolje sprovodio ili kako bi se kroz njegove izmene i dopune rešili problemi koji su identifikovani u istraživanju.

Što se druge oblasti, medija i političkog oglašavanja, tiče, namera je bila da se otvori rasprava o rešenjima za regulisanje ove oblasti i da se podstakne resorno ministarstvo za izradu zakona. Naime, Savet za borbu protiv korupcije u svom je „Izveštaju o mogućem uticaju institucija javnog sektora na medije kroz plaćanje usluga oglašavanja i marketinga“ iz 2015. godine zaključio da se putem oglašavanja i marketinga institucija javnog sektora stvara veoma jak odnos između medija i predstavnika svih nivoa vlasti. Transparentnost Srbija je u ovom istraživanju želela da utvrdi kakav je bio odnos javnih preduzeća (uzorak ne uključuje privredna društva u državnom vlasništvu, koja su organizovana kao akcionarska društva ili društva sa ograničenom odgovornošću) prema medijima, odnosno kakva su prava i obaveze sadržali njihovi ugovori o oglašavanju, marketingu, te kakvi su bili izdaci za donacije i sponzorstva. Posmatrana je 2015. godina koja nije obuhvaćena izveštajem Saveta, a tokom koje se primenjuje Zakon o JP iz 2012. godine, zatim 2016. godina (u kojoj je usvojen novi Zakon o JP i propisani novi obrasci za izveštavanje o troškovima, te započeo proces izbora novog rukovodstva), te konačno, kakvi su bili planovi za izdatke u 2017. godini.

Metodologija

Monitoringom je obuhvaćeno 30 javnih preduzeća, čiji su osnivači Vlada Srbije, Pokrajinska vlada i lokalne samouprave (skupštine gradova i opština). Uzorak je načinjen tako da obuhvati sve nivoe vlasti, sve regione Srbije, javna preduzeća iz različitih oblasti delovanja, kao i različite političke opcije koje čine većinu u opštinama i gradovima iz kojih su posmatrana JP.

Treba napomenuti da se u slučaju republičkih i pokrajinskih JP uzorak može smatrati reprezentativnim, s obzirom na to da je obuhvaćeno 35% preduzeća čiji je osnivač Vlada Srbije (13 od 37, pri čemu u tih 37, prema spisku Ministarstva privrede⁹, spadaju i privredna društva - akcionarska društva i društva sa ograničenom odgovornošću čiji je osnivač Srbija i na koja se primenjuje Zakon o javnim preduzećima) i 67% JP čiji je osnivač Pokrajinska vlada (2 od 3). U slučaju lokalnih, načinjen je uzorak koji pokriva različite regione, oblasti delovanja, nivoe razvoja lokalnih samouprava i različite političke opcije koje su na vlasti. Stoga bi uzorak trebalo da pruži uvid u stanje u toj oblasti, bez obzira na to što je reč o relativno malom broju javnih preduzeća (15 od oko 690).

Tokom realizacije projekta jedno od JP obuhvaćenih uzorkom (Elektromreže Srbije) transformisano je u akcionarsko društvo. TS je nastavila da prati i EMS kao deo uzorka, u meri u kojoj se obaveze iz Zakona o JP odnose na akcionarsko društvo u vlasništvu Republike Srbije. Jedno od posmatranih lokalnih JP (Turistički centar grada Zrenjanina) je ugašeno, u skladu sa izmenama Zakona o budžetskom sistemu, a u vezi sa reorganizacijom indirektnih budžetskih korisnika u tom gradu.

Uzorak čine:

⁹<http://www.privreda.gov.rs/javna-preduzeća/>

JP čiji je osnivač Vlada Srbije:

1. JP „Elektroprivreda Srbije“
2. JP „Srbija gas“
3. JP „Srbijašume“
4. Javno vodoprivredno preduzeće „Srbijavode“
5. JP „Elektromreža Srbije“
6. JP „Službeni glasnik“
7. JPPEU Resavica
8. JP „Putevi Srbije“
9. JP „Pošte Srbije“
10. Javno preduzeće za skijališta
11. JP „Zavod za udžbenike“
12. JPNacionalni park „Fruška gora“
13. JP „Nuklearni objekti Srbije“

JP čiji je osnivač Pokrajinska vlada:

14. Javno vodoprivredno preduzeće "Vode Vojvodine"
15. JP "Vojvodinašume", Petrovaradin

JP čiji je osnivač Grad Beograd:

16. JKP „Parking servis“
17. JKP „Gradska čistoća“

JP čiji su osnivači druge jedinice lokalne samouprave:

18. JKP „Informatika“, Novi Sad
19. JKP Toplana, Niš
20. JKP „Paraćin“
21. JP „Ingas“, Inđija
22. JP „Turistički centar Grada Zrenjanina“
23. JP „Direkcija za urbanizam“, Kragujevac
24. JKP „Vodovod“, Surdulica
25. JP „Direkcija za građevinsko zemljište i puteve“, Bosilegrad
26. JP „Komunalac“ Pirot
27. JKP Napredak Sokobanja
28. JKP Gradska toplana Novi Pazar
29. Javno preduzeće Zoološki vrt Jagodina
30. JP „Subotica-trans“ Subotica

Transparentnost Srbija je u projektu, na uzorku, pratila:

- izbor direktora javnih preduzeća i članova nadzornih odbora
- izradu i usvajanje godišnjih programa poslovanja javnih preduzeća, sa naglaskom na izdacima za sponzorstva, marketing i donacije
- izveštavanje o sprovođenju godišnjih programa, sa naglaskom na rashodima za sponzorstva, marketing i donacije
- aktivnosti osnivača na osnovu izveštaja javnih preduzeća o sprovođenju godišnjih programa
- transparentnost javnih preduzeća, odnosno poštovanje odredbi o javnosti u radu
- izdatke za sponzorstva, marketing i donacija u 2015. godini, pre usvajanja novog zakona
- izdatke za sponzorstva, marketing i donacije u 2016, nakon usvajanja novog zakona, a pre eventualnog izbora novog menadžmenta
- izdatke za sponzorstva, marketing i donacije u godišnjim planovima za 2017. (tokom planiranja projekta bilo je očekivano da će do tada biti završen proces izbora novog menadžmenta)

Pored toga, praćeno je usvajanje podzakonskih akata.

Na samom početku sprovođenja projekta uspostavljeni su kontakti sa nadležnim državnim organima i telima - Agencijom za borbu protiv korupcije, Savetom za borbu protiv korupcije, Ministarstvom privrede. Obavešteni su da Transparentnost Srbija sprovodi projekat. Agencija i Ministarstvo odgovorili su na dopis i izrazili spremnost za saradnju, a tokom projekta smo uspešno sarađivali i sa predstavnicima Saveta.

Podaci su prikupljeni od posmatranih JP, njihovih osnivača, relevantnih ministarstava, komisija za izbor direktora, slanjem zahteva na osnovu Zakona o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja, sa internet sajtova, iz medija ili direktnim kontaktom (telefonom ili elektronskom poštom) sa predstavnicima organa, odnosno JP.

Izveštaj o primeni Zakona o javnim preduzećima obuhvata analizu izbora direktora i nadzornih odbora, analizu transparentnosti rada javnih preduzeća, analizu usvajanja i objavljivanja godišnjih programa rada i praćenja njihovog ispunjavanja i analizu izdataka za sponzorstva i marketing.

Poseban deo izveštaja čine preporuke za poboljšanje Zakona i njegove primene.

Zakonski okvir

Novi Zakon o javnim preduzećima (Sl.glasnik 15/2016)

Novi Zakon o JP doneo je nekoliko poboljšanja u odnosu na Zakon iz 2012. godine po pitanju izbora direktora, ali su u njemu ostali i ozbiljni nedostaci, naročito u prelaznim odredbama.

TS je u postupku usvajanja ukazivala¹⁰ na sledeće nedostatke (i apelovala na poslanike¹¹ da ih amandmanima otklone):

- **Prelaznim odredbama** predviđa se **predugačak rok – godinu dana za sprovođenje konkursa** na osnovu novog zakona, a uopšte **nije propisan rok za okončanje konkursa koji su raspisani sredinom 2013. godine;**
- Pored toga, rok za sprovođenje konkursa je predviđen samo u prelaznim odredbama, a ne i za redovne, buduće situacije;
- **Rokovi** za usklađivanje osnivačkih akata JP su **predugi** (šest meseci), kao i rokovi za usklađivanje opštih akata JP (tri meseca nakon toga);
- Predviđen je **rok** od čak šest meseci **za razrešenje nestručnih članova NO** i imenovanje novih;
- U prelaznim odredbama govori se o tome da se mora raspisati javni konkurs u skladu sa odredbama novog zakona kada „direktor nije izabran po javnom konkursu u skladu sa odredbama ZJP“ (iz 2012). Ovde je u stvari reč o slučajevima kada konkursi nisu ni raspisani, ali to nije rečeno na taj način jer se slučajevi konkursa koji su raspisani, a nisu okončani tretiraju u drugom stavu tog člana Zakona. Transparentnost Srbija je ukazivala da u **obrazloženju makar treba konstatovati ovo ozbiljno kršenje zakona iz 2012.**

Uslovi za članove nadzornog odbora i direktora:

Predlagali smo da se uslovima pridoda da nisu bili kažnjeni za prekršaj, odnosno da im nije izrečena **mera zbog kršenja Zakona o Agenciji za borbu protiv korupcije** (u određenom periodu). U pitanju su norme o prijavljivanju imovine, poklona, postupanju u slučaju sukoba interesa i slično.

Smatrali smo da treba **pooštriti pravilo** za direktora u vezi sa partijskim članstvom, tako da ne bude ostavljena mogućnost da funkciju obavlja „član organa političke stranke“ kojem taj status „miruje“.

Konstatovali smo da nacrt Zakona nije zabranio da članovi Komisije koja vrši izbor direktora JP budu **funkcioneri političkih stranaka**, što je trebalo učiniti. Slali smo predlog da se bolje reguliše pitanje sukoba interesa članova komisija, i ono što je posebno važno –da se poveća javnost podataka o radu Komisije.

Dobra je novina, i to je ono na čemu smo insistirali, da Komisija dostavlja rang listu najboljih kandidata i da Ministarstvo dostavlja predlog o **imenovanju prvog sa liste**, jer se tako rešava pitanje ranijeg diskrecionog ovlašćenja Vlade da odabere bilo kojeg od tri predložena kandidata.

¹⁰<http://www.transparentnost.org.rs/index.php/sr/aktivnosti-2/pod-lupom/8182-komentar-i-primedbe-ts-na-nacrt-zakona-o-javnim-preduzecima>

¹¹<http://www.transparentnost.org.rs/index.php/sr/aktivnosti-2/pod-lupom/8197-apel-poslanicima-da-amandmanima-poprave-zakon>

Zakon je odredio **predugačak rok za vanredno „vršenje dužnosti direktora“**. Rokom od godinu dana za „vršenje dužnosti“ i otvaranjem mogućnosti da se nakon isteka tog roka imenuje drugo lice za „vršioca dužnosti“ (i tako u nedogled), **obesmišljava se koncept profesionalizacije** i sprovođenja javnih konkursa za izbor direktora.

TS je smatrala da treba predvideti precizne rokove za sprovođenje konkursa, a „vršenje dužnosti“ ograničiti samo tim rokom.

U Zakonu nisu propisani obavezni **elementi za sadržinu tromesečnih izveštaja** o realizaciji godišnjeg plana. Ti izveštaji bi, po našem mišljenju, trebalo da budu znatno detaljniji nego što su trenutno i da obuhvate, pored finansijskih pokazatelja, i podatke o ostvarivanju svrhe zbog koje je javno preduzeće osnovano – broj i kvalitet pruženih usluga itd.

Zakon predviđa da ministarstvo sačinjava informaciju za Vladu na osnovu podataka iz tromesečnih izveštaja. Dosadašnje iskustvo je bilo takvo da su izveštaji bili sačinjeni na različite načine (od ministarstva do ministarstva, da nisu uvek sadržali zaključke o tome šta treba uraditi i slično. Zbog toga bi trebalo aktom Vlade bliže **propisati i sadržaj ovih izveštaja** i obavezu objavljivanja tih „informacija“.

U prethodnom istraživanju Transparentnosti Srbije o primeni Zakona (2014) utvrđeno je često kršenje normi o javnosti rada. Novi zakon predviđa **neke korisne novine**, proširenje kruga informacija koje će biti objavljene. Međutim, još ima prostora za unapređenje. Pored ostalog, smatramo da treba propisati obavezu Ministarstva privrede/Vlade, odnosno tela na drugim nivoima vlasti, **da objave zbirne podatke za sva javna preduzeća** (ili linkove koji vode ka njihovim sajtovima), podatke o razmatranju izveštaja o radu, podatke o sprovođenju konkursa, podatke koji dokazuju ispunjenost uslova za članstvo u nadzornim odborima itd. TS je ovu inicijativu ponovila i na sastanku sa predstavnicima Ministarstva privrede, održanom u oktobru 2016. godine (pomoćnica ministra Dubravka Drakulić i savetnik ministra Zoran Bašić). Predstavnici Ministarstva nisu iskazali spremnost da se ti podaci objavljuju na sajtu ministarstva, navodeći da ono nema nadležnost za tako nešto i da bi takvi podaci pre mogli da se nađu na sajtu Vlade. Takođe, preovlađujući ton je bio da tako nešto nije potrebno jer se svi ti podaci mogu naći pojedinačno na sajtovima javnih preduzeća.

Podzakonski akti

Prelaznim odredbama Zakona o JP propisani su rokovi od 60 dana do šest meseci za usvajanje šest podzakonskih akata i za propisivanje obrazaca.

TS je pratila donošenje sledećih podzakonskih akata koje je trebalo da usvoji Vlada Srbije:

1. Donošenje Programa za **dodatno stručno usavršavanje** predsednika i članova nadzornih odbora u oblasti korporativnog upravljanja. (član 18. stav 3. Zakona, rok šest meseci od stupanja Zakona na snagu - do 4. septembra 2016.)
2. Donošenje podzakonskog akta kojim se određuju **uslovi i kriterijumi za utvrđivanje i visinu stimulacije** za direktora i izvršnog direktora JP (član 29. stav 2. Zakona, rok šest meseci od stupanja Zakona na snagu - do 4. septembra 2016.)

U julu 2017. godine, 10 meseci po isteku roka za usvajanje ova dva podzakonska akta, od Ministarstva privrede dobili smo odgovor da je „uvođenje korporativnog upravljanja u javna preduzeća veoma složen proces“ te da je u toku „izrada Nacrta studije korporativnog upravljanja, koja će biti rezultat sprovođenja merenja nivoa korporativnog upravljanja u 25 javnih preduzeća i društva kapitala koja obavljaju delatnost od opšteg interesa, a koje Ministarstvo privrede sprovodi u saradnji sa Međunarodnom finansijskom korporacijom u okviru projekta uvođenja korporativnog upravljanja u javna preduzeća“. Dalje se u odgovoru navodi da je ta studija osnov za izradu smernica za dalje unapređenje i jačanje korporativnog upravljanja u javnim preduzećima, koje će pružiti najbolje pokazatelje za donošenje podzakonskih akata iz člana 18. stav 3. i člana 29. stav 2. Zakona“.

Treba napomenuti da je Ministarstvo privrede bilo zaduženo za izradu Zakona o javnim preduzećima, da je samo propisalo rokove za izradu podzakonskih akata, te je nejasno kako u trenutku izrade Zakona nije moglo da se zaključi da je uvođenje korporativnog upravljanja složen posao. Posebno kada se ima u vidu da podzakonski akt kojim bi se regulisale stimulacije za menadžment u situaciji kada javno preduzeće posluje pozitivno nije usvojen tokom primene prethodnog Zakona o JP (iz 2012.godine), iako je i tada bilo predviđeno donošenje takvog akta.

3. Donošenje Podzakonskog akta kojim se određuju **kriterijumi i merila za utvrđivanje naknade** za predsednika i članove nadzornog odbora za rad u nadzornom odboru (član 23. stav 2. Zakona, rok 90 dana od stupanja Zakona na snagu - do 4. juna 2016.)

Ovaj propis usvojen je sa šest meseci zakašnjenja, 15. decembra 2016. godine. Tom odlukom Vlade propisano je da neto naknada članova nadzornih odbora JP ne može biti veća od prosečne neto zarade u septembru godine koja prethodi godini za koju se utvrđuje visina naknade. Naknada predsednika može se uvećati za 20%. U okviru ovog ograničenja, naknada se određuje na osnovu ispunjenosti zadataka i poslova NO i finansijskog stanja JP.

4. Donošenje podzakonskog akta kojim se propisuju **Merila za ocenjivanje stručne osposobljenosti**, znanja i veština, na osnovu kojih se utvrđuje rezultat kandidata za imenovanje direktora javnog preduzeća. (član 40. stav 4. Zakona, rok 90 dana od stupanja Zakona na snagu - do 4. juna 2016.) Vlada Srbije uredbu je usvojila 27. jula 2016. godine.

5. Takođe, prelaznim odredbama je bilo propisano da će ministar privrede doneti **obrasce na kojima JP dostavljaju tromesečne izveštaje** o realizaciji godišnjeg, odnosno trogodišnjeg programa poslovanja (član 63. stav 4. Zakona) u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu Zakona. (do 4. maja 2016. godine). Ministar je propisao obrasce 1. aprila 2016. godine.

Posebnu pažnju posvetili smo **kriterijumima za izbor direktora**. TS se neposredno po isteku zakonskog roka, [obratila Ministarstvu privrede](http://www.transparentnost.org.rs/images/dokumenti_uz_vesti/dopis_Ministarstvo_privrede_kabinet_uredba.docx)¹² i Generalnom sekretarijatu Vlade, ukazala na zakonsku obavezu i podsetila na primedbe i sugestije koje je naša organizacija iznela prilikom usvajanja kriterijuma nakon usvajanja Zakona o JP iz 2012. godine.

Vlada (u tehničkom mandatu) je Uredbu¹³ usvojila krajem jula. Uredba, međutim, prema oceni TS, nije donela gotovo ništa novo u odnosu na prethodnu. Jedina nesumnjiva korist jeste to što će se

¹²http://www.transparentnost.org.rs/images/dokumenti_uz_vesti/dopis_Ministarstvo_privrede_kabinet_uredba.docx

¹³http://www.srbija.gov.rs/extfile/sr/270180/uredba_direktori_javnih_preduzeca233_lat.zip

pravila **primenjivati takođe na pokrajinski i lokalni nivo**, gde je, prema nalazima istraživanja TS iz 2014, vladala velika šarolikost a neretko i **potpuni voluntarizam** pri određivanju kriterijuma za izbor.

Ministarstvo privrede i Vlada propustili su priliku da otklone nelogičnosti na koje smo ukazali u dopisima iz 2014. i 2016. godine. Tako, ni nova uredba ne obezbeđuje da se kod kandidata za direktora proverava makar minimum poznavanja svake od oblasti rada javnog preduzeća. Takođe, nije jasno istaknuta ni razlika između osnovnih i sporednih delatnosti preduzeća, što može uzrokovati pogrešno koncipiranje provere znanja.

Ceo sistem ocenjivanja, iako jasan, ne daje uvek relevantne rezultate. Tako se, na primer, ocena „ne zadovoljava“ vrednuje sa 1, što ulazi u zbir bodova, umesto da bude razlog za eliminaciju. Slična stvar je i sa školskom spremom. Bez jasnog razloga, titula doktora nauka se boduje sa 50% više poena nego relevantno fakultetsko/master obrazovanje. TS je predložila da se umesto toga postavi minimum obrazovanja kandidata, a da se, nevezano od dodatne stručne spreme, njihov kvalitet dalje ceni na osnovu pokazanih znanja. TS smatra da postojeći način bodovanja može podstaći sumnje u javnosti da je način bodovanja na neki način **u vezi sa navodima o proliferaciji titula doktora nauka**.

Isti je problem i kod vrednovanja radnog iskustva. Iz teksta Uredbe proizlazi da kandidat sa 10,5 godina radnog iskustva „vredi“ duplo više od onog ko je radio 9,5 godina, što je očigledno nelogično. Isto tako, upitna je relevantnost dužeg rada na rukovodećem položaju i drugih postavljenih kriterijuma. Čini se da bi rešenje moglo da bude u tome da se postave minimalni formalni uslovi za iskustvo, obrazovanje itd, a da se svi drugi kvaliteti vrednuju kroz pisane i usmene provere znanja i veština kandidata.

Ispitivanje kandidata obuhvata i pitanja o programu preduzeća. TS je predložila da se provera jasnije veže za analizu postojećih programa, planova rada i izveštaja o radu. Istina, to podrazumeva i ispunjenje druge obaveze – da javna preduzeća učine svima dostupnim svoje programe, planove i izveštaje na sajtu, što nije uvek slučaj.

U članovima 6. i 7. Uredbe relativizovano je specifično radno iskustvo koje se traži od kandidata. Nekada je to moralo da bude u „u okviru delatnosti za čije obavljanje je osnovano javno preduzeće“, a sada, fluidnije, „koji su povezani sa poslovima javnog preduzeća“.

Sprovođenje Zakona o JP u oblasti profesionalizacije i departizacije upravljanja

Izbor direktora

Zakonski uslovi

Novi zakon je postavio sledeće uslove za direktora JP (član 25.):

- 1) da je punoletno i poslovno sposobno;
- 2) da ima stečeno visoko obrazovanje** na osnovnim studijama u trajanju od najmanje četiri godine, odnosno na osnovnim akademskim studijama u obimu od najmanje 240 ESPB bodova, master akademskim studijama, master strukovnim studijama, specijalističkim akademskim studijama ili specijalističkim strukovnim studijama;
- 3) da ima najmanje pet godina radnog iskustva na poslovima za koje se zahteva visoko obrazovanje** iz tačke 2) ovog člana;
- 4) da ima najmanje tri godine radnog iskustva na poslovima koji su povezani** sa poslovima javnog preduzeća;
- 5) da poznaje oblast korporativnog upravljanja;**
- 6) da ima radno iskustvo u organizovanju rada i vođenju poslova;**
- 7) da nije član organa političke stranke, odnosno da mu je određeno mirovanje u vršenju funkcije u organu političke stranke;**
- 8) da nije osuđivano na kaznu zatvora od najmanje šest meseci;
- 9) da mu nisu izrečene mere bezbednosti u skladu sa zakonom kojim se uređuju krivična dela, i to:
 - (1) obavezno psihijatrijsko lečenje i čuvanje u zdravstvenoj ustanovi;
 - (2) obavezno psihijatrijsko lečenje na slobodi;
 - (3) obavezno lečenje narkomana;
 - (4) obavezno lečenje alkoholičara;
 - (5) zabrana vršenja poziva, delatnosti i dužnosti.

Statutom ili osnivačkim aktom mogu biti određeni i drugi uslovi koje lice mora da ispuni da bi bilo imenovano za direktora javnog preduzeća.

Praksa izbora direktora – početno stanje

TS je u istraživanju pokušala da pribavi dokumente koji ukazuju na koji način su kandidati dokazivali da ispunjavaju uslove po tačkama 2-7.

Inače, od posmatranih 13 republičkih JP, u četiri je izabran direktor u skladu sa odredbama Zakona o javnim preduzećima iz 2012. godine. U pet je konkurs raspisan u periodu između 2013. i 2015. godine, ali nije okončan ni do usvajanja novog zakona, niti je, kako je prelaznim odredbama omogućeno, okončan u skladu sa starim zakonom, već su početkom 2017. godine raspisani novi konkursi. Tadasu raspisani konkursi i za direktore četiri javna preduzeća za koje oni uopšte nisu raspisivani nakon usvajanja Zakona iz 2012. godine (o tom kršenju Zakona TS je pisala u izveštaju iz 2014. godine - [Efekti novog Zakona o javnim preduzećima-politizacija ili profesionalizacija](#)).

Udva pokrajinska JP direktori su izabrani 2013. godine, u skladu sa Zakonom o JP iz 2012. godine. Jedan od njih, koji je bio kadar Demokratske stranke, podneo je ostavku 2016. godine, nakon promene vlasti.

U svim posmatranim lokalnim JP raspisani su konkursi po starom Zakonu o JP i izabrani direktori na četvorogodišnji mandat, koji je trebalo da traje do septembra, oktobra ili novembra 2017. godine. U međuvremenu je, međutim, usledio niz ostavki ili smenjivanja, raspisivani su konkursi i po starom i po novom zakonu, što je detaljno opisano u ovom poglavlju.

Primer „profesionalizacije“

Međutim, način na koji su sprovedeni ti konkursi, odnosno “profesionalizacija” i posle “prvog talasa” izbora direktora, ilustrativno je prikazan u vesti iz Leskovca iz septembra 2015. godine o izboru, na konkursu, direktorke jednog tamošnjeg lokalnog JP¹⁴:

„Za novog direktora leskovačkog „Vodovoda“, na period od 4 godine, odbornici u Skupštini Grada postavili su Kosaru Ilić koja je do pre nekoliko dana bila na funkciji zamenika prvog čoveka ovog javnog preduzeća. Gradonačelnik Leskovca Goran Cvetanović pre desetak dana najavio je smenu direktora „Vodovoda“ Staniše Ristića, a interesantan je način kojim je za skupštinskom govornicom predstavio Kosaru Ilić, kao i način na koji je ona zapošljena u ovom preduzeću.

Sumnjao sam da su se u „Vodovodu“ dešavale svakakve malverzacije još pre nego što je Staniša postavljen za direktora. Zamolio sam Kosaru, dugogodišnju prijateljicu i odanu sledbenicu stranke (SNS) da u tom preduzeću bude moje oči i uši. Nakon nekog vremena mi je rekla: "Šefe, ja nemam petlju da se trenutno uhvatim u koštac sa svim problemima jer se tamo dešavaju strašne mutljivine". Onda smo odlučili da postavimo Stanišu jer smo smatrali da će se bolje snaći da reši probleme jer je ekonomista - kazao je Cvetanović. On je pohvalio rad bivšeg direktora, kazao da je uspeo da stabilizuje preduzeće, ali „i da je vreme da neko drugi preuzme funkciju“.

Smena Ristića je najavljena nakon pisanja "Južnih vesti" da [leskovački „Vodovod“ u naplatu dugovanja i isključivanje dužnika sa vodovodne mreže vodi privatno „Tigar“ obezbeđenje](#). Gradonačelnik je tada kazao da ne opravdava ovakav vid delovanja, ali da radnici moraju usvakom slučaju da budu zaštićeni.

Inače, u skupštinskom obrazloženju je navedeno da se Ristić prijavio na konkurs za direktora, ali da se nije odazvao pozivu za razgovor s komisijom radi ocenjivanja stručne sposobnosti, dok je Ilićeva, diplomirani inženjer tehnologije ishrane, na testiranju dobila 55 poena“.

Raspisivanje novih konkursa

Kao što je ukazano u poglavlju o zakonskom okviru, TS je smatrala da je prelaznim odredbama određen **predugačak rok za izbor direktora**. Pokazalo se, međutim, da je i taj rok **bio nedovoljan** jer su novi konkursi raspisani tek pred sam istek roka, a nisu okončani da završetka rada na ovom izveštaju. Slično tome, kao ispravne pokazale su se i bojazni u vezi sa trajanjem „v.d. stanja“.

¹⁴<http://www.juznevesti.com/Drushtvo/Nova-direktorka-Vodovoda-odana-sledbenica-SNS-a.sr.html>

Prvi konkursi raspisani su 16. marta 2016. (za direktora EPS-a) i 25. marta za direktora JP PEU Resavica. Međutim, predsednik i dva člana Komisije Vlade za sprovođenje konkursa za izbor direktora imenovanisu tek 7. decembra 2016. godine, manjeod tri meseca pred istek roka za okončanje konkursa. Vlada je za predsednika imenovala Novaka Nedića, generalnog sekretara Vlade, a za članove Nenada Đorđevića iz Generalnog sekretarijata Vlade i Bruna Đurana, šefa Kabineta ministra finansija.

Skupštinski Odbor za privredu, regionalni razvoj, trgovinu, turizam i energetiku je 21. decembra 2016. imenovao četvrtog člana, Ivanu Janačković, diplomiranog pravnika. Da bi se konkursi sprovedi bilo je neophodno imenovati petog člana i za svako JP u kome se sprovodi procedura. Taj peti član je istovremeno i član nadzornog odbora tog preduzeća. Za EPS i Resavicu, iako je od raspisivanja konkursa prošlo 11 meseci, peti član nije imenovan. Umesto toga, za ta dva preduzeća su raspisani novi konkursi, zajedno sa konkursima za još dvadeset direktora JP i preduzeća u državnom vlasništvu, u u februaru i martu 2017. godine, pred istek, ili po isteku roka u kojem je konkursi već trebalo da se okončaju. Peti članovi konkursnih komisija za izbor direktora ovih JP za koja su raspisani konkursi imenovani su u periodu između 17. marta i 11. maja 2017. godine. Transparentnost Srbija je početkom marta 2017. upozorila da su konkursi zakasneli.

Sporni elementi poništavanja konkursa za EPS i Resavicu

Takođe smo ukazali na sporna pitanja u vezi sa poništavanjem konkursa za direktore EPS-a i Resavice. Prema Zakonu o javnim preduzećima, konkursi se mogu okončati na samo dva načina - tako što će Vlada imenovati za direktora prvog sa liste koju utvrdi Komisija (član 41. i 42), ili tako što će Komisija utvrditi da nijedan kandidat na ispunjava uslove (član 45). U „Službenom glasniku” kao ni na internet prezentacijama Vlade, Ministarstva privrede i ovih javnih preduzeća, nismo pronašli informaciju o tome da su konkursi obustavljeni. Iako ne postoji dužnost objavljivanja takve odluke, to bi bilo značajno učiniti jer je upitno da li su bili ispunjeni zakonski uslovi. Mediji su još u maju 2016. godine izneli nedemantovane tvrdnje da će konkurs za direktora EPS biti poništen, kao i komentar o kvalifikacijama prijavljenih kandidata za to mesto. Međutim, stručnost kandidata nije imao ko da razmatra na Zakonom propisani način, jer je formiranje Vladine Komisije za izbor direktora javnih preduzeća počelo tek u decembru 2016. godine.

Do raspisivanja novih konkursa za direktore EPS-a i Resavice nije kompletiran izbor članova konkursne komisije za ta dva JP i ostalo je nejasno ko je mogao da utvrdi da nijedan kandidat ne ispunjava uslove, što je eventualno mogao biti zakonski osnov za poništavanje konkursa iz marta 2016. godine. Zakon naime predviđa da posle Odluke o sprovođenju konkursa sledi izrada i objavljivanje konkursa. Potom bi Komisija Vlade za sprovođenje konkursa trebalo da pregleda pristigle prijave, sastavi spisak kandidata, sprovede izborni postupak, utvrdi listu kandidata i dostavi je ministarstvu kako bi ono utvrdilo predlog da prvi sa liste bude imenovan za direktora. Komisija može i da utvrdi da nijedan kandidat koji je učestvovao u izbornom postupku ne ispunjava uslove za imenovanje, posle čega se sprovodi novi javni konkurs.

Transparentnost je od Vlade zatražila podatke o tome da li je Komisija zasedala, kada je razmatrala prijave, kao i akt o poništavanju konkursa. Odgovore nismo dobili. TS je tada ukazala da je neophodno razjasniti da li je prethodni konkurs valjano sproveden, a ako nije, ko će zbog toga snositi odgovornost. Izvesno je da poništavanje javno objavljenih konkursa bez saopštavanja obrazloženja može podstaći spekulacije da se čeka na novi politički dogovor i prijavu direktora koji bi imao političku podršku, odnosno, da obeshrabruje one dobre kandidate koji takvu podršku nemaju.

Pored EPS-a i Resavice ostalo je nejasno i kako je i kada okončan konkurs za direktora Srbijašuma, raspisan u januaru 2015. godine, po starom Zakonu, a zatim „obnovljen“ u martu 2017. godine iako prethodni nije okončan.

Istek mandata po konkursima iz 2013

Posebno treba ukazati na činjenicu da u velikom broju lokalnih javnih preduzeća obuhvaćenih uzorkom, ali i brojnim drugim lokalnim javnim preduzećima, krajem 2017. i početkom 2018. godine ističu mandati direktora izabranih na konkursima po usvajanju Zakona o JP iz 2012. godine. Aktuelni monitoring i projekat TS se okončava u septembru 2017. TS će dešavanja u vezi sa ovim konkursima i izborom direktora pratiti u okviru svojih mogućnosti, prateći aktivnosti partnerskih lokalnih organizacija ili lokalnih i regionalnih medija sa kojima ima dugogodišnju saradnju, prenoseći novosti i svoje komentare o tim konkursima na sajtu TS i FB stranici, u rubrici „Pod lupom“. TS, međutim, preporučuje lokalnim NVO i medijima, kao i drugim zainteresovanim licima (građanima, odborničkim grupama, sindikatima, potencijalnim kandidatima bez „stranačke zaleđine“) da insistiraju na objavljivanju svih dokumenata iz izborne procedure, na što većoj transparentnosti, te da ukažu na eventualne nepravilnosti. TS, a posebno naše Antikorupcijsko savetovalište, u tom pogledu će biti otvoreni za saradnju.

Stanje na kraju avgusta 2017. godine

Do zaključenja prikupljanja podataka za ovu analizu (kraj avgusta 2017. godine) konstatovano je sledeće stanje u vezi sa izborom direktora:

- od 30 JP obuhvaćenim uzorkom, jedno je likvidirano, a jedno transformisano u akcionarsko društvo, ali se i na njega primenjuju odredbe Zakona u vezi sa izborom direktora.
- od **29 posmatranih JP**, u **dva su izabrani direktori** u skladu sa odredbama novog Zakona o javnim preduzećima, a u **11 su izabrani pre stupanja novog Zakona** na snagu. U **dva preduzeća** još uvek su na čelu **direktori postavljeni 2012.** godine pre stupanja na snagu prethodnog Zakona (u tim JP konkursi nisu raspisivani do ove godine, uprkos tome što je to moralo da se učini u skladu sa Zakonom o JP iz decembra 2012. godine). Na čelu **14 JP se nalaze vršioци dužnosti** direktora. Od toga njih **sedam je u „v.d. stanju“ duže od 12 meseci**, koliko je maksimum propisan Zakonom. **Od tih 14** koje imaju v.d. direktora, **u 11 je raspisan konkurs**. Konkurs je raspisan i u jednom JP u kome je direktor izabran 2013. godine i mandat mu ističe u septembru.
- u posmatranim JP, TS je konstatovala **kršenja Zakona, nepravilnosti** ili nije imala uvid u dokumente na osnovu kojih bi se sa sigurnošću utvrdilo da li je reč o kršenju Zakona u **28 slučajeva u vezi sa direktorima i izborom direktora**: u 15 slučajeva istekao je rok za okončanje konkursa za izbor direktora (bilo da je direktor u međuvremenu izabran ili procedura nije okončana do završetka radana ovoj analizi); u sedam slučajeva mandat vršioca dužnosti direktora traje duže od zakonskog maksimuma od 12 meseci; u dva slučaja „v.d. stanje“ traje duže od zakonskog maksimuma uz "rotiranje" v.d. direktora; u dva slučaja sporno je da li direktor ili v.d. direktora ispunjava (ili je ispunjavao) zakonske uslove za tu funkciju; u dva slučaja sporno je trajanje mandata direktora postavljenih 2012. godine (uz činjenicu da je sporno i to što su ostali na toj funkciji bez novog konkursa po stupanju na snagu prethodnog Zakona iz decembra 2012. godine).

Izbor direktora JP, pregled stanja po preduzećima iz uzorka

1. EPS

Direktor EPS-a Aleksandar Obradović, koji je izabran na javnom konkursu 2014. godine, razrešen je 3. marta 2016, dan pre stupanja na snagu novog Zakona o JP koji predviđa složeniju proceduru razrešenja. Već 15. marta 2016. (objavljen u Sl. gl. 30/2016 od 23. marta 2016.) Vlada raspisuje javni konkurs za izbor novog direktora (sa rokom za prijavljivanje od 30 dana) i imenuje vršioca dužnosti direktora Milorada Grčića.

Iz biografije vršioca dužnosti direktora, objavljene na sajtu EPS-a, nije moguće zaključiti da li ispunjava uslove za v.d. direktora (zahtevaju se isti uslovi kao za direktora). Naime, u biografiji Grčića se navodi sledeće:

„Visoko obrazovanje i zvanje diplomirani ekonomista stekao je na Univerzitetu Educons u Sremskoj Kamenici. Od 1992. godine počinje da se bavi privatnim preduzetništvom, kao vlasnik i osnivač privatnih firmi i tokom 19 godina nastavlja karijeru uspešnog preduzetnika. Direktor Rudarskog basena “Kolubara” postao je u oktobru 2012. godine. Uspešno je realizovao niz reformi u proizvodnji i upravljanju RB „Kolubara“, što je donelo najveće uštede u poslovanju u istoriji firme. Uspešna sanacija štete na kopovima i tehnici nastala u poplavama 2014. godine omogućila je brz oporavak proizvodnje u RB „Kolubara“ i time direktno uticala na energetska stabilnost Srbije. Funkciju direktora Kancelarije za društveno odgovorno poslovanje i odnose sa lokalnim zajednicama u EPS-u obavljao je od oktobra 2015. godine. Za vršioca dužnosti direktora JP EPS imenovan je 15. marta 2016. godine. Angažovanje u politici počeo je 2004. godine i na lokalnim izborima u septembru te godine postao je odbornik u Skupštini opštine Obrenovac. Funkciju zamenika predsednika opštine Obrenovac zaduženog za privredu i investicije obavljao je u dva mandata, od sredine 2005. do početka 2010. godine”.

Kao što se vidi, biografija je neprecizna, bez navođenja podataka o godinama kada su stečene pojedine kvalifikacije ili podataka o “karijeri uspešnog preduzetnika”.

O konkursu se niko iz Vlade zvanično ne oglašava, a mediji su u maju 2016. godine izneli nedemantovane tvrdnje da će biti poništen, ukazujući da se na njega nije prijavio v.d. direktora, i prenoseći komentar neimenovanog izvora o lošim kvalifikacijama prijavljenih kandidata za to mesto.

Vlada, bez razjašnjenja šta se desilo sa prethodnim konkursom od 24. marta 2017. godine, raspisuje novi. U tom trenutku, Grčić je već duže od 12 meseci na mestu v.d. direktora. Za ovo kršenje zakona niko nije odgovarao.

Tek u maju 2017. godine, dva meseca po isteku roka do kada je trebalo da se okonča konkurs, Vlada imenuje petog člana Komisije za sprovođenje konkursa za izbor direktora EPS-a, Aleksandra Trifunovića, člana NO tog JP.

U julu 2017. godine, TS je od Vladine Komisije i Generalnog sekretarijata zatražila podatke o dotadašnjoj proceduri izbora direktora u 11 JP obuhvaćenih monitoringom, uključujući tu i EPS: zapisnike sa sednica

Komisije održanih do tog trenutka, dokumente povezane sa proverom znanja stranog jezika, poznavanja rada na računaru i proverom veština komunikacije, testove kandidata na osnovu kojih su ocenjivani stručna osposobljenost, znanja i veštine kandidata (reč je o kriterijumima i merilima propisanim podzakonskim aktom Vlade), kao i dokaze da kandidat ispunjava uslove iz Zakona o javnim preduzećima, član 25. stav 1. tačke 2-7. Takođe su zatraženi i programi rada, predlozi mera ili slični dokumenti koje su kandidati podneli te radne biografije kandidata. Na zahtev nije odgovoreno.

2. Srbijagas

Funkcioner Socijalističke partije Srbije Dušan Bajatović imenovan je (ponovo) za direktora ovog JP 28. novembra 2012. godine, pre stupanja na snagu Zakona koji je predviđao izbor svih direktora na javnom konkursu. Kao što je elaborirano u studiji TS iz 2014. godine, Vlada je prekršila taj zakon odlučivši da uopšte ne raspisuje konkurse za nekoliko JP čiji su direktori postavljeni pre stupanja Zakona na snagu. Reč je o preduzećima na čijem čelu su bili (ili su još uvek) stranački funkcioneri i ljudi bliski najvišim državnim zvaničnicima. Osnivački akt Srbijagasa koji je važio u tom trenutku predviđao je da se direktor postavlja na period od pet godina. U 2013. taj akt je usklađen sa Zakonom o JP i propisano je da je mandat direktora četiri godine. Osnivački akt usklađen je i sa najnovijim Zakonom, ali tek 31. januara 2017. godine, sa pet meseci zakašnjenja u odnosu na rok propisan prelaznim doredbama.

Konkurs za direktora raspisan je 10. marta 2017. godine, a peti član Komisije za sprovođenje konkursa za izbor direktora imenovan je 4. maja 2017.

3. Srbijašume

Konkurs (po Zakonu iz 2012. godine) za izbor direktora raspisan je 6. januara 2015. godine. Tri dana kasnije objavljena je odluka vlade od 25. decembra 2014. kojom je za vršioca dužnosti direktora postavljen Predrag Aleksić. Na čelu tog JP prethodno je gotovo pet godina bio zamenik direktora, nakon ostavke direktora 2010. godine, na šta je ukazano u studiji TS iz 2014. godine¹⁵. Mandat v.d. direktora je produžen za još šest meseci (što je bio maksimum koji je Zakon iz 2012. godine dopuštao) 10. jula 2015. godine. Do stupanja na snagu novog Zakona taj rok je probijen za dva meseca, a Aleksić je ostao vršilac dužnosti, pri čemu je probijen i maksimalan rok koji je dozvoljavao novi zakon (12 meseci – istekao u martu 2017. godine).

Novi javni konkurs raspisan je 24. marta 2017. godine, a da nije obrazloženo šta se desilo sa prethodnim konkursom. Peti član Komisije za sprovođenje konkursa za izbor direktora imenovan je 11. maja 2017.

4. Srbijavode

Srbijavode je jedno od preduzeća za koje konkurs (protivzakonito) nije raspisan po usvajanju Zakona iz 2012. godina. Za direktora je 2. novembra 2012. godine imenovan Goran Puzović i on je i dalje na toj funkciji. Konkurs za direktora objavljen je 10. marta 2017. godine, nepunu nedelju dana po završetku roka da se konkurs okonča. Peti član Komisije za sprovođenje konkursa za izbor direktora imenovan je 20. aprila 2017.

¹⁵Igor Braunović je bio „kadar“ PUPS-a. Kao zamenik direktora nije podlegao obavezama koje Zakon o Agenciji za borbu protiv korupcije propisuje za javne funkcionere (prijava imovine, prenos upravljačkih prava itd).

5. Elektromreža Srbije

Ni za Elektromreže nije raspisan konkurs po usvajanju Zakona o JP iz 2012. godine. Na čelu tog preduzeća od septembra 2012. godine nalazio se Nikola Petrović, blizak saradnik Aleksandra Vučića.

Nikada nije objavljeno da li je Petrović u to vreme ispunjavao uslove koji je Zakon o javnim preduzećima predviđao zadirektora JP. Iz njegove biografije koja se mogla naći na sajtu EMS to se ne vidi¹⁶:

„Nikola Petrović je generalni direktor Javnog preduzeća „Elektromreža Srbije“, Beograd. Petrović je diplomirani ekonomista koji je pre angažmana u javnom sektoru stekao bogato iskustvo radeći na rukovodećim pozicijama u domaćim i inostranim kompanijama. Sredinom devedesetih živeo je u Švajcarskoj gde se bavio poslovima uvoza, izvoza i prodaje sirovina iz Afrike. Posle toga, radio je i usavršavao se na Londonskoj berzi. Po povratku u Srbiju, osniva uvozno-izvoznju firmu koja se bavila trgovinom voćem i povrćem. U oblasti energetike najpre se istakao kao direktor firme „Eco Energo group“, gde se bavio primenom najnovijih tehnologija u eksploataciji zelene energije i izgradnjom hidrocentrala. Na čelo EMS dolazi u septembru 2012. godine i na toj poziciji je postigao značajne rezultate koji se ogledaju u ubrzanom završetku kapitalnih elektroenergetskih investicija, boljim finansijskim rezultatima poslovanja i dobijanjem sertifikata za integrisane menadžment sisteme. Od 1. januara 2015. obavlja funkciju potpredsednika Privredne komore Srbije. Nikola Petrović je rođen 1974. godine u Beogradu, oženjen je i otac je dvoje dece. Tečno govori francuski i engleski jezik“.

Petrović je, kao i Dušan Bajatović, postavljen za direktora sa mandatom od pet godina. Osnivački akt je izmenjen 2013. i propisano je, u skladu sa tada važećim Zakonom, da mandat traje četiri godine. U novembru 2016. godine EMS je transformisan u akcionarsko društvo, a mesec dana kasnije, 29. decembra 2016. godine Vlada konstatuje da je Petroviću prestao mandat generalnog direktora Akcionarskog društva „Elektromreža Srbije“ Beograd, zbog isteka perioda na koji je imenovan, te imenuje Jelenu Matejić za vršioca dužnosti direktora.

TS je u to vreme javno postavila pitanje zbog čega Vlada, ukoliko se znalo da direktoru ističe mandat nije na vreme raspisala javni konkurs, već je imenovala vršioca dužnosti. Naime, Zakonom, kao i osnivačkim aktom transformisanog preduzeća, predviđeno je da se na njega primenjuju odredbe Zakona o JP o izboru direktora.

Takođe ostalo jenerazjašnjeno kada je zapravo isticao mandat direktora. Ako se po strani ostavi činjenica da je u slučaju oba preduzeća, Srbijagasa i EMS-a, prekršen Zakon o JP iz 2012. godine neraspisivanjem konkursa (Zakon je eksplicitno propisivao obavezu raspisivanja konkursa za sva javna preduzeća, bez obzira na to da li su prethodno u njima izabrani direktori ili ne), upadljivo je različito tumačenje trajanja mandata – oba direktora su postavljena na pet godina, izmenjeni osnivački akt i novi zakon je propisao da je mandat četiri godine, ali, dok je kod direktora EMS-a posle četiri godine i tri meseca konstatovan istek mandata, direktor Srbijagasa je ostao na funkciji tokom cele pete godine.

¹⁶Slično je stanje i sa biografijom koja je iz Vlade Srbijedostavljena pokretu Dosta je bilo: <http://dostajebilo.rs/vladar-srbije-ili-direktor-drzavne-firme/>

Konkurs za direktora EMS-a konačno je raspisan 10. marta 2017. godine, a peti član Komisije Vlade za sprovođenje konkursa za izbor direktora Akcionarskog društva „Elektromreža Srbije“ Beograd imenovan je 20. aprila 2017. godine.

6. Službeni glasnik

Konkurs za direktora po Zakonu iz 2012. godine raspisan je 2. avgusta 2013. godine. Vršilac dužnosti direktora u to vreme bio je Radoš Ljušić (imenovan 20. decembra 2012. godine). Nakon godinu dana (što je bilo kršenje tadašnjeg Zakona), ponovo je imenovan za v.d. direktora. Šest meseci kasnije (19. juna 2014.) po treći put Ljušić je imenovan za v.d. direktora. U januaru 2015. razrešen je „zbog odlaska u starosnu penziju“, a uz uz medijsku promociju, kao vršilac dužnosti direktora „inaugirisana“ je Jelena Trivan. U julu 2015. produžen je i njen v.d. mandat. Potom je stari konkurs poništen, 13. novembra 2015, raspisan je novi i posle samo 40 dana Jelena Trivan je izabrana za direktora (po Zakonu iz 2012. godine).

7. JP PEU Resavica

Javno preduzeće za podzemnu eksploataciju uglja „Resavica“ imalo je živopisanu i burnu istoriju izbora direktora, postavljanja vršilaca dužnosti, ali i hapšenja direktora u periodu od usvajanja Zakona iz 2012. godine, preko novog zakona do danas.

Po promeni vlasti, u oktobru 2012. godine, razrešen je dotadašnji direktor Goran Bojić imenovan Vladan Milošević za vršioca dužnosti direktora. U oktobru 2013. godine ponovo je imenovan za v.d. direktora. To je ponovljeno šest meseci kasnije, 11. aprila 2014. godine. U novembru 2014. godine Milošević je na konkursu izabran za direktora. Nekoliko meseci kasnije, Milošević je uhapšen pod sumnjom da je zloupotrebio službeni položaj¹⁷. Dužnosti je razrešen 10. februara 2015, a za vršioca dužnosti direktora postavljen je Stevan Dželatović, koji je u prethodne tri godine bio zamenik direktora. Status v.d. direktora produžen mu je u avgustu 2015. godine. Dželatović je, inače imao diplomu Poljoprivrednog fakulteta Univerziteta u Beogradu iz 1990. godine, a 2007. godine je na Fakultetu za menadžment Megatrend univerziteta stekao zvanje magistra ekonomskih nauka.

Od 1992. do 2001. godine bio je rukovodilac sektora ugostiteljstva, rukovodilac proizvodnje hrane, inženjer za razvoj i proizvodnju hrane poslovođa gljivare, nutricionista, sve u RMU Rembas, od 2001. do 2004. bio je direktor „Rembas-usluga“, narednih osam, do 2012. godine, „vodeći komercijalista u Upravi JP PEU Resavica“, a od 2012 do 2015 zamenik direktora.

Po stupanju na snagu novog Zakona o JP, 25. marta 2016, raspisan je konkurs za direktora, a istog dana Dželatović je ponovo imenovan za v.d. direktora. Konkurs, međutim, nije okončan već je tačno godinu dana kasnije, 24. marta 2017. raspisan novi, bez obrazloženja šta se desilo sa prethodnim. Kao što je navedeno u uvodu ovog poglavlja, taj konkurs je mogao da se okonča ili izborom direktora ili odlukom Komisije da nijedan kandidat ne ispunjava uslove. Nismo uspeli da utvrdimo, niti smo dobili takav podatak od Vlade, da li je Komisija donela bilo kakvu odluku. Pored toga, njen sastav je kompletiran tek 4. maja 2017. godine, kada je izabran peti član, predstavnik Nadzornog odbora „Resavice“, Dobrovoje Budimirović Bidža.

¹⁷U februaru 2016. nepravosnažnom presudom osuđen na četiri godine zatvora zbog primanja mita.

Dželatović je, u međuvremenu podelio sudbinu svog prethodnika – uhapšen je. Razrešen je 20. aprila 2017¹⁸, a novi vršilac dužnosti 4. maja postao je Marko Vuković.

8. JP Putevi Srbije

JP Putevi Srbije je specifično po rekordnom trajanju v.d. stanja. Zakon o JP iz 2012. godinedozvoljavao je v.d.stanje od šest meseci i u izuzetnimslučajevima još šest meseci, a novi Zakon predviđa da „period obavljanja funkcije vršioca dužnosti direktora ne može biti duži od jedne godine” i da “isto lice ne može biti dva puta imenovano za vršioca dužnosti direktora”. Bez obzira nadilemu da li ova formulacija znači da posle 12 meseci može biti imenovano drugo lice, činjenica je da je Zoran Drobnjak v.d. direktor gotovo šest godina.

Pre toga je četiri godine bio direktor. Naime, na čelu JP bio je od 2007. godine. Sa mesta direktora razrešen je 27. decembra 2011. i postavljen za v.d. direktora. Vlada je 28. novembra 2013. konstatovala da mu je mandat v.d. direktora prestao i imenovala ga ponovo za v.d. direktora od 29. novembra 2013. godine. Period od šest meseci je istekao 29. maja 2014, a Drobnjak je ostao na čelu preduzeća, dočekaao je novi Zakon, istekao mu je i (zakonom dozvoljeni) jednogodišnji v.d.mandat po novom zakonu, aliništa se u praksi nije menjalo.Na papiru, prema dostupnim podacima, v.d. stanje nije produžavano od novembra 2013. Prvi konkurs, po Zakonu iz 2012. raspisan je 5. jula 2013. godine. Konkurs nije okončan, a 10. februara 2017. raspisan je novi. Peti član Komisije Vlade za sprovođenje konkursa za izbor direktoraimenovan je 17. marta 2017.

9. Pošta Srbije

Pošta Srbije je jošjedno JP ukome konkurs za direktora nije raspisan po Zakonu iz 2012. godine, odnosno još jedan primer direktnog kršenja odredbi tog zakona. Tadašnji zamenik predsednika Partije ujedinjenih penzionera Srbije Milan Krkobabić je 26. septembra 2012. godine imenovan za generalnog direktora. Krkobabić jeposle izbora 2016. godine (kada postaje član Vlade) podneo ostavku, što je Vlada konstatovala aktom objavljenim u Službenom glasniku 19. avgusta te godine. Četiri nedelje kasnije za v.d direktora postavljena je Mira Petrović, Krkobabićeva bliska saradnica i funkcionerka PUPS-a.

U njenoj biografiji, objavljenoj na sajtu Pošte daleko je više političkih nego stručnih referenci: „Mira Petrović, spec. struk. ekonomista, rođena je 1956. godine u Prizrenu. Gimnazijsko i visoko obrazovanje stekla je u Beogradu.Profesionalnu karijeru započela je u bankarskom sektoru, radeći na dinarskim i deviznim poslovima, a nastavila u finansijskom sektoru na kreditnim poslovima. Tokom 28 godina radnog iskustva obavljala je poslove od bankarskog pripravnika do rukovodećih pozicija.Od 2008. do 2012. godine bila je na poziciji šefa Kabineta zamenika gradonačelnika Beograda¹⁹.2012. godine izabrana je za narodnog poslanika Narodne skupštine Republike Srbije.2013. godine postavljena je za specijalnog savetnika direktora JP „Pošta Srbije”, Beograd²⁰.Na izborima 2014. i 2016. godine potvrđen joj je poslanički mandat.Bila je aktivni član Odbora za evrointegracije i Odbora za kulturu Narodne skupštine Republike Srbije.Od 2012. do marta 2016. godine bila je član Programskog odbora RTS-a. Član je Odbora za interparlamentarne integracije u aktuelnom sazivu skupštine“.

¹⁸ Dželatović je u avgustu 2017. godine postigao sporazum sa tužilaštvom i priznao krivicu za primanje mita te je osuđen na dve i po godine zatvora.

¹⁹ Zamenik gradonačelnika u tom periodu bio je Milan Krkobabić.

²⁰ Direktor u tom periodu bio je Milan Krkobabić.

Zakon o JP propisuje da vršilac dužnosti direktora mora ispunjavati uslove za imenovanje direktora javnog preduzeća. Zakon je trebalo da spreči da stranački funkcioneri upravljaju JP, ali je pojam stranačkog funkcionera definisan kroz odredbu o „članu organa političke stranke”. S obzirom na to da narodni poslanik nije po automatizmu član organa stranke, dolazi se (ponovo, kao i u slučaju nekih direktora JP i tokom važenja prethodnog Zakona, kao što je Dušan Bajatović) u situaciju da je na čelu JP poslanik stranke u Narodnoj skupštini, a da to lice formalno nije stranački funkcioner i da ne potpada pod (očigledno nedovoljnu) zakonsku zabranu.

Konkurs za izbor direktora Pošte Srbije raspisan je 10. marta 2017. godine. Peti član Komisije Vlade za sprovođenje konkursa za izbor direktora imenovan je 20. aprila 2017. godine.

10. Skijališta Srbije

Skijališta Srbije su među javnim preduzećima sa rekordnim trajanjem statusa vršioca dužnosti direktora. Nebojša Skorić razrešen je dužnosti generalnog direktora na lični zahtev 29. decembra 2011. godine, a istog dana je za v.d. direktora postavljen Dejan Ljevnaić. Konkurs za direktora, raspisan 28. juna 2013. godine, nikada nije okončan. Vlada je 18. avgusta 2016. godine usvojila rešenje o prestanku dužnosti vršioca dužnosti generalnog direktora Dejanu Ljevnaiću i istog dana imenovala novog v.d-a, Dejana Ćiku. List „Novosti” objavio je tada „da je mesto prvog čoveka srpskih „Skijališta” bilo obećano članu Socijaldemokratske partije Srbije Rasima Ljajića. U podeli je, međutim, Ljajićeva stranka ostala bez ove funkcije, a u fotelju će se, posle Ljevnaića, useliti Dejan Ćika, član Srpske napredne stranke. On će obavljati funkciju vršioca dužnosti do izbora direktora na javnom konkursu”.

Ljevnaić, koji je na čelno mesto svojevremeno došao kao kadar stranke Mlađana Dinkića tvrdio je da je postigao odlične rezultate: „Pitanje opravdanosti moje smene je za neke više državne instance, ali ko god je posetio neku od srpskih planina, mogao je da vidi bogatu ponudu, uređeni sistem i odlične poslovne rezultate. Za poslednjih pet godina uštedeli smo 285 miliona dinara. „Skijališta” su jedino javno preduzeće koje je samoinicijativno smanjilo plate u proseku za 18 odsto. Tokom ovogodišnje zimske sezone zabeležili smo povećanje broja stranih i domaćih turista za 40 odsto. Za pet meseci ostvarili smo promet od 805 miliona dinara, što je za 15 odsto više nego lane. U državnu kasu ovo JP uplatiće 27 miliona dinara”.

Ćika je, inače predsednik Nadzornog odbora JKP Gradsko stambeno Beograd, a u njegovoj biografiji se navodi da je po zanimanju ekonomista (diplomirao na Ekonomskom fakultetu Univerziteta u Beogradu), da je stekao veoma bogatu profesionalnu karijeru u velikim kompanijama u kojima je bio na rukovodećim funkcijama, kako u zemlji tako i u inostranstvu, da poseduje veliko iskustvo u rukovođenju, prodaji, kao i u međuljudskim odnosima, te da ima licencu stečajnog upravnika i licencu zastupnika kapitala. Pobrojane su firme u kojima je radio, ali ne i dužnosti koje je u njima obavljao: Gorenje d.o.o. – 2007-2016; Novotel Sagem communication – 2005-2007; Banaking – 2002-2005; PTT Srbije- 2000-2001; Panatel 1997-2000; BK group 1996-1997; General Panasonic 1993-1996; Invest – Import a.d. 1990-1993; Interexport 1989 – 1990.

Iz biografije se ne vidi gde je tačno stekao „tri godine radnog iskustva na poslovima koji su povezani sa poslovima javnog preduzeća”.

Konkurs za izbor direktora raspisan je 10. marta 2017, godine, nepunu nedelju po isteku roka da se svi konkursi okončaju, a peti član Komisije Vlade za sprovođenje konkursa za izbor direktora javnog preduzeća imenovan je 20. aprila 2017. godine.

11. Zavod za udžbenike

U ovom JP izbor direktora na konkursu okončan je po Zakonu iz 2012. godine. Konkurs je raspisan 15. jula 2013. Pre toga, 28. februara 2013. Vlada je konstatovala da je Miloljubu Albijaniću prestao mandat direktora, zbog isteka perioda na koji je imenovan i postavila Dragoljuba Kojčića za vršioca dužnosti direktora. Posle gotovo dve godine konkurs je okončan i 12. marta 2015. Kojčić je imenovan za direktora. Kao i u slučaju Službenog glasnika, novi Zakon o JP predviđa da direktor izabran na konkursu po prethodno važećem Zakonu ostaje na toj funkciji do isteka mandata.

12. JP NP Fruška Gora

Konkurs za direktora JP NP „Fruška Gora“ raspisan je, po starom Zakonu o JP, 10. jula 2013. godine i nije okončan. Direktor JP Dobrivoj Antonić smenjen je 20. februara 2014, a za v.d. direktora imenovan je Radovan Durutović. Zanimljivo je da je Durutović na čelno izvršno mesto došao sa mesta nadzora – samo tri meseca pre imenovanja za v.d. direktora postavljen je za predsednika (i ujedno nezavisnog člana) Nadzornog odbora JP NP „Fruška Gora“. On je tada imenovan i za petog člana tadašnje Komisije za imenovanje direktora i na tom mestu je ostao sve vreme dok je TS u okviru prethodnog istraživanja radila monitoring (do oktobra 2014. godine), što je još jedan pokazatelj nedostatka volje da se konkursi u to vreme sprovedu do kraja i izaberu direktori.

Na poziciji v.d. direktora Durutović je ostao dve godine. Vlada je 15. juna 2016. konstatovala da mu je prestala dužnost. Zainteresovani za razvojni put Radovana Durutovića mogli su da nađu podatak da je dve nedelje kasnije, nakon promene Vlasti u AP Vojvodina, postao direktor Direkcije za robne rezerve Pokrajine. Što se JP NP Fruška Gora tiče, Vlada je 15. juna za v.d. direktora imenovala Radoslava Krunića. Odluka o usklađivanju poslovanja Javnog preduzeća NP „Fruška gora“ sa Zakonom o javnim preduzećima usvojena je 31. januara 2017. godine, a konkurs je objavljen u Službenom glasniku 10. februara. Peti član Komisije za sprovođenje konkursa imenovan je 17. marta 2017. godine.

13. JP Nuklearni objekti Srbije

U ovom JP konkurs po Zakonu iz 2012. godine raspisan je 7. avgusta 2013, u vreme kada je v.d. direktora bio Jagoš Raičević. On je podneo ostavku, te je 28. februara 2014. razrešen, a novi (i sada aktuelni) v.d. direktora postao je Dalibor Arbutina. Šest meseci kasnije, Vlada je konstatovala da se mandat Arbutini okončava i produžila ga je za još šest meseci. v.d. stanje nije u međuvremenu produžavano. Konkurs po novom zakonu je raspisan 22. februara 2017. godine (nakon što je tek 23. decembra 2016. osnivački akt usklađen), a peti član Komisije Vlade za sprovođenje konkursa imenovan je 6. aprila 2017. godine.

14. Javno vodoprivredno preduzeće Vode Vojvodine

U JP Vode Vojvodine izabran je direktor na konkursu po Zakonu iz 2012. godine. Izbor direktora obeležila je debata unutar Vlade Vojvodine (odnosno stranačka debata unutar Demokratske stranke), pošto su pojedini funkcioneri podržavali izbor direktora, dok su se neki protivili.

Konkurs je, naime, raspisan 2. septembra 2013. godine, a 11. decembra 2013. za direktora je izabran Mirko Adžić koji je u februaru 2013. postavljen za vršioca dužnosti umesto Atila Salvajia. To imenovanje je, kako su preneli mediji, „pratio otvoren sukob unutar tadašnje Vlade Vojvodine jer je protiv Adžića bio resorni sekretar Goran Ješić, tvrdeći da kadrove bez konsultacija postavlja Dragoslav Petrović“.

Posle izbora 2016. godine i promene vlasti u Vojvodini, Adžić je podneo ostavku, te je 13. jula razrešen a istog dana je novi v.d. direktora postao Slavko Vrnđić. Mediji su preneli da je Vrnđić po profesiji građevinski inženjer, a prethodno je bio dugogodišnji direktor vodoprivrednog preduzeća „DTD-Severna Bačka“. Prema navodima medija, „njegovo imenovanje je iznenadilo mnoge, jer se već duže vreme za tu poziciju vezivao Đorđe Raković, jedan od najbližih saradnika vojvođanskog premijera Igora Mirovića“.

Konkurs po novom Zakonu raspisan je tek 28. juna 2017. godine, pred istek jednogodišnjeg (što je zakonski maksimum) mandata Vrnđića na mestu v.d. direktora.

15. JP Vojvodinašume

Konkurs po Zakonu iz 2012. godine je objavljen 2. septembra 2013. godine u Službenom glasniku, a 11. decembra 2013. Vlada Autonomne Pokrajine Vojvodine donela je rešenje kojim je dotadašnja v.d. direktorka Marta Takač imenovana za direktorku JP Vojvodinašume, na period od četiri godine. Marta Takač u medijima je predstavljana kao „kadar“ Saveza vojvođanskih Mađara. U februaru 2015. godine Takač je smenjena jer je nadležni sud presudio da je njena prijava na konkurs iz 2013. godine bila manjkava. Pokrajinska vlada je potom na mesto vršioca dužnosti direktora imenovala Aleksandra Obradovića, što je, kako su objavili mediji, „izazvalo političke sukobe između Saveza vojvođanskih Mađara, čiji je Takačeva kadar, i Lige socijaldemokrata Vojvodine. Mesec dana kasnije, 19. marta 2015, Pokrajinska vlada je na telefonskoj sednici ponovo imenovala Martu Takač za vršioca dužnosti direktora Vojvodinašuma. Na vlasti u Skupštini Vojvodine bila je koalicija Demokratske stranke, LSV i SVM.

Novi konkurs (po Zakonu iz 2012. godine) raspisan je 15. maja 2015. godine, a Marta Takač je 27. jula 2015. imenovana za direktorku, sa mandatom od četiri godine. Novi Zakon o JP predviđa da direktor izabran na konkursu po prethodno važećem Zakonu ostaje na toj funkciji do isteka mandata.

16. JKP Parking servis Beograd

U oba posmatrana beogradska JKP konkursi za izbor direktora sprovedeni su po Zakonu iz 2012. godine i po novom zakonu nisu raspisivani. Tadašnja procedura i obrazloženja koja su gradski čelnici (Goran Vesić, na primer) davali, među kojima i ono zašto se neuspešnim direktorima nudi da ostanu da rade u JKP, detaljno su opisani u izveštaju TS iz 2012. godine²¹. Prvobitno su konkursi raspisani u junu 2013. godine, u vreme kada je na vlasti u Beogradu bila Demokratska stranka. Posle smenjivanja gradonačelnika i uvođenja privremenih mera, 17. aprila 2014. godine, Privremeni organ je doneo rešenja

²¹ [“Efektivnog Zakona o javnim preduzecima-politizacijai i profesionalizacija”](#)

kojim se ne prihvataju predlozi za imenovanje direktora svih javnih preduzeća koje su dostavili resorni sekretarijati. Privremeni organ je takođe odlučio da ne izabere nijednog od kandidata sa liste za imenovanje direktora koje je utvrdila Komisija za imenovanje. Među tim JP bila su i dva posmatrana.

Na konkursima su, u ogromnoj većini slučajeva, prvorangirani bili dotadašnji v.d. direktora, postavljeni u vreme dok je DS sa svojim koalicionim partnerima bila na vlasti u Beogradu. Posle smenjivanja gradonačelnika Dragana Đilasa i raspuštanja Skupštine grada, direktori JP su smenjeni ili su sami podneli ostavke, a Privremeni organ je postavio nove v.d. direktora. Ti vršioci dužnosti u ogromnoj većini su izabrani za direktore na konkursima koje je raspisala nova gradska vlast – SNS i njeni koalicioni partneri. Među njima je bio i Andrija Čupković. Konkurs je raspisan 27. juna 2014. godine, a Čupković je za direktora Parking servisa sa mandatom od četiri godine imenovan 18. septembra 2014. Čupković je po obrazovanju tada bio „specijalista strukovni menadžer u saobraćaju“ a sada se navodi da je „diplomirani inženjer saobraćaja“. Do 2012. godine bio je gradski odbornik stranke G17 plus.

17 JKP Gradska čistoća Beograd

Direktor JKP Gradska čistoća Miroslav Bogdanović imenovan je 18. septembra 2014. godine, i jedan je od malobrojnih koji u vreme raspisivanja konkursa za sva gradska JP iz juna 2014. nije bio na mestu vršioca dužnosti direktora. Bogdanović je diplomirani inženjer rudarstva i bio je kandidat SNS na listi za izbore u Beogradu 2012. godine.

18. JKP Informatika Novi Sad

Konkurs po prethodnom Zakonu raspisan je 5. juna 2013. godine, a dva meseca kasnije za direktora sa mandatom od četiri godine imenovan je dotadašnji vršilac dužnosti direktora Dejan Čelar, diplomirani inženjer menadžmenta, koji je u medijima predstavljen kao kandidat Treće Srbije, stranke koja je učestvovala u vlasti u Novom Sadu.

Dve godine kasnije opozicija je tražila raspravu o razrešenju Čelara nakon što je Državna revizorska institucija utvrdila da je Informatika, bez javne nabavke i mimo zakona, zaključila ugovore vredne 46.508.000 dinara, da je obračunavala zatezne kamate dužnicima po stopi koja nije u skladu sa zakonom, te da je angažovala 71 osobu preko preduzeća „Optimum MB-NS“ d.o.o. Čelarov partijski kolega, odnosno predsednik njegove stranke Miroslav Parović, za ovakav izveštaj optužio je DRI, tvrdeći da „ima neusklađenu metodologiju rada sa zakonima Srbije“. Čelar je, međutim ostao na čelu Informatike do izbora 2016. godine. Posle izbora, osam direktora JP podnosi ostavke, među njima i Čelar, te je 11. jula 2016. godine Skupština grada Novog Sada razrešila Čelara i imenovala Nenada Baraca za vršila dužnosti direktora. Takvu odluku mediji su već prethodno najavili, podsećajući da je Barac kadar SNS-a (gde je prešao iz Nove Srbije), da je odbornik i direktor Slobodne carinske zone. U biografiji v.d. direktora navode se samo prethodna radna mesta, a nema podataka o obrazovanju. (Radno mesto: Direktor 2013 – 2016 „Slobodna carinska zona“ Novi Sad; Direktor 2012 – 2013 „Održavanje i usluge doo“ Novi Sad; Pomoćnik direktora 2007 – 2012 JKP Tržnica Novi Sad; Referent održavanja investicionih objekata 2007 – 2012 „SILVER LINE SYSTEMS“ Novi Sad; Direktor 2002 – 2007 SZ „Sajam“ Novi Sad; Komercijalni poslovi 1999 – 2000 Agrokombinat 13. jul Podgorica).

Konkurs za izbor direktora po novom zakonu raspisan je 5. maja 2017. godine, a Skupština grada Novog Sada na sednici 7. jula 2017. godine imenovala je Baraca za direktora Informatike na period od četiri godine.

U obrazloženju rešenja navodi se da je Komisija za sprovođenje konkursa za izbor direktora po isteku roka za podnošenje prijave konstatovala da su na javnom konkursu za izbor direktora JKP „Informatika”, Novi Sad, blagovremeno podnete tri potpune i razumljive prijave, dok je prijava kandidata Marka Košanina, Zaključkom Komisije odbačena kao nepotpuna. Na osnovu uvida u dokaze o ispunjenosti propisanih uslova za imenovanje direktora priloženih uz prijavu kandidata, Komisija je na sednici održanoj 8. juna 2017. godine, sastavila spisak kandidata među kojima se sprovodi izborni postupak za izbor direktora JKP „Informatika”, Novi Sad, i to:

1. Branislav Svorcan, magistar ekonomskih nauka iz Novog Sada,
2. mr Miodrag Spasojević, magistar statistike iz Novog Sada,
3. Nenad Barac, diplomirani menadžer iz Novog Sada.

Komisija je, navodi se u dokumentu, sprovedla izborni postupak primenjujući Merila za imenovanje direktora javnog preduzeća, utvrđena vladinom Uredbom. Komisija je izvršila ocenu stručne osposobljenosti, znanja i veština kandidata, na osnovu uvida u podatke iz prijave i podnete dokumentacije (za sve kandidate sa spiska kandidata) i pisanog nalaza i kvalifikacije veština kandidata, sačinjenog od strane stručnog lica i usmenog razgovora sa kandidatima (za kandidate mr Miodraga Spasojevića i Nenada Barca). Iz obrazloženja se može zaključiti da se treći kandidat (Branislav Svorcan) nije odazvao na proveru veština, te zbog toga nije pozvan da učestvuje u daljem izbornom postupku (u skladu sa članom 40. stav 7. Zakona). Komisija je na osnovu ocena stručne osposobljenosti, znanja i veština kandidata, izračunala prosečne ocene i iskazala rezultate kandidata te je sastavila rang listu:

1. Nenad Barac, diplomirani menadžer, prosečna ocena 2.42,
2. mr Miodrag Spasojević, magistar statistike, prosečna ocena 2.24,
3. Branislav Svorcan, magistar ekonomskih nauka, prosečna ocena 1.42.

Na osnovu dostavljene Rang liste kandidata i Zapisnika o sprovedenom izbornom postupku, utvrđen je predlog da se za direktora JKP „Informatika”, Novi Sad, na period od četiri godine imenuje Nenad Barac, diplomirani menadžer iz Novog Sada, kao najbolje rangirani kandidat, koji će kompetentno obavljati dužnosti direktora JKP „Informatika”, Novi Sad, navodi se u odluci Skupštine grada.

TS je od Skupštine grada i od Komisije zatražila dokumenta iz procedure izbora, kako bi se utvrdilo na koji način je izvršeno ocenjivanje, bodovanje i rangiranje:

- zapisnike sa sednica Komisije za sprovođenje konkursa za izbor direktora
- dokumente povezane sa proverom znanja stranog jezika, poznavanja rada na računaru i proverom veština komunikacije
- testove kandidata na osnovu kojih su ocenjivani stručna osposobljenost, znanja i veštine kandidata kao i druge dokumente u vezi sa izborom koje je Komisija razmatrala, kao što su pisani nalazi stručnih lica o rezultatima provere veština kandidata
- dokaze da kandidat ispunjava uslove iz Zakona o javnim preduzećima, član 25. stav 1. tačke 2-7
- program rada ili slične dokumente koje su u okviru procedure podneli kandidati za direktora (Na primer: predlog mera za unapređenje i povećanje efikasnosti u funkcionisanju preduzeća, sa vizijom unapređenja efikasnosti preduzeća.).
- radne biografije koje su podneli kandidati.

Do okončanja radana ovom izveštaju odgovor na zahtev nijestigao.

19. JKP Toplana, Niš

Izbor direktora, odnosno imenovanje vršilaca dužnosti direktora u ovom preduzeću specifično je po tome što je u praksi pokazalo **kreativno tumačenje normi o imenovanju vršilaca dužnosti** na koje smo upozoravali – da je ostavljena mogućnost da se u nedogled održava „v.d. stanje“ tako što će po isteku 12 meseci biti imenovan novi v.d. direktora. U ovom JP je, naime po isteku jednogodišnjeg v.d. mandata, imenovan novi v.d. direktora. TS smatra da bi resorni odbor Narodne skupštine morao da donese autentično tumačenje u vezi sa ovom odredbom ili bi, što je bolje rešenje, da bi Zakon trebalo izmeniti, maksimalno trajanje v.d. stanja skratiti i jasno propisati ukupno maksimalnotrajanje v.d. stanja i maksimalno trajanje jednog v.d. mandata ili v.d. mandata jedne osobe.

U JKP Toplana Niš konkurs po Zakonu iz 2012. godine raspisan je 25. juna 2013. a Skupština grada Niša je na sednici od 2. oktobra 2013. godine donela rešenje o postavljenju diplomiranog građevinskog inženjera Slobodana Maksimovića za direktora JKP „Gradska toplana“ Niš na period od četiri godine. Ni Maksimović nije odradio ceo mandat. U junu 2014. privedeni su i on i prethodni direktor Toplane. Maksimović je, međutim, nakon puštanja iz pritvora ostao na čelu JKP sve do podizanja optužnice u maju 2016. godine, kada je Skupština grada usvojila odluku o njegovoj suspenziji i imenovanju Zorana Stojanovića za vršioca dužnosti direktora.

Stojanović je u to vreme bio predsednik Gradske opštine Medijana. Mediji su ukazivali na to da Stojanović nije na vreme preuzeo funkciju u Toplani, čime je prekršen Zakon²². Na to je načelnik Uprave za komunalne delatnosti i energetiku Miodrag Brešković odgovorio da on ne bi rekao da je prekršen Zakon, iako je dodao da ne zna da li je prekršen rok. Naglasio je da Stojanović nije „odmah potrčao da sedne u direktorsku fotelju“ već je čekao mišljenje Agencije za borbu protiv korupcije da li može, istovremeno, da bude na dve funkcije. Da li je i kakvo mišljenje dobio, takođe, ne znam, kazao je Brešković“.

Stojanović je v.d. direktora ostao do 9. juna 2017. godine, kada je Skupština grada Niša donela rešenje o prestanku funkcije zbog isteka mandata i istog dana donela rešenje o imenovanju Predraga Milačića, diplomiranog inženjera elektrotehnike za elektroniku i telekomunikacije, za novog vršioca dužnosti direktora.

Nedelju dana kasnije, 16. juna 2017. u Službenom listu Grada Niša objavljen je konkurs za direktora.

U konkursu se navode uslovi koje propisuje Zakon o JP, a u delu u kome se navodi koje dokumente kandidati treba da podnesu kao dokaz da ispunjavaju uslove ne navodi se ništa u vezi sa dokazivanjem poznavanja korporativnog upravljanja. To da kandidat nije član organa političke stranke, odnosno da mu je određeno mirovanje u vršenju funkcije u organu političke stranke, dokazuje se overenom izjavom datom pod krivičnom i materijalnom odgovornošću.

²²<http://www.juznevesti.com/Ekonomija/Niska-Toplana-i-dalje-bez-direktora.sr.html>

U oglasu se navodi da se stručna osposobljenost, znanja i veštine kandidata ocenjuju u izbornom postupku uvidom u podatke iz prijave i dokaze podnete uz prijavu na javni konkurs, pisanom i usmenom proverom, odnosno na drugi odgovarajući način shodno potrebama rada preduzeća, u skladu sa zakonom kojim se uređuje pravni položaj javnih preduzeća, Uredbom o merilima za imenovanje direktora javnog preduzeća („Službeni glasnik RS”, br. 65/16), i Odlukom o sprovođenju javnog konkursa za izbor direktora javnih i javnih komunalnih preduzeća.

Oglas je objavljen u Službenom glasniku RS, Službenom listu Grada Niša, dnevnom listu „Srpski telegraf“ i na zvaničnoj internet stranici Grada Niša.

20. JKP „Paraćin“

JKP Paraćin je jedino JP za koj smo pribavili kompletnu dokumentaciju o proceduri izbora direktora po novom Zakonu. Nažalost, na konkurs se prijavio samo jedan kandidat, dotadašnji vršilac dužnosti direktora, tako da nije bilo prilike da se uporede odgovori, programi i u skladu sa tim ustanovi kako je Komisija upoređivala i bodovala odgovore i programe.

U JKP Paraćin konkurs je raspisan (6. jula 2013. godine) i direktor izabran (6. novembra 2013. godine) i po Zakonu o JP iz 2012. godine. Tada je na četiri godine za direktora imenovan Tomislav Šaletić, diplomirani mašinski inženjer.

Šaletić je, međutim, ubrzo potom podneo ostavku, u januaru 2015. raspisan je novi konkurs i za direktora je 21. aprila 2015. imenovan Nebojša Simić, diplomirani ekonomista, na period od četiri godine. Ni Simić nije ostao do kraja mandata – već sledeće godine, u maju 2016. podneo je ostavku, a Danijel Živković je postao vršilac dužnosti direktora. Mediji su objasnili šta se desilo:

„Novosti: Kadrovska vrteška po stranačkom dogovoru

Zasedanje skupštine u gradu na Crnici, diplomirani ekonomista Nebojša Simić, dosadašnji direktor JKP "Paraćin", imenovan za vršioca dužnosti u "Vodovodu"

*S obzirom na to da je pokret pod nazivom "Svi za Paraćin" preuzeo brigu o JP "Vodovod", u skladu sa dogovorom nove-stare koalicije na vlasti, na sednici Skupštine opštine je diplomirani ekonomista Nebojša Simić, dosadašnji direktor JKP "Paraćin", imenovan za vršioca dužnosti u "Vodovodu". Na njegovo mesto u JKP došao je preuzeo diplomirani pravnik **Danijel Živković**, takođe iz Pokreta. Pomenuta imenovanja su, međutim, dovela do svojevrzne rokade u još dva preduzeća, pa je dosadašnji direktor "Vodovoda" Milorad Vidović imenovan za rukovodioca sportsko-rekreativnog centra "7. jul", dok je dosadašnji v. d. direktora SC Slobodan Tanić, na istoj sednici, imenovan za vršioca dužnosti čelnika "Poslovnog centra". To mesto je, inače, bilo upražnjeno“.*

Živković je na lokalnim izborima 2016. bio kandidat za odbornika na listi Pokreta „Svi za Paraćin“.

Konkurs po novom Zakonu raspisan je 30. septembra 2016. Jedini kandidat za mesto direktora JKP Paraćin bio je upravo Živković. Nakon isteka roka za podnošenje prijave, Komisija ih je otvorila i

razmatrala, ocenjivala kandidate (istovremeno je raspisan i konkurs za direktora Vodovoda²³) i rangirala ih na sednicama od 9. novembra do 23. decembra 2016. godine.

Živković je dostavio diplomu o stečenom visokom obrazovanju (Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu), ličnu i radnu biografiju - radno iskustvo od 2009. do danas, kao i potvrde o radnom iskustvu. Njegove veštine proveravalo je stručno lice (dipl. politikolog), koje je predložila Komisija za imenovanje. Provera je izvršena pisanim putem, rešavanjem i davanja odgovora na pitanja definisana u testu zadatom od stručnog lica (provera održana u prostorijama Opštinske uprave), pri čemu je proveravana veština analitičkog rezonovanja i logičkog zaključivanja, veština rukovođenja i organizacionih sposobnosti, veština strateškog planiranja i upravljanja, veština upravljanja resursa, veština i sposobnost komunikacije. Utvrđeno je da kandidat "u potpunosti zadovoljava". Profesor informatike kao stručno lice za oblast poznavanja rada na računaru, predložen od strane Komisije, proverio je poznavanje rada na računaru praktično i teorijski u prostorijama opštinske uprave - oblasti obrade teksta u Wordu, obrada tabela u excel-u, pretraživanje interneta, cirkularno slanje elektronske pošte, i teorijski iz oblasti elektronskog poslovanja i zaštite računara od malicioznog softvera. Kandidat je ocenjen sa "u potpunosti zadovoljava". TS je dostavljen test iz poznavanja engleskog koji je rešavao, a stručno lice (profesor engleskog jezika) utvrdila je da u potpunosti zadovoljava.

Komisija je izvršila usmenu proveru stručne osposobljenosti - kandidat je odgovarao na sedam pitanja u vezi sa radom JP, propisima, vizijom, a njegovi odgovori ubeleženi su u zapisnik, koji nam je takođe dostavljen.

Živković je dao izjavu da nije član organa niti jedne političke partije i priložio potvrdu "Instituta za poslovna istraživanja - MBA Beograd" da je pohađao specijalistički seminar "Korporativno upravljanje u javnim preduzećima, državnim društvima kapitala i privrednim društvima" u oktobru 2016. godine. Uz kandidaturu je priložio i dokument na dve stranice „Predlog mera za unapređenje i povećanje efikasnosti u funkcionisanju preduzeća, sa vizijom unapređenja efikasnosti preduzeća“.

Kao jedini kandidat rangiranje kao prvi i SO Paraćin je 28. decembra donela odluku kojom je Živković imenovan za direktora na period od četiri godine.

U obrazloženju odluke se navodi da je Komisija konstantovala da je prijava Danijela Živkovića blagovremena i potpuna, te je sprovedla usmenu proveru stručne osposobljenosti, znanja i veština kandidata koji su učestvovali u izbornom postupku. Pored ocene na usmene odgovore Komisija je ocenjivala kandidate u skladu sa Uredbom i to stručnu osposobljenost kandidata stečenu visokim obrazovanjem, stručnu osposobljenost kandidata stečenu ukupnim radnim iskustvom na poslovima na kojima se zahteva visoko obrazovanje, stručnu osposobljenost kandidata stečenu radnim iskustvom na poslovima koji su povezani sa poslovima javnih preduzeća, stručnu osposobljenost kandidata stečenu radnim iskustvom koje kandidat ima u organizovanju i vođenju poslova. Takođe je izvršena provera znanja stranog jezika, poznavanja rada na računaru i provera veština komunikacije u međuljudskim odnosima.

²³Treba pomenuti da je istovremeno sa izborom direktora JKP Paraćin sprovedena i procedura za izbor direktora Vodovoda. Pored v.d. direktora Simića, prijavila se još jedna kandidatkinja čija kandidatura nije prihvaćena jer nije dostavila potvrdu da poznaje oblast korporativnog upravljanja i da nije član organa stranke. Za direktora je izabran pomenuti Nebojša Simić.

Nakon ocenjivanja u skladu sa Zakonom o javnim preduzećima i Uredbom o merilima za imenovanje direktora javnog preduzeća Komisija je sastavila rang listu kandidata za izbor direktora i dostavila je Opštinskom veću opštine Paraćin. Kandidat Danijel Živković dobio je ukupno 27 bodova (prosečna ocena je 2,45).

21. Ingas Indija

Na konkursu raspisanom 24. jula 2013. godine po tada važećem Zakonu o JP za direktora je 10. oktobra 2013. izabran diplomirani ekonomista Dobrivoje Sudžum. Sudžum je 2015. godine uhapšen, te je „udaljen sa rada“, a za vršioca dužnosti je imenovana Dubravka Filipović. U januaru 2016. godine, nakon ukidanja pritvora, Filipovićeva je razrešena, a konstatovano je da je Sudžumu ukinuto udaljenje sa rada. Posle lokalnih izbora i promene vlasti u Indiji, Sudžum je podneo ostavku, a u junu 2016. za v.d. direktora je imenovan Dušan Lemać, takođe diplomirani ekonomista.

U njegovoj biografiji se navodi da je radio za »INPRESS« Indija (1996-1998) distribuciju novina, potom kao agent prodaje za „CARLSBERG“ Izrael (1998-1999) (Proglašen za najboljeg radnika - radnika sa najboljim prodajnim rezultatima- za 1999. godinu), pa za „COCA-COLA Company“ Izrael (2000-2005) kao agent prodaje, ali je zbog postignutih rezultata 2001. godine unapređen u menadžera sektora za poboljšanje prodaje i povećanje prodajnog prostora firme. U „CARLSBERG“ Srbija je od 2006. do 2013. bio agent prodaje na području Srema, a zbog postignutih rezultata 2008. godine je unapređen u supervizora prodaje. Potom je prešao u oblast osiguranja i od 2013. do 2015. godine u MERKUR osiguranju a.d.o. bio je direktor prodaje regiona NoviSad (planiranje prodajnih ciljeva, praćenje ostvarivanja planova i regrutacija novih menadžera) i vođa tima interne prodaje (regrutacija agenata prodaje, organizacija obuke i edukacije, prijem i odobravanje ponuda o zaključenju ugovora o osiguranju, vršenje administrativnih promena u ugovorima, izrada mesečnih izveštaja o rezultatima). Tokom 2016. godine, pre nego što je postao direktor javnog preduzeća koje se bavi snabdevanjem gasom, u UNIQA osiguranju a.d.o bio je menadžer POC centra (učestvovanje u pisanju i pisanje procedura i uputstava i morao je da vodi računa da se svaki ugovor uradi u predviđenom roku i da bude isporučen klijentu).

Iz biografije se ne vidi jasno gde je v.d. direktora stekao tri godine iskustva iz oblasti poslovanja ovog javnog preduzeća, što je zakonski uslov koji važi i za direktora i za vršioca te dužnosti. Iz biografije se vidi i da je v.d. direktora postepeno gradio akademsku karijeru, ali se ne navode godine kada su određene diplome stečene, te je nemoguće oceniti koliko je godina proveo radeći na poslovima za koje se zahteva visoko obrazovanje.

Lemać je, naime, 1995. godine završio Elektrotehničku školu u Indiji, a potom (ne navode se godine), stekao stekao diplomu V stepena u toj istoj školi (energetičar), diplomu VI stepena (Menadžer u saobraćaju) na Visokoj školi strukovnih studija za menadžment u saobraćaju u Nišu i diplomu VII stepena (diplomirani ekonomista) na „FORKUP - Novi Sad“.

TS nije našla podatke da je raspisan konkurs za izbor direktora. Na zahtev upućen SO Indija nismo dobili odgovor. Zakonki maksimum trajanja v.d.stanja istekao je u junu 2017. godine.

22. JP „Turistički centar Grada Zrenjanina“

Po Zakonu iz 2012. godine konkurs je raspisan 21. juna 2013. godine, a već 12. jula 2013. za direktora je izabran Dragan Vulešević, privatni preduzetnik. Na lični zahtev razrešen je 12. jula 2016. a za vršioca dužnosti direktora postavljen je bivši predsednik nadzornog odbora ovog JP Zoran Ljubotinja.

Konkurs nije raspisivan jer je JP likvidirano zbog usklađivanja sa izmenama Zakona o budžetskom sistemu, koje se tiču položaja direktnih i indirektnih budžetskih korisnika. Umesto JP Turistički centar osnovana je Turistička organizacija, za čijeg je vršioca dužnosti direktora postavljen Ljubotinja.

23. JP „Direkcija za urbanizam“, Kragujevac

Po Zakonu iz 2012. godine konkurs je raspisan 15. juna 2013. godine, a direktor izabran 20. septembra 2013. godine. Bio je to Dragan Jevtović, diplomirani mašinski inženjer, inače član Političkog saveta i član predsedništva partije Zajedno za Kragujevac, okosnice tada vladajuće koalicije u Kragujevcu. Nakon protesta zaposlenih zbog lošeg stanja u JP i višemesečnog kašnjenja plata, Jevtović je u aprilu 2014. godine podneo ostavku. Raspisan je novi konkurs na kome je jedini kandidat bio Aleksandar Rudnik Milovanović, koji je zaposlen u Direkciji, a po Jevtovićevoj ostavci je imenovan za v.d. direktora. U junu 2014. godine, po okončanom konkursu, Skupština grada Kragujevca je imenovala Milovanovića za direktora. Milovanović je ostao na čelu Direkcije do aprila 2017. godine, kada je podneo ostavku, a za vršioca dužnosti je imenovan Dragan Dunčić.

U njegovoj biografiji se navodi da je od 2000. godine, kada je osnovao i kao direktor vodio privatno preduzeće, radio „na projektovanju rekonstrukcije i dogradnje izvorišta i cevovoda „Tilava“ u Srpskom Sarajevu“, a da je „tokom 2002-2003. godine radio i kao marketing menadžer za „Energoinvest Raop“, Srpsko Sarajevo, za prostor Bliskog istoka, Irak, Jordan, Sirija“, te da je „rezultat i rad na promociji bio uspešan povratak preduzeća na ta tržišta i stavljanje „Energoinvesta“ na listu ponuđača Ministarstva Energetike Republike Iraka“.

Od 2004. do 2006. godine radio je kao pomoćnik direktora za građevinsko zemljište u JP „Zavod za izgradnju grada“ Novi Sad, a od 2006. do polovine 2008. godine, kao Gradski menadžer u Novom Sadu. Navodi se da su „rezultati rada iz tog perioda opisani u Strategiji društveno-ekonomskog održivog razvoja Novog Sada (Rukovodilac i koordinator izrade) koja nije usvojena zbog majskih izbora 2008. godine. U tom periodu, Grad je imao ukupno, preko jedne milijarde evra investicija u putnu privredu, komunalnu infrastrukturu, u školske, zdravstvene, kulturne i sportske objekte, grinfild direktne strane investicije“.

Potom je od od 2008. do polovine 2012. godine radio u Zavodu za izgradnju grada, Novi Sad, a 2012. godine imenovan je za pomoćnika Gradonačelnika Novog Sada za investicije i savetnika u Ministarstvu prirodnih resursa, rudarstva i prostornog planiranja, Vlade Republike Srbije. Na kraju se navodi da ga je decembra 2012. godine Vlada Srbije imenovala za v.d. direktora, a jula 2013. godine i za direktora Republičke Agencije za prostorno planiranje, Beograd. Od prestanka rada Agencije dve nedelje je radio kao neraspoređeni radnik Ministarstva građevine, infrastrukture i investicija, a od 1. januara 2015. u Zavodu za izgradnju grada, Novi Sad, a od 30. novembra 2016. u Gradskoj upravi za građevinsko zemljište i investicije.

Prema dostupnim podacima, do okončanja izrade ovog izveštaja konkurs za direktora nije raspisan.

24. JKP „Vodovod“, Surdulica

U ovom JP konkurs je raspisan po prethodnom Zakonu o JP 31. jula 2013. i za direktora je 27. decembra 2013. (odluka je objavljena 29. januara 2014) izabrana dotadašnja vršiteljka dužnosti direktora.

25. JP „Direkcija za građevinsko zemljište i puteve“, Bosilegrad

I u ovom JP konkurs je raspisan po prethodnom Zakonu o JP 21. juna 2013. i za direktora je 20. septembra 2013. izabran Straško Apostolov, strukovni inž. mašinstva. U tadašnjem monitoringu TS je utvrdila da je bilo sporno da li Apostolov ispunjava uslove. Naime, TS ni posle dva zahteva nisu dostavljeni dokumenti na osnovu kojih je Komisija utvrđivala da li kandidat ispunjava uslove konkursa, odnosno uslove propisane Zakonom (a ustanovila je da ispunjava), odnosno, nije bilo moguće doneti nedvosmislen zaključak da li je stručni, odnosno akademski naziv imenovanog direktora u skladu sa propisanim stručnom spremom za mesto direktora JP (VII stepen). „Strukovni inženjer mašinstva“ je, naime, naziv koji se dobija po završenim osnovnim stručnim studijama (180 ESPB) i odgovara VI-1 stepenu po ranijemstepenovanju.

S obzirom da Apostolovu mandat ističe 20. septembra, SO Bosilegrad je 27. aprila 2017. usvojila odluku i 5. maja objavila konkurs za izbor direktora. U konkursu se, inače, navodi da se „stručna osposobljenost, znanja i veštine kandidata ocenjuju u izbornom postupku uvidom u podatke iz prijave i dokaze podnete uz prijavu na javni konkurs, pisanom i usmenom proverom, odnosno na drugi odgovarajući način shodno potrebama rada Javnog preduzeća, u skladu sa Zakonom kojim se uređuje pravni položaj javnih preduzeća i Uredbom o merilima za imenovanje direktora javnog preduzeća („Službeni glasnik RS“, broj 65/16)“. Dalje se navodi da se „veština analitičkog rezonovanja i logičkog zaključivanja, organizacione sposobnosti i stručne sposobnosti u vezi sa rukovođenjem“ proveravaju „pisano, putem standardizovanih testova“, a što se tiče stranačkog angažovanja, od kandidata se očekuje da daju „izjavu pod krivičnom i materijalnom odgovornošću da nije član organa političke stranke, odnosno da mu je određeno mirovanje u vršenju funkcije u organu političke stranke“.

Opisane metode provere, ako se sprovedu na navedeni način, a ne „na drugi odgovarajući način“, biće veliki korak napred u odnosu na konkurs iz 2013. godine, kada je u zapisniku konstatovano: „Komisija potvrđuje da prijavljeni kandidat (Apostolov je bio jedini kandidat) može uspešno da obavlja funkciju direktora pošto je istu obavljao u prethodnom periodu izuzetno odgovorno i uspešno, da dovoljno poseduje stručnog znanja i veštine za obavljanje funkcije direktora“. Potom je kandidat pred Komisijom izjavio da prihvata funkciju direktora, a Komisija ja zapisnik dostavila Opštinskoj upravi kako bi nastavila postupak za imenovanje direktora. Sednica je trajala 50 minuta, od 16.00 do 16.50 h. Komisija je, praktično, preuzela nadležnosti Nadzornog odbora (nadziranje rada direktora) i osnivača (ocena o ispunjavanju godišnjeg programa poslovanja) i nije sprovela izborni postupak propisan odlukama o formiranju Komisije i o sprovođenju konkursa, ukoliko se usmena, paušalna pozitivna ocena rada dotadašnjeg direktora ne smatra za „drugi odgovarajući način“ sprovođenja izbornog postupka.

26. JP „Komunalac“ Pirot

I u ovom JP je konkurs sproveden po Zakonu iz 2012. godine. Konkurs je raspisan 19. jula 2013. godine, a 14. oktobra 2013. za direktora je izabran Boban Tolić, diplomirani tehnolog.

U njegovoj biografiji se navodi da je od 1991. do 1997. godine imao „privatni posao“ (ne navodi se kakav), da je od 1997. do 2000. bio predsednik Izvršnog odbora SOPirot, a od 2001. do 2013. zamenik direktora Komunalca.

27. JKP Napredak Sokobanja

JKP Napredak je još jedno preduzeće u kome je direktor izabran po Zakonu o JP iz 2012. godine, a mandat mu ističe pred kraj ove godine. Konkurs je raspisan 24. jula 2013. a Skupština opštine Sokobanja, na sednici održanoj 16. septembra 2013. godine, donela je rešenje o imenovanju Saše Drljače za direktora JKP „Napredak“ Sokobanja. TS nije do okončanja ovog monitoringa pronašla podatke da je raspisan novi konkurs.

28. JKP Gradska toplana Novi Pazar

JKP Gradska toplana Novi Pazar je specifično bar po dva osnova – velikom broju neuspelih konkursa i vrtoglavih rotacijama vršilaca dužnosti direktora se jedne strane, a po izuzetnoj netransparentnosti, odbijanju da dostavi podatke po zahtevima za slobodan pristup informacijama i činjenici da JKP nema svoj sajt i pored eksplicitnih zakonskih obaveza (o tome više u poglavlju posvećenom transparentnosti rada JP).

Neuspešni konkursi su raspisani 5. jula 2013, 6. septembra 2013, 15. novembra 2013, da bi konačno, posle konkursa od 21. februara 2014, za direktora bio postavljen Raco Vučković 1. aprila 2014. On je „magistar tehničkih nauka, oblast mašinstvo, smer termoenergetika“. Vučković je nekoliko meseci ranije bio postavljen za vršioca dužnosti direktora, i to nakon što je formirana nova skupštinska većina u SG Novog Pazara. Vučković je, prema dostupnim podacima „kadar“ Srpske napredne stranke. Može se naći podatak da je 2016. bio predsednik izbornog štaba liste „Aleksandar Vučić – Srbija pobeđuje“ u Novom Pazaru.

Prvoaprilsko imenovanje trajalo je samo četiri meseca i u avgustu 2014. Vučković je podneo ostavku „zbog prelaska u drugo preduzeće“, a za vršioca dužnosti direktora imenovan je Dejan Nićiforović, diplomirani inženjer mašinstva. Lokalni mediji su ova imenovanja notirali kao imenovanje „iz redova SNS“²⁴. Vučković se u novembru 2014. pojavljivao u medijima kao pomoćnik gradonačelnika.

Nićiforović je na v.d. funkciji (sa jednim produžetkom statusa iz decembra 2015. godine) dočekaao novi Zakon o JP. Kada se bližio istek roka do kada bi trebalo raspisati konkurs kako bi se okončao u roku i kada se bližio istek roka od godinu dana na v.d. funkciji, 8. decembra 2016. godine je Nićiforović razrešen, a za v.d. direktora ponovo je imenovan Vučković. Ovog puta Vučkovićeova funkcija trajalaje još kraće nego prvi put- samo 11 dana. Već 19. decembra 2016. godine Vučković je razrešen a za v.d. direktora je

²⁴<http://sandzakpress.net/novi-pazar-imenovani-zamenik-gradonacelnika-direktori-toplane-i-pozorista-iz-redova-sns-a> (izvor Radio Sto plus)

imenovan Nićiforović. Ova rokada ostavila je utisak pokušaja da se zaobiđe zakonsko ograničenje trajanja v.d. mandata na godinu dana „za jednu osobu“, s obzirom na to da je Nićiforović samo jednom imenovan po novom zakonu, dok je prethodnih 28 meseci bio v.d. po starom zakonu.

TS je u Službenom listu Novog Pazara našla i odluku od 19.decembra 2016. godine kojom je Nićiforović razrešen sa mesta predsednika nadzornog odbora Toplane, ali nei podatak kada je na to mesto imenovan. S obzirom na to da je u prethodnom periodu, sve do 8. decembra 2016. bio v.d. direktora, jedino je moguće da je funkciju predsednika NO obavljao tokom 11 dana dok ga je Vučković zamenjivao u fotelji direktora.

Komisija za sprovođenje konkursa za izbor direktora imenovana je 10. aprila 2017. godine. TS tražilapodatke od SG Novog Pazara u vezi sa (ne)raspisivanjem konkursa za direktora i 27. jula 2017. dobila odgovor da je Odeljenje gradskeuprave sačinilo nacrt odluke o sprovođenju javnog konkursa za izbor direktotra JKP Gradska toplana dana 16. maja 2017. Pre toga usvojena je odluka u Skupštini grada Novi Pazar o usklađivanju poslovanja sa Zakonom o javnim preduzećima, potom je usklađen Statut JKP sa odlukom i sa Zakonom, data je saglasnost na izmenjeni Statut, pa je izrađena odluka, koja će, kako se kaže u odgovoru,biti razmatrana na nekoj od narednih sednica Skupštine grada i biti objavljena u Službenom glasniku RS i Službenom listu Novog Pazara, kao i na sajtu Grada Novog Pazara i u dnevnim novinama.

Inače,rok za usklađivanje osnivačkih akata istekao je u septembru 2016. godine, a rok za usklađivanje statuta bio je 90 dana po usklađivanju osnivačkih akata.Do isteka monitoringa TS nije pronašla oglašen konkurs za direktora Toplane Novi Pazar.

29. Zoološki vrt Jagodina

Po Zakonu iz 2012. godine konkurs je raspisan 21.juna 2013. godine, a 30.septembra za direktora jeimenovana Snežana Bošković, profesorka razredne nastave. U maju 2015. razrešeno je više direktora javnih preduzeća i ustanova, među kojima je bila i Snežana Bošković. TS nije utvrdila razloge razrešenja (kakvo je obrazloženje, da li je sama podnela ostavku), s obzirom na to da na sajtu Jagodine nema odluka koje usvaja Skupština, ali ni lokalnog službenog lista.

Novi konkurs (takođe po Zakonu iz 2012. godine) raspisan je 26. novembra 2015, a 29. januara 2016. objavljeno je rešenje o imenovanju Ljubiše Milosavljevića, diplomiranog ekonomiste, za direktora JP Zoološki vrt, na period od četiri godine. Prema dostupnim podacima, on je, nakon razrešenja Snežane Bošković, bio vršilac dužnosti direktora.

30. JP „Subotica-trans“ Subotica

Konkurs za direktora raspisan je 11. septembra 2014. godine, a 12. decembra 2014. Aleksandar Aleksić, diplomirani ekonomista, imenovan je za direktora Javnog preduzeća za prevoz putnika u gradskom i prigradskom saobraćaju „Subotica-trans“, Subotica, na period od četiri godine. Mediji su izbor direktora u ovom i još nekoliko preduzeća propratili vestima u kojima su jasno identifikovali njihovu stranačku pripadnost:

„Imenovani na predlog SNS²⁵“

„Subotica: U foteljama ponovo isti ljudi; Izbor direktora u jedanaest javnih preduzeća nije doneo ništa novo. Na čelnim mestima kadrovi vladajuće koalicije, koji su dosad bili v. d. Odlukom gradske Komisije za izbor direktora, kojom je predsedavao Čaba Kern, na period od četiri godine izabrani su upravo oni partijski kadrovi, koalicije SVM-SNS-SPS-DSHV, koji su na ta mesta ranije postavljeni kao vršioci dužnosti. Tako je za mesto direktora JKP „Čistoća i zelenilo“ predložen Slobodan Milošev, JKP „Parking“ Milorad Slijepčević, JP „Subotica-trans“ Aleksandar Aleksić i JP „Privredno-tehnološki parkovi“ Ivan Saveljić, svi kadrovi SNS. Imena novih direktora, koja će biti verifikovana iduće nedelje na sednici gradskog parlamenta, javnost nisu iznenadila. Čak je i Kern nedavno izjavio da će konkursom biti „legalizovano ono što je ranije dogovoreno“. Iako je jedan od uslova za izbor direktora bio da kandidati nisu članovi partije, odnosno, da im članstvo miruje, golim okom je vidljivo da od departizacije javnih preduzeća nema ništa. Fotelje u nekim preduzećima, kao što je slučaj sa „Subotičkom toplanom“, čak su podelile partiju kojoj su pripale koalicionim sporazumom na nivou grada²⁶“.

²⁵http://sumedija.rs/vest-7902-Imenovani-novi-v_d_-direktori-tri-javna-preduze%C4%87a.html#.WDsUWLlrdU

²⁶<http://www.novosti.rs/vesti/srbija.73.html%3A520777-Subotica-U-foteljama-ponovo-isti-ljudi>

Izbor nadzornih odbora

Uvod

Poređenje zakonskih rešenja iz 2012. i 2016.

U istraživanju o primeni Zakona o javnim preduzeća iz 2012. godine, objavljenom 2014²⁷. godine TS je utvrdila da je u više slučajeva u republičkim JP bilo upitno da li članovi nadzornih odbora ispunjavaju uslove propisane Zakonom (stručnost i/ili nezavisnost). Vlada Srbije tada nije odgovorila na zahtev da dostavi dokumente koji dokazuju da članovi nadzornih odbora ispunjavaju Zakonom propisane uslove.

Tada važeći Zakon propisivao je da svaki član NO ima visoko obrazovanje trećeg ili drugog stepena (na osnovnim studijama u trajanju od najmanje četiri godine), da je stručnjak u jednoj ili više oblasti iz koje je delatnost od opšteg interesa za čije obavljanje je osnovano javno preduzeće, da ima najmanje tri godine iskustva na rukovodećem položaju i da poseduje stručnost iz oblasti finansija, prava ili korporativnog upravljanja.

Osim toga, za nezavisnog člana nadzornog odbora propisani su dodatni uslovi - da nije bio zaposlen u javnom preduzeću ili zavisnom društvu kapitala ili drugom društvu kapitala povezanim sa javnim preduzećem u poslednje dve godine pre stupanja na dužnost člana nadzornog odbora, odnosno da nije bio angažovan po drugim osnovama u javnom preduzeću, da nije bio angažovan u vršenju revizije finansijskih izveštaja preduzeća i da nije član političke stranke.

Novi Zakon o javnim preduzećima propisao je²⁸ da član NO mora da ima visoko obrazovanje na osnovnim studijama u trajanju od najmanje četiri godine, odnosno na osnovnim akademskim studijama u obimu od najmanje 240 ESPB bodova, master akademskim studijama, master strukovnim studijama, specijalističkim akademskim studijama ili specijalističkim strukovnim studijama i da ima najmanje pet godina radnog iskustva na poslovima za koje se zahteva ovo visoko obrazovanje. U odnosu na prethodni Zakon precizirani uslovi u vezi sa obrazovanjem i dodat uslov iskustva u poslovima za koje se zahteva to obrazovanje. Takođe, mora da ima najmanje tri godine radnog iskustva na poslovima koji su povezani sa poslovima javnog preduzeća (umesto odredbe da je „stručnjak u jednoj ili više oblasti iz koje je delatnost JP“) i da poznaje oblast korporativnog upravljanja ili oblast finansija (izbačena oblast prava kao jedna od mogućnosti).

Nezavisan član nadzornog odbora, pored opštih uslova, mora da ispunjava i sledeće: da nije bio angažovan u vršenju revizije finansijskih izveštaja preduzeća u poslednjih pet godina; da nije član političke stranke; da nije postavljeno, imenovano ili izabrano lice i da nije zaposlen ni angažovan po drugom osnovu u javnom preduzeću ili društvu kapitala čiji je osnivač to javno preduzeće.

²⁷ [Efekti novog Zakona o javnim preduzećima-politizacija ili profesionalizacija](#)

²⁸ Kao i u prethodno važećem Zakonu, postoji i „opšti“ uslovi - da je punoletno i poslovno sposobno lice, da nije osuđivano na kaznu zatvora od najmanje šest meseci i da mu nisu izrečene određene mere bezbednosti u skladu sa zakonom kojim se uređuju krivična dela.

Problem tumačenja prethodnog iskustva

U odnosu na prethodna zakonska rešenja sada ne postoji uslov od tri godine iskustva na rukovodećem položaju, ali su ostali uslovi uglavnom precizirani ili pooštreni. Ostale su, međutim, pojedine nejasnoće. Jedna od njih je šta znači odredba da član nadzornog odbora mora da „ima najmanje tri godine radnog iskustva na poslovima koji su povezani sa poslovima javnog preduzeća“. Postavlja se, naime, pitanje šta su poslovi javnog preduzeća. Da li je to delatnost JP samo njena pretežna delatnost ili u obzir dolaze i druge, kojima se preduzeće takođe bavi u određenoj meri? Na primer, u slučaju Pošte, zakonom koji uređuje poštansku delatnost je propisano da „Javni poštanski operator, pored poštanskih usluga, može obavljati i druge delatnosti, i to: 1) zastupanje u osiguranju, u skladu sa propisima kojima se uređuju poslovi osiguranja; 2) menjačke poslove, u skladu sa propisima kojima se uređuje devizno poslovanje; 3) poslove u vezi sa međunarodnim uputnicama u dinarima i efektivnom stranom novcu, u skladu sa propisima kojima se uređuje devizno poslovanje; 4) druge delatnosti u skladu sa osnivačkim aktom i statutom“.

Osnivačkim aktom je dalje propisano da je pretežna delatnost Javnog preduzeća Pošta Srbije „Poštanske aktivnosti javnog servisa“ i da je „Delatnost Javnog preduzeća od opšteg interesa univerzalna poštanska usluga“, a da JP obavlja i delatnosti:

- „1) poštanske aktivnosti komercijalnog servisa koje podrazumevaju posebne zahteve u pogledu načina i kvaliteta prenosa;
- 2) promet i distribucija poštanskih maraka i vrednosnica, kao i prodaja maraka u filatelističke svrhe;
- 3) monetarno posredovanje, koje obuhvata delatnost uputničkog prometa, platne i druge usluge i u okviru finansijske delatnosti;
- 4) zastupanje i posredovanje u osiguranju;
- 5) telekomunikacije (kablovske, bežične, satelitske i ostale telekomunikacione usluge), računarsko programiranje, konsultantske i s tim u vezi povezane delatnosti, kao i informacione uslužne delatnosti povezane sa telekomunikacijama;
- 6) popravke računara i periferne opreme;
- 7) brokerski poslovi s hartijama od vrednosti i berzanskom robom, koji obuhvataju usluge menjačnica;
- 8) štampanje i izdavanje;
- 9) drumski prevoz tereta, koji obuhvata sve aktivnosti u vezi s prevozom tereta drumom;
- 10) skladištenje;
- 11) iznajmljivanje vlastitih ili iznajmljenih nekretnina i upravljanje njima;
- 12) istraživanje i razvoj u prirodnim i tehničko-tehnološkim naukama;
- 13) muzeji, galerije i zbirke;
- 14) druge delatnosti koje su utvrđene statutom, u skladu sa zakonom“.

Statutom je određeno još sijaset delatnosti, među kojima je, na primer, i trgovina. Šta je u takvom slučaju odgovarajuća stručnost člana NO Pošte Srbije?

Transparentnost Srbija je pokušala da razreši ovu dilemu. U dopisu Ministarstvu privrede, upućenom u novembru 2016. godine, TS je ukazala da je 4. septembra istekao rok do kada je trebalo razrešiti članove nadzornih odbora koji ne ispunjavaju Zakonom propisane uslove, ali je ukazala i na problem utvrđivanja šta je odgovarajuća stručnost, kao i još jedan problem – kako će biti utvrđivano da li članovi NO poznaju oblast korporativnog upravljanja ili oblast finansija.

S obzirom na to da nijednim drugim aktom nije propisano na koji način se utvrđuje „poznavanje oblasti“, zatražili smo tumačenje šta se imalo u vidu prilikom pripreme zakona i informaciju (ukoliko Ministarstvo raspolaže) na koji način se to radilo u praksi sa republičkim javnim preduzećima tokom šest meseci propisanih prelaznom odredbom kao rok za razrešenje članova koji taj uslov ne ispunjavaju.

Zatražili smo i tumačenje da li se pod „poslovima koji su povezani sa poslovima javnog preduzeća“ podrazumeva osnovna odnosno pretežna delatnost javnog preduzeća ili tu spadaju i „druge delatnosti“ propisane osnivačkim aktom i/ili statutom. U dopisu smo ukazali da bi bilo dobro da se ove odredbe preciziraju, ili da se propiše obaveza da se, kao i u slučaju izbora direktora, propiše podzakonski akt, odnosno merila za utvrđivanje stručnosti članova NO. Ministarstvo na ovaj dopis nije odgovorilo.

Tumačenje kvalifikacija u praksi – prelazni period

Šta je pokazala praksa u vezi sa razrešenjem članova NO koji ne ispunjavaju Zakonom propisane uslove i po pitanju stanja u NO posmatranih JP?

Od osnivača JP (Vlade Srbije, pokrajinske skupštine i skupština gradova i opština) tražili smo podatke o tome kako su utvrđivali da li članovi NO ispunjavaju uslove i da li su razrešeni oni koji ne ispunjavaju. Od Vlade Srbije odgovor nismo dobili. Dobili smo, međutim, tokom trajanja ovog istraživanja, odgovor na istovetan zahtev koji smo uputili pre četiri godine u istraživanju koje je rađeno po usvajanju tadašnjeg Zakona o JP. I tada se zahtev odnosio na stručnost članova NO; Vlada nije odgovorila, Transparentnost Srbija je, nakon podnošenja urgencije, podnela tužbu Upravnom sudu, koji je presudio da Vlada mora da dostavi tražene informacije. Odgovor koji smo dobili četiri godine kasnije bio je neupotrebljiv – u njemu se navodi da stručnost utvrđuje Ministarstvo privrede. Dalji postupak po toj tužbi nismo vodili, ali smo zbog ignorisanja novog zahteva podneli urgenciju, a potom i novu tužbu, početkom 2017. godine.

Od ostalih osnivača dobijali smo odgovore po kojima je u nekim slučajevima stručnost utvrđivana na osnovu dokumenata i kvalifikacija (zvanja, diploma i sl.), a bilo je i pojedinih odgovora na osnovu kojih se moglo zaključiti da je zaista pokretana procedura provere stručnosti. Bilo je i odgovora (a takve smo podatke nalazili i u Službenom glasniku ili službenim listovima gradova i opština) da su neki članovi NO smenjeni. Uglavnom su razrešavani na lični zahtev i nije moguće potvrditi (bez ijednog dostavljenog dokumenta koji pokazuje da je za nekoga utvrđeno da ne poseduje odgovarajuću stručnost) da li su ostavke podnosili samoinicijativno, kada su shvatili da ne ispunjavaju nove uslove, kada im je to predočeno od strane osnivača, ili iz nekog trećeg razloga koji sa stručnošću nema veze. U jednom slučaju (Skupština grada Beograda kao osnivač) TS je dobila odgovor da su dokazi na sajtu JKP. Na sajtu se, međutim, može naći biografija iz koje se ne može utvrditi da li članovi nadzornog odbora ispunjavaju uslove.

O svim ovim odgovorima i procedurama, detaljnije se govori u drugom delu ovog poglavlja, gde je predstavljeno stanje u svim posmatranim JP pojedinačno.

Biografije na sajtovima

Kad je reč o informacijama sa sajtovima javnih preduzeća (bar onih koje imaju funkcionalne sajtove i koje imaju podatke o članovima NO), u prilično velikom broju slučajeva biografije su bile takve da se nije

moglo sa sigurnošću utvrditi da svi članovi NO ispunjavaju uslove. Nađeni su slučajevi uopštenih biografija koje više nalikuju na predstavljanje pojedinaca u leksikonu nego na radne biografije („zavidno iskustvo“ bez konkretnih podataka o trajanju iskustva, nabranje preduzeća u kojima su članovi NO radili bez podataka o funkcijama i godinama iskustva i sl.), kao i slučajevi „peglanja“ biografija, odnosno unošenja podataka koji bi trebalo da dokažu postojanje bar nekakve veze sa oblašću delovanja JP, dok je za neke višegodišnja funkcija u NO ili UO referenca za novi izbor, odnosno potvrda da imaju višegodišnje iskustvo u oblasti rada JP.

Stručno usavršavanje

Zanimljivo je da je u godišnjem planu poslovanja jednog JP nađen podatak da se priprema dodatna obuka za članove nadzornog odbora. Zakon o JP propisuje da su predsednik i članovi NO dužni da se dodatno stručno usavršavaju u oblasti korporativnog upravljanja. Vlada Srbije trebalo je do septembra 2016. da podzakonskim aktom pripremi program ovog dodatnog stručnog usavršavanja. Međutim, kao što je već ukazano u poglavlju posvećenom propisima, taj akt još nije usvojen. U julu 2017. godine, 10 meseci po isteku roka za usvajanje programa, od Ministarstva privrede dobili smo odgovor da je „uvođenje korporativnog upravljanja u javna preduzeća veoma složen proces“ te da je u toku „izrada Nacrta studije korporativnog upravljanja, koja će biti rezultat sprovođenja merenja nivoa korporativnog upravljanja u 25 javnih preduzeća i društva kapitala koja obavljaju delatnost od opšteg interesa, a koje Ministarstvo privrede sprovodi u saradnji sa Međunarodnom finansijskom korporacijom u okviru projekta uvođenja korporativnog upravljanja u javna preduzeća“. Dalje se u odgovoru navodi da je ta studija osnov za izradu smernica za dalje unapređenje i jačanje korporativnog upravljanja u javnim preduzećima, koje će pružiti najbolje pokazatelje za donošenje podzakonskih akata propisanih Zakonom o JP, među kojima je i program dodatnog stručnog usavršavanja.

Pregled utvrđenih nepravilnosti i stanje

Od posmatranih **30 JP, kod 29 su utvrđene nepravilnosti** u vezi sa sastavom nadzornih odbora, odnosno sa ispunjavanjem zakonskih uslova za članove NO. U pojedinačnim preduzećima sporni su bili od jednog do četiri člana NO. U većini slučajeva TS je na osnovu dostupnih biografija ili dostavljenih podataka utvrdila da članovi NO ne ispunjavaju uslove (najčešće je to „najmanje tri godine radnog iskustva na poslovima koji su povezani sa poslovima javnog preduzeća“ ili u pojedinim slučajevima "pet godina radnog iskustva na poslovima za koje se zahteva visoko obrazovanje"), dok u nekim slučajevima nije bilo moguće sa sigurnošću utvrditi da li su uslovi ispunjeni.

TS je od osnivača svih **30** posmatranih javnih preduzeća tražila dokaze koji potvrđuju da članovi NO ispunjavaju uslove i da su osnivači sprovedli postupak u kome su to utvrdili. **Vlada Srbije, kao osnivač 13 posmatranih JP, nije odgovorila** na dopis, kao i osnivači **dva lokalna JP**. Od **15 dostavljenih odgovora**, samo **šest je ukazivalo da je postupano ili da je razmatrano** stanje u vezi sa razrešenjem članova NO koji ne ispunjavaju uslove, ili da će to biti učinjeno.

Nalazi za pojedina preduzeća

1. EPS

Vlada Srbije je 21. novembra 2016. u Nadzorni odbor Javnog preduzeća „Elektroprivreda Srbije“ imenovala za predsednika prof. dr Branka Kovačevića, redovnog profesora Elektrotehničkog fakulteta Univerziteta u Beogradu (nezavisan član), a za članove Aleksandra Trifunovića, dipl. mašinskog inženjera iz Beograda, Dejana Popovića, dipl. inženjera rudarstva iz Beograda, prof. dr Aleksandra Gajića, redovnog profesora Mašinskog fakulteta Univerziteta u Beogradu i Branislava Markovića kao predstavnika zaposlenih.

Na početku istraživanja biografije nisu bile dostupne na sajtu, EPS nije odgovorio na zahtev da ih dostavi, kao ni na pitanje da li poseduje informacije o tome da li članovi NO ispunjavaju uslove iz Zakona. Posle podnošenja žalbe Povereniku, biografije su postavljene na sajt, a EPS je obavestio TS da nemaju informaciju o ispunjavanju uslova i ukazali da to utvrđuje Vlada prilikom imenovanja.

Transparentnost Srbija nije mogla samo na osnovu dostupnih podataka (među kojima ima dosta nepreciznih odrednica) da utvrdi da li svi članovi NO ispunjavaju tražene uslove:

Prof. dr Branko Kovačević, predsednik

„Elektrotehnički fakultet Univerziteta u Beogradu obeležio je njegov profesionalni život. Nakon diplomiranja i magistrature, doktorirao je 1984. godine. Jedanaest godina kasnije postao je redovni profesor za oblast automatike. Bio je prodekan i dekan tog fakulteta, kao i rektor Univerziteta u Beogradu i predsednik Skupštine Univerziteta u Beogradu“.

Aleksandar Trifunović (podebljane su neprecizne odrednice)

„Diplomirao je na Mašinskom fakultetu Univerziteta u Beogradu 1998. godine, a svojim angažovanjem u različitim privrednim granama stekao je **zavidno iskustvo i u ekonomiji, energetici, građevinarstvu, kao i menadžmentu, trgovini na veliko...** Nakon trogodišnjeg rada u Saveznoj javnoj ustanovi Jugoslovenski registar brodova, na poslovima unutrašnje plovidbe, Trifunović sledećih deset godina upravlja kompanijom ALTIM d. o. o. Beograd i **zastupa strane kompanije u oblasti mašinstva**. Usledio je **period** na mestu direktora u Direkciji za održavanje Zavoda za izradu novčanica i kovanog novca Narodne banke Srbije. Napredovao je do mesta pomoćnika generalnog direktora tog Zavoda, upravljajući organizacijom rada i usklađivanjem poslova direkcija i centara i izradom finansijskih i operativnih planova. Na mesto v. d. generalnog direktora „Beograd na vodi“ d. o. o. postavljen je 2014. godine. Od 2015. godine Aleksandar Trifunović je zamenik generalnog direktora „Beograd na vodi“ d. o. o. i od 2013. godine je član Nadzornog odbora JP EPS.

Dejan Popović

„Diplomirao je na Rudarsko- geološkom fakultetu Univerziteta u Beogradu 1993. godine. Ekspert je u oblasti rudarstva, zahvaljujući dugogodišnjem radu u rudnicima i rudarsko- metalurškim kombinatima u Srbiji, stručnjak je u oblasti energetike a kao dugogodišnji menadžer i u upravljanju poslovanjem. U rudniku „Resavica“ napredovao je od rudarskog inženjera, na samom početku karijere, do asistenta upravnika, sve do upravnika „Resavice“, ali i „Vodne“ i „Senjskog rudnika“. Nakon toga, u RMU

„Rembas“ obavlja poslove glavnog inženjera za proizvodnju, tehničkog direktora, i direktora. Bio je direktor proizvodnje, kao i direktor JP PEU i izvršni direktor rudnika „Kovin“. Osnivač je i direktor preduzeća JEMADRA d. o. o. Dve godine je obavljao dužnosti državnog sekretara u Ministarstvu energetike, razvoja i životne sredine. Stručnost Dejana Popovića prepoznale su i strane kompanije koje koriste njegove konsultantske usluge. Popović je član Upravnog odbora Fonda za razvoj Republike Srbije, bio je član upravnih i nadzornih odbora više preduzeća iz oblasti rudarstva i metalurgije u Srbiji, a bio je dugogodišnji član Stručnog saveta EPS i Odbora za energetiku Privredne komore Srbije. Stručni radovi Dejana Popovića objavljeni su u Srbiji i inostranstvu“.

Prof dr Aleksandar Gajić

„Redovni je profesor Mašinskog fakulteta Univerziteta u Beogradu od 1996. godine, gostujući profesor Tohoku Univerziteta u Japanu od 1993. godine, redovni član Akademije inženjerskih nauka Srbije i profesor izvestilac univerziteta u Švedskoj, Rumuniji, Makedoniji. Prof. dr Gajić je dugogodišnji rukovodilac stručnih i naučnih organizacija u Srbiji i inostranstvu, autor ili koautor više od 25 knjiga i udžbenika, 200 naučnih radova, 20 studija i oko 200 istraživačkih izveštaja. Član je naučnih saveta i programskih odbora oko 20 međunarodnih naučnih skupova širom sveta. Stručnom saradnjom učestvovao je u projektima poboljšanja energetske postrojenja i procesnih sistema, bio saradnik u projektovanju hidroelektrana u Srbiji i inostranstvu, rukovodio je mnogobrojnim ispitivanjima vodoprivrednih i energetske sistema itd. Dobitnik je brojnih međunarodnih priznanja, poput doživotnog članstva Američkog bibliografskog instituta, počasni član savetodavnog odbora Međunarodnog bibliografskog centra i drugih. Stručnost prof. dr Gajića bila je presudna u imenovanju za mnoge državne i obrazovne funkcije. Bio je državni sekretar Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja Vlade Republike Srbije, specijalni savetnik ministra rudarstva i energetike Vlade Republike Srbije, kao i član nadzornih, savetodavnih i upravnih odbora javnih preduzeća i obrazovnih institucija“.

Branislav Marković iz reda zaposlenih

„Diplomirao je na Rudarsko-geološkom fakultetu Univerziteta u Beogradu. Marković je bio starešina smene u Rudarskom basenu „Kolubara“ od 2003. do 2009. godine, nakon čega počinje njegovo angažovanje na mestu sindikalnog poverenika u Rudarskom basenu „Kolubara“. Marković je član Glavnog odbora Sindikata radnika „Elektroprivrede Srbije“ i učestvuje u svim najvažnijim aktivnostima značajnim za rad Sindikata radnika EPS“.

2. Srbijagas

Na sajtu su objavljene biografije tri od pet članova Nadzornog odbora. Nije jasno na koji način su stekli iskustvo na poslovima koji su povezani sa poslovima javnog preduzeća. Svo troje imaju iskustvo sa menadžmentom, a iskustvo jedne od njih iz firme „Dobit komerc“ sigurno bi, ako je ime znamenje, ili iskustvo predsednika iz kompenzacione naplate od dužnika, bilo od koristi Srbijagasu. Ne vidi se, međutim, veza sa osnovnom delatnošću (uz ogradu da Ministarstvo nije protumačilo da li se traži poznavanje osnovne delatnosti ili su dobrodošla znanja članova NO isključivo iz ostalih delatnosti javnog preduzeća). Od preostale dvojice, čije biografije nisu objavljene, jedan je predstavnik zaposlenih, što znači da je četvoro od petoro članova NO sporno po pitanju ispunjavanja uslova. Ni JP Srbijagas, niti osnivač tog preduzeća (Vlada Srbije) nisu odgovorili na zahtev da dostave podatke da li je utvrđivano da članovi NO ispunjavaju zakonske uslove.

Nadzorni odbor je, inače, imenovan 13. decembra 2013. godine. Predsednik je bio Milivoje Miletić, dipl. mašinski inženjer iz Beograda, a članovi Vesna Rakočević, dipl. menadžer iz Beograda, Sreten Jovanović, dipl. menadžer iz Indije, Zoran Janković, dipl. menadžer iz Beograda, nezavisni član, Veljko Milošević, inženjer civilne zaštite, Javno preduzeće „Srbijagas“, Novi Sad, predstavnik zaposlenih.

Predsednik NO je promenjen 12. februara 2016. i umesto Miletića imenovan je Muamer Redžović.

U dostupnim biografijama se, pored ostalog navodi:

„Prof. dr. **Muamer Redžović** je doktor ekonomskih nauka, čija je uža specijalnost - menadžment i organizacija. Završio je Ekonomski fakultet u Nišu, gde je i magistrirao, a odbranio doktorsku tezu pod nazivom „Holistička organizacija menadžmenta poslovnog sistema“. Rođen je 1955. godine u Novom Pazaru. Rešenjem Vlade Republike Srbije od 11. februara imenovan je za predsednika Nadzornog odbora JP „Srbijagas“. Redovni profesor na Katedri za menadžment i organizaciju. Inače, završio je i Školu Rezervnih oficira u Bileći, kao najbolji pitomac u klasi sa ocenom 10,00. Od 2013-2014. godine prof. dr Muamer Redžović bio je predsednik Upravnog odbora Nacionalne agencije za regionalni razvoj, od 2014-2016. godine bio je direktor, kao i predsednik Upravnog odbora Agencije za privatizaciju i predavač na Beogradskoj poslovnoj školi, i to na predmetu Strategijski Finansijski menadžment (na specijalističkim studijama). Od 1991-1995. godine bio je generalni direktor fabrike obuće „RAS“ Novi Pazar, a potom generalni direktor „BK-TRADE“ Moskva. U Rusiji je bio i generalni direktor preduzeća „TRADE CONSTRUCTION“, a u Kanadi zamenik predsednika kompanije „BK Family holding“. Od 1999-2012. godine radio je kao prorektor za razvoj na Univerzitetu u Novom Pazaru, zatim generalni direktor preduzeća „Evropa“ Novi Pazar, predsednik Upravnog odbora fabrike „Polet“ iz tog grada, kao i regionalni menadžer beogradskog „Vetfarma“. Bio je i šef tima „Telekoma Srbije“ za telefonizaciju mrežne grupe O20. Prof. dr Muamer Redžović radio je na brojnim projektima uvođenja savremene organizacije i sistematizacije novog menadžmenta u više preduzeća, među kojima: „RAS“, PD „Evropa“ i AD „Polet“ iz Novog Pazara, „MKT“ Moskva, „BATT“ Alma Ata, Kazahstan, „Sibirgas“ Toboljsk itd. Takođe, učestvovao je i u projektima izgradnje i puštanja u rad zdanja Centralne banke Ruske Federacije, od ideje do realizacije bio je iza projekta kompenzacionih poslova radi naplate potraživanja za utrošenu struju kod dužnika u Rusiji, a njegovo ime stoji i iza projekata organizacije trgovinskih lanaca kroz kompenzacione poslove na Kubanjskoj oblasti u RF. Učestvovao je i u organizaciji i sprovođenju projekta fiksne telefonizacije mrežne grupe „O20“ Telekoma Srbije. Radio je i na izradi biznis planova i ekonomske opravdanosti za: mobilnu telefoniju Kirgizije, Univerzitet u Jakutiji, Rusija, Aerodrom Vnukovo, Trgovinski lanac Kubanj u Krasnodaru, aerodrom i sportsko rekreativni centar u Uzbekistanu“.

Vesna Rakočević

„Zvanje diplomiranog menadžera, stekla je na Univerzitetu za menadžment, u Beogradu. Radno iskustvo sticala je u Direkciji za građevinsko zemljište i izgradnju Beograda, i to u periodu od 1999. do 2007. godine. Osim toga, radila je u Kompaniji „International CG“ d.p. Beograd, a potom, do 2009. g u NBGP Properties d.o.o Beograd. Poslove privatnog preduzetnika (Studio, Veseli školarci) obavljala je od 2009g do 2012.g. Od 2013. je zaposlena u firmi „Dobit komerc“ doo iz Beograda“.

Sreten Jovanović

„Završio je Visoku poslovnu školu strukovnih studija u Beogradu i stekao zvanje ekonomiste strukovnih studija iz oblasti finansija, računovodstva i bankarstva. Osim toga, stekao je i diplomu menadžera, na Fakultetu za poslovno industrijski menadžment, Univerziteta Union, u Beogradu. Bogato radno iskustvo

sticao je još od 1977.godine, od kada se bavi privatnim biznisom. Vlasnik je privatnog preduzeća DOO „Ival komerc“.

3. JP „Srbijašume“

Ovo JP je na dopis Transparentnosti odgovorilo da Vlada imenuje članove nadzornog odbora i da nemaju dokumenta kojim se dokazuje da članovi NO ispunjavaju uslove iz Zakona o JP. Dostavili su rešenja o imenovanjima i razrešenjima iz prethodnog perioda.

Predsednik i članovi imenovani su 30. decembra 2013. godine: za predsednika Miloš Srećković, dipl. pravnik iz Novog Sada, a za članove Saša Stamatović, dipl. inženjer šumarstva iz Beograda, nezavisan član, Boban Đurović, dipl. inženjer šumarstva iz Podunavaca, Saša Radulović, dipl. inženjer šumarstva iz Beograda, Seniša Jovanović, dipl. inženjer šumarstva, Javno preduzeće za gazdovanje šumama „Srbijašume“, predstavnik zaposlenih.

Vlada Srbije je 8. januara 2015. razrešila Bobana Đurovića, dipl.inženjera šumarstva, sa mesta člana, na lični zahtev i umeto njega od 12. marta 2015. imenovala Meha Omerovića, politikologa i narodnog poslanika. Omerović je nedelju dana pre toga razrešen sa mesta člana NO JP Zavod za udžbenike, u kome je bio dve godine, pošto je razrešen sa mesta člana UO JP Pošta Srbije.

Vlada je zamenila još dva člana 26. marta 2015 - nezavisnog člana Sašu Stamatovića i člana Sašu Radulovića. Istog dana za nezavisnog člana imenovan je Milan Medarević, dekan Šumarskog fakulteta i za člana Nebojša Simić, dipl.inž. šumarstva iz Kragujevca.

Aktuelni sastav NO JP Srbijašume je: predsednik Miloš Srećković, pravnik iz Novog Sada, nezavisni član Milan Medarević, dekan Šumarskog fakulteta i ostali članovi Meho Omerović, politikolog, Nebojša Simić dipl.inž.šumarstva i Seniša Jovanović dipl.inž. šumarstva, predstavnik zaposlenih.

Iz biografija Srećkovića i Omerovića dostupnih na sajtu nije evidentno da li imaju iskustva na poslovima koji su povezani sa poslovima javnog preduzeća.

Miloš Srećković, dipl. pravnik

„Diplomirao je na Pravnom fakultetu u Novom Sadu, smer Unutrašnji poslovi. Vojsku je služio u Gardi vojske Srbije, a od 2009. se aktivno bavi advokaturom. Tri puta ga je Narodna skupština Republike Srbije birala za stalni sastav Republičke izborne komisije u čijem sastavu se i danas nalazi. Vlada Republike Srbije ga 2013. godine imenuje za predsednika Upravnog odbora JP "Srbijašume", nakon čega postaje predsednik Nadzornog odbora preduzeća, i tu funkciju obavlja i danas. Živi i radi u Novom Sadu. U stalnom je radnom odnosu u advokatskoj kancelariji Srećković“.

Meho Omerović, dipl. politikolog

„Diplomirao je 1983. godine i stekao zvanje diplomiranog politikologa. Od 1985. do 1990. godine radi u Predsedništvu CK SKJ, a od 1990. do 1992. u Grmeču. Od 1992. do 1993. godine je zaposlen u BMS Holdingu, od 1993. do 2001. u Metals trejdu, a od 2001. godine do danas zaposlen je u Narodnoj skupštini Republike Srbije. Od 2000. do 2006. godine je na funkciji predsednika JKP Parking servis, a od 2002. do 2004. godine bio je član UO Jugoslovenskog rečnog brodarstva. Kao odbornik u Skupštini Grada

Beograda je radio od 2000. do 2004. godine, a od 2001. godine do danas je na funkciji u Narodnoj skupštini Republike Srbije. Kao predsednik Odbora Skupštine Srbije za međunarodne odnose radio je od 2000. do 2003. godine, a kao predsednik Odbora Skupštine Srbije za rad, boračka i socijalna pitanja od 2006. do 2012. godine. Od 2008. godine do 2012. bio je član Odbora Skupštine Srbije za odbranu i bezbednost, a od 2008. do danas je član stalne delegacije Skupštine Srbije u Parlamentarnoj skupštini OEBS. Od 2010. je član Parlamentarnog foruma država zapadnog Balkana za nadzor nad službama bezbednosti i predsednik Parlamentarne grupe prijatelja sa Indonezijom. Od 2011. godine je član gej strejt alijanse i Parlamentarne komisije za kontrolu izvršenja krivičnih sankcija. Od 2012. godine je član Komisije Vlade Republike Srbije za rehabilitaciono obeštećenje, član Odbora Skupštine Srbije za kontrolu službi bezbednosti i predsednik Komisije Skupštine za ljudska i manjinska prava i ravnopravnost polova. Od 2013. godine je na funkciji predsednika UO JP „Pošta Srbija“ i član NO JP „Zavod za udžbenike“. Od 2015. godine je član NO JP "Srbijašume". Jedan je od osnivača Socijaldemokratije 1997. godine. Bio je u Organizacionom timu od formiranja Saveza za promene, posle DOS. Član je Predsedništva Socijaldemokratije. Od 2006. godine je član, a od 2007. potpredsednik Sandžačke demokratske partije. Od 2009. godine je član Predsedništva Socijaldemokratske partije Srbije“.

4. Javno vodoprivredno preduzeće „Srbijavode“

Vlada Srbije je 9. decembra 2013. u Nadzorni odbor Javnog vodoprivrednog preduzeća „Srbijavode“ imenovala za predsednika Slobodana Stanojevića, dipl. pravnika, inače pomoćnika generalnog direktora Javnog komunalnog preduzeća „Zelenilo – Beograd“ a za članove mr Miodraga Tolimira, dipl. inženjera poljoprivrede, zamenika direktora Instituta za kukuruz „Zemun Polje“, Radovana Arežinu, predsednika opštine Kladovo, Miodraga Ćurčića, direktora Društva za ekološku i sanitarnu zaštitu Visan d.o.o. Zemun, kao nezavisnog člana i Miloša Batala, dipl. građevinskog inženjera, kao predstavnika zaposlenih.

U izveštaju iz 2014. o sprovođenju tada važećeg Zakona o javnim preduzećima, Transparentnost je ukazala na primer Arežine, predsednika opštine i defektologa po struci, kao spornog po osnovu ispunjavanja uslova stručnosti za članstvo u NO ovog JP. Vlada Srbije je ubrzo potom, 11. decembra 2014. godine, razrešila Arežinu. Iluziju da je postojala želja da se sastav NO uskladi sa zakonskim uslovom razvejala je činjenica da je umesto defektologa predsednika opštine imenovan pravnik, narodni poslanik i zamenik predsednika Skupštine grada Jagodine Petar Petrović u čijoj se biografiji ne može naći bilo šta što ima dodira sa poslovima koji su povezani sa poslovima javnog preduzeća.

Na sajtu JP na početku ovog istraživanja nije bilobiografija. Posle dopisa u kome je TS tražila biografije i dokaze da članovi NO ispunjavaju zakonske uslove, biografije su postavljene, a JP je odgovorilo da se iz priloženih biografija može zaključiti da članovi nadzornog odbora ispunjavaju uslove iz člana 18. stav 1 tačka 3, 4. i 5. Zakona o javnim preduzećima. U slučaju predsednika NO to bi se moglo zaključiti.

Slobodan Stanojević, dipl.pravnik

Radno iskustvo: - PP „Nec trade“: 1992. – 1997.godine (spoljna i unutrašnja trgovina) - JKP „Zelenilo Beograd“: 1997. i danas i to: 1997. – 1999. godine - Rukovodilac fabrike betona i betonske galanterije 1999. – 2001. godine - Pomoćnik Generalnog direktora za komercijalno - tehničke poslove **2001. -2006. godine - Rukovodilac RJ za obale i priobalja 2006.- 2010. godine - Rukovodilac službe za zaštićena prirodna dobra, obale i priobalja 2010. – 2013. godine - Direktor sektora za zajednične poslove 2013. godine - Pomoćnik Generalnog direktora za pravne i opšte poslove i zaštićena prirodna dobra 2013.- 2014. godine - Sekretar Sekretarijata za za komunalne i stambene poslove gradske uprave grada**

Beograda 2014. godine i danas - Generalni direktor JKP „Zelenilo Beograd“
Obrazovanje: Srednja Pravno – birotehnička škola Stari grad Pravni fakultet univerziteta u Beogradu Pravni fakultet univerziteta u Beogradu – poslediplomske studije – smer međunarodno javno pravo Strani jezik: engleski – viši 2, konverzijski nivo“

Međutim, u slučaju pomenutog narodnog poslanika, to nije slučaj: „Petar Petrović, dipl. pravnik - narodni poslanik u Narodnoj skupštini R. Srbije; Radno iskustvo: - ZCZ Kragujevac: 1978.- 1980. godine - Fabrika kablova Jagodina: 1981- 1998. godine: Direktor Kadrovske službe Direktor RJ "Sistemsko-pravni i kadrovski poslovi" Direktor DOO "Društveni standard" - JKP "Standard Jagodina": 1999. - 2000. godine - Generalni direktor - Narodna skupština RS: januar 2001. godine i danas - Narodni poslanik - Opština Jagodina – 2004. - 2008. godine - Zamenik predsednika opštine Jagodina - Skupština opštine Jagodina od 2008. godine i danas - Zamenik predsednika Skupštine opštine Jagodine
Obrazovanje: Gimnazija Svetozar Marković u Jagodini Pravni fakultet Kragujevac; Strani jezik: Ruski – osnovni“.

Za jednog od preostale dvojice članova NO (ne računajući nespornog predstavnika zaposlenih) iz dostupnih podataka ne može se sa sigurnošću doneti zaključak o (ne)ispunjavanju zakonskih uslova, s obzirom na to da nije pozneto šta je oblast rada preduzeća „VISAN doo“:

Miodrag Ćurčić, ekonomista

„Radno iskustvo: - VISAN CG Kotor : 2004. – 2006. godine - Direktor - CLEANER doo Zemun: 2006. – 2012. godine Osnivač i direktor - VISAN doo Zemun : 2012. godine i danas - Direktor

Obrazovanje: Srednja Pravno – birotehnička škola Zemun, Fakultet za trgovinu i bankarstvo „Janičije i Danica Karić“ u Beogradu – smer turizam Univerzitet „Sveti Klement Ohridski“ – poslediplomske studije –magistarski rad na temu „Marketing istraživanje u hotelijerstvu““.

Mr. Miodrag Tolimir, diplomirani inženjer poljoprivrede, smer melioracije; magistar biotehničkih nauka; doktor biotehničkih nauka

„Radno iskustvo: - Institut za kukuruz „Zemun Polje“ : 1995. godine i danas: - 1995. – 2003. godine - Istraživač u Odeljanju za Agrotehniku - 2002. – 2003. godine - Rukovodilac Odeljanja za Agrotehniku - 2004. - 2013. godine - Vodeći referent u Odeljenju za marketing - 2008. – 2009. godine – Rukovodilac Odeljenja za marketing - 2013. godina – i danas - Zamenik direktora Instituta za kukuruz „Zemun Polje“ Objavljenih više od 90 naučnih radova i učestvovanje na 6 projekata koje je finansiralo Ministarstvo za nauku Republike Srbije
Obrazovanje: Poljoprivredni fakultet u Zemunu, Univerzitet u Beogradu Poljoprivredni fakultet u Zemunu, Univerzitet u Beogradu – magistar biotehničkih nauka Poljoprivredni fakultet u Zemunu, Univerzitet u Beogradu – doktor biotehničkih nauka“.

5. Elektromreže Srbije

Tokom rada na ovom istraživanju JP Elektromreže Srbije je transformisano u akcionarsko društvo sa jednodomnim sistemom upravljanja čiji su organi Skupština i Odbor direktora sa Generalnim direktorom, a nadzorni odbor nije predviđen kao organ upravljanja.

U periodu pre transformacije, bilo je sporno da li bilo ko od članova nadzornog odbora (ne računajući predstavnika zaposlenih) ispunjava zakonske uslove. Transparentnost Srbija je uspela da dobije uvid u

biografije tri člana NO, ali ne i predsednika Miluna Trivunca, magistra ekonomskih nauka, koji je na toj funkciji u februaru 2016. zamenio Dragomira Blagojevića, razrešenog na lični zahtev.

Članovi NO bili su:

Blagoje Conić, koji je, prema podacima iz biografije, imao 16 godina radnog iskustva u **bezbednosti saobraćaja, urbanističkom planiranju i inženjeringu komunalne infrastrukture**. Karijeru je započeo u Ubu, 2000. godine, kao **saobraćajni inspektor** u opštinskoj upravi. Kao **pomoćnik komandira Stanice saobraćajne policije** u Valjevu je radio na poslovima **uviđaja saobraćajnih nezgoda** i unapređenja rada u SSP, u periodu od 2003 do 2005. godine. U Opštinskoj upravi Ub bio je načelnik **Odeljenja za imovinsko pravne poslove, urbanizam i stambeno komunalne poslove** od sredine 2005. do kraja 2006. godine, a zatim je imenovan za direktora JP „**Direkcija za uređenje i izgradnju**“ Ub, gde je do 2012. godine rukovodio izradom najznačajnijih infrastrukturnih projekata u opštini Ub. Od 2012. godine radi u JP „**Direkcija za uređenje i izgradnju**“ Ub u svojstvu **stručnog saradnika za poslove saobraćaja**. Conić je 1999. diplomirao na Saobraćajnom fakultetu Univerziteta u Beogradu. Član je Inženjerske komore Srbije“

Vinka Milanović je po zanimanju je diplomirani ekonomista. Iskustva i **veštine pisanja i realizacije projekata** stečena su tokom **dvogodišnjeg angažmana u nevladinom sektoru, na poziciji finansijskog menadžera**. Od 2012. godine do 2014. godine bila je zaposlena u **Ministarstvu energetike**, razvoja i zaštite životne sredine na poziciji **mlađeg savetnika**, a od 2014. godine do danas zaposlena je u Vladi Republike Srbije - **Kabinet potpredsednice Vlade i ministarke građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture**, na mestu **zamenice šefa kabineta**.

Leposava Milić je diplomirani ekonomista. Zaposlena je u **Narodnoj banci Srbije** od 1995. godine do danas, trenutno na mestu **pomoćnika generalnog direktora Zavoda za izradu novčanica i kovanog novca**. Tokom dvadesetogodišnjeg radnog iskustva u NBS usavršavala se i napredovala u okviru sistema: prvenstveno kao **programer u IT, zatim u nabavkama kao sertifikovani službenik za javne nabavke i rukovodilac i u finansijama kao savetnik za plan i izveštavanje i istraživanje tržišta**.

6. JP „Službeni glasnik“

Kao što je ukazano u istraživanju iz 2014. godine, Statutom JP Službeni glasnik je propisano da je jedan član NO predstavnik zaposlenih, jedan nezavisni član, a tri se imenuju iz redova funkcionera ili državnih službenika na položaju - po jedan iz ministarstva nadležnog za poslove državne uprave, iz Generalnog sekretarijata Vlade i iz Republičkog sekretarijata za zakonodavstvo.

Vlada Srbije je 18. jula 2014. godine imenovala za predsednika Novaka Nedića, generalnog sekretara Vlade, a za članove Ivana Bošnjaka, državnog sekretara u Ministarstvu državne uprave i lokalne samouprave i Maju Batić, načelnicu Sektora za finansije u Agenciji za javne nabavke i kontrolu javnih nabavki Gradske uprave grada Beograda, kao nezavisnog člana. Potom je 15. marta 2015. imenovan Siniša Kukić, pomoćnik direktora Republičkog sekretarijata za zakonodavstvo i 27. oktobra 2015. Mirosva Kastratović Tirkajla, direktor Sektora za prodaju i nabavku u JP Službeni Glasnik (predstavnik zaposlenih).

Nakon promene u Ministarstvu državne uprave promenjen je i sastav NO, pa je umesto Ivana Bošnjaka 24. aprila 2017. imenovan novi državni sekretar Milan Popović.

Što se tiče nezavisnog člana, ostala je ista nerazrešena dilema kao i u istraživanju iz 2014. godine – da li je Maja Batić potpredsednica DHSS, kako se tada moglo pročitati na sajtu ove stranke²⁹. Taj podatak je stajao i tokom ovog istraživanja.

Što se biografija i stručnosti tiče, JP Službeni glasnik je specifičan po svojoj delatnosti, te bi se moglo zaključiti da je ovo jedno od malobrojnih JP u kome članovi NO ispunjavaju zakonske uslove (uz ogradu da nije razrešeno pitanje nezavisnog člana).

Novak Nedić

Diplomirao je na Pravnom fakultetu Univerziteta u Beogradu. Pripravnički staž završio je 2007. godine, u Trgovinskom sudu u Beogradu, Specijalnom odeljenju Okružnog suda u Beogradu. U periodu 2007–2012. godine kao advokat se bavio privrednim i krivičnim pravom. U periodu 2012–2014. godine obavljao je funkciju zamenika generalnog sekretara Vlade RS. Od 2014. godine na funkciji je generalnog sekretara Vlade RS.

Dr Ivan V. Bošnjak

Diplomirao je na Fakultetu veterinarske medicine Univerziteta u Beogradu. U periodu 2000–2004. godine bio je zaposlen u Javnoj veterinarskoj stanici „Zrenjanin“, a u periodu 2004–2012. godine u privatnoj veterinarskoj stanici „Braća Bošnjak DIVET“ d. o. o., Melenci. Tokom 2012. godine bio je poslanik u parlamentu AP Vojvodine. U periodu 2012–2014. godine bio je gradonačelnik Zrenjanina. Od 2014. godine obavlja poslove državnog sekretara u Ministarstvu državne uprave i lokalne samouprave.

Umesto njega od 24. aprila 2017. godine:

Miloš Popović

Diplomirao je na Beogradskoj Bankarskoj Akademiji (BBA) – Fakultetu za bankarstvo, osiguranje i finansije. U periodu 2009-2013. godine bio je zaposlen u Narodnoj banci Srbije (NBS). U periodu 2013-2014. godine bio je angažovan kao ekspert saradnik u Centru za visoke ekonomske studije na više različitih projekata. U periodu 2014-2015. godine vršio je funkciju savetnika potpredsednika Vlade RS i ministra državne uprave i lokalne samouprave, a 2015-2016. godine obavljao je poslove šefa Kabineta potpredsednika Vlade RS i ministra državne uprave i lokalne samouprave. Od 2014. godine obavlja poslove državnog sekretara u Ministarstvu državne uprave i lokalne samouprave.

Siniša Kukić

Diplomirao je na Pravnom fakultetu Univerziteta u Beogradu. U periodu 2004–2011. godine, u Republičkom sekretarijatu za zakonodavstvo obavljao je poslove koji se odnose na obezbeđivanje usaglašenosti propisa i opštih akata u pravnom sistemu u postupku njihovog donošenja u oblasti privrednog sistema. U periodu 2011–2013. godine bio je direktor Agencije za licenciranje stečajnih

²⁹<http://www.dhss.org.rs/index.php/organizacija/potpredsednici>

upravnika. Od 2013. godine obavlja poslove pomoćnika direktora u Republičkom sekretarijatu za zakonodavstvo.

Maja Batić

Diplomirala je na Geoekonomskom fakultetu Univerziteta Megatrend u Beogradu, a od 2013. godine je diplomirani master ekonomista. U periodu 2008–2009. godine bila je zaposlena u marketinškoj agenciji „Pristop“ u Beogradu. U periodu 2009–2014. godine radila je u Agenciji za javne nabavke i kontrolu javnih nabavki Gradske uprave Grada Beograda. Od februara 2014. godine obavlja poslove načelnika Sektora za finansije, kontrolu planiranja nabavki i ispitivanja tržišta, Službe za centralizovane javne nabavke i kontrolu nabavki Grada Beograda.

Miroslava Kastratović Tirkajla

Diplomirala je na Ekonomskom fakultetu Univerziteta u Beogradu. U periodu 1999–2015. godine radila je u Kompaniji „Dunav osiguranje“ ADO Beograd, u Direkciji za reosiguranje i velike biznis korisnike i saradnju sa regionalnim strateškim klijentima. Od aprila 2015. godine obavlja poslove direktora Sektora za prodaju i nabavku u Javnom preduzeću „Službeni glasnik“.

7. JP PEU Resavica

Vlada Srbije je 30. septembra 2013. imenovala NO: predsednik je bio Marko Maljković, dipl. inženjer industrijskog menadžmenta iz Jagodine, a za članove su imenovani: Marija Blečić, dipl. defektolog iz Beograda, Milija Bulatović, doktor biotehničkih nauka iz Beograda, mr Branko Petrović, dipl. inženjer rudarstva iz Lazarevca (nezavisan član) i mr Slobodan Kokerić, dipl. inženjer rudarstva, (predstavnik zaposlenih).

Marija Blečić, diplomirani defektolog, je sa mesta člana NO JP za podzemnu eksploataciju uglja razrešena 26. avgusta 2014. godine, na lični zahtev. Inače, doktor biotehničkih nauka Milija Bulatović je u NO JP PEU imenovan baš kada mu se okončalo šestomesečno članstvo u Upravnom odboru JP Elektromreže Srbije (imenovan u martu 2013. godine, iako je tada već stupio nasnagu Zakon o JP iz 2012. po kome je trebalo izabrati nadzorne odbore umesto upravnih odbora).

Bulatović je dužnosti člana Nadzornog odbora JP Resavica razrešen 12. marta 2015. godine. Nekoliko meseci kasnije, 29. jula 2015. imenovan je za člana NO Dobrivoje Budimirović, dipl. inženjer poljoprivrede iz Beograda, nekadašnji predsednik opštine Svilajnac i narodni poslanik.

Tokom 2016. godine zamenjen je i predstavnik zaposlenih – umesto Kokerića imenovan je 14. septembra 2016. godine Nebojša Milenković, inače predsednik Glavnog odbora sindikata radnika JP PEU Resavica, diplomirani menadžer.

Konačno, 13. jula 2017. razrešen je sa mesta predsednika NO Marko Maljković i imenovan z a člana, a za predsednika je imenovan Radenko Luković, penzioner iz Čačka.

Sastav NO u julu 2017. bio je: Radenko Luković, penzioner iz Čačka (predsednik NO), članovi Marko Maljković, dipl. inženjer industrijskog menadžmenta iz Jagodine, Dobrivoje Budimirović, dipl. inženjer poljoprivrede iz Beograda, mr Branko Petrović, dipl. inženjer rudarstva iz Lazarevca i Nebojša Milenković,

inače predsednik Glavnog odbora sindikata radnika JP PEU Resavica, diplomirani menadžer (predstavnik zaposlenih).

Vlada Srbije, kao što je već ukazano, nije odgovorila na zahtev da dostavi dokumente koji pokazuju kako je utvrđivano dali članovi NO ispunjavaju zakonske uslove. JP Resavica je na istovetan zahtev odgovorilo da će odgovoriti u zakonskom roku od 45 dana od dana podnošenja zahteva. „Imajući u vidu da je JP PEU Resavica izuzetno veliki i složen poslovni sistem, utvrđene tehnološke principe rada, kao i veliki broj aktuelnih aktivnosti koje se trenutno sprovode u „Resavici“ i završetak poslovne godine što sa sobom nosi veliki broj poslova koji se do kraja kalendarske godine moraju završiti, nismo bili u mogućnosti da u roku od 15 dana odgovorimo na Vaš zahtev i prikupimo svu potrebnu dokumentaciju“.

Nakon 30 dana stigao je odgovor da dokumenta koja dokazuju da članovi NO JP PEU Resavica ispunjavaju uslove iz člana 18, stav 1, tačke 3,4 i 5 Zakona o javnim preduzećima, Transparentnost Srbija treba da zatraži od Vlade RS, iz razloga što „ispunjenost uslova za imenovanje članova NO ispituje Vlada RS, te istim podacima i raspolaže, jer shodno Zakonu o javnim preduzećima, članove NO imenuje Vlada RS.“

Prema dostupnim podacima iz biografija, najmanje dva člana NO su sporna po pitanju ispunjavanja zakonskih uslova:

Marko Maljković, dipl.ing.industrijskog menadžmenta, Tehnički fakultet u Boru. U biografiji se navodi da je bio direktor DP „Srbija -promet“ Jagodina 1994-2000, potom od 2000-2009 samostalni inspektor za privredni kriminal MUP R. Srbije, PU Jagodina, OKP Jagodina, a od 2009. direktor Doma učenika srednjih škola „Jagodina“ u Jagodini. S obzirom na činjenicu da su dvojica direktora JPO Resavica uhapšena od 2014. godine do danas, možda bi iskustvo u oblasti borbe protiv privrednog kriminala bilo od koristi za člana nadzornog odbora. Nije objavljeno da li je NO ukazao na sumnje na krivična dela za koja su okrivljeni direktori. U svakom slučaju ostalo je nejasno kakva je veza pobrojanih oblasti ranijeg rada člana NO sa poslovima koji su povezani sa poslovima javnog preduzeća.

Slična je situacija sa Dobrivojem Budimirovićem, u široj javnosti poznatim po nadimku Bidža. Završio je Poljoprivredni fakultet u Beogradu- smer ratarstvo i mehanizacija, a obavljao sledeće poslove i dužnosti: ZZ „Svilajnac“-prinudni upravnik, „Agroeksport“Beograd-rukovodilac predstavništva u Svilajncu, „Juhor“, „Vrbas“ Banjaluka, „22. jul“ Mladenovac, „7. juli“ Kruševac, „Karneks“ Vrbas, „Neoplanta“ Novi Sad- prinudni upravnik, Poljoprivredna škola u Svilajncu- upravnik, od 1989. do 2001. predsednik SO Svilajnac, poslanik Narodne skupštine Republike Srbije od 1991-2000 i poslanik Savezne skupštine 1997.

8. JP „Putevi Srbije“

Nadzorni odbor imenovan je 5. jula 2013. godine i u njemu su bili prof. dr Milan Vujanić, redovni profesor Saobraćajnog fakulteta Univerziteta u Beogradu (predsednik) i članovi Radiša Dragojević, dipl. politikolog, predsednik opštine Petrovac na Mlavi, Bajram Omeragić, dipl. politikolog i dipl. pravnik, posebni savetnik ministra bez portfelja, Branislav Jovanović, dipl. pravnik, izvršni direktor Direkcije za izgradnju grada Niša, nezavisan član, Velimir Kopanja, dipl. građevinski inženjer, rukovodilac odeljenja za nadzor u Sektoru za investicije Javnog preduzeća „Putevi Srbije“, predstavnik zaposlenih.

U istraživanju iz 2014. godine, Transparentnost Srbija je ukazala na niz nepravilnosti u vezi sa sastavom NO, posebno na činjenicu da je za nezavisnog člana izabran stranački funkcioner. Jovanović je razrešen, a za člana je u novembru 2013. imenovan je Veselin Osmajlić, dipl. ekonomista iz Beograda, dok je

Vujanović preimenovan u nezavisnog člana. Drugih promena u sastavu NO nije bilo do jula 2017. godine, kada je Vujanović razrešen, a za predsednika i nezavisnog člana imenovan prof. dr Milan Martić, redovni profesor Fakulteta organizacionih nauka Univerziteta u Beogradu.

Iz njegove biografije³⁰ teško je zaključiti da li je oblast delovanja (operaciona istraživanja) povezana sa poslovima JP. Sporni su, međutim, svi ostali članovi, izuzev predstavnika zaposlenih. Iz detaljnih biografija ne vidi se nakoji način ispunjavaju uslov u vezi sa poslovima koji su povezani sa poslovima javnog preduzeća. Jedino moguće tumačenje bilo bi da je Vlada smatrala da je rad u Savetu za regionalni razvoj i kapitalne investicije povezan sa delatnošću Puteva Srbije (Omeragić) ili da je obavljanje funkcije predsednika opštine u vreme kada su asfaltirani lokalni putevi rad na poslovima iz oblasti poslovanja Puteva (Dragojević). Zanimljivo je da se ovaj podatak u biografiji Radiše Dragojevića pojavio nakon što je TS ukazala da ne ispunjava uslove i nakon što je stupio na snagu novi Zakon koji je predviđao utvrđivanje da li članovi NO ispunjavaju zakonske uslove. Druga mogućnost je da je prethodno višegodišnje članstvo u NO, a bez ispunjavanja uslova po tada važećem Zakonu, predstavljalo „iskustvo u oblasti poslovanja javnog preduzeća“ na koje se sada poziva.

Bajram Omeragić

1979. godine završio klasičnu gimnaziju u Kosovskoj Mitrovici. 1983. godine završio fakultet Političkih nauka Univerziteta u Beogradu. 1989. godine završio Pravni fakultet Univerziteta u Prištini. Magistrirao iz oblasti strateškog menadžmenta na Evropskom centru za mir i razvoj, Univerziteta za mir Ujedinjenih Nacija u Beogradu. Od 1985. godine vlasnik i direktor **trgovačke firme** „Camel“; Od 1991. do 2000. godine, **bavio se privatnim biznisom** u Švajcarskoj, **vlasnik i direktor firmi** „Baks GMBX“ i „Behar Travel“, u oblasti **avio saobraćaja**. 1998. godine vlasnik i direktor firme „Mabex“ Sarajevo, oblast **proizvodnja i trgovina nameštajem**. **Potpredsednik izvršnog odbora** grada Novog Pazara. Od 2004. do 2012. godine **poslanik** Narodne Skupštine Republike Srbije. Od 2006. do 2012. godine učestvovao u radu Vlade Republike Srbije u svojstvu predsednika Saveta za regionalni razvoj i kapitalne investicije. Od 2011. godine menadžer za razvoj američke kompanije „ENERKTEK“ (oblast **proizvodnje komprimovanog gasa** CNG). Od 2008. godine konsultant firme „Santel Mobil“ a.d. (oblast **telekomunikacija**), Novi Pazar. 2012. godine direktor firme „A - energy“ za Srbiju i neizvršni direktor „TPT ZVEZDA“ i neizvršni direktor „KOMPRESOR“ Beograd. Od 2012. do 2014. godine poseban savetnik ministra bez portfelja zadužen za razvoj nedovoljno razvijenih područja. **Šest godina predsednik Nadzornog odbora Javnog preduzeća „Putevi Srbije“ (po prethodnom Zakonu o javnim preduzećima)**. **Od 05. jula 2013. godine član Nadzornog odbora Javnog preduzeća Putevi Srbije**. Od 2014. godine savetnik generalnog direktora firme „KRYOGAS“ i dalje u Beogradu (oblast **proizvodnje i trgovine komprimovanog gasa**). Od 2016. godine šef za razvoj američke kompanije „DROP – IN Bio Energy“ (oblast **proizvodnje električne energije** iz obnovljivih izvora). Poseban savetnik potpredsednika Vlade Republike Srbije i ministra trgovine, turizma i telekomunikacije od 1. oktobra 2016. godine.

Veselin Osmajlić

Fakultet za poslovne studije „Megatrend“ – diplomirani ekonomista Gimnazija „Panto Mališić“ – Berane, Crna Gora Osnovna škola „Radomir Mitrović“ – Berane, Crna Gora Osnovni računarski kurs, Fakultet organizacionih nauka Zlatna značka za afirmaciju sporta, Sportski savez Beograda 2012.

1997- danas JKP „Gradske pijace Beograd “ Upravnik 2012 - 2010 JKP „Gradske pijace Beograd “ Koordinator „Gradskih pijaca“ 1984 - 1997 „Šamot“, Aranđelovac Poslovođa Predsednik UO Centar

³⁰http://www.putevi-srbije.rs/images/pdf/organi_upravljanja/cv_milan_martic_cir.pdf

Borilačkih Sportova „Zvonko Osmajlić“ (2000 - danas) Član nadzornog odbora JP „Putevi Srbije“ (2013 - danas) Član borda direktora JAT-a (2012 - 2013) Član Upravnog odbora JAT-a (2009 - 2012),

Radiša Dragojević

Diplomirani politikolog, Fakultet političkih nauka, Beograd Novinarski smer 1974-1979 Radno iskustvo: 1979.-1980. – Sekretar društveno-političkog veća skupštine opštine Petrovac 1980.-1982. – Glavni i odgovorni urednik „Mlavskih novina“ 1982.-1983. – Predsednik omladine opštine Petrovac 1983.-1985. – Predsednik omladine Podunavskog regiona Smederevo 1985.-1989. – Direktor Kulturno-prosvetnog centra Petrovac 1989.-1993. – Predsednik IS SO (Opštinska vlada) 1993.-2000. – Direktor Kulturno-prosvetnog centra Petrovac 2000.-2001. – Predsednik IS SO (Opštinska vlada) 2001.-2004. – Direktor Kulturno-prosvetnog centra Petrovac 2004.-2016. – Predsednik opštine Petrovac na Mlavi Od 2010. Predsednik nacionalnog saveta Vlaha Srbije Od 2012. – Predsednik Skupštine Regionalne razvojne agencije „Braničevo – Podunavlje“ Od 05.07.2013. – član Nadzornog odbora JP „Putevi Srbije“ Od 01.07.2016. – urednik programa u kulturno- prosvetnom centru Petrovac na Mlavi. Za vreme obavljanja političkih funkcija u Opštini Petrovac na Mlavi **modernizovao i revitalizovao oko 250km puteva regionalnog, opštinskog i lokalnog značaja.** - Dugogodišnji sportski radnik - Delegat Skupštine republičkog saveza Srbije u više mandata - Dobitnik priznanja opštinskog, regionalnog i republičkog značaja

9. Pošta Srbije

U Nadzorni odbor Javnog preduzeća „Pošta Srbije“ u decembru 2013. imenovani su Vesna Lončar, dipl. pravnik iz Beograda za predsednika i za članove Milan Stevanović, dipl. matematičar iz Beograda, Dragan Grgurević, dipl. inženjer mašinstva iz Beograda, prof. dr Sima Avramović, profesor uporedne pravne tradicije i retorike na Pravnom fakultetu u Beogradu (nezavisan član) i Goran Đerić, dipl. inženjer saobraćaja, predstavnik zaposlenih.

Na nekoliko spornih biografija sa stanovišta ispunjavanja zakonskog uslova Transparentnost Srbija je ukazala u istraživanju iz 2014. godine (Stevanović, Avramović).

Milan Stevanović (koji je u prethodnom istraživanju TS identifikovan kao „predstavnik SNS u Upravnom odboru Pošte Srbije imenovan sa još tri stranačka predstavnika 2013. godine, u vreme kada je već stupio na snagu Zakon o javnim preduzećima iz 2012. i kada je trebalo imenovati Nadzorni odbor umesto Upravnog odbora) je razrešen na lični zahtev 8. januara 2015. godine (ubrzo je Stevanović imenovan za člana NO Skijališta Srbije), a šest meseci kasnije za člana NO je imenovan Srđan Kokotović, magistar ekonomskih nauka iz Beograda. Kokotović je, međutim, razrešen već u novembru 2015. a imenovana je Vera Radoičić Savatović, dipl. ekonomista iz Beograda. Potom je u septembru 2016. na lični zahtev razrešen i Grgurević, a nedelju dana kasnije, takođe na lični zahtev i Vesna Lončar (u to vreme pojedini mediji su pisali o tome da su supruge funkcionera Zlatibora Lončara³¹ i Dejana Đurđevića³² na funkcijama u nadzornim odborima javnih preduzeća).

³¹<https://www.krik.rs/ministar-loncar-u-stanu-zemunskog-klana/>

³²<http://www.kurir.rs/vesti/politika/2357823/sef-rik-namestio-zeni-poslove-od-3000-evra-najnapredniji-naprednjak-udomio-i-suprugu>

Posle imenovanja novog predsednika i člana, NO je bio u sastavu: Boriša Šarenac, dipl. ekonomista iz Beograda, predsednik, i članovi Miodrag Grdinić, dipl. pravnik u penziji, Vera Radoičić Savatović, dipl. ekonomista, prof. dr Sima Avramović, profesor uporedne pravne tradicije i retorike na Pravnom fakultetu u Beogradu (nezavisan član) i Goran Đerić, dipl. inženjer saobraćaja, predstavnik zaposlenih.

U uvodu ovog poglavlja ukazano je da je za pojedina JP koja uz osnovnu delatnost obavljaju i niz drugih delatnosti, teško utvrditi šta je iskustvo i stručnost koja se zahteva od članova NO. Ministarstvo privrede nije odgovorilo na zahtev da protumači šta se pod tim podrazumevalo tokom izrade Zakona.

Što se biografija članova NO tiče, u nekima od njih se mogu naći elementi koji bi se mogli povezati sa (bar nekim) poslovima JP Pošta, dok u nekim takvih elemenata nema. Pošta je na dopis TS odgovorila da **nije u obavezi da raspolaže dokazima o stručnosti jer članove NO imenuje Vlada Srbije, dok Vlada nije odgovorila na dopis.**

Boriša Šarenac, diplomirani ekonomista

Ekonomsku stručnu srednju školu završio u Trebinju, a Ekonomski fakultet na Univerzitetu u Beogradu – Priština. Karijeru je počeo u Saveznoj privrednoj komori Beograda, Grupacija prerađivačke HI, Beograd, kao stručni saradnik i sekretar, da bi je nastavio u Opštem udruženju hemijske i industrije gume Jugoslavije, gde je tokom osmogodišnjeg angažovanja napredovao do zvanja višeg savetnika. Od 1987. do 2004. godine, obavlja više značajnih funkcija u Privrednoj komori Jugoslavije. Od maja 2004. godine je direktor ACM INT d.o.o., ACMER d.o.o. Beograd, a tokom četiri godine, počev od 2010. godine rukovodio je preduzećem – BIO ENERGY POINT d.o.o., Beograd. Posедуje diplomu eksperta u oblasti sertifikacije i ekspertize industrijskih proizvoda u PKJ i više stručnih sertifikata. Dobitnik je više priznanja i nagrada za uspešan rad u SPK PKJ i Opštem udruženju hemijske industrije i industrije gume Jugoslavije.

prof. dr Sima Avramović, dipl. prav.

U Beogradu završio osnovnu školu i Klasičnu gimnaziju u tadašnjoj VIII beogradskoj gimnaziji. Pravni fakultet u Beogradu je upisao 1969/70. godine, a diplomirao u junu 1973. sa prosečnom ocenom 9,92. Posle diplomiranja kao stručni saradnik izvodio je vežbe iz predmeta Opšta istorija države i prava i Rimsko pravo, a za asistenta-pripravnika je izabran aprila 1975. godine. U zvanje asistenta za predmet Opšta istorija države i prava je izabran 1979. godine, za docenta 1982. i reizabran 1987. godine, a u zvanje vanrednog profesora izabran je 1988. godine. U zvanje redovnog profesora izabran je 1993. godine. Poslediplomske studije na Pravnoistorijskom smeru Pravnog fakulteta u Beogradu je upisao 1973/74. godine. Usmeni magistarski ispit je položio s odlikom 1975. godine, a magistarski rad *Rano grčko pravo i Gortinski zakonik* odbranio je 1977. godine. Doktorirao je 1981. godine sa disertacijom *Evolucija slobode testiranja u antičkom grčkom pravu*. Tokom 1984. godine proveo je četiri meseca u SAD (University of Maryland), kao stipendista Fulbrajtovog programa, a u okviru *Onassis Public Benefit Foundation* boravio je 2006. g. u Atini na jednomesečnom istraživačkom programu. Za knjigu *Isejevo sudsko besedništvo u atinsko pravo* nagrađen je 1990. g. na međunarodnom konkursu *Premio romanistico Gerard Boulvert*, a koautorski rad sa dr Obradom Stanojevićem *Ars rhetorica – veština besedništva* nagrađen je 2002. g. od Izdavačke kuće Službeni list SRJ kao knjiga godine. Za knjigu *Rhetorike techne* dobio je nagradu Univerziteta u Beogradu za najbolje naučno ostvarenje nastavnika i saradnika u 2009. godini. Pored nastave iz osnovnih predmeta Uporedna pravna tradicija i Opšta pravna istorija, izvodi i nastavu iz predmeta Retorika, kao i ispite iz Latinskog jezika.

Vera Radoičić Savatović, dipl. ek.

Osnovnu školu i gimnaziju završila u Peći. Diplomirala je na Ekonomskom fakultetu Univerziteta u Beogradu 1981. godine. 1983–2002. radila je u Beobanci a.d Beograd na poslovima vezanim za predlaganje odluka Izvršnom odboru i Skupštini Banke za sve vrste dinarskih kredita za preduzeća iz oblasti građevinarstva koji su bili deponenti Banke, utvrđivanje njihove kreditne sposobnosti kao i praćenje odobrenih kredita, garancija i drugih činjenja i Beobanci a.d. u stečaju na poslovima evidentiranja potraživanja Beobanke a.d u stečaju. 2004–2016. godine radi u Ministarstvu finansija – Sektoru budžeta – viši savetnik. Rukovodilac je Grupe za budžetske analize koja obavlja studijsko-analitičke poslove na izradi zakona o budžetu Republike Srbije. Član je Saveta za unapređenje položaja Roma i sprovođenje Dekade uključivanja Roma. Govori ruski jezik, pohađala razne vrste obuka iz oblasti budžetiranja i budžetskog sistema, starteškog planiranja, izradu biznis planova i dr.

Miodrag Grdinić, dipl. prav.

Diplomirao je na Pravnom fakultetu Univerziteta u Beogradu 1972. godine. Od 1972. do 1985. godine zaposlen je u BIGZ-u (Beogradski izdavačko grafički zavod) gde je radio kao sekretar Organizacije udruženog rada grafičke delatnosti, direktor Pravno-kadrovskog sektora, odnosno sekretar OOUR-izdavačka delatnost. Od 1985. do 2013. godine zaposlen u Privrednoj komori Srbije gde je u ukupno četiri mandata na Skupštini Komore imenovan za sekretara Službe za opšte poslove, odnosno za sekretara Službe za materijalno-finansijske i tehničko-administrativne poslove. U starosnu penziju 2013. godine odlazi kao samostalni savetnik u Udruženju za kreativnu industriju Privredne komore Srbije. Do 2011. godine – član, a potom i predsednik UO DP „KLUZ-KOZARA“ iz Beograda. Do 2013. godine zamenik člana u stalnom sastavu Gradske izborne komisije. Dobitnik priznanja „Zlatni pečat“ za doprinos u Grafičkoj industriji na sajmu „Grafima“ 2013. godine.

10. Skijališta Srbija

Vlada je 26. novembra 2013. godine imenovala NO u kojem je predsednik Vlada Krstivojević, profesor sporta i fizičkog vaspitanja iz Beograda, a članovi: Ognjen Cvjetićanin, profesor fizičkog vaspitanja iz Novog Sada (nezavisan član), Darko Jovanović, master inženjer zaštite životne sredine iz Raške, predstavnik zaposlenih. Naknadno, 4. decembra 2013. imenovan je još jedan član Slobodan Unković, dipl. menadžer u hotelijerstvu, a 20. decembra 2013. i peti član – Vida Uzelac, dipl. ekonomista. Vida Uzelac je razrešena 22. septembra 2014. a za člana je imenovan Dejan Kijanović, dipl. ekonomista.

Ognjen Cvjetićanin bio je pomoćnik direktora SPENS-a od 2012. do 2014. godine, vodio je kampanju za SNS, od strane političkih protivnika je optuživan za korišćenje resursa SPENS-a u stranačkoj kampanji³³, a kasnije je bio i član gradskog veća, kao „kadar“ SNS, te je sporno da li je ispunjavao uslov za nezavisnog člana NO. Razrešen je tek 11. maja 2017. godine, na lični zahtev, a umesto njega nezavisni član je postao Vuk Raonić, dipl. pravnik iz Novog Sada, zamenik direktora SPENS-a.

U međuvremenu je bilo još nekoliko promena u sastavu NO.

Vlada je 8. februara 2016. razrešila Slobodana Unkovića dužnosti člana NO, a 2. marta 2016. imenovala Katarinu Šušić, dipl. ekonomistu iz Beograda.

³³http://www.b92.net/info/vesti/index.php?yyyy=2013&mm=12&dd=12&nav_id=788418.

Katarina Šušić u tom trenutku imala je **impozantnu kolekciju funkcija**. Bila je istovremeno izvršni direktor Skijališta i član Nadzornog odbora Skijališta (i to ne kao predstavnik zaposlenih, mada bi i to bilo kršenje Zakona koji ne dozvoljava da NO, direktor i izvršni direktor predlažu predstavnika zaposlenih u nadzornom odboru), izvršni direktor Poslovnog prostora Zemun i član NO Poslovnog prostora Zemun. Sve te dužnosti nije mogla da obavlja, pa je dužnosti u Nadzornom odboru Javnog preduzeća „Poslovni prostor Zemun“ razrešena 14. marta 2016, na lični zahtev.

Njena biografija obuhvata:

- od 2014. JP „Poslovni prostor Zemun“ - Izvršni direktor
- 2009-2014 JP „Poslovni prostor Zemun“ - Rukovodilac radne jedinice za upravljanje poslovnim prostorom 2008-2009 JP „Poslovni prostor Zemun“ - Rukovodilac radne jedinice za upravljanje pijacama
- 2005-2008 JP „Poslovni prostor Zemun“ - Pomoćnik rukovodioca radne jedinice za gazdovanje, namensko korišćenje i održavanje pijaca
- 2009-2012 I 2013-2016 JP „Poslovni prostor Zemun“ - član Nadzornog odbora
- 1993-1995 i 2000-2004 Preduzetnička radnja - Direktor i vlasnik

Obrazovanje: II stepen visokog obrazovanja, Master ekonomista Fakultet za poslovne studije - Megatrend univerziteta.

Katarina Šušić je 10. novembra 2016. razrešena, na lični zahtev, i dužnosti člana NO u JP Skijališta Srbije i ostala je izvršni direktor za strategiju i razvoj. Za člana NO imenovan je Milan Stevanović, diplomirani matematičar, koji je prethodne godine razrešen dužnosti člana NO JP Pošta Srbije.

U julu 2017. godine sastav NO bio je: Vlada Krstivojević (predsednik), Vuk Raonić (nezavisni član), Darko Jovanović (predstavnik zaposlenih), Dejan Kijanović i Milan Stevanović.

U dostupnoj biografiji predsednika NO Krstivojevića, pored podataka o profesionalnom iskustvu i sportskoj karijeri (gde je čak i podatak da je bio zastupnik preduzeća „GAS blue jeans“ – sponzora košarkaške reprezentacije Jugoslavije, te da je od 2012 stalno zaposlen u „Železnice Srbije“ a.d. na poslovima „vodeći kordinator za sport, rekreaciju kulturne aktivnosti“) mogu se naći i podaci o političkoj karijeri (2004-2009 Odbornik u skupštini opštini Vračar; 2006-2008 Gradski odbornik).

Član NO Dejan Kijanović završio je Visoku školu za ekonomiju i preduzetništvo (ne navodi se kada), a radna karijera uključuje: Son trade d.o.o. 1995-1997 (magacioner, komercijalista) Active d.o.o. IV 1997 - 2000 (komercijalista), Gebr. Drašković d.o.o. III 2000-2009 (komercijalista, brend menadžer, direktor prodaje), Kristalex d.o.o. XI 2009-2012 (vlasnik i direktor), New Eurotrading d.o.o. VI 2012-2013 (vlasnik i direktor), Novosadski sajam AD IX 2013-XII 2013 (menadžer konsultant za komercijalne poslove) Beogradska arena d.o.o. XII 2013- (zamenik generalnog direktora).

Iz ovih podataka nije jasno da li je ovo „visoko obrazovanje na osnovnim studijama u trajanju od najmanje četiri godine, odnosno na osnovnim akademskim studijama u obimu od najmanje 240 ESPB bodova, master akademskim studijama, master strukovnim studijama, specijalističkim akademskim studijama ili specijalističkim strukovnim studijama“, kako propisuje Zakon, a s obzirom da se ne navodi vreme diplomiranja, nije jasno ni da li je ispunjen uslov „da ima najmanje pet godina radnog iskustva na

poslovima za koje se zahteva visoko obrazovanje“ iz prethodne tačke, kao i da li član NO ima „najmanje tri godine radnog iskustva na poslovima koji su povezani sa poslovima javnog preduzeća“.

Milan Stevanović, diplomirani matematičar, je radio od 1987. do 1990. godine kao naučni saradnik u Naučno istraživačkoj radnoj organizaciji Institut Mihajlo Pupin; Od 1990. do 2009. bio je osnivač i generalni menadžer firme “Pixel proizvodnja, promet i usluge elektronske tehnologije, Beograd”; od 2009. osnivač je firmesličnog naziva, ali registrovane u američkoj državi Delaver, u kojoj se registruju ofšor kompanije; “Pixel L.C.C, Delaware USA” i bavi se implementacijom menadžerskog know-how u Srbiji. U biografiji je, među veštinama, navedena publikacija “Kako da pobedite na izborima, Pixel, Beograd 2007”.

Iz ove biografije nije jasno da li i kako Stevanović ispunjava uslove iz Zakona.

11. Zavod za udžbenike

U Nadzorni odbor Javnog preduzeća „Zavod za udžbenike“ Vlada Srbije je 9. decembra 2013. godine imenovala za predsednika prof. dr Milana Jovanovića, profesora Fakulteta političkih nauka Univerziteta u Beogradu, a za članove Vladimira Cvijovića, dipl. ekonomistu, zamenik direktora Ustanove Studentski centar Beograd, Bojanu Đurđević, dipl. pravnika iz Agencije za privredne registre (nezavisan član), Gorana Pavlovića, dipl. mašinskog inženjera, direktora Sektora za marketing i prodaju u Javnom preduzeću „Zavod za udžbenike”, kao predstavnika zaposlenih.

Peti član imenovan je desetak dana kasnije – bio je to Meho Omerović, diplomirani politikolog i narodni poslanik, koji je prethodno razrešen dužnosti člana Upravnog odbora JP Pošta Srbije. Omerović je bio član NO Zavoda do 5. marta 2015. godine, kada je „prebačen“ u NO JP Srbijašume, a na njegovo mesto je imenovana stranačka koleginica Tamara Mohači, master menadžmenta iz Beograda.

U septembru 2015. zamenjen je predstavnik zaposlenih – umesto Gorana Pavlovića imenovan je dr Milorad Marjanović. U julu 2016. na lični zahtev razrešena je Bojana Đurđević, a za „vršioca dužnosti člana“ i ujedno nezavisnog člana, imenovana je Snežana Ilić, dipl. profesor španskog i engleskog jezika i književnosti iz Beograda.

Snežana Ilić je od marta 2015. šef kabineta direktora Poreske uprave Republike Srbije, a od septembra 2013. je glavna kontakt osoba za Republiku Srbiju u okviru IOTA (Intra-evropska organizacija poreskih administracija). U Poreskoj upravi radi od 2001. godine, pre toga je dve godine radila kao poslovni sekretar, GAMA TRADE GMK D.O.O., Beograd.

U biografiji Tamare Mohači navodi se da je završila Fakultet organizacionih nauka, Univerzitet u Beogradu, da je doktorant III godina i da ima dodiplomski kurs Fondacije Friedrich Ebert Stiftung Univerzitet socijaldemokratije. U radnoj biografiji stoji da je u kompaniji „Dream Tim“ Pančevo 2010-2015 bila glavni konsultant za spoljnu trgovinu operativni marketing i odnose upravljanja s kupcima, a „tokom jedne godine“ u Srbijagasu bila je viši stručni saradnik platnog prometa. Od 2014. ona je asistent-profesor na Univerzitetu Singidunum. U biografiji se dalje navodi: „Marta 2015. godine, postaje član nadzornog odbora Javnog preduzeća Zavoda za udžbenike ispred Vlade Republike Srbije. Iste godine novembra 2015, formira opštinski odbor Socjaldemokratske partije Srbije u Kovačici gde je ujedno u

Predsednica opštinskog odbora. 2016 godine, je na listi kandidata za odbornika u Skupštini opštine Kovačica“.

Vladimir Cvijović je diplomirani ekonomista, Univerzitet u Beogradu, Ekonomski fakultet; 2007-2016 Ustanova Studentski centar Beograd Član Upravnog odbora Zamenik direktora (učesće u upravljanju i kontroli jednom od najvećih javnih ustanova u Srbiji). Od jan. 2012 u radnom odnosu. 2009-2012 Agencija „Profit“ Finansijski direktor (poreski konsalting, knjigovodstvene usluge, prodaja i održavanje softvera sopstvene proizvodnje).

12. JP NP Fruška Gora

Nadzorni odbor izabran je 13. decembra 2013. Predsednik je bio Radovan Durutović, dipl. pravnik iz Novog Sada (nezavisan član), a članovi prof. dr Radovan Pejanović, dipl. ekonomista iz Novog Sada, Milan Popović, dipl. ekonomista iz Novog Sada, Svetlana Vučić, filolog savremenih jezika iz Sremske Kamenice, Miroslav Živanović, dipl. inženjer šumarstva, predstavnik zaposlenih. Dva meseca kasnije, 20. februara 2014. godine, Vlada je smenila direktora JP NP Fruška Gora, a za vršioca dužnosti postavila aktuelnog predsednika NO Radovana Durutovića.

Istog dana imenovan je Boris Kuzman „za vršioca dužnosti predsednika NO“, a s obzirom da je Durutović bio nezavisni član, Kuzman je u rešenju proglašen za nezavisnog člana. Kuzman je bio „vršilac dužnosti predsednika NO“ dve godine, do 15. juna 2016. kada su razrešeni on i Milan Popović.

Za novog „vršioca dužnosti predsednika i vršioca dužnosti člana“ imenovani su Nemanja Starović, master istoričar iz Novog Sada (istovremeno proglašen za nezavisnog člana) i Milutin Sretenović, dipl. pravnik iz Sremske Mitrovice. Mediji su u prethodnom periodu objavljivali vesti³⁴ iz kojih se moglo zaključiti da je Starović partijski angažovan (u Srpskom pokretu obnove). S obzirom na to da Vlada nije odgovorila na zahtev u vezi sa ispunjavanjem zakonskog uslova, ne može se nedvosmisleno zaključiti da li Starović ispunjava poseban uslov za nezavisnog člana.

Na sajtu JP NP Fruška Gora nije bilo biografija članova NO, a one su postavljene nakon što je TS uputila dopis ovom javnom preduzeću.

Prema tim podacima, predsednik NO JP NP je istoričar (diplomirao 2008. na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu a 2011. stekao zvanje master istoričar) sa sledećim radnim iskustvom: od februara 2016 Regionalna razvojna agencija Bačka d.o.o. Novi Sad, direktor; novembar 2014 – februar 2016. Kancelarija za Kosovo i Metohiju Vlade Republike Srbije, saradnik; sept. 2012. – mart 2013. Grad Novi Sad, član Gradskog veća zadužen za urbanizam i zaštitu životne sredine; jul 2012. – sept. 2012. Grad Novi Sad, pomoćnik gradonačelnika; sept. 2011. – jul 2012. Grad Novi Sad, član Gradskog veća zadužen za obrazovanje; sept. 2010. – sept. 2011. RUV „RTV Vojvodine“, projekt menadžer; jan. 2006. – mart. 2010. PD „Energotehnika - Južna Bačka“, ovlašćeni predstavnik osnivača sa ovlašćenjima predsednika Skupštine društva.

³⁴<http://www.021.rs/story/Novi-Sad/Vesti/106478/SPO-NS-Starovic-izlazi-na-crtu-Jelicu.html><http://www.nshronika.rs/gradske-teme/nemanja-starovic-na-celu-grada-nalazi-se-covek-cije-obrazovanje-kulturu-nepotkupljivost-i-radnu-etiku-ni-najljuci-politicki-protivnici-ne-dovode-u-pitanje>

U ovoj bogatoj i živopisnoj biografiji ne vidi se gde je obavljao poslove koji su povezani sa poslovima javnog preduzeća. Sličan je slučaj i sa drugim članom NO, profesorom Radovanom Pejanovićem: Ekonomski fakultet je završio u Beogradu (1974). Magistrirao je (1977) i doktorirao (1981) takođe na Univerzitetu u Beogradu. Zaposlio se na Univerzitetu u Novom Sadu (1975), prvo na Pravnom, a potom (1980) na Poljoprivrednom fakultetu u Novom Sadu, kao asistent na predmetu Politička ekonomija. Držao je nastavu iz Ekonomije i na Prirodno-matematičkom (1980-1985), kao i na Tehnološkom fakultetu u Novom Sadu (2002-2006). Prošao je izbore i reizbore u sva zvanja (od asistenta, docenta, vanrednog profesora do redovnog profesora). Za redovnog profesora izabran je 1997. godine.

Pejanović je 6. jula 2017. razrešen dužnosti, a umesto njega je imenovan Milenko Kašanin, dipl. menadžer iz Beograda. Kašaninova biografija, u vreme izrade ovog izveštaja, još nije bila objavljena na sajtu JP NP Fruška Gora.

Što se ostalih članova NO tiče, sporan je i zakonski uslov u slučaju Svetlane Vučić (izuzev ako se gotovo decenijsko prethodno članstvo u UO i NO ne računa kao iskustvo na poslovima JP NP). Završila je Fakultet za poslovne i pravne studije dr Lazar Vrkatić, Novi Sad, Poslovna psihologija, stekla zvanje psihologa (ne navodi se kada). Ona je zaposlena u JP „Srbijagas“ Novi Sad, u Službi za ljudske resurse, Odeljenje za razvoj i praćenje kadrova, na radnom mestu referenta. U radnoj biografiji se još navode: januar 1996. Turistička organizacija Opštine Sr. Karlovci; jul 1996-1997. Svetska srpska zajednica-Institut srpskog naroda u Sremskim Karlovcima; mart 1997- oktobar 2000. god. Skupština opštine Sremski Karlovci; oktobar 2000. – mart 2001. god. Infokanal Sremski Karlovci; jul 2001-2002.god. D.O.O. „Saha El“ Novi Sad; januar 2002- mart 2003. god. Advokatska kancelarija Nikole J. Novakovića, N. Sad; mart 2003-april 2004.god. Pokrajinska organizacija SPS u Vojvodini, Novi Sad; april 2004-oktobar 2005. god. Advokatska kancelarija Nemanje Aleksić, Novi Sad; oktobar 2005- septembar 2011. god. Pokrajinska organizacija SPS u Vojvodini, Novi Sad; od 2009 član UO NP „Fruška Gora“ Sremska Kamenica.

U biografiji se navodi da je „u gore pomenutim radnim organizacijama radila na poslovima: administrativnog radnika, daktilografa, komp.dizajnera, tehničkog sekretara, šefa protokola, samostalnog stručnog saradnika, rukovodica odeljenja za analitiku i informatiku, komercijaliste, turističkog vodiča, prevodioca kao i mnoge druge poslove koji gore nisu navedeni“.

Milutin Sretenović je završio Pravni fakultet u Novom Sadu 1999. godine, advokat je od 2003. godine.

13. Nuklearni objekti Srbije

U Nadzorni odbor Javnog preduzeća „Nuklearni objekti Srbije“ Vlada Srbije je 4. septembra 2014. godine imenovala za predsednika dr Iliju Plećaša, naučnog savetnika, Institut za nuklearne nauke „Vinča“, a za članove: Katarinu Stevanović, dipl. fizičara-istraživača iz Beograda, Branislava Mijatovića, specijalistu strukovnog ekonomistu iz Beograda, Ranka Markovića, dipl. fizičara za primenjenu fiziku i informatiku iz Beograda, (nezavisan član), Čedomira Belića, dipl. inženjera mašinstva za proizvodno mašinstvo, master fizičara (predstavnik zaposlenih). Belić je u maju 2016. razrešen na sopstveni zahtev, a 5. oktobra 2016. je kao predstavnik zaposlenih imenovana Ivana Maksimović, master inženjer elektrotehnike i računarstva iz Beograda.

Stručnost članova NO, ali i v.d. direktora, u medijima je osporavala u septembru 2014. nekadašnja predsednica UO JP Nuklearni objekti Uranija Kozmidis Luburić, inače nuklearni fizičar. Ona je tvrdila da mašinski inženjer (Arbutina) ne može da bude direktor preduzeća koje upravlja nuklearnim otpadom. „Jedan član Nadzornog odbora je takođe mašinski inženjer, dva su fizičara, od kojih je jedan nastavnik fizike u osnovnoj školi, dok je peti član diplomac strukovnih studija. Niko od njih nije ni svršeni master, a kamo li doktor nauka. Oni moraju da budu stručnjaci makar iz jedne oblasti kojom se bavi preduzeće, a oni to nisu. U prethodnom sazivu svih pet članova odbora bili su doktori nauka“, tvrdila je Kozmiids Luburić.

Vlada Srbije nije odgovorila na zahtev da dostavi dokumente koji bi potvrdili da li je i na koji način utvrđeno da li članovi NO ispunjavaju zakonske uslove. S obzirom da Ministarstvo privrede nije odgovorilo na dopis u vezi sa tumačenjem zakonskih uslova, TS ne može da donese jednoznačan zaključak da li je diplomirani fizičar odgovarajuća kvalifikacija za članstvo u NO JP Nuklearni objekti Srbije“. U svakom slučaju, ovakva kvalifikacija je mnogo bliža delatnosti JP nego u drugim (brojnim) slučajevima na koje smo ukazali u ovom istraživanju.

S druge strane, jedan od članova NO (Branislav Mijatović) nesporno ne ispunjava uslove za članstvo. Za Ranka Markovića se ne vidi da li ima najmanje pet godina radnog iskustva na poslovima za koje se zahteva visoko obrazovanje koje je stekao, kao ni trogodišnje iskustvo na poslovima koji su povezani sa poslovima javnog preduzeća. Naime u vreme kada je izabran za člana NO (septembar 2014.) Zakon je propisivao da član NO mora biti stručnjak u jednoj ili više oblasti iz koje je delatnost od opšteg interesa za čije obavljanje je osnovano javno preduzeće i da ima najmanje tri godine iskustva na rukovodećem položaju. Ostavljajući pitanje ovako fluidno definisane stručnosti sa strane, postavlja se pitanje da li su rukovodeće pozicije u studentskim organizacijama „tri godine iskustva na rukovodećem položaju“ koje će doprineti obavljanju zadataka u NO. Po stupanju novog Zakona na snagu, član NO je morao da ima „najmanje tri godine radnog iskustva na poslovima koji su povezani sa poslovima javnog preduzeća“. Marković je to u vreme kada je Vlada trebalo da proveri da li ispunjava zakonske uslove mogao da ima samo ako se posao nastavnika fizike u osnovnoj školi tretira kao iskustvo iz oblasti kojom se bavi JP NOS i ako je u školi zaposlen najmanje tri godine pre izvršene provere (na sajtu se samo navodi da je počeo da radi 2013. godine, a rok za utvrđivanje je istekao 4. septembra 2016. godine, a počeo je da teče 4. marta 2016. godine).

Što se tiče biografija, obrazovanja i iskustva članova NO, u podacima na sajtu JP može se pronaći:

dr Ilija Plećaš – nesporno ispunjeni uslovi:

Diplomirao je na Tehnološko-metalurškom fakultetu, smer „Hemijsko inženjerstvo“ 1973. godine. Od 1973 g. neprekidno zaposlen u Institutu za nuklearne nauke Vinča do 2015.g. Magistrirao je 1979.godine a doktorirao 1984. godine na istom fakultetu na problematici obrade i odlaganja radioaktivnih otpadnih materijala. Bio je direktor Laboratorije za zaštitu od zračenja i zaštitu životne sredine i v.d. generalnog direktora Instituta za nuklearne nauke „Vinča“.

Katarina Stevanović

Diplomirani fizičar-istraživač, master (Fizički fakultet, Beograd) sa 25 godina radnog staža u prosvetnim i drugim javnim ustanovama.

Stručna usavršavanja, treninzi i obuke: Stručni seminar „Nastava moderne fizike“, 2003. godine, „Republički seminar iz fizike za nastavnike osnovnih i srednjih škola“, 2003, 2004, 2006, 2007, 2008, 2012, 2013, 2015. godine, Stručni seminar „Program životnih vrednosti u obrazovanju“, 2003.godine, Stručni seminar „Korišćenje tehnika logičkog mišljenja u komunikaciji, analizi i rešavanju problema i strateškom planiranju po TeSO programu“, 2004. godine, Stručni seminar „Metodika primene multimedija u nastavi Informatike i računarstva“, 2007. godine, Program stalnog stručnog usavršavanja za izvođenje programa „DMuS“ za obrazovanje mladih u preduzetničkim i biznis veštinama, 2009. godine, Stručni seminar „Metode, tehnike i postupci prevazilaženja konflikata u procesu obrazovanja“, 2013. godine, Metode nastave i učenja, Beograd, 2013. godina, Nauka za sve -Tradicionalne i savremene metode predavanja nauka u mlađim i starijim razredima, 2014. godina, Efikasan nastavnik u odgovoru na nasilje u obrazovno-vaspitnim ustanovama, Beograd, 2014. godina, „Komunikacijska kompetentnost nastavnika u funkciji unapređenja kvaliteta rada u školi“, Beograd,2015.

Autor udžbeničkog kompleta (knjiga i zbirka zadataka) Fizika za 6. razred, 7. razred i 8. razred osnovne škole, BIGZ; Pisac zadataka za malu maturu, Zavod za vrednovanje kvaliteta obrazovanja i vaspitanja, 2013.- 2016. godine; Stručni koordinator tima za pisanje zadataka i konstrukciju testa, Zavod za vrednovanje kvaliteta obrazovanja i vaspitanja, 2013.- 2016. godine; Stručni koordinator tima za primenu obrazovnih standarda u funkciji osiguranja kvaliteta obrazovanja odraslih-empirijsko istraživanje, Zavod za vrednovanje kvaliteta obrazovanja i vaspitanja, 2013. / 2014.godine.

Katarina Stevanović je izabrana za odbornika na listi SNS u Skupštini grada Beograda.

Branislav Mijatović

Obrazovanje: 1997. Ekonomski tehničar, Srednja ekonomsko-trgovinska škola; 2000. Ekonomista (180 ESPB), Viša ekonomska škola, smer Finansije; 2014. – Specijalista strukovni ekonomista (240 ESPB), Visoka ekonomska škola

Radno iskustvo: 2014 – Narodna banka Srbije (šef Odseka za evidenciju u oblasti rada) , 2013 – 2014. Narodna banka Srbije (koordinator Grupe za evidencije u oblasti rada); 2010 – 2013. Osnovna škola "Stevan Sremac", Borča, Beograd (šef računovodstva); 2008- 2010. Dugo doo, Beograd (menadžer prodaje); 2007- 2008. Delta kompanija – Pekabeta , Beograd (šef poslovnice); 2005 -2007. Delta kompanija – Maxi diskont, Beograd (Administrator – robno-materijalni knjigovodja); 2000 -2001. Sport Invest, Beograd (poslovođa) 1998 -1999. Narodna banka Srbije, poslovnicu Peć (interna kontrola); 1997. Udarnik korporacija, Peć (knjigovođa). Navodi se da su u radnoj knjižici upisana samo zaposlenja od 2000. godine, odnosno nije upisano da je radio u Narodnoj banci i u periodu 1998-1999. godine, odnosno pre uspona u radnoj i akademskoj karijeri koji beleži od 2013. godine. U biografiji su navedene i „ostale aktivnosti: honorarno vodjenje knjigovodstva (STR)“

Ranko Marković

Obrazovanje: Srednja saobraćajna škola Užice(tehničar drumskog saobraćaja), Univerzitet u Beogradu-Fizički fakultet (diplomirani fizičar za primenjenu fiziku i informatiku).

Radno iskustvo: OŠ „Milena Pavlović Barili“ (profesor fizike) od 2013; časopis „Student“ Beograd 2010-2012. (tehnički direktor), Savez studenata Beograda, 2008-2010. (generalni sekretar); Zajednica organizacija studenata prirodnih nauka, 2010-2012. (predsednik i osnivač); Savez studenata Fizičkog fakulteta 2006-2008. (predsednik i osnivač); Član Saveta Fizičkog fakulteta 2006-2008; Član Saveta

Univerziteta u Beogradu 2008-2009; Predsednik komisije za studentski standard Studentskog parlamenta Univerziteta u Beogradu 2008-2009; Član Studentske konferencije Srbije 2009-2010;

Ivana Maksimović je predstavnik zaposlenih i ispunjavanje uslova nije sporno.

(Rukovodilac odeljenja za dekomisiju nuklearnih objekata – zamenik rukovodioca sektora), master inženjer elektrotehnike i računarstva, diplomirala na Elektrotehničkom fakultetu Univerziteta u Beogradu oktobra 2008. godine.

14. Javno vodoprivredno preduzeće „Vode Vojvodine“

Biografije članova Nadzornog odbora do kraja rada na ovom izveštaju nisu postavljene na sajt ovog javnog preduzeća. Na zahtev Transparentnosti, da dostavi biografije i dokumente koji dokazuju da članovi NO ispunjavanju uslove iz člana 18. stav 1. tačka 3, 4. i 5. Zakona o javnim preduzećima, JP je dostavilo biografije, ali nije odgovorilo na drugi deo zahteva. Na istovetan zahtev upućen osnivaču, Skupštini Vojvodine, odgovoreno je da su zahtev prosledili Povereniku za informacije od javnog značaja jer je izbor članova NO u nadležnosti Pokrajinske vlade i tražene informacije su u njenom posedu. Reč je, naime, o tome da je pokrajinskom skupštinskom **odlukom o Pokrajinskoj vladi** („Službeni list APV“ broj: 37/14, član 32. tačka 12. i član 36. stav 6), nadležnost sa Skupštine Vojvodine prebačena na Vladu Vojvodine. Transparentnost Srbija je ukazala da je ta odluka u neskladu sa Zakonom, koji propisuje da „predsednika i članove nadzornog odbora javnog preduzeća čiji je osnivač autonomna pokrajina, imenuje organ određen **statutom** autonomne pokrajine, na period od četiri godine, od kojih je jedan član nadzornog odbora iz reda zaposlenih“. Statutom AP Vojvodina nije određen organ (kako propisuje Zakon) već je navedeno da „Skupština AP Vojvodine pokrajinskom skupštinskom odlukom određuje organ AP Vojvodine koji zastupa AP Vojvodinu kao pravno lice i pri tome vrši prava i obaveze koje AP Vojvodina ima kao osnivač javnih preduzeća i ustanova u skladu sa zakonom“.

U vreme početka primene novog Zakona o javnim preduzećima, nadzorni odbor su činili: predsednik Laslo Feher, magistar tehničkih nauka iz oblasti saobraćaja, član Sanja Pantelić Miralem, doktor polj. nauka (predstavnik zaposlenih) i član Nikola Bugarski.

U avgustu 2016. godine, posle promene vlasti u Pokrajini, Bugarski je razrešen, a za člana NO je imenovan Predrag Mirović. Mediji su ubrzo objavili da ovaj slučaj imenovanja proverava Agencija za borbu protiv korupcije jer je predsednik pokrajinske vlade Igor Mirović potpisao rešenje kojim se njegov brat Predrag postavlja za člana Nadzornog odbora.

Predrag Mirović je razrešen „na lični zahtev“ 22. marta 2017., a za člana NO je imenovana Gordana Ćuk. TS je u međuvremenu od JP dobila biografije Fehera, Mirovića i predstavnice zaposlenih u NO. Do kraja istraživanja biografije novopostavljene članice NO nije objavljena na sajtu.

Laslo Feher je diplomirao na Fakultetu tehničkih nauka u Novom Sadu odsek za saobraćaj, gde je 2006. stekao zvanje magistra. Nakon završenih osnovnih studija radio je u RO Bečejtrans u Bečeju kao tehnički rukovodilac. Od februara 1991. godine do jula 1993. bio je zaposlen u Zavodu za sudska veštačenja u Novom Sadu. Od jula 1993. godine do danas je preduzetnik i vlasnik Agencije za veštačenje „FL“ iz Bačkog Gradišta. Bio je član Izvršnog veća Skupštine opštine Bečej od 1992. do 2000. godine. U periodu od 2008 do 2012. godine je bio poslanik u pokrajinskom parlamentu. Od 2006 godine do 2012. godine

bio je član stručne komisije za planove opštine Bečej. Od januara 2009 godine do avgusta 2010 godine je bio predsednik Upravnog odbora JP Stankom u Bečeju. Od septembra 2013 godine do jula 2014. godine je bio predsednik Nadzornog Odbora Gerontološkog centra u Bečeju. Jedan je od osnivača SVM-a.

U dostavljenoj biografiji se navodi da su su overene fotokopije diploma, potvrda da je Feher bio rukovodilac više od tri godine, uverenje da nije kažnjavan kod osnivača JVP VodeVojvodine. Te dokumente je, kako se navodi, priložio pre imenovanja na funkciju koju trenutno obavlja.

Predrag Mirović je diplomirao na Ekonomskom fakultetu u Subotici 2000. godine, a 2010. je odbranio magistarski rad na Fakultetu tehničkih nauka u Novom Sadu, oblast: industrijsko inženjerstvo i menadžment. Od radnog iskustva navodi se: DDOR Novi Sad a.d.o., Novi Sad, od oktobra 2000. godine na poslovima osiguranja imovine u Direkciji za menadžment osiguranja i reosiguranja. Od oktobra 2001. do oktobra 2002. paralelno je radio kao administrator računarske mreže. 2005. godine imenovan za pomoćnika direktora filijale Novi Sad. Upravljanje portfeljom osiguranja od oko 10 odsto tržišta Srbije. Radno angažovanje u oblastima finansija, računovodstva, upravljanja štetama, IT. Naročito angažovanje u preuzimanju i upravljanju rizicima kod vodnih i vodoprivrednih objekata, upravljanje štetama, kao i rad na smanjenju ostvarenja pomenutih rizika. Od septembra 2012. radi kao zamenik direktora filijale Novi Sad.

15. JP „Vojvodinašume“, Petrovaradin

Biografije članova NO nisu objavljene na internet sajtu JP. Na zahtev da ih dostave i podsećanje da je zakonska obaveza da se biografije objave na sajtu, iz JP su Transparentnosti Srbija dostavili biografije i obaveštenje da biti objavljene na sajtu kada dobiju saglasnost osnivača na izmenjeni statut JP. Biografije nisu objavljene do kraja rada na ovom istraživanju.

Od JP i osnivača, Skupštine Vojvodine, zatraženi su dokazi da je izvršena provera da li članovi NO ispunjavaju zakonske uslove, kao i dokumenti koji to potvrđuju. Iz JP je odgovoreno da treba da se obratimo pokrajinskoj vladi jer je nadležnost za imenovanje predsednika i članova NO data Vladi Vojvodine članom 22 pokrajinske odluke o JP Vojvodinašume (Sl.list 53/2016). Iz Skupštine Vojvodine je takođe odgovoreno, kao i u slučaju JVP Vode Vojvodine, da su zahtev prosledili Povereniku za informacije od javnog značaja jer je izbor članova NO u nadležnosti Pokrajinske vlade i tražene informacije su u njenom posedu. Bilo da je nadležnost prenetu pokrajinskom odlukom o JP Vojvodinašume, bilo da je reč o pokrajinskoj skupštinskoj **odluci o Pokrajinskoj vladi** („Službeni list APV“ broj: 37/14, član 32. tačka 12. i član 36. stav 6), kako se navodi u odluci o imenovanju članova NO, to nije u skladu sa Zakonom o JP, koji propisuje da „predsednika i članove nadzornog odbora javnog preduzeća čiji je osnivač autonomna pokrajina, imenuje organ određen **statutom** autonomne pokrajine, na period od četiri godine, od kojih je jedan član nadzornog odbora iz reda zaposlenih“. Statutom AP Vojvodina, naime, nije određen organ (kako propisuje Zakon) već je navedeno da „Skupština AP Vojvodine pokrajinskom skupštinskom odlukom određuje organ AP Vojvodine koji zastupa AP Vojvodinu kao pravno lice i pri tome vrši prava i obaveze koje AP Vojvodina ima kao osnivač javnih preduzeća i ustanova u skladu sa zakonom“.

Sastav NO promenjen je posle promene vlasti u Vojvodini, 2016. godine. Vlada Vojvodine je 17. avgusta 2016. razrešila dužnosti u Nadzornom odboru Javnog preduzeća „Vojvodinašume“ predsednika Nenada

Čanka i člana Dragana Andrića, a imenovala za predsednika Milana Končarevića i za člana Milenka Tegeltiju. Treći član je predstavnik zaposlenih Pera Dobrojević, dipl. inž.šumarstva.

Novoizabrani predsednik NO je **ekonomista**, završio je Ekonomski fakultet u Sarajevu. Od 2014. do 2016. bio je direktor **Elektrodistribucije** „Ruma“. Prethodno je bio na mestu direktora JKP „**Čistoća**“ iz Stare Pazove (2008-2014), a u ranijem periodu bio je i direktor JP „**Gea-plan**“ u Staroj Pazovi. Prema dostupnim podacima, ujedno je i predsednik Nadzornog odbora Direkcije za izgradnju Inđija, a od 2016. je i pomoćnik predsednika opštine Inđija.

U biografiji Milenka Tegeltije se navodi da je **menadžer**, bio je vojno lice do 2000. godine - načelnik bezbednosti brigade i obavljao je druge „poslove posebne namene za potrebe taktičkih jedinica“, od 2001. do 2012. bio je „odgovorno lice na poslovima bezbednosti i zaštite na radu“. Od 2012. do 2014. obavljao je za JKP Put Novi Sad „konsultantske usluge na poslovima korporativne bezbednosti“. Navodi se da je **završio vojnu akademiju** i kurseve iz domena bezbednosti i obrade poverljivih podataka.

16. JKP „Parking servis“

Problem sa kojim se TS suočila u vezi sa nadzornim odborima JP čiji je osnivač Grad Beograd jeste to što se rešenja o razrešenju i imenovanju članova NO kao pojedinačni akti ne objavljuju u Službenom listu Grada Beograda.

Na sajtu JKP „Parking servis“ pronađen je podatak da NO čine predsednik Milivoje Ilić i članovi Dušan Kovačević i Nebojša Perić (predstavnik zaposlenih).

Milivoje Ilić je, prema podacima na sajtu dipl.ekonomista, koji ima sledeće radno iskustvo: 1981-1988 sekretar za privredu i finansije Kučevo, 1998-2003 - Savezna direkcija za robne rezerve šef - viši savetnik od 2003 - Republička direkcija za robne rezerve- šef viši savetnik. Član NO od 2013. godine.

Član NO Dušan Kovačević još jedan je od članova NO iz posmatranog uzorka čija radna karijera doživljava nagli uspon u Narodnoj banci Srbije posle 2012. godine. U biografiji se navodi da je master investicionog bankarstva (nema podataka na kom fakultetu i kada je stekao to zvanje), rođen 1981.

Radno iskustvo:

2004-2006 komercijalista u preduzeću Siadesso doo

2006-2007 glavni komercijalista i **mrčendajzer** u Son Trade doo

2007 - 2008 mlađi savetnik u odeljenju za sprovođenje i kontrolu projekata NIP-a u Ministarstvu za NIP

2008-2009 - civilno služenje vojnog roka u Narodnoj biblioteci Srbije u sektoru za digitalizaciju

2009-2012 Son trade doo direktor maloprodaje

od 2012 - Narodna banka Srbije - diler u odeljenju za upravljanje deviznim rezervama.

Iako Zakon propisuje da direktor i izvršni direktor ne mogu predlagati predstavnika zaposlenih u nadzornom odboru, što bi trebalo da spreči da oni čiji se rad nadzire imaju „svog“ predstavnika u organu koji nadzire, to u JKP Parking servis nije bila prepreka da izvršni direktor Nebojša Perić bude član NO iz reda zaposlenih.

U podacima koji su tada mnogi da se nađu na sajtu navodilo se da je Perić, inače dipl. pravnik i izvršni direktor za pravne, finansijske i komercijalne poslove, „u ostavci“. Nekoliko meseci kasnije (odluke o imenovanju nisu dostupne na sajtu Grada Beograda) na sajtu JKP objavljeno je da je novi član, predstavnik zaposlenih, Nikola Krajnović, koji je zamenio Perića ne samo u NO, nego i na mestu izvršnog direktora za pravne, finansijske i komercijalne poslove, tako da u ovom JKP ponovo član NO nadzire direktora (član 22. stav 1. tačka 6.) koji ga je izabrao (član 26. stav 1. tačka 9.).

TS nije mogla iz podataka objavljenih na sajtu da ustanovi na koji način predsednik NO Milivoje Ilić i član NO Dušan Kovačević ispunjavaju zakonske uslove, pa ja od JKP i osnivača, Skupštine grada Beograda, zatražila dokumente koji pokazuju kako je to ustanovljeno u skladu sa prelaznim odredbama Zakona o JP³⁵ (član 80. stav 2.) i dokaze da članovi NO ispunjavaju tražene uslove. JKP nije odgovorilo. Iz grada Beograda u februaru 2017. godine je stigao odgovor da se traženi podaci (biografije i dokazi da ispunjavaju uslove) nalaze na sajtovima JKP. Na sajtovima (reč je o dva JP iz uzorka – Parking Servis i Gradska čistoća) se nalaze samo biografije iz kojih, kao što je navedeno, TS nije mogla da ustanovi da ispunjavaju uslove.

Što se tiče JKP „Parking servis“ treba pomenuti i da se u godišnjem programu poslovanja za 2017. nalazi sledeći podatak:

„Upravljanje i rukovođenje u javnim preduzećima je regulisano Zakonom o javnim preduzećima („Sl. Glasnik RS“ broj 15/16), gde se između ostalog navodi da članovi Nadzornog odbora između ostalog treba da **poznaju oblast korporativnog upravljanja ili oblast finansija**. Ovde nema neke naročite razlike jer se ne može biti dobar poznavalac oblasti finansija ukoliko se ne poznaju pravila korporativnog upravljanja. Predsednik i članovi Nadzornog odbora su dužni da u toku obavljanja svoje funkcije dodatno stručno usavršavaju u oblasti korporativnog upravljanja. Imajući u vidu napred navedeno predsednik i članovi Nadzornog odbora Preduzeća u 2016. godini su započeli dodatnu stručnu obuku iz ove oblasti. Sa intezivnom obukom će nastaviti i u 2017. godini imajući u vidu značaj i sve veći uticaj koji će korporativno upravljanje imati u javnim preduzećima, jer primena korporativnog upravljanja je ključna ukoliko se želi da se uspešno vodi Preduzeće sa dobro definisanim strategijama. Sve što važi za korporativno upravljanje kod Nadzornog odbora važi i za direktora Preduzeća“.

Iako nema konkretnih podataka o obuci i njenim rezultatima, i ovaj korak je za pohvalu.

17. JKP „Gradska čistoća“

Kao što je pomenuto u poglavlju posvećenom JKP „Parking servis“, problem sa kojim se TS suočila u vezi sa nadzornim odborima JP čiji je osnivač Grad Beograd jeste to što se rešenja o razrešenju i imenovanju članova NO kao pojedinačni akti ne objavljuju u Službenom listu Grada Beograda (ova obaveza postoji samo za opšta akta organa Grada).

³⁵ Članovi nadzornih odbora i predstavnici osnivača u skupštini društva kapitala iz člana 3. stav 2. tač. 1) i 2) ovog zakona, koji ne ispunjavaju uslove iz člana 18. ovog zakona, razrešiće se, a novi imenovati, najkasnije u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

U godišnjem programu poslovanja JKP „Gradska čistoća“ nađen je sastav NO: Nadzorni odbor sačinjavaju tri člana, od kojih je jedan iz redova preduzeća, i to: 1. Đurđević Vojin, predsednik nadzornog odbora 2. Stamatović Miodrag (predstavnik zaposlenih) 3. Đukić Dragan.

Umesto Đukića je 2013. godine imenovan Maksim Andirć, diplomirani politikolog, a 22. juna 2016. umesto Andrića je imenovan Mihailo Dusković, diplomirani ekonomista.

Mihailo Dusković je rođen 1974. godine u Prijepolju gde je već sa 19 godina (u biografiji se navodi da je bio tehnički direktor od 1993. do 2002. godine) postao tehnički direktor d.p. Štamparija „Mileševo“, da bi od 2002. do 2006. godine bio direktor te štamparije. Od 2006. do danas radi u JP „Pošta Srbije“, RJ „Hibridna pošta“ Beograd kao rukovodilac tehnološko-proizvodne službe. U biografiji se navodi da je završio Fakultet za poslovne studije „Megatrend“ Univerzitet i da je diplomirani ekonomista, ali **ne i godina kada je diplomirao**. Kada je 2008. godine bio kandidat Nove Srbije u opštini Zvezdara na listi je stajalo da je „ing.graf.tehn“. Osam godina kasnije, 2016. bio je kandidat SNS na istoj opštini, kao „dipl.ekonomista“.

Predsednik NO Vojin Đurđević završio je Fakultet političkih nauka Univerziteta u Beogradu i ima „Sertifikat savremenog upravljanja otpadom – Bavarija, Nemačka“. U biografiji se navodi da je: Prorektor Univerziteta u Beogradu; Član Upravnog odbora KUD Krsmanac; Član Upravnog odbora Instituta za zaštitu bilja i životne sredine Beograd; Član saveta za zaštitu životne sredine Ministarstva poljoprivrede i životne sredine; zaposlen u privatnim kompanijama InterYU, Invest public i Eko Servis od 2004. godine na poslovima organizovanja i realizacije komunalnih delatnosti, sakupljanja i tretmana otpada.

Na zahtev da dostavi dokumente koji pokazuju da članovi NO ispunjavaju zakonske uslove, JKP „Gradska čistoća“ je odgovorila **aksiomatskom tvrdnjom** da je Skupština grada Beograda rešenjem od 30. maja 2013. i 22. juna 2016. kao nadležni organ osnivača imenovala predsednika i članove NO koji ispunjavaju uslove propisane zakonom!

Kao i u slučaju JKP „Parking servis“, na istovetan dopis, iz Grada Beograda je stigao odgovor da se traženi podaci (biografije i dokazi da ispunjavaju uslove) nalaze na sajtovima JKP, iako su, u slučaju JKP „Gradska čistoća“, upravo zbog činjenice da se iz biografije Duskovića ne vidi kako ispunjava uslov, ti dokazi traženi od osnivača.

18. JKP „Informatika“, Novi Sad

Na početku istraživanja na sajtu JP nisu bile dostupne biografije članova NO, ali su objavljene nakon što je TS poslala dopis Informatici i njenom osnivaču (Skupštini grada Novog Sada) u kome je ukazala na ovaj propust i propisanu kaznu za odgovorno lice.

Predsednik NO je Zdravko Milićević, koji ima sledeće radno iskustvo: 2014 – Slobodna carinska zona (pomoćnik direktora), 2010 – 2014 Republički fond za zdravstveno osiguranje, Filijala za Južno-bački okrug (šef odseka za plan i analizu), 2007 – 2010 Republički fond za zdravstveno osiguranje, Filijala za Južno-bački okrug (viši saradnik za kontrolu i likvidiranje računa u odseku za finansijske poslove), 2004–2007 „LTH Šipons“ Novi Sad (direktor sektora), 1990 – 2004 „Agrovojvodina Šipons“ Novi Sad (rukovodilac sektora, šef poslovnice, viši komercijalni referent), 1985– 1990 „Agrovojvodina – Tehničke

robe“ Novi Sad (samostalni komercijalni referent). Mediji su, inače notirali da je Milićević 2013. bio odbornik u Novom Sadu, a da je 2014. prešao iz Demokratske stranke u Srpsku naprednu stranku³⁶.

Član NO Robert Farkaš od 2000. radi u Institutu za preventivu Novi Sad kao odgovorni projektant i stručni saradnik. Pre toga je od 1995– 2000 bio profesor u Srednjoj elektrotehničkoj školi „Mihajlo Pupin“ Novi Sad, od 1996– 1998 u „RTS-TV Novi Sad“ Novi Sad honorarni saradnik – tehničko vođstvo po smenama, od 1994– 1995 u „Protetim“ proizvodnja protetike radio kao glavni inženjer i od 1990– 1995 u „Pobeda“ AD Novi Sad radio kao glavni inženjer održavanja.

Treći član bila je Svetlana Sudžum, iz reda zaposlenih, inače pomoćnik direktora za pravne i opšte poslove. Umesto nje je u julu 2017. imenovan Miloš Barišić, saradnik za komercijalne poslove.

Na pitanje u vezi sa utvrđivanjem da li članovi NO ispunjavaju uslove, iz Skupštine grada dobijen je konkretan odgovor – da su 2. septembra 2016. razrešena dva člana NO (podneli su ostavke), a treći nije jer iz rešenja o imenovanju iz 2013. se vidi da ispunjava uslove iz Zakona. Novi članovi (Milićević i Farkaš imenovani su 17. oktobra 2016. godine). Uz odgovor su dostavljene biografije novih članova NO, diplome, odnosno uverenja o stečenoj stručnoj spremi, potvrde preduzeća u kojima su radili. Iz odgovora proizilazi, mada se eksplicitno ne navodi, da se **rukovodeći položaj tretira kao poznavanje korporativnog upravljanja i finansija (pomoćnik direktora i sl.)**.

19. JKP Toplana, Niš

Transparentnost Srbija uputila je JP i osnivaču zahtev da dostave dokumente koji pokazuju da članovi NO ispunjavaju Zakonom propisane uslove, odnosno da je u skladu sa prelaznim odredbama Zakona o JP izvršena provera kako bi bili razrešeni oni članovi NO koji ne ispunjavaju uslove i imenovani novi.

Od Skupštine grada Niša TS je dobila konkretan odgovor i dokument iz kojeg se vidi da je procedura pokrenuta. Naime, u odgovoru se navodi da je „Odbor za imenovanje Skupštine grada Niša u skladu sa članom 80. Zakona o JP na sednici održanoj 28. 9. 2016. godine doneo zaključak kojim se pokreće postupak provere ispunjenosti uslova za predsednike i članove NO JP i JKP čiji je osnivač Grad Niš“. Dodaje se da su članovi NO dostavili traženu dokumentaciju koju će Komisija razmatrati na narednoj sednici. TS je dostavljen zaključak od 28. 9. 2016. i dokumentacija koju su poslali članovi NO, odnosno javna preduzeća.

Od JKP Toplana TS je dobila odgovor da su biografije NO objavljene i nalaze se na sajtu (objavljene su tek posle obraćanja TS javnom preduzeću, pre toga su se nalazila samo imena i stručna zvanja), a „Toplana ne sprovodi postupak imenovanja i ne poseduje dokumentaciju o ispunjavanju propisanih uslova“. Istinost ovog odgovora je, međutim, upitna s obzirom da se iz dokumentacije dostavljene TS od strane Skupštine grada vidi da su podaci o članovima nadzornih odbora Odboru za imenovanje dostavljeni upravo iz Toplane.

Za predsednika Zorana Pavlovića dostavljeni su radna biografija, očitana biometrijska lična karta, izvod iz matične knjige rođenih, uverenje Centra za socijalni rad, radna knjižica, diploma visoke tehničke škole i

³⁶<http://www.prelistavanje.rs/vest/prikazi/milicevic-iz-dsa-presao-u-sns/610624>

visoke strukovne škole za menadžment u saobraćaju Niš, diploma Internacionalnog univerziteta Fakultet za menadžment Brčko i rešenje Univerziteta Privredna akademija Novi Sad od 19.12.2013. kojim se priznaje diploma iz Brčkog kao diploma osnovnih akademskih studija i stručni naziv diplomirani ekonomista. Dostavljeni su i potvrda omladinskog saveta Grada Niša, kao i **potvrda JKP Gradska toplana Niš - postavljen na funkciju predsednika nadzornog odbora počev od 2. oktobra 2013. godine i da je 14. oktobra 2016. ostvario tri godine i 12 dana radnog iskustva na poslovima koji su povezani sa poslovima javnog preduzeća**. U prilogu je i potvrda Visoke škole strukovnih studija za menadžment u saobraćaju da je aktivno učestvovao na stručnom savetovanju „Mesto i uloga NO prema odredbama novog Zakona o JP“.

Iz ovih dokumenata može se zaključiti da se prethodno članstvo u nadzornom odboru JP (uz neispunjavanje Zakonom propisanih uslova) tretira kao sticanje iskustva u poslovima povezanim sa poslovima JP.

Predsednik NO je, inače visoku tehničku školu upisao 2008/2009 godine, a osnovne strukovne studije obima 180 bodova završio je 3. aprila 2009. godine. Specijalističke je upisao 2012/2013, a završio 5. jula 2013. godine i stekao visoko akademsko zvanje. Istovremeno je 11. oktobra 2013. završio osnovne četvorogodišnje studije na fakultetu u Brčkom (ne navodi se kada ih je upisao) i dva meseca kasnije rešenjem Univerziteta Privredna akademija Novi Sad verifikovao diplomu iz Brčkog i uz zvanje diplomiranog menadžera dodao i zvanje diplomirani ekonomista. Iz ovoga se vidi da Pavlović **ne ispunjava Zakonski uslov** „da ima najmanje pet godina radnog iskustva na poslovima za koje se zahteva visoko obrazovanje“.

Iz biografije objavljene na sajtu može se saznati i da je Pavlović obavljao funkciju predsednika Upravnog odbora u ustanovi Sportski centar Čair, da je bio član školskog odbora u nekoliko niških škola, generalni sekretar fudbalskog Saveza grada Niša u dva mandata, direktor fudbalskog kluba Sindelić i fudbalskog Kluba Palilulac, kao i predsednik Sportskog saveza Niša. Takođe je obavljao funkcije predsednika, potpredsednika i sekretara omladine grada Niša u nekoliko mandata, ima „Radno iskustvo na rukovodećim poslovima za koje je potrebna organizaciona sposobnost, efikasnost i odgovornost“, poseduje „poznavanje privrednog i društvenog poslovanja i propisa iz društvenih zakonitosti“, a pored ostalog je i „zainteresovan za dalje stručno i profesionalno angažovanje“.

Za člana NO iz reda zaposlenih Nebojšu Videnovića, koji je mašinski inženjer i šef distribucije toplotne energije, dostavljena je potvrda JKP Toplana da poseduje stručnost u oblasti korporativnog upravljanja budući da je učestvovao u radu NO JKP Gradska toplana od 2005. godine i potvrda da je bio na rukovodećim mestima.

Za trećeg člana NO Dragana Živkovića dostavljeno je rešenje o obrazovanju Saveta Grada Niša za energetska efikasnost od 18. juna 2013. godine, potvrda Žitopeka (direktor sektora pet godina), sertifikat Renewable academy AG od 30. oktobra 2014. i sertifikat KTH Vetenskap Och Konst od 25. maja 2015.

U njegovoj biografiji se navodi da je diplomirao na Mašinskom fakultetu, Univerziteta u Nišu 1982. godine, da je od 1984. radio kao profesor mašinskih predmeta u Mašinskoj školi u Nišu, od 1984-1994. kao vodeći i odgovorni projektant u MIN-Inženjeringu na projektovanju procesne opreme i tehničko tehnoloških sistema, od 1994-2000. kao direktor investicija i održavanja u „Žitopek“-u A.D.Niš, od 2000-2009. kao menadžer energetike u „Žitopek" – u A.D. Niš, od 2009-2015. kao rukovodilac investicija i

metrologije u „Žitopek" – u A.D.Niš i od 2015-do danas kao vodeći inženjer za termotehničke instalacije – u „PRIMARCO" Doo Beograd.

20. JKP „Paraćin“

Rešenja o razrešenjima i imenovanjima članova NO ovog JP se nisu mogla naći na sajtu opštine Paraćin među opštinskim odlukama, na sajtu nisu dostupni svi brojevi Službenog lista, te su podaci o NO dobijeni zahtevom za slobodan pristup informacijama. Nakon što je poslat zahtev, biografije su postavljene i na sajt JKP Paraćin. Takođe, iz JKP je odgovoreno da dokumente koji dokazuju da članovi Nadzornog odbora ispunjavaju uslove iz člana 18. st. 1. tačke. 3., 4. i 5. Zakona o javnim preduzećima poseduje Odeljenje za skupštinske i normativne poslove Opštinske uprave opštine Paraćin, s obzirom na to da članove nadzornog odbora preduzeća imenuje SO Paraćin.

Skupštini opštine Paraćin takođe je upućen zahtev u kome su tražene biografije članova NO, dokumenti koji dokazuju da članovi NO ispunjavaju uslove iz člana 18 stav 1. tačke 3., 4. i 5. Zakona o JP, kao i dokumente koji dokazuju da je SO Paraćin kao osnivač pomenutog JKP postupila u skladu sa članom 80. Zakona i razmatrala da li članovi NO tog JKP ispunjavaju uslove propisane članom 18. Zakona.

Odgovor dobijen od SO Paraćin odnosio se samo na deo u vezi sa biografijama i u njemu se navodi da su u razgovoru sa predstavnicima JKP dobili informaciju da se biografije mogu naći na sajtu JKP.

Šta se u vezi sa ispunjavanjem uslova može naći u biografijama?

Predstavnik zaposlenih je Goran Šljivić, završio je Poljoprivredni fakultet u Zemunu. Zaposlen je u JKP „Paraćin“ od 2001. godine. Obavlja poslove rukovodioca, a bio je i v.d. direktora JKP „Paraćin“.

Marko Milićević je 1977. završio **Poljoprivredni fakultet**, odsek **Prehrambene tehnologije**, u Zemunu. Od 1978. radio je u Fabrici aditiva u Paraćinu, kao tehnolog, pripravnik. Tokom 1979. godine, bio je zaposlen u pekari „Izvor“, u Paraćinu, a 1980. godine, u firmi „Juhor“ u Jagodini, najpre kao direktor OOUR-a „Klanica živine“, a od 1984. godine vršio je dužnost tehničkog direktora „Juhor – exporta“. U periodu od 2006. do 2010. godine bio je zamenik generalnog direktora „Juhor – exporta“ u Jagodini. Godine 2010. osnovao je firmu SMKR „Milićević“, čiji je vlasnik i direktor, a čija je delatnost prerada i prodaja mesa.

Vladimir Žikić, je završio **Poljoprivredni fakultet** u Zemunu, odsek agroekonomija, te stekao zvanje **diplomirani inženjer za ekonomiku**. Vlasnik je samostalne radnje SR „Dorado-klub“ koju je osnovao 2003. godine. Od 2013. do 2016. godine, obavljao je dužnost predsednika Nadzornog odbora JP „Vodovod“ u Paraćinu. Od 2003. do 2013. godine bio je predsednik sportske organizacije „Dorado“. Žikić je, inače, bio kandidat za odbornika liste DS- ZKS-NS-LDP u Paraćinu 2016. godine.

21. JP „Ingas“, Indija

Na sajtu JP nisu objavljene biografije članova NO. TS je poslala Skupštini opštine Indija, kao osnivaču opštinskih javnih preduzeća, zahtev da dostavi radne biografije članova Nadzornog odbora JP „Ingas“ i

dokumente koji dokazuju da članovi NO JP „Ingas“ ispunjavaju uslove iz člana 18., stav 1, tačka 3., 4. i 5. Zakona o javnim preduzećima. Traženi su takođe dokumenti koji dokazuju da je SO Inđija kao osnivač JP postupila u skladu sa članom 80. stav 2 Zakona o JP i razmatrala da li članovi NO tog JP ispunjavaju uslove propisane članom 18. Zakona. U istom dopisu Skupštini opštine Inđija je ukazano da je TS prateći sprovođenje Zakona o JP utvrdila da JP čiji je osnivač SO Inđija ne poštuje obaveze iz člana 71. Zakona o JP („Javnost u radu“). Za kršenje obaveza propisanih tim članom, Zakon predviđa novčanu kaznu od 50.000 do 150.000 za odgovorno lice u JP. U dopisu je SO Inđija pozvana da kao osnivač preduzme mere iz svoje nadležnosti da JP ispuni svoje obaveze i da odgovorno lice bude sankcionisano zbog kršenja Zakona. Takođe je ukazano da TS u okviru praćenja primene Zakona u uzorku ima samo jedno javno preduzeće čiji je osnivač SO Inđija, te TS poziva SO Inđija da utvrdi da li ostala poštuju Zakonom propisane obaveze i da preduzme mere iz svoje nadležnosti.

SO Inđija je odgovorila na deo zahteva i poslala je biografije članova NO i dokumente koje su oni priložili kako bi dokazali da ispunjavaju uslove iz Zakona.

Biografije do kraja istraživanja nisu objavljene na sajtu JP.

SO Inđija je poslala predlog i rešenje (novembar 2016.) o imenovanju Dubravke Filipović za člana NO iz reda zaposlenih. Ona je rukovodilac službe računovodstva finansijskih poslova. U predlogu se navodi da 10 godina radi na tim poslovima i da su povezani sa poslovima javnog preduzeća. U prilogu je i potvrda koju joj je izdao v.d. direktora u svrhe dokaza o ispunjenosti uslova za imenovanje za člana NO. Priložila je i izjavu da ispunjava sve tražene uslove, kao i diplomu.

Predsednik NO Bogdan Činku je 1998. završio višu tehničku školu. Tokom 2013. i 2014. završio je dva stepena visoke tehničke škole strukovnih studija (244 ESP bodova) i postao specijalista strukovni inženjer elektrotehnike i računarstva. Na osnovu ovog je evidentno da Činku **ne ispunjava uslov iz Zakona o JP** da ima „najmanje pet godina radnog iskustva na poslovima za koje se zahteva visoko obrazovanje“ propisano Zakonom.

Činku je od 1994. zaposlen u Elektrodistribuciji Ruma, gde je radio na poslovima KV elektromonter-pripravnika, elektromonter III mobilne ekipe, tehničar eksploatacije – mlađi, vodeći tehničar, šef poslovnice, rukovodilac Pogona Inđija.

Treći član NO je Dejan Kurtović. On je 3. juna 2016. dao izjavu da je kao dipl. elektrotehn. inženjer stekao iskustvo u trajanju od tri godine „na poslovima koji su povezani sa poslovima dipl. inženjera u JP opštinska uprava“. Radio je kao programer u Agenciji za informacione tehnologije GIS i komunikacije Opštine Inđija 2011.-2015. i 2015. kao šef odeljenja za razvoj softvera u OMA Adriatic. Dao je takođe **izjavu pod punom materijalnom i krivičnom odgovornošću da „poseduje elementarno znanje iz oblasti korporativnog upravljanja i finansija“**.

Završio je Fakultet tehničkih nauka u Novom Sadu, Univerzitet u Novom Sadu, odsek za Elektrotehniku i računarstvo – Komunikacione tehnologije i obradu signala, smer Telekomunikacioni sistemi, oktobra 2009. godine sa prosečnom ocenom u toku studija 8.56. Školske 2009./2010. upisao master studije na Fakultetu tehničkih nauka na smeru za Telekomunikacione sisteme. Završio master studije oktobra 2010. godine sa prosečnom ocenom u toku studija 9.29.

22. JP „Turistički centar Grada Zrenjanina“

Ovo JP ugašeno je u novembru 2016. godine, tokom istraživanja, zbog usklađivanja organizacije budžetskih korisnika sa odredbama Zakona o budžetskom sistemu³⁷. Umesto JP Turistički centar osnovana je Turistička organizacija. TS je ispratila stanje sa članovima NO do likvidacije JP.

U julu 2016. sa mesta predsednika NO razrešen je Zoran Ljubotinja (dipl. ekonomista) i postavljen za v.d. direktora. Ljubotinja je posle likvidacije ovog JP postao v.d. direktora Turističke organizacije.

Na osnovu podataka iz biografije Ljubotinje nije jasno da li je ispunjavao zakonske uslove za mesto predsednika NO i v.d. direktora JP Turistički centar. Naime, u biografiji se navode sledeća radna mesta: samostalni referent međunarodne špedicije u Jugošpredu Beograd, šef filijale Zrenjanin, preduzeća Jugošpred Beograd, direktor „PRO TEAM DOO“ Beograd, PJ Zrenjanin (transport, logistika, skladištenje, carinjenje). Navodi se da se stručno usavršavao u oblastima: carinsko postupanje i posredovanje, carinski propisi i carinske tarife kroz prizmu međunarodne trgovine - u organizaciji Uprava carina Republike Srbije, Ministarstva finansija, Privredne i regionalne komore, Carinarnice. Navodi se i da je posećivao „sajmove i stručne seminare iz oblasti turizma“, ali bez konkretnih podataka niti potvrda koje to dokumentuju.

Na zahtev TS upućen Skupštini grada Zrenjanina da dostavi dokaze **da članovi NO ispunjavaju zakonom propisane uslove** odgovorili su da je zahtev neispravan i da treba da se dopuni – precizira koji se dokumenti traže. Na ponovljeni dopis, da je zahtev ispravan i da je iz njega jasno koji se dokumenti traže, stigao je drugi odgovor – da **ne poseduju tražene dokumente**.

23. JP „Direkcija za urbanizam“, Kragujevac

Dopis sa zahtevom da dostave dokumente koji dokazuju da članovi NO ispunjavaju uslove iz člana 18. stav 1, tačka 3., 4. i 5. Zakona o javnim preduzećima upućen je javnom preduzeću i osnivaču JP, Skupštini grada Kragujevca. Iz JP je stigao odgovor da se na sajtu preduzeća³⁸ nalaze biografije članova NO, ali JP ne poseduje dokumenta da članovi NO ispunjavaju uslove za imenovanje, s obzirom na to da njih ne imenuje preduzeće, već Skupština grada Kragujevca, koja ne dostavlja podatke o ispunjavanju uslova.

Na dopis je odgovorila i Skupština grada. „U rešenju o imenovanju navodi se: uvidom u dostavljena uverenja i potvrde nadležnih organa utvrđeno je da predloženi kandidati ispunjavaju potrebne uslove za imenovanje na mesto predsednika i članova NO JP Direkcija za urbanizam“. U odgovoru su dostavljeni pomenuti dokumenti, odnosno uverenja: uverenje da (kandidat, odnosno član NO) nije na evidenciji štitićenika Centra za socijalni rad, uverenje da sud nije izrekao meru bezbednosti obavezno psihijatrijsko lečenje, meru bezbednosti zabrane vršenja poziva, uverenje iz policije da prema podacima iz kaznene evidencije nije osuđivan, biografija, diploma, potvrda o radnom stažu.

Jedan od kandidata (odnosno sada članova NO) ima potvrdu iz firme (Zastava kamioni) da je od 1977. do 2014. radio na poslovima načelnika montaže, načelnika proizvodnje, načelnika pripreme, rukovodioca

³⁷<http://www.dnevnik.rs/vojvodina/likvidacija-pa-reosnivanje-dveju-javnih-firmi>

³⁸<http://www.urbanizam.co.rs/index.php/ct-menu-item-3/nadzorni-odbor>

Biroa za upravljanje proizvodnjom, direktora tehnologije, direktora Direkcije kvaliteta i „tokom obavljanja navedenih poslova osposobljen je za korporativno rukovođenje”.

Drugi kandidat (predstavnik zaposlenih) ima potvrdu iz Direkcije za urbanizam da radi 34 godine u firmi na poslovima koji su povezani sa poslovima preduzeća i da poznaje oblast korporativnog upravljanja.

Predsednik NO je Ivan Marković, diplomirani inženjer arhitekture, pored ostalog, radio je od maja 2005. godine do decembra 2007. godine u „Krug projekt“ Kragujevac na poslovima projektanta i saradnika odgovornog projektanta, od januara 2008. do maja 2011. kao direktor za projektovanje.

Član NO Radisav Srećković je diplomirani mašinski inženjer. Ima veliko iskustvo kao mašinski inženjer, u biografiji navodi i „stručno društvene aktivnosti" na fakultetu, u mesnoj zajednici, u Poslovnoj zajednici Zastava auto, sudu časti Saveza inženjera i tehničara i pored ostalog, predsednik Mesnog odbora SNS Vinogradi, član Gradskog odbora SNS Kragujevac i Skupštine stranke. Srećković je bio kandidat na listi SNS na lokalnim izborima u Kragujevcu 2016. godine.

Gordana Vračarić je član NO, predstavnik zaposlenih, diplomirala na Elektrotehničkom fakultetu Univerziteta u Tuzli, radi u JP „Urbanizam” - Kragujevac od 1985. Posедуje pet licenci Inženjerske komore Srbije: odgovorni planer, odgovorni urbanista, odgovorni projektant elektroenergetskih instalacija niskog i srednjeg napona, odgovorni projektant telekomunikacionih mreža i sistema i odgovorni izvođač radova elektroenergetskih instalacija niskog i srednjeg napona.

24. JKP „Vodovod“, Surdulica

Javno preduzeće nema svoj sajt, na šta je ukazano JP i osnivaču u dopisu. Sastav NO i biografije nisu nađene ni na sajtu Skupštine opštine, pa je od JP i SO zatraženo da dostave biografije i dokaze da članovi NO uspinjavaju zakonske uslove.

JKP je odgovorilo da ne poseduje radne biografije niti dokaze da ispunjavaju uslove iz Zakona jer ispunjenje uslova ceni organ za imenovanje, SO Surdulica. Odgovoreno je i da će internet sajt biti izrađen u toku 2017. godine, da su sredstva predviđena programom poslovanja preduzeća za 2017. godinu.

Opština Surdulica je u odgovoru dostavila podatak kada je imenovan NO i podatak kada je jedan član NO razrešen i umesto njega imenovan drugi. To međutim nije bio odgovor na zahtev, jer su tražene radne biografije i dokumenti koji dokazuju da članovi NO ispunjavaju uslove iz člana 18. stav 1, tačka 3., 4. i 5. Zakona o javnim preduzećima. Traženo je takođe, da dostave dokumente koji dokazuju da je SO Surdulica kao osnivač pomenutog JKP postupila u skladu sa članom 80. stav 2 Zakona i razmatrala da li članovi NO tog JKP ispunjavaju uslove propisane članom 18. Zakona.

Odgovor se sastojao od zanimanja imenovanih i odluka o imenovanju iz kojih prizilazi da je neko ko je možda i ispunjavao uslove 2015. Razrešen, a imenovana je druga osoba koja sasvim sigurno ne ispunjava uslove.

Naime, 12. jula 2013. SO je imenovala u NO JKP Vodovod sledeće osobe: Miroljub Banković, dipl. ekonomista i dugogodišnji privatni preduzetnik, vlasnik građevinske firme; Radmilo Nikolić, dipl. maš. inž i direktor Vlasinske HE u Surdulici u to vreme i Čedomir Trajković, dipl. pravnik i rukovodilac pravnih

poslova (iz reda zaposlenih). Skupština opštine je 12. jula 2015. razrešila Nikolića i imenovala Sašu Popovića, doktora specijalistu ginekologije i akušerstva i upravnika Doma zdravlja u Surdulici.

Uz činjenicu da je gotovo **izvesno da jedan član ne ispunjava zakonski uslov (da li ginekolog ima trogodišnje iskustvo na poslovima povezanim sa poslovima JKP Vodovod)**, TS je notirala i jednu zanimljivost.

Naime, ispostavilo se da je predstavnik zaposlenih u NO istovremeno osoba zadužena za postupanje po zahtevima za slobodan pristup informacijama u JKP Vodovod. On je potpisao odgovor da JKP ne poseduje biografije članova NO. S jedne strane, moguće je da JKP nema dokaze da članovi NO ispunjavaju zakonske uslove. S druge strane, čudno je da nemaju biografije, s obzirom na to da moraju da ih objave na sajtu, ali kako trenutno nemaju sajt (izradiće ga), možda trenutno nemaju ni biografije, a smatraju da nisu dužni da ih sada traže od članova NO da bi ih dostavili u odgovoru na zahtev. Činjenica je, međutim, da iz ove korespondencije proizilazi da Trajković, kao osoba zadužena za postupanje po zahtevima, **ne poseduje sopstvenu biografiju**, kao člana NO.

25. JP „Direkcija za građevinsko zemljište i puteve“, Bosilegrad

Sajt Direkcije već duže vreme ne funkcioniše, a na sajtu opštine nalaze se podaci o sednicama SO od 25. februara 2013. ali među donetim odlukama nema ni jedne odluke ili rešenja o imenovanju članova NO. SO Bosilegrad je odgovorila na dopis TS u kome su tražene biografije i dokazi da članovi NO ispunjavaju zakonske uslove.

Dostavili su biografije i dokumente u vezi sa članovima NO kojima se dokazuje stručnost u vezi sa građevinarstvom, a na osnovu dostavljenih uverenja može se pretpostaviti da obavljanje funkcije direktora ili druge rukovodeće pozicije podrazumeva poznavanje korporativnog upravljanja.

Iz dostavljenih dokumenata proizilazi da jedan član NO od 1991. radi u opštinskoj upravi na poslovima samostalnog stručnog saradnika za urbanizam, a jedna članica je završila Višu ekonomsku u Leskovcu i menadžment na Fakultetu za menadžment Alfa univerziteta braće Karić i stekla visoko obrazovanje – zvanje diplomirani menadžer.

U vezi sa ispunjavanjem uslova, u dopisu se navodi da je SO Bosilegrad 30. novembra 2016. razrešila Miodraga Jakimova dužnosti predsednika NO i imenovala Rizeta Vasileva. Dostavljeno rešenje ne sadrži obrazloženje ni za imenovanje, ni za razrešenje.

26. JP „Komunalac“ Pirot

Na sajtu JP nisu se mogle pronaći biografije, pa je TS od JP i od SO tražila biografije, kao i dokaze da članovi NO ispunjavaju zakonske uslove. Iz SO su dostavljene biografije, koje su potom postavljene i na sajt. Reč je o po jednom pasusu biografije bez odgovora u vezi sa (ne)postavljanjem na sajt i dokazima da li ispunjavaju zakonom propisane uslove.

Nadzorni odbor čine:

Predsednik NO Miroljub Ignjatović, inženjer mašinstva i profesor civilne odbrane, od 1992. komandir vatrogasne čete SUP Pirot, od 2013. načelnik odeljenja za vanredne situacije, od 2015. u penziji.

Član NO Milan Georgijev, završio Visoku poslovnu školu strukovnih studija Blace, strukovni ekonomista. Radio od 2010. do 2013. u ZU Apoteka Snežana, od 2015. radi u UR (ugostiteljska radnja?) Lysa Old Pub Pirot.

Član NO Milan Janačković - predstavnik zaposlenih, pravnik od 2014. rukovodilac RJ Pijace i groblja.

Postavljanjem barem ovakvih biografija na sajt je unapređena transparentnost (što je tema posebnog poglavlja), ali ta transparentnost pokazuje da **jedan ili dva člana NO ne ispunjavaju zakonske uslove**, a na taj deo dopisa Skupština opštine nije reagovala.

27. JKP Napredak Sokobanja

Zbog niza grešaka u rešenjima o imenovanjima i podacima koji su dostavljani kao odgovori na zahteve TS bilo je veoma teško ispratiti kako se menjao sastav NO ovog JP makar tokom perioda primene novog Zakona. Treba, međutim, pomenuti da je SO Sokobanja u odgovoru na dopis TS dostavila biografije i zapisnike sa dve sednice Komisije za kadrovska, administrativna i mandatno imunitetska pitanja, te da je i JP dostavilo obiman odgovor u vezi sa biografijama, dokazima i (ne)objavlivanjem na sajtu podataka koje JP mora da objavi u skladu sa Zakonom (član 71.).

U avgustu 2016. objavljeno je Rešenje o izmeni Rešenja o imenovanju Nadzornog odbora Javnog komunalnog preduzeća „Napredak“ Sokobanja i utvrđivanju kompletnog sastava NO po kome su Dragan Ilić i Stojan Stojanović razrešeni dužnosti u NO, a imenovani Dragan Jovanović i Ljubiša Milenković.

Tim rešenjem je utvrđen kompletan sastav NO: Dragan Jovanović iz Sokobanje, predsednik, Ljubiša Milenković iz Sokobanje, član, Bratislav Stamenković, član predstavnik zaposlenih.

Mesec dana kasnije objavljeno je novo rešenje o izmeni rešenja, po kome se ispostavlja da nije razrešen Stojan Stojanović već Zora Miletić i da nije imenovan Ljubiša Milenković već Srđan Đorđević, kao i da se predstavnik zaposlenih ne zove Bratislav već Branislav.

Kompletan sastav je, prema tome:

Dragan Jovanović, predsednik, Srđan Đorđević, član i Branislav Stamenković, član – predstavnik zaposlenih.

Iz SO su dostavljene biografije tri osobe: Dragana Jovanovića, Srđana Đorđevića i Nataše Janković, kao i zapisnike sa dve sednice Komisije za kadrovska, administrativna i mandatno imunitetska pitanja. Iz ovih zapisnika se ispostavilo da je Nataša Janković izabrana u NO Direkcije za urbanizam i da je biografija dostavljena greškom.

Što se druge dvojice tiče, Dragan Jovanović je dipl. građ. inženjer, bio je direktor Društvenog fonda za puteve, direktor Direkcije za urbanizam i izgradnju 1997-1999 i sada je u penziji. Srđan Đorđević je dipl.inž.elektronike, radi kao inženjer za održavanje elektronske opreme u Specijalnoj bolnici Sokobanja, a od decembra 2004. je pomoćnik direktora za tehničke poslove.

U zapisniku sa sednice Komisije od 26. jula 2016. godine vidi se da je razmatrano predlaganje članova UO i NO u šest ustanova i preduzeća, devet opštinskih komisija i četiri opštinska saveta. U zapisniku je spisak svih kandidata i navodi se: „Nakon predloženih kandidata, članovi Komisije su utvrdili **da svi kandidati ispunjavaju uslove za predložena mesta**, u skladu sa odgovarajućim zakonima. Pošto **diskusije nije bilo**, članovi komisije jednoglasno su utvrdili navedene predloge". **Sednica trajala od 13.30 do 14.30. Ukupno imenovano: 28 članova UO i NO, 43 člana komisija, 37 članova saveta, usvojen zapisnik sa prethodne sednice i razmatran zahtev za utvrđivanje trajanja godišnjeg odmora osobi kojoj je u junu prestao mandat.**

Na drugoj sednici, 25. avgusta 2016. razmatran je, pored ostalog izbor Srđana Đorđevića u NO JP Napredak. Predsedavajući je, kako se navodi, upoznao članove o predloženom kandidatu, pregledom dokumentacije utvrđeno je da ispunjava uslove u skladu sa Zakonom. Nije bilo drugih predloga, usvojen je jednoglasno.

U januaru 2017. zamenjena su dva člana NO – za predsednika je, umesto Dragana Jovanovića izabran Dragan Joković, a umesto Branislava Stamenkovića za predstavnika zaposlenih je izabran Branislav Nikolić.

Joković je glavni inženjer za geologiju u rudniku mrkog uglja Soko, inače dipl. inženjer geologije.

Što se tiče pomenutog odgovora iz JP, u njemu se navodi da predsednika i članove nadzornog odbora javnog preduzeća čiji je osnivač jedinica lokalne samouprave imenuje organ određen statutom jedinice lokalne samouprave i to na predlog samog osnivača, sem člana iz redova zaposlenih, da JP nema zvaničnih podataka koji se tiču njihovih radnih biografija, „a pogotovu zato što nismo u posedu nikakvih dokumenata vezanih za član 18. Zakona o javnim preduzećima (uslovi koje članovi NO moraju da ispune). Ovakve dokumente je razmatrala Komisija za kadrovska pitanja opštine Sokobanja i na osnovu njihovog mišljenja je doneta odluka osnivača. U Komisiji nije bio ni jedan član iz redova preduzeća pa nam podaci o članovima nisu dostupni, a nisu nam nikad ni dostavljeni.“

Dodaje se da JP poseduje samo biografiju člana NO iz redova zaposlenih (detalji o tadašnjem članu Branislavu Stamenkoviću su navedeni u dopisu).

Dalje se dodaje i: „Što se tiče obaveze iz Zakona o javnim preduzećima, član 71, da se objavljuju Zakonom predviđeni podaci o preduzeću na sajtu, obaveštavamo Vas da je upravo pre nekoliko dana, posle sprovedene procedure, dodeljen ugovor o izradi novog sajta preduzeca firmi „Kampanja" na kome će biti moguće objaviti sve Zakonom predviđene podatke, pa ćemo tada od osnivača i zatražiti zvanično i podatke o članovima nadzornog odbora. Rok predviđen ugovorom za izradu sajta je 30 dana“.

Prema uvidu u toku istraživanja, sajt nije završen u roku i podaci nisu objavljeni.

28. JKP Gradska toplana Novi Pazar

JP nema internet sajt, a na sajtu Skupštine grada Novog Pazara nisu nađene sve odluke o imenovanju i razrešenju članova NO tako da je bilo nemoguće ispratiti sve izmeneu sastavu NO. Što je još važnije, TS nije uspela da dođe do biografija članova NO. Od JKP su tražene biografije i podaci o ispunjavanju i podatak o postupanju u skladu sa prelaznom odredom (razrešenja članova NO koji neispunjavaju uslove). Od Skupštine grada Novog Pazara nije dobijen odgovor, dok je JKP Gradska toplana odgovorilo

da se traženi podaci mogu tražiti od Grada Novog Pazara (skupštine ili gradskog veća) jer su nadležni za imenovanje i razrešenje članova NO i raspolažu traženim podacima.

Ono što je TS uspjela da rekonstruiše je:

U NO su 18. juna 2013. godine imenovani Edin Salković, dipl. ecc. - predsjednik, Nermin Bogučanin, dipl. ing. arh. - član, Prvoslav Mutavdžić, dipl. maš. ing. – član.

Član NO **Nermin Bogučanin, dipl. ing. arh.** razrešen je 12. marta 2015. a za člana je imenovan **Sadija Plojović dipl.ing.agronomije**. U februaru 2016. razrešen je i predsjednik NO Edin Salković, a za predsjednika je izabran Suad Suljković, dipl. ing. maš.

U nizu izmena sastava NO nedostaje najmanje jedno razrešenje i imenovanje, jer je TS našla rešenje od 19. decembra 2016. kojim se dužnosti člana NO razrešava Dejan Nićiforović. S obzirom na to da je Nićiforović do 8. decembra bio v.d. direktora (na tu funkciju je ponovo izabran na dan kada je razrešen sa mesta člana NO), mogao je jedino 8. decembra 2016. biti izabran za člana NO. Nije jasno umesto koga je izabran, ali se može pretpostaviti da je to bio Sadija Plojović, s obzirom da nije izabran za predsjednika, a da je Mutavdžić (ako nije bilo drugih promena koje nismo uspjeli da registrujemo) član iz redova zaposlenih. Uz sva kršenja Zakona o javnim preduzećima u vezi sa novopazarskom Toplanom, ipak je malo verovatno da bi v.d. direktor bio izabran za člana NO iz redova zaposlenih.

Tog 19. decembra 2016. za člana NO je, umesto Nićiforovića, izabran Sadija Ganević, diplomirani ekonomista.

U slučaju JKP Gradska toplana Novi Pazar možemo da pretpostavimo da je NO u sastavu Suda Suljković, dipl.ing.maš (predsjednik), Sadija Ganević, diplomirani ekonomista, član i Prvoslav Mutavdžić, dipl. maš. ing. – član, predstavnik zaposlenih. Bez bilo kakvih biografskih podataka nemoguće je proceniti da li članovi NO ispunjavaju zakonske uslove.

29 . Javno preduzeće Zoološki vrt Jagodina

Na sajtu JP nema biografija članova NO. Na sajtu Grada Jagodine nema Službenog lista niti izveštaja sa sednica Skupštine grada te je nemoguće utvrditi kada su razrešavani i imenovani članovi NO. Na zahtev da se dostave biografije i dokumenta u vezi sa ispunjavanjem uslova i procedurom koju je osnivač JP sproveo da bi utvrdio da li ih treba razrešiti, gradonačelnik Jagodine je odgovorio – dostavljene su radne biografije i obaveštenje da će na jednoj od narednih sednica Skupštine grada biti izvršena zamena člana NO koji ne ispunjava zakonske uslove. Međutim, prema dostupnim podacima, samo član iz redova zaposlenih ispunjava zakonske uslove.

Prema šturim podacima koji su dostavljeni, jedan od članova ne poseduje iskustvo iz oblasti poslovanja JP, a nejasno je i da li poseduje znanja iz oblasti korporativnog upravljanja ili finansija. Naime, Srboľjub Đurđević je završio Pedagoški fakultet, radio je u MUP-u od 1981. do penzionisanja 2012. godine. Predsjednik je NO od 19. septembra 2013.

Zoran Gligorijević završio je Višu mašinsku, radio u Holding Kablovi, od 1982. do 2004, od 2004. sportski direktor u Sportskom savezu Jasa. Predsjednik UO Zoo vrata od 2006. do 2013, a od 2013. član NO. Iz ovih podataka neizvesno je da li ispunjava bilo koji od uslova iz člana 18. stav 1. tačke 2, 3, 4. i 5. Zakona.

Treći član je predstavnik zaposlenih, Vladimir Jovanović, završio je Poljoprivredni fakultet , a od 2006. radi u ZOO vrtu na mestu pomoćnika direktora.

30. JP „Subotica-trans“ Subotica

U februaru i martu 2014. imenovani su predsednik i članovi ovog JP koje se bavi gradskim i međugradskim prevozom.

Predsednik NO je Miloš Marodić. Završio je prvi stepen visokog obrazovanja na Ekonomskom fakultetu u Subotici, na smeru agroekonomija. Završio je Fakultet za uslužni biznis na smeru finansije i stekao zvanje diplomirani ekonomista. Taj fakultet, poznatiji kao Edukons Sremska Kamenica, upisao je 2006. godine, a završio 2007. Radno iskustvo: 1997.-2000. Radio kao špediter u preduzeću Tranšped Beograd, na graničnom prelazu Horgoš i na Javnom skladištu Subotica. 2000.-2003. Rukovodilac prodaje (nabavka, prodaja i organizacija distributivnih aktivnosti na području Vojvodine) u preduzeću koje se bavi maloprodajom i veleprodajom dekorativne kozmetike, KOST doo, Beograd. 2004.-2006. Rukovodilac prodaje (nabavka, prodaja i organizacija distributivnih aktivnosti na području Crne Gore) u preduzeću koje se bavi maloprodajom i veleprodajom dekorativne kozmetike, KOST doo, Podgorica. 2007.-2016. Zaposlen u JKP „Čistoća i zelenilo“ Subotica, gde je radio kao kontrolor materijalno finansijskih poslova, organizator kontrole naplate, a trenutno je na radnom mestu komercijalista, specijalista za javne nabavke. U biografiji se navodi da poseduje sertifikate kao učesnik specijalističkih seminara sa temama: Savremene finansije Akcionarskog društva, Interna revizija u svetlu novih Međunarodnih računovodstvenih standarda, Strategija upravljanja fondovima, Javne nabavke u praksi. U materijalima koji su dostavljeni na zahtev TS, kao dokaz da predsednik NO ispunjava zakonske uslove nalazi se i potvrda **Instituta za poslovna istraživanja MBA Beograd** da je završio **specijalistički seminar „Korporativno upravljanje u javnim preduzećima i državnim društvima kapitala“**, izdata **30. juna 2016. godine**.

Drugi član NO je Boris Bajić, dipl. ekonomista. Završio je master studije na Ekonomskom fakultetu u Subotici gde je prethodno i diplomirao. Radno iskustvo: „29. novembar“ A.D. plan i analiza, komercijala, „UNIQA osiguranje“ prodavac osiguranja, „Solid“ A.D. plan i analiza, „NIU Bunjevački informativni centar“, samostalni referent za finasijske poslove (od septembra 2010. do danas). Bajić je dao **izjavu da poznaje oblast korporativnog upravljanja i finansija jer je prilikom sticanja zvanja mastera ekonomskih nauka na Ekonomskom fakultetu u Subotici upoznat sa normativnim okvirom korporativnog upravljanja, principima korporativnog upravljanja OECD-a i potrebama i prednostima uvođenja dobrih pravila korporativnog upravljanja u preduzećima radi postizanja povoljnije ekonomske situacije, kao i samostalnim radom u oblasti finansija duže od sedam godina.**

Treći član NO je Milena Mamula, dipl. pravnik, predstavnik zaposlenih, inače pom. direktora za pravne, kadrovske i opšte poslove. I ona je završila isti specijalistički seminar kao Marodić - **„Korporativno upravljanje u javnim preduzećima i državnim društvima kapitala“** u organizaciji Instituta za poslovna istraživanja MBA Beograd.

Transparentnost i javnost rada javnih preduzeća

Obaveze objavljivanja po starom i novom zakonu

Zakon o javnim preduzećima iz 2012. godine propisivao je da se javnost u radu „obezbeđuje redovnim izveštavanjem javnosti o programu rada preduzeća i realizaciji programa, kao i o drugim činjenicama koje mogu biti od interesa za javnost, a naročito: o revidiranim finansijskim godišnjim izveštajima, kao i o mišljenju ovlašćenog revizora na taj izveštaj, izveštaj o posebnim ili vanrednim revizijama, o sastavu nadzornog odbora, o imenima direktora i izvršnih direktora; o organizacionoj strukturi preduzeća, odnosno društva kapitala, kao i načinu komunikacije sa javnošću“. Javna preduzeća bila su dužna da **usvojeni godišnji program poslovanja i tromesečne izveštaje o realizaciji godišnjeg programa poslovanja**, revidirane **finansijske godišnje izveštaje**, kao i **mišljenje ovlašćenog revizora** na te izveštaje, **sastav i kontakte nadzornog odbora i direktora**, kao i druga pitanja značajna za javnost objavljuju na svojoj internet stranici.

Novi zakon, iz 2016, propisao je neke dodatne elemente, ali je Transparentnost Srbija tokom izrade ukazivala da bi obaveze u vezi sa transparentnošću mogle i dodatno da se prošire. To se, u prvom redu, odnosilo na dokumente u vezi sa postupkom izbora direktora (zapisnici sa sednica komisija za izbor direktora, programi koje su podneli kandidati i sl.). Ovi predlozi nisu uvaženi od strane resornog ministarstva, niti tokom skupštinske procedure. Zakon, u članu 71., („Javnost u radu“) propisuje da je javno preduzeće dužno da na svojoj internet stranici objavi: **radne biografije** članova nadzornog odbora, direktora i izvršnih direktora; **organizacionu strukturu**; godišnji, odnosno trogodišnji **program poslovanja**, kao i sve njegove izmene i dopune, odnosno izvod iz tog programa ako javno preduzeće ima konkurenciju na tržištu; tromesečne **izveštaje o realizaciji** godišnjeg, odnosno trogodišnjeg programa poslovanja; **godišnji finansijski izveštaj sa mišljenjem ovlašćenog revizora**; druge informacije od značaja za javnost.

Vlada može utvrditi i druge elemente poslovanja javnog preduzeća koji će se objavljivati, a koji su od naročitog značaja za javnost. Za neispunjavanje ove obaveze predviđena je novčana kazna od 50.000 do 150.000 dinara za odgovorno lice u javnom preduzeću.

Novost u odnosu na Zakon iz 2012. jeste to što se sada moraju objaviti biografije i organizaciona struktura preduzeća. S druge strane, ublažene su obaveze vezi sa objavljivanjem godišnjem programu poslovanja, na taj način što je **ostavljena mogućnost** da JP koja imaju konkurenciju na tržištu objavljuju „izvod iz GPP“. **Bez preciziranja šta mora da obuhvati izvod**, našli smo se u situaciji da TS u ovom istraživanju za pojedina javna preduzeća nije mogla da nađe podatak o sponzorstvima i donacijama u njihovom izvodu iz godišnjeg programa.

Iako je Zakon ostavio i mogućnost da se ide u drugom pravcu – da se transparentnost poveća, time što će Vlada utvrditi druge elemente poslovanja koji će se obavezno objavljivati, to se do sada nije desilo.

Praksa (ne)transparentnosti

Što se prakse tiče, loše stanje u vezi sa primenom odredbi o transparentnosti iz Zakona iz 2012. godine, koje je konstatovano u izveštaju³⁹ TS objavljenom 2014. godine, zatečeno je i na početku monitoringa za ovaj izveštaj. Prvi uvid izvršen još pre početka sprovođenja projekta (jun/jul 2016.) pokazao je da gotovo nijedno javno preduzeće nije ispunilo sve obaveze. Dva lokalna javna preduzeća nisu imala svoj internet sajt, jedno ga do kraja rada na ovom izveštaju nije ni dobilo. Jedno javno preduzeće, kao i njegov osnivač, ignorisali su upozorenja Transparentnosti Srbije. Drugo preduzeće je u dopisu navelo da su u 2017. predviđena sredstva za izradu sajta. U međuvremenu je sajt još jednog JP prestao da funkcioniše i veći deo trajanja projekta (i do kraja rada na ovom izveštaju), nije ponovo uspostavljen. To znači da su tri od 15 posmatranih lokalnih javnih preduzeća bila bez sajta, pa samim tim i bez mogućnosti da ispune svoje zakonske obaveze.

Transparentnost Srbija je od javnih preduzeća i njihovih osnivača tokom rada na istraživanju tražila podatke, odnosno dokumente, koji se nisu mogli naći na sajtu, a Zakon nalaže da budu objavljeni, i ujedno im ukazivala na njihovu obavezu i propisanu kaznu. U najvećem broju slučajeva ovo je imalo efekta – dokumenti su dostavljani i istovremeno postavljani na sajt, ili su postavljani, a TS je obavestavana da se tražene informacije mogu preuzeti sa sajta. Bilo je, međutim, i slučajeva da se dokumenti dostave, ali da se do kraja istraživanja ne objave na sajtu. Zabeležen je i slučaj kada, ne samo da dokumenti nisu objavljeni, već je javno preduzeće (reč je o JP Elektromreže Srbije, koje je nešto kasnije transformisano u akcionarsko društvo, što je iskorišćeno za dodatno umanjenje transparentnosti) pokušavalo da opstruiše primenu Zakona o slobodnom pristupu informacijama. O ovom slučaju TS je obavestila državnog sekretara u Ministarstvu privrede Dragana Stevanovića, koji je prethodno, u odgovoru na dopis TS, kojim je izvešten da smo počeli rad na ovom projektu, iskazao spremnost na saradnju. U dopisu smo ga pozvali da Ministarstvo reaguje i u vezi sa kršenjem obaveza iz člana 71. Zakona o javnim preduzećima (javnost u radu) od strane drugih javnih preduzeća.

U dopisu se, pored ostalog navodi: „Slučaj sa JP Elektromreže Srbije je, međutim, primer drastičnog kršenja obaveza iz Zakona o javnim preduzećima, ali i Zakona o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja. Ne samo da dokumenti nisu objavljeni na sajtu u skladu sa izričitom obavezom iz Zakona o javnim preduzećima, već je isticanjem navodnih nejasnoća u pogledu informacija/dokumenata koji se traže iskazana namera da se opstruiše ispunjenje i druge zakonske obaveze, iz Zakona o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja. Tako, za odgovorne u JP EMS citirani naziv dokumenta iz člana 22. Zakona o javnim preduzećima ne predstavlja dovoljno precizan opis informacije koja se traži. Zbog ovoga smo podneli žalbu Povereniku za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti. Tako je nepoštovanje obaveze iz Zakona o javnim preduzećima stvorilo potrebu prvo za ulaganjem posebnih zahteva za pristup informacijama, a onda i za angažovanjem Poverenika.

Razlog za obraćanje Vama, jeste to što Ministarstvo nesumnjivo može da utiče na sistemskom nivou da javna preduzeća u većoj meri ispunjavaju svoje obaveze i objavljuju dokumenta propisana članom 71. Zakona o javnim preduzećima. Do sada smo uočili da je stanje posebno loše u vezi sa obavezom objavljivanja radnih biografija direktora i članova nadzornih odbora JP. Ogromna većina posmatranih JP nema objavljene radne biografije direktora i članova NO ili je reč o biografijama koje se ne mogu nazvati "radnim" i na osnovu kojih je nemoguće suditi o stručnosti pomenutih lica“.

³⁹[Efekti novog Zakona o javnim preduzećima-politizacija ili profesionalizacija](#)

Na problem sa transparentnošću JP čiji su osnivači jedinice lokalne samouprave ukazali smo i tadašnjoj ministarki državne uprave i lokalne samouprave Ani Brnabić: „Suočili smo se sa poražavajućom činjenicom da brojna javna preduzeća ne ispunjavaju obavezu propisanu članom 71. Zakona o javnim preduzećima (Sl. glasnik RS 15/2016), („Javnost u radu“) koji propisuje šta su javna preduzeća dužna da objave „na svojoj internet stranici“.

Kod značajnog broja JP razlog je veoma jednostavan - nemaju svoj internet sajt. O ovome smo razgovarali sa predstavnicima Ministarstva privrede (pomoćnica ministra Dubravka Drakulić, na čelu Sektora za kontrolu, nadzor i upravne poslove u oblasti javnih preduzeća i privrednih registara i savetnik Zoran Bašić) i dogovorili se da uputimo poziv i Ministarstvu privrede i Ministarstvu državne uprave i lokalne samouprave da zajedno iniciraju i kod lokalnih javnih preduzeća i njihovih osnivača da izrade internet sajtove i ispune svoje obaveze. Želimo da verujemo da je inicijativa da se problem reši korisnija od podnošenja inicijativa za pokretanje prekršajnih postupaka. Zakon naime propisuje kazne od 50.000 do 150.000 dinara za odgovorna lica u javnim preduzećima ako ne ispune obavezu iz člana 71. Taj iznos je veći od troškova izrade internet sajta koji može da zadovolji osnovne potrebe i zahteve u vezi sa transparentnošću rada.

Prvi korak za ispunjenje te obaveze bilo bi podsećanje JP i njihovih osnivača da je potrebno da obezbede sredstva u budžetima za narednu godinu za izradu internet sajtova. U tom smislu, pozivamo Vas da svim jedinicama lokalne samouprave ukažete na postojanje ovog problema i pozovete one čija javna preduzeća nemaju internet sajtova da u postupku usvajanja budžeta za 2017. godinu izdvoje potrebna sredstva“.

Sličan dopis upućen je i pomoćnici ministra privrede iz Sektora za kontrolu, nadzor i upravne poslove u oblasti javnih preduzeća i privrednih registara Dubravki Drakulić.

Pregled utvrđenih nepravilnosti i stanje

Konačno, na kraju istraživanja može se konstatovati da je transparentnost povećana, ne samo dodavanjem dodatne zakonske obaveze (biografije direktora, izvršnih direktora i članova nadzornih odbora) već i u praksi. Na početku istraživanja ukazivali smo javnim preduzećima na propuste, oni su ih ispravljali, ali su u daljem toku u većini slučajeva sami redovno izvršavali svoje obaveze. Bilo je nekoliko izuzetaka (detaljnije u pregledu pojedinačno po svim posmatranim JP), ali se generalno u ovoj oblasti može konstatovati napredak. S druge strane, taj napredak je omogućio da se uoči niz drugih kršenja propisa ili neracionalnog postupanja, što je notirano u poglavljima o izboru direktora, nadzornih odbora i o troškovima za „posebne namene“.

Od 30 posmatranih javnih preduzeća, u **junu 2016.** godine, **samo jedno** je imalo objavljeno na sajtu sve dokumente propisane Zakonom. U **julu 2017.** godine, **osam JP je imalo objavljene sve dokumente**, 20 nije (jedno JP je likvidirano, a jedno je transformisano u akcionarsko društvo), a od tih 20, četiri su imala sve dokumente u nekom periodu posmatranja. Takođe, u nekoliko slučajeva u julu 2017. nedostajao je po jedan dokument (poslednji tromesečni izveštaj ili finansijski izveštaj za prethodnu godinu). Međutim, dva JP sve vreme trajanja projekta nisu imala svoj sajt, a jednom JP je sajt prestao da funkcioniše i i takvo stanje trajalo je gotovo 12 meseci, sve do kraja monitoringa. Takođe, jedno JP koje ima sajt, od početka do kraja monitoringa, nije imalo objavljeno nijedan dokument odnosno podatak propisan Zakonom o JP.

Objavlivanje obaveznih podataka

1. JP „Elektroprivreda Srbije“

jul 2016:

Na sajtu nema godišnjeg programa poslovanja (GPP) niti tromesečnih izveštaja. Nakon dopisa koji je uputila TS postavljeni su izvodi iz planova poslovanja na sajt, ali i dalje nema tromesečnih izveštaja. U postavljenim izvodima nema informacija o sponzorstvima, donacijama i troškovima za marketing. Iz objavljenih dokumenata zaključeno da je Nadzorni odbor proglasio izvode iz planova poslovanja tajnim, ali je oznaka tajnosti ukinuta nakon intervencije iz Ministarstva privrede. Na sajtu se nalaze samo imena, ali ne i biografije članova NO. Postoji biografija direktora koja se ne može nazvati „radnom biografijom“ jer se navode paušalni podaci bez konkretnih podataka sa godinama o radnom iskustvu i obrazovanju.

novembar 2016:

Postavljeni izvodi iz planova poslovanja.

februar 2017:

Nakon što JP nije odgovorilo na zahtev da dostavi biografije članova NO i dokaze da ispunjavaju zakonske uslove, stigao je odgovor po žalbi upućenoj Povereniku. Postavljene su biografije članova NO na sajt, a JP nema informaciju o ispunjavanju uslova (utvrđuje Vlada prilikom imenovanja). Na sajtu su izvod iz GPP za 2016, izmene GPP i svi kvartalni izveštaji za 2016.

jul 2017:

Objavljen trogodišnji plan poslovanja 2017-2019, (izvod – što je mogućnost koju Zakon daje javnim preduzećima koja se ne finansiraju iz budžeta - član 59. stav 6. Zakona). Plan je usvojen tek 1. marta 2017. godine, a Vlada je dala saglasnost 10. marta 2017.

Objavljeni izveštaji o stepenu usklađenosti (kvartalni izveštaji o ispunjavanju GPP) zaključno sa decembrom 2016. ali ne i za 2017. godinu. Objavljena organizaciona šema, biografije članova NO, biografija direktora (ista kao u julu 2016). Postavljen je i finansijski izveštaj za 2016.

2. JP „Srbija gas“

jul 2016:

Na sajtu nema tromesečnih izveštaja, nema godišnjih programa poslovanja, postoji finansijski izveštaj za 2015. Postoje biografije i organizaciona šema u informatoru o radu (ažuriranom 2015. godine).

novembar 2016:

Informator ažuriran u novembru 2016. godine. Na naslovnoj stranici sajta informacija stara nekoliko nedelja da je NO usvojio 9-mesečni izveštaj o realizaciji GPP, ali nije objavljen nijedan tromesečni

izveštaj. Nije objavljen ni GPP. U rubrici finansijski izveštaji nalaze se finansijski izveštaji za više prethodnih godina, poslednji za 2015. godinu.

Biografija direktora većim delom posvećena njegovim aktivnostima na čelu Srbijagasa, posebno u vezi sa nerealizovanim projektom Južni tok. Drugi deo o nagradama za humanost, a treći deo o političkim aktivnostima. Ne vidi se šta ga je u prethodnom radnom iskustvu preporučilo za mesto direktora:

„**Dušan Bajatović**, inženjer elektrotehnike i diplomirani ekonomista. Rođen je 1967. godine. Vlada Republike Srbije 23. oktobra 2008. godine imenovala ga je za generalnog direktora Javnog preduzeća „Srbijagas“. Trenutno je poslanik u Narodnoj Skupštini Republike Srbije i predsednik republičkog Odbora za odbranu i bezbednost. U maju 2009. godine, u ruskom letovalištu Soči, generalni direktor JP „Srbijagas“ Dušan Bajatović potpisao je sa predsednikom Upravnog odbora kompanije „Gasprom“ Aleksejom Borisovičem Milerom Osnovni sporazum o saradnji za projekat „Južni tok“ na teritoriji Srbije. Nekoliko meseci kasnije, prilikom posete ruskog predsednika Dmitrija Medvedeva Srbiji, Bajatović i Miler u Beogradu potpisuju Ugovor o formiranju zajedničkog preduzeća za Podzemno skladište gasa Banatski Dvor i Memorandum o gasovodu „Južni tok“. Novembra 2009. godine u Švajcarskoj osnivački akt zajedničkog preduzeća Srbijagasa i Gasproma „Južni tok Srbija“ generalni direktor Srbijagasa Dušan Bajatović potpisuje sa tadašnjim direktorom projekta „Južni tok“ u kompaniji „Gasprom“ Pavelom Oderovim. Početkom februara 2010. godine u Banatskom Dvoru direktor Bajatović potpisao je sa direktorom „Gasprom Germanie“ Andrejom Birjulinom osnivački ugovor zajedničkog srpsko-ruskog preduzeća za podzemno skladište gasa Banatski Dvor. Na zasedanju Evropskog biznis kongresa u junu 2010. godine u Kanu, direktor Srbijagasa izabran je za člana Predsedavajućeg Komiteta ove asocijacije, koja okuplja 117 kompanija iz 23 evropske zemlje.

Dušan Bajatović je **dobitnik brojnih priznanja i nagrada za poslovno vizionarstvo**, za projekte koje je pokrenuo, za nove metode i sadržaje rada u zavisnim preduzećima, kao i **za humanost i plemenitost**, koju je dokazao **odricanjem od sopstvenih prihoda u korist socijalno ugroženih porodica**. Na prvom mestu tu je Orden Svetog Cara Konstantina, koji je generalnom direktoru Srbijagasa Dušanu Bajatoviću, za njegovo zalaganje i pomoć Srpskoj pravoslavnoj crkvi, uručio Patrijarh srpski gospodin Irinej. Među brojnim nagradama tu su i: „Zlatna plaketa za poslovnu viziju“ i „Zlatni dinar Cara Dušana“, kao i „Zlatna plaketa za privredni potez godine“ Kluba privrednih novinara Srbije, zatim Zlatni svetionik za vizionarstvo u rukovođenju časopisa „Tabu“- „Kapetan Miša Anastasijević“, nagrada koju zajedno dodeljuju Privredna komora Vojvodine, Fakultet tehničkih nauka iz Novog Sada i agencija „Media invent“, a tu su i priznanja „Najplemenitiji čovek u Srbiji“, „Najnovosađanin“ i mnoga druga...

U ranijoj profesionalnoj karijeri Dušan Bajatović više puta je biran na odgovorne dužnosti u državnim organima – bio je **poslanik i šef odborničke grupe** Socijalističke partije Srbije u Skupštini Državne zajednice Srbija i Crna Gora, zatim u Narodnoj Skupštini Republike Srbije, kao i u Skupštini Autonomne Pokrajine Vojvodine. Takođe, bio je i **potpredsednik Izvršnog veća** Vojvodine, član **Izvršnog odbora Regionalne privredne komore** Novi Sad, generalni **sekretar Omladinskog saveza** Srbije, kao i član brojnih drugih društvenih organizacija i stručnih institucija. Osnivač je i raniji direktor Televizije Most u Novom Sadu“.

februar 2017:

Objavljen izvod iz GPP za 2016. I dalje na sajtu nema kvartalnih izveštaja o relizaciji GPP. JP na zahtev TS nije dostavilo kvartalne izveštaje. TS je uspela da ih pribavi od Ministarstva privrede. Marketinške ugovore zaključene u 2015. godini TS nije uspela da dobije, jer ovo javno preduzeće nije odgovorilo na zahtev. Na kasnije upućen zahtev da dostave ugovore za 2016. dostavljen je samo jedan – zaključen sa veslačkim klubom.

jul 2017:

Na naslovnoj stranici sajta je vest od 20. jula: „[Usvojen Konsolidovani izveštaj o poslovanju JP „Srbijagas“ u 2016. godini](#)“. U vesti nema linka na izveštaj. Nema biografija dva člana NO (postoje biografije tri člana). Postoji izvod iz GPP za 2016, ali ne i za 2017. Nema kvartalnih izveštaja.

Treba pomenuti da JP Srbijagas nije odgovorilo na tri od četiri zahteva za dostavljanje informacija od javnog značaja.

3. JP „Srbijašume“

jul 2016:

Objavljen GPP za 2016, bilans stanja i uspeha za prvih devet meseci 2015, biografije direktora i članova NO, ali ne i predsednika NO i organizaciona šema. Nisu objavljeni tromesečni izveštaji o realizaciji GPP.

novembar 2016:

Na sajtu biografije svih članova NO, uključujući i predsednika. Nisu postavili tromesečne izveštaje na sajt iako su u odgovoru na zahtev dostavili izveštaje TS.

februar 2017:

Objavljeni svi godišnji programi poslovanja, svi tromesečni izveštaji. **Objavljeno sve što je propisano Zakonom.**

jul 2017:

Na sajtu nema finansijskog izveštaja i izveštaja revizora za 2016. godinu.

4. Srbijavode

jul 2016:

Objavljeni tromesečni izveštaji, godišnji program (i GPP iz prethodnih godina), finansijski izveštaj, **nema biografija direktora i članova NO**, samo imena i kontakti.

novembar 2016:

Isto kao u julu 2016, dodat jedan tromesečni izveštaj na vreme. Posle zahteva i dopisa koji je uputila TS postavljene i biografije direktora i članova NO.

jul 2017:

Na sajtu **objavljeno sve izuzev tromesečnog izveštaja** za prvi kvartal 2017. godine: finansijski izveštaj za 2016, GPP za 2017, biografije direktora i članova NO, tromesečni izveštaji za 2016.

5. JP Elektromreže Srbije

jul 2016:

Objavljen GPP, nema finansijskog izveštaja, samo vest da je urađena revizija, biografije nisu na stranici gde su predstavljeni NO i menadžment već u dokumentima. Organizaciona struktura postoji. Tromesečni

ne sadrže sve elemente propisane podzakonskim aktom, pa tako nema ni podataka o troškovima za sponzorstva, donacije i marketing.

Biografija direktora je bez bilo kakvih relevantnih podataka.

„Nikola Petrović je generalni direktor Javnog preduzeća „Elektromreža Srbije“, Beograd. Petrović je **diplomirani ekonomista** koji je pre angažmana u javnom sektoru stekao **bogato iskustvo** radeći na rukovodećim pozicijama **u domaćim i inostranim kompanijama**. Sredinom **devedesetih** živeo je u Švajcarskoj gde **se bavio poslovima uvoza, izvoza i prodaje sirovina iz Afrike**. Posle toga, radio je i usavršavao se na Londonskoj berzi. Po povratku u Srbiju, osniva **uvozno-izvozna firmu** koja se bavila **trgovinom voćem i povrćem**. U oblasti energetike najpre se istakao kao **direktor firme „Eco Energo group“**, gde se bavio primenom najnovijih tehnologija u eksploataciji zelene energije i **izgradnjom hidrocentrala**. Na čelo EMS dolazi u septembru 2012. godine i na toj poziciji je postigao značajne rezultate koji se ogledaju u ubrzanom završetku kapitalnih elektroenergetskih investicija, boljim finansijskim rezultatima poslovanja i dobijanjem sertifikata za integrisane menadžment sisteme. Od 1. januara 2015. obavlja funkciju potpredsednika Privredne komore Srbije“.

U objavljenim GPP nema specifikacije nabavke dobara, robe i usluga, samo po segmentima. Tako su, na primer u 2015. godini „usluge“ planirane u iznosu od 86 miliona (u 2014. bilo 114).

novembar 2016:

Isto stanje kao u julu, dodat kvartalni izveštaj za devet meseci 2016. godine, ali i dalje bez propisane forme i bez pomenutih elemenata.

U novembru 2016. JP EMS je transformisano, odlukom Vlade Srbije, u akcionarsko društvo. Za AD ne važe obaveze transparentnosti iz Zakona o javnim preduzećima, što se odmah moglo konstatovati na sajtu.

6. JP „Službeni glasnik“

jul 2016:

Nema GPP za prethodnu, 2015. godinu (što je značajno radi poređenja sa ostvarenim rezultatima). Samo su nabrojani direktor i članovi NO, nema radnih biografija, već podaci o njihovom trenutno radnom angažovanju. Nema finansijskog izveštaja za 2015.

novembar 2016:

Isto stanje kao u jul 2016. JP je na dopis TS odgovorilo da su u međuvremenu objavili GPP za 2015. i pripremili radne biografije direktora i članova NO i postavili ih na sajt. Biografije izvršnih direktora biće objavljene po donošenju normativnih akata JP koji su osnov za njihovo imenovanje.

mart 2017:

Objavljeno sve u skladu sa zakonskim obavezama.

jul 2017:

Objavljeno sve u skladu sa zakonskim obavezama. Pored toga objavljeni, vrlo pregledno i drugi dokumenti od značaja za uvid u funkcionisanje JP i trošenje sredstava. **Sajt za primer sa stanovišta transparentnosti:**

Mogu se naći sledeći podaci:

Radna biografija direktora; Radne biografije članova Nadzornog odbora; Organizaciona šema; Zakon o objavljivanju zakona i drugih propisa i akata; Uredba o Pravno-informacionom sistemu Republike Srbije; Odluka o usklađivanju poslovanja JP Službeni glasnik sa Zakonom o javnim preduzećima; Odluka o izmenama i dopunama Odluke o usklađivanju poslovanja JP Službeni glasnik sa Zakonom o javnim preduzećima; Statut JP Službeni glasnik – prečišćen tekst; Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mesta - prečišćen tekst; Pravilnik o posebnim bezbednosnim procedurama u štampariji tokom poslova od naročitog značaja; Pravilnik o kodeksu ponašanja zaposlenih; Pravilnik o merilima za izbor poslovnih banaka; Program poslovanja za 2015. Program o izmenama i dopunama Programa poslovanja za 2015. Program o izmenama i dopunama Programa poslovanja za 2015. (druga izmena) Program poslovanja za 2016. Program o izmenama i dopunama Programa poslovanja za 2016. Program o izmenama i dopunama Programa poslovanja za 2016. – druga izmena i dopuna Program poslovanja za 2017. Izveštaj o poslovanju za 2015. Redovni finansijski izveštaj za 2015. Izveštaj nezavisnog revizora; Konsolidovani finansijski izveštaj za 2015. Izveštaj nezavisnog revizora o konsolidovanom finansijskom izveštaju; Izveštaj – prvi kvartal 2015. Izveštaj – drugi kvartal 2015. Izveštaj – treći kvartal 2015. Izveštaj – četvrti kvartal 2015. Izveštaj – prvi kvartal 2016. Izveštaj za period od 1.1.2016. do 30.6.2016. Izveštaj za period od 1.1.2016. do 30.9.2016. Izveštaj za period od 1.1.2016. do 31.12.2016. Izveštaj za period od 01.01.2017. do 31.03.2017; Pravilnik o računovodstvu i računovodstvenim politikama; Plan javnih nabavki za 2017.

7. JP PEU Resavica

jul 2016:

Objavljen GPP za 2015. Na dopis su odgovorili da GPP za 2016. u tom trenutku još nije bio usvojen. Poslednji objavljeni finansijski izveštaj je za 2013. godinu. Nema biografije direktora, samo spisak rukovodilaca, sa fotografijama i kontaktima, nema podataka o NO. Objavljena organizaciona šema. Nisu imali objavljene tromesečne izveštaje, posle dopisa TS objavljeni su na sajtu u segmentu informator o radu.

novembar 2016:

Isto stanje kao u julu 2016. Informator o radu ažururan u septembru 2016. U međuvremenu postavljene biografije članova NO i direktora.

U **januaru 2017.** JP je odgovorilo da GPP za 2016. nije objavljen jer Vlada još nije dala saglasnost. Objavljeni su tromesečni izveštaji o ispunjenju (neusvojenog) GPP za 2016. godine.

jul 2017:

Nema biografije novopostavljenog v.d. direktora. Poslednji kvartalni izveštaj o realizaciji GPP iz decembra 2016. godine. I dalje nema ni GPP za 2016. ni za 2017. godinu.

8. JP „Putevi Srbije“

jul 2016:

Postoji stranica sa odlukama NO, postoji i izveštaj o radu NO, ali nema biografija, a sastav NO se može naći u odluci vlade o postavljenju članova. Na stranici „Direktor JP“ ne navodi se ko je direktor, nema biografije, već su samo objavljeni podaci o nadležnosti direktora. Ime direktora može se naći u informatoru. Sve ostalo što je propisano Zakonom je objavljeno na sajtu.

novembar 2016:

Postavljene biografije članova NO i direktora. Objavljeno sve u skladu sa Zakonom.

jul 2017:

Sa malim zakašnjenjem objavljena je biografija novog predsednika NO. Informator o radu je ažuriran u julu 2017. Objavljen GPP za 2017. godinu, finansijski izveštaj i izveštaj revizora za 2016. godinu, svi tromesečni izveštaji, zaključno sa prvim kvartalom 2017. godine. **Objavljeno sve u skladu sa Zakonom.**

9. JP „Pošte Srbije“

jul 2016:

Objavljeno sve propisano Zakonom izuzev biografija članova NO.

novembar 2016:

Posle dopisa TS odgovorili da su i biografije članova NO objavljene na sajtu.

jul 2017:

Objavljeno sve u skladu sa Zakonom. GPP za 2017. godinu, finansijski izveštaj i izveštaj revizora za 2016. godinu, svi tromesečni izveštaji, zaključno sa prvim kvartalom 2017. godine, organizaciona struktura, biografije direktora i članova NO.

Treba pomenuti da JP Pošta nije odgovorilo na zahteve za dostavljanje informacija od javnog značaja – ugovora zaključenih sa medijima tokom 2015. i 2016. godine, iako su značajna sredstva potrošena, pored ostalog kroz ugovore o sponzorstvu (opširnije u poglavlju „Troškovi JP za oglašavanje, marketing, sponzorstva i donacije“).

10. Javno preduzeće skijališta

jul 2016:

Objavljeno sve u skladu sa Zakonom.

novembar 2016

Radna biografija direktora ne sadrži detalje u vezi sa poslovima koje je obavljao u prethodnom periodu (samo firme u kojima je radio). Na ćirilskoj verziji sajta nema kvartalnih izveštaja, GPP za 2016 i 2017. godine, dostupni su samo na latiničkoj verziji.

jul 2017:

Biografije postoje, ista primedba kao u prethodnom pregledanju. Objavljen GPP za 2017, prvi kvartalni za 2017. (i svi za prethodnu godinu), objavljeni finansijski izveštaj i izveštaj revizora za 2016. godinu.

11. JP „Zavod za udžbenike“

jul 2016:

Nisu bili objavljeni kvartalni za 2016. godinu. Postavljeni su na sajt posle dopisa koji je TS uputila JP.

novembar 2016:

Objavljeno sve u skladu sa Zakonom.

jul 2017:

Objavljeno sve u skladu sa Zakonom.

12. JP Nacionalni park „Fruška gora“

jul 2016:

Nisu objavljeni GPP za 2015. i 2016. godinu, kao ni tromesečni izveštaji o stepenu usklađenosti planiranih i realizovanih aktivnosti za sva četiri kvartala 2015. i prva dva kvartala 2016. godine

novembar 2016:

Nema podataka o članovima NO, postoji samo ime direktora, nema biografije. Posle dopisa TS objavljene biografije članova NO. U međuvremenu su objavljeni i GPP za 2015. i 2016. godinu i tromesečni izveštaji.

mart 2017:

Nije objavljeno GPP za 2017.

jul 2017:

Nije objavljen finansijski izveštaj i izveštaj revizora za 2016. godinu.

Na sajtu se, međutim, mogu naći i neki drugi dokumenti, kao što su odluka o naknadama za članove NO, Pravilnik o korišćenju sredstava reprezentacije, Pravilnik o korišćenju službenih vozila.

Posebno je zanimljiv Godišnji program upravljanja, koji se usvaja u skladu sa drugim sistemskim zakonima (o zaštiti prirode i o nacionalnim parkovima). U ovom programu su date konkretne aktivnosti i kada bi postojao izveštaj o ispunjenju programa upravljanja, moglo bi se pratiti šta je zaista od aktivnosti izvršeno. Na sajtu je u julu 2017. mogao da se nađe izveštaj za 2015. godinu, ali ne i za 2016. a nije bio objavljen ni Godišnji program upravljanja za 2017. godinu.

13. JP „Nuklearni objekti Srbije“

jul 2016:

Nisu objavljeni tromesečni izveštaji o stepenu usklađenosti planiranih i realizovanih aktivnosti za sva četiri kvartala 2015. i prva dva kvartala 2016. Godine.

novembar 2016:

Objavljeni GPP za 2016. i 2015. godinu, nema finansijskih izveštaja, nema tromesečnih izveštaja, nema biografija članova NO (samo spisak članova u informatoru o radu). Posle dopisa TS objavljene biografije direktora i članova NO na posebnoj stranici „O nama“.

mart 2017:

Nije objavljen GPP za 2017. (Vlada još nije dala saglasnost na GPP).

jul 2017:

Nema finansijskog izveštaja sa izveštajem revizora za 2016. godinu. Sve ostalo propisano Zakonom je objavljeno.

14. Javno vodoprivredno preduzeće „Vode Vojvodine“

jul 2016:

Nije objavljen finansijski izveštaj za 2015. godinu, nema biografija članova NO, samo spisak članova u informatoru u radu, nije objavljen izveštaj za prvi kvartal 2016.

novembar 2016:

Postoje imena članova NO na stranici kontakt, ali nema biografija, nema finansijskog izveštaja za 2015. godinu, ostali dokumenti ptopisani Zakonom su objavljeni.

mart 2017:

Objavljen GPP za 2017. godinu, svi kvartalni izveštaji, i dalje nema biografija i nema godišnjeg finansijskog izveštaja.

jul 2017:

Nema biografija, nema izveštaja za 1. kvartal 2017. godine i nema godišnjeg finansijskog izveštaja.

15. JP „Vojvodinašume“, Petrovaradin

jul 2016:

Nema biografija direktora i članova NO.

novembar 2016:

Nema godišnjeg za 2015. i nema biografija. Na dopis TS iz JP su dostavljene biografije i odgovor da će biti objavljene na sajtu kada dobiju saglasnost osnivača na izmenjeni Statut JP. Nejasno je u kakvoj su vezi ispunjavanje zakonske obaveze i saglasnost osnivača na izmenjeni Statut.

mart 2017:

Nema biografija i dalje.

jul 2017:

Objavljeni GPP za 2017 i kvartalni, ali nema ranijih godišnjih programa poslovanja, sa kojima bi se mogli porediti izveštaji. I dalje nema biografija i nema finansijskog izveštaja sa izveštajem revizora za 2016. godinu.

Na sajtu se može naći Plan poslovnih aktivnosti - dobar pregled konkretnih aktivnosti planiranih za 2017. Nema međutim plana za prethodnu godinu, niti izveštaja o realizaciji tih aktivnosti.

16. JKP „Parking servis“ Beograd

jul 2016:

Na sajtu nema biografija direktora niti članova NO.

novembar 2016:

Na sajtu nema biografija direktora niti članova NO.

mart 2017:

Objavljeno sve u skladu sa Zakonom

jul 2017:

Objavljeno sve osim finansijskog izveštaja sa izveštajem revizora za 2016. godinu.

17. JKP „Gradska čistoća“ Beograd

jul 2016:

Na sajtu nije bilo biografija, organizacione strukture, nedostajala su dva kvartalna izveštaja.

novembar 2016:

Posle dopisa koji je uputila TS postavljene su biografije dva člana NO i direktora, organizaciona struktura. Na sajtu je i GPP za 2016, kao i svi kvartalni izveštaji.

mart 2017

Objavljeno sve u skladu sa Zakonom

jul 2017:

Objavljeno sve u skladu sa Zakonom. Podaci pregledni.

18. JKP „Informatika“, Novi Sad

jul 2016:

Na sajtu nije bilo gotovo ničega što je propisano Zakonom, u odredbi o javnosti u radu. Mogli su se pronaći samo finansijski izveštaj za 2015. godinu i organizaciona struktura.

novembar 2016:

Objavljeno je sve osim biografija članova NO. Na sajtu, tačnije, nije bilo ni pomena o NO, pa čak ni imena članova. Nije postojao ni informator o radu. Nakon dopisa koji je TS uputila JP i osnivaču, na sajt su postavljene biografije članova NO.

jul 2017:

Objavljeno sve u skladu sa Zakonom. Podaci pregledni, ostvaren ogroman napredak u odnosu na stanje u julu 2016. godine.

19. JKP Toplana, Niš

jul 2016

Na sajtu nisu bili objavljeni godišnji program poslovanja za 2016. godinu, tromesečni izveštaji o stepenu usklađenosti planiranih i realizovanih aktivnosti za sva četiri kvartala 2015. i prva dva kvartala 2016. godine, finansijski izveštaj za 2015, kao ni biografije direktora i članova NO.

novembar 2016:

U međuvremenu, kada im je poslat zahtev, postavili su tromesečne izveštaje, ali dalje nema finansijskog izveštaja za 2015. niti biografija. Krajem 2016. stigao je odgovor od Toplane da su biografije objavljene na sajtu.

mart 2017:

Objavljeno sve u skladu sa Zakonom.

jul 2017:

Objavljeno sve u skladu sa Zakonom.

20. JKP „Paraćin“

Ovo JKP u vreme prethodnog monitoringa 2013./2014. godine nije imalo internet sajt. U međuvremenu je postavljen sajt.

jul 2016:

Nije bilo objavljeno ništa od onoga što je propisano članom 71. Zakona.

novembar 2016:

I dalje nema ničega, TS u dopisu, u međuvremenu zatražila da dostave tromesečne izveštaje i godišnje planove. U decembru odgovorili na zahtev i dopis i postavili tražene dokumente, kao i biografije članova NO i direktora na sajt. Pri tome su u meniju sajta kreirane stavke „Biografije članova NO“, „Finansijski izveštaj za 2015“ i „Dokumenta“. Kreiranje stavke „Finansijski izveštaj za 2015“ umesto „Finansijski izveštaji“ rezultiralo je time da u narednom periodu na sajtu nije objavljen finansijski izveštaj za 2016. godinu.

jul 2017:

Nema biografije direktora na sajtu, niti finansijskog izveštaja za 2016. godinu. Objavljeni GPP i svi kvartalni izveštaji.

21. JP „Ingas“, Indija

jul 2016:

Postoji rubrika i baner na naslovnoj stranici sajta JP „Izveštaji po Zakonu o JP“. Na toj stranici su kvartalni izveštaji (samo prvi kvartal 2016.), programi poslovanja, finansijski izveštaji. Nema biografija i nema organizacione strukture.

novembar 2016:

Sve isto kao u julu.

januar 2017:

Poslali biografije na zahtev ali nema promena na sajtu.

mart 2017:

I dalje nema biografija na sajtu, nema 4. kvartalnog za 2016. nema GPP za 2017.

jul 2017:

Objavljeni GPP za 2017. i svi kvartalni izveštaji. Nema biografija niti podataka o direktoru i NO, nema organizacione strukture.

22. JP „Turistički centar Grada Zrenjanina“

jul 2016:

Na sajtu objavljeno sve osim biografija članova NO i direktora i poslednjeg kvartalnog izveštaja.

novembar 2016:

Na sajtu objavljeno sve osim poslednjeg kvartalnog izveštaja.

JP je 1. decembra 2016. likvidirano i umesto njega je osnovana Turistička organizacija Zrenjanina.

23. JP „Direkcija za urbanizam“, Kragujevac

jul 2016:

Na sajtu nisu objavljene biografije, niti imena članova NO, nema organizacione strukture, nema tromesečnih izveštaja za poslednji kvartal 2015. i prvi 2016. godine.

novembar 2016:

Objavljeno je sve u skladu sa Zakonom sem organizacione šeme.

mart 2017:

Nema 4. kvartalnog izveštaja za 2016. godinu, nema GPP za 2017, samo zaključak Gradskog veća o utvrđivanju predloga odluke o usvajanju GPP, iz januara 2017. Nije objavljen 3. kvartalni izveštaj za 2016. godinu, samo odluka o usvajanju, bez teksta izveštaja i obrazaca.

Skupština grada Kragujevca je jedina koja je reagovala na dopis kakav je TS uputila na adrese nekoliko osnivača JP koja su kršila odredbe o javnosti u radu propisane Zakonom, u delu koji se tiče provere stanja u JP koja nisu bila obuhvaćena monitoringom TS. Naime, TS je u dopisu ukazala da je

monitoringom utvrdila da JP čiji je osnivač SG Kragujevac ne poštuje obaveze iz člana 71. Zakona („Javnost u radu“). Takođe je ukazano da TS u okviru praćenja primene Zakona u uzorku ima samo jedno JP čiji je osnivač SG Kragujevca, te TS poziva Skupštinu da utvrdi da li ostala JP poštuju Zakonom propisane obaveze i da preduzme mere iz svoje nadležnosti.

Od Skupštine grada Kragujevca je stigao odgovor u kome je predstavljeno stanje transparentnosti u svim JP čiji je ona osnivač, odnosno prosleđene su informacije dobijene od JP i JKP o poštovanju obaveza u vezi sa članom 71. Zakona:

Vodovod – nabrojili šta sve objavljuju na sajtu i naveli da su „u toku aktivnosti na izradi i objavljivanju radnih biografija članova nadzornog odbora i direktora“.

Parking servis – u prethodnom periodu „delimično primenjivali odredbe člana 71. Zakona“ u smislu ažuriranja dokumenata donetih u periodu 2015.-2016. godina, koji se odnose na plan poslovanja, kvartalne izveštaje i finansijske izveštaje, ali ažurno sve druge informacije o radu. Dopuna dokumentacije poslata 19. januara (dan pre odgovora SG) kako bi u potpunosti „ispoštovali odredbe“ člana 71.

Zelenilo – u potpunosti ispunilo obaveze.

Gradske tržnice – postupili u skladu sa čl. 71. Zakona.

Čistoća – na dan 23. januar 2017. ispoštovala odredbe člana 71., na svojoj internet stranici objavila sve podatke.

Gradska groblja – internet stranica ažurirana i na njoj sve informacije koje su propisane čl. 71. Zakona.

Preduzeće za izgradnju grada – poštuje zakonsku obavezu, ali zbog finansijske blokade nije bilo moguće finansirati izradu internet stranice i ažuriranja. Do 31. 12. funkcionisali kao indirektni budžetski korisnik, pa je sve objavljivano na sajtu Grada Kragujevca. Preuzeli korake za izradu internet stranice kako bi potpuno postupili shodno odredbama člana 71. Zakona.

Javno stambeno preduzeće Kragujevac – preduzimaju se aktivnosti oko donošenja novih akata u pogledu organizacione strukture i imenovanja izvršnih direktora, dok će ostale obaveze propisane navedenim članom Zakona biti izvršene u što kraćem roku.

JP Gradska stambena agencija – formirali sajt jpgsakg.com na kome se mogu videti svi relevantni podaci o poslovanju.

jul 2017:

Na sajtu su biografije, organizaciona struktura, kvartalni izveštaji, uključujući i izveštaj za prvo tromesečje 2017. godine. I dalje nema GPP za 2017. već samo odluka o usvajanju. Nema ni finansijskog izveštaja za 2016. godinu.

24. JKP „Vodovod“, Surdulica

Ovo JP nema svoj sajt. To je konstatovano i u prethodnom monitoringu 2013./2014. godine. Do kraja ovog monitoringa načinjen je napredak utoliko da je JP u dopisu izvestilo da je tokom 2017. godine planirana izrada sajta.

jul 2016:

JP nema svoj sajt.

novembar 2016:

JP nema svoj sajt. U dopisu TS navedeno: „Internet sajt biće izrađen u toku 2017. godine, sredstva predviđena programom poslovanja preduzeća za 2017. godinu“

mart i jul 2017:

JP nema svoj sajt.

25. JP „Direkcija za građevinsko zemljište i puteve“, Bosilegrad

jul 2016:

imali su samo organizacionu sturkturu, ništa drugo, traženo je da dostave:

- godišnji program poslovanja za 2015. i 2016. godinu
- tromesečne izveštaje o stepenu usklađenosti planiranih i realizovanih aktivnosti za sva četiri kvartala 2015. i prva dva kvartala 2016. godine

novembar 2016:

Sajt ne funkcioniše. JP na dopis odgovorilo da je sajt **trenutno u blokadi**, i da su angažovali lice da otkloni blokadu, u što kraćem roku podaci će biti dostupni javnosti.

mart 2017:

Sajt i dalje ne funkcioniše.

jul 2017:

Sajt i dalje ne funkcioniše.

26. JP „Komunalac“ Pirot

jul 2016:

Na sajtu su samo imena članova NO, ali ne i biografije. Objavljen je opis procedure imenovanja direktora i plan poslovanja koji je podneo na konkursu, ali ne i biografija. Od tromesečnih izveštaja, objavljen je samo izveštaj za prvi kvartal 2016. godine.

novembar 2016

Sastav NO je ažuriran, ali i dalje nema biografija. Isto stanje kao u julu i u vezi sa direktorom i podacima o njemu. JP je u odgovoru na dopis TS poslalo biografije članova NO i direktora, ali ih nisu objavili na sajtu.

mart 2017:

Kratke biografije članova NO objavljene su na sajtu. Za direktora isto kao i ranije.

Nema izveštaja za 4. kvartal 2016. godine. U meniju ne postoji stavka „dokumenti“, „planovi“ ili „izveštaji“, već „plan za 2017“ i „izveštaji za 2016“, što je loše jer i GPP i izveštaji i za prethodne godine treba da budu vidljivi.

jul 2017

Nema izveštaja za 4. kvartal 2016 i 1. kvrtal 2017. Objavljena je kratka biografija direktora.

27. JKP Napredak Sokobanja

jul 2016:

Nema godišnjeg programa poslovanja, nema tromesečnih izveštaja, nema finansijskog izveštaja za 2015., nema biografija (samo ime i kontakt direktora), umesto organizacione sturkture pobrojani su sektori.

novembar 2016:

Isto stanje kao u julu 2016.

mart 2017:

Na sajtu su objavljeni izveštaj za 4. kvartal 2016. godine i finansijski izveštaj za 2016. godinu. Uz to je postavljeno obaveštenje: „JKP „Napredak“ obavestava posetioce internet stranice da je finalna izrada ovog sajta u toku i da će za par dana na njemu stajati svi podaci predviđeni Zakonom o javnim preduzećima (clan 71). U međuvremenu, sve informacije vezane za pomenuti član Zakona možete dobiti na besplatan telefonski broj 0800 018 801“.

JP je u dopisu TS takođe navelo da se radi na novom sajtu: „Što se tiče obaveze Zakona o javnim preduzećima, član 71.,da se objavljuju zakonom predviđeni podaci o preduzeću na sajtu, obavestavamo Vas da je upravo pre nekoliko dana, posle sprovedene procedure, dodeljen ugovor o izradi novog sajta preduzeća firmi „Kampanja“ na kome će biti moguće objaviti sve zakonom predviđene podatke, pa ćemo tada od osnivača i zatražiti zvanično i podatke o članovima nadzornog odbora. Rok predviđen ugovorom za izradu sajta je 30 dana“.

jul 2017:

Sajt ne deluje kao da je završen. Na njemu su biografije članova NO, objašnjenje gde se mogu pronaći GPP za 2017 i izveštaj za 4. kvrtal i objavljen je kumulativni izveštaj za tri kvartala 2016. godine. Nema biografije direktora.

28. JKP Gradska toplana Novi Pazar

Ovo JP nema svoj internet sajt. TS je u dopisu JP i osnivaču ukazala na obavezu iz Zakona, ali na to nije bilo reakcija.

jul 2016

JP nema svoj sajt.

TS je ukazala na obavezu da se izradi sajt i na njemu objave dokumenti propisani Zakonom. Takođe, tražila je da JP dostavi godišnji program poslovanja za 2015. i 2016. godinu, tromesečne izveštaje o stepenu usklađenosti planiranih i realizovanih aktivnosti za sva četiri kvartala 2015. i prva dva kvartala 2016. godine. Dostavili su odgovor da nemaju sajt (što smo i sami primetili) i da su „program rada za 2015. i 2016. objavljeni na sajtu grada Novog Pazara, a da izveštaj o radu za 2015. nije usvojen jer je skupština raspuštena“. Na sajtu grada Novog Pazara, međutim, ne mogu se pronaći program rada JKP Gradska toplana za 2015. i 2016. godinu.

U odgovoru se takođe navodi da se sve vezano za finansije može naći na stranicama APR-a, a da „sva tražena dokumenta možemo dobiti na uvid“, a kopiranje možemo „vršiti o svom trošku“. TS je podnela žalbu Povereniku.

novembar 2016:

JP nema svoj sajt.

mart 2017:

JP nema svoj sajt.

jul 2017:

JP nema svoj sajt.

29 . Javno preduzeće Zoološki vrt Jagodina

Ovo JP ima internet sajt koji je namenjen posetiocima Zoološkog vrta i pored toga na njemu se jedino mogu naći podaci o javnim nabavkama. Niti jedan podatak propisan Zakonom nije objavljen, iako je TS u dopisu JP i osnivaču ukazala na obaveze i propisane sankcije.

jul 2016

nema ništa

novembar 2016

nema ništa

mart 2017:

nema ništa

jul 2017:

nema ništa

30. JP „Subotica-trans“ Subotica

jul 2016:

Na sajtu nisu objavljeni izveštaji za dva kvartala 2016. godine, kao ni biografija direktora (objavljene biografije članova NO).

novembar 2016:

Nema biografije direktora, sve ostalo objavljeno. Na dopis TS odgovorilo JP da će ispuniti obavezu, objaviće biografiju direktora i ispuniti sve svoje zakonske obaveze u pogledu javnosti u radu.

mart 2017:

Nema kvartalnog izveštaja za poslednje tromesečje 2016. godine. Objavljeno sve ostalo.

jul 2017:

Nema finansijskog izveštaja sa izveštajem revizora za 2016. godinu i izveštaja za prvo tromesečje 2017. godine.

Troškovi JP za oglašavanje, marketing, sponzorstva i donacije

Javna preduzeća i mediji

Savet za borbu protiv korupcije u svom „Izveštaju o mogućem uticaju institucija javnog sektora na medije kroz plaćanje usluga oglašavanja i marketinga“ iz 2015. godine je zaključio da se putem oglašavanja i marketinga institucija javnog sektora stvara veoma jak odnos između medija i predstavnika svih nivoa vlasti. Taj odnos je direktan ili posredan, preko marketinških agencija koje su bliske političkim strankama. Mediji imaju finansijsku korist u tom odnosu, a predstavnici vlasti imaju „fleksibilnije“ i servilnije medije, koji su ucenjeni mogućnošću da izgube sredstva koja im stižu od oglašavanja i marketinga. Savet je utvrdio da državne institucije i javna preduzeća sa medijima zaključuju ugovore o medijskom praćenju koje podrazumeva obavezu medija da u svoje informativne emisije, kao goste, pozivaju predstavnike tih institucija i javnih preduzeća. Vlast otvoreno kontroliše medije i to na način da pojedini ugovori o uslugama medijskog praćenja za rezultat imaju objavljivanje intervjua i kolumna ministara i državnih sekretara u Vladi Srbije i funkcionera u Vladi AP Vojvodine. Javnost najčešće nije upoznata sa činjenicom koji su konkretni medijski sadržaji, u kojima se promovišu najviši državni funkcioneri i političke stranke, plaćeni budžetskim novcem.

Savet je utvrdio i da je sponzorisanje ili doniranje novčanih sredstava direktno medijima, za sportske aktivnosti ili aktivnosti organizacije manifestacija, jedan od vidova prikrivenog ugovaranja promocije političara. Astronomski troškovi sponzorstva i donacija prisutni su kod javnih preduzeća i zavisnih privrednih društava koja su u državnom vlasništvu. Među korisnicima sredstava sponzorstva i donacija su pravna lica čiji se vlasnici i zastupnici dovode u vezi sa političkim strankama.

Istraživanje Saveta bilo je fokusirano na ugovore iz 2011-2014. Međutim, pitanje oglašavanja države i njenih organa nije regulisano Zakonom o oglašavanju, koji je usvojen u januaru 2016. godine.

Stanje u medijima nije se u međuvremenu promenilo. Mediji i dalje imaju ogromne finansijske probleme, lako potpadaju pod pritisak oglašivača, što nanosi dodatnu štetu njihovoj već podrivenoj nezavisnosti. Pritisak komercijalnih oglašivača je specifičan problem, koji je mogao biti rešen, barem delimično, usvajanjem nekih predloga Transparentnost Srbija za dopunu Zakona o informisanju i medijima. S druge strane, pritisak iz političkih oglašivača može direktno narušiti nezavisnost medija i poverenje javnosti.

Važno je napomenuti da je izveštaj Saveta, iako nesumnjivo veoma koristan zbog otvaranja pitanja uticaja na medije preko političkog oglašavanja i oglašavanja javnih (i državnih preduzeća), imao i neke manjkavosti. O nekim konstatacijama i zaključcima Saveta se vodila polemika u nedeljama nakon objavljivanja izveštaja, uglavnom u medijima koji su identifikovani kao primaoci sredstava. Po mišljenju TS, trebalo bi svakako preispitati i procenu obima ukupnih sredstava iz javnog sektora potrošenih na oglašavanje u odnosu na sredstva iz uzorka⁴⁰.

⁴⁰ Uzorak je uključivao 124 organa, fonda, organizacije, JP, privredna društva, organa lokalne samouprave, koji su u posmatranom periodu (2011-2014) potrošili 60,9 miliona evra na oglašavanje i marketing. Savet je procenio da je ukupna veličina tržišta oglašavanja i marketinga javnog sektora za taj period 840 miliona evra. Do toga je Savet došao srazmerno projektujući iznos koji su utrošili subjekti iz uzorka, po kategorijama, na ukupan broj državnih organa i preduzeća. Metodološka

TS je u ovom istraživanju želela da utvrdi kakav je bio odnos javnih preduzeća (uzorak ne uključuje privredna društva u državnom vlasništvu) prema medijima, odnosno šta su sadržavali njihovi ugovori o oglašavanju, marketingu, kakvi su bili izdaci za donacije i sponzorstva. Posmatrana je 2015. godina. To je godina koja nije obuhvaćena izveštajem Saveta, a tokom koje je primenjivan Zakon o javnim preduzećima iz 2012. godine. Uključena je i 2016. godina, u kojoj je usvojen novi Zakon o javnim preduzećima i propisani novi obrasci za izveštavanje o troškovima, te započeo proces izbora novog rukovodstva. Istraživanjem smo obuhvatili i planove za izdatke ove vrste u 2017. godini.

Rezultate do kojih smo došli teško je generalizovati ili na osnovu njih izvući jednoznačan zaključak. Pojedina javna preduzeća zaključivala su ugovore sa medijima na relativno velike iznose; utvrdili smo da su i značajna sredstva prelivana iz javnih preduzeća medijima kroz ugovore o sponzorstvima; pojedini ugovori sadržavali su klauzule koje bi sa stanovišta nezavisne uređivačke politike i medijskih sloboda morale da budu neprihvatljive; javna preduzeća koja bi na osnovu medijske promocije, odnosno oglašavanja svojih delatnosti, mogla da ostvare dodatne prihode to nisu činila ili su činila u izuzetno malom obimu, dok su neka čije je delovanje od interesa za javnost i čije bi (servisne) informacije svi mediji preneli besplatno, zaključivali ugovore kako bi plasirali te informacije; pojedina javna preduzeća iz uzorka nisu zaključivala bilo kakve ugovore sa medijima, niti su imali rashode za sponzorstva i donacije.

Treba napomenuti da Transparentnost Srbija nije uspela da dobije uvid u ugovore pojedinih javnih preduzeća zaključene sa medijima. Na zahteve nisu odgovorili Pošta Srbije (nisu dostavili niti ugovore iz 2015. niti iz 2016. godine), Srbijagas (ugovori iz 2015. godine), Parking servis (2015. godina), Gradska čistoća (2015. godina) i Direkcija za građevinsko zemljište Bosilegrad (2016. godina).

Inače, Vlada Srbije je uputstvom za izradu godišnjih programa poslovanja za 2015. godinu obavezala sva javna preduzeća da u pripremi godišnjeg plana poslovanja polaze od smernica koje predviđaju "racionalizaciju troškova poslovanja", što je značilo linearno umanjeње troškova reprezentacije za 60%, a troškova sponzorstava, donacija i sličnih posebnih namena za 40% u odnosu na realizovana sredstva u 2014. godini. TS smatra da ovakvo linearno smanjenje nije bilo dobro rešenje. Na taj način oni koji su se ponašali rasipnički i trošili nenamenski npr. pet ili 10 puta više nego što je bilo potrebno (na stranu to što je i inače veoma upitna opravdanost većine troškova sponzorstava i donacija) bili obavezni da smanje za 60%, odnosno 40% svoje izdatke, što će im omogućiti da i dalje imaju ogromne neopravdane troškove, samo što će oni biti nešto manji. S druge strane, preduzeća koja su štedela i postupala racionalno, prisiljeni su da dodatno "stežu kaiš".

Druga važna promena desila se u izdacima za 2017. godine. Vlada Srbije je u novembru 2016. godine usvojila Smernice za izradu godišnjih programa poslovanja za 2017. godinu kojim su sva javna preduzeća obavezana da **u pripremi godišnji programa poslovanja polaze od smernica i ciljeva ekonomske i fiskalne politike Vlade u pogledu racionalizacije troškova poslovanja prema kojima troškovi sponzorstva i donacija ne mogu da se planiraju ukoliko se Javno preduzeće finansira iz sredstava budžeta ili je poslovalo sa gubitkom prema poslednjem objavljenom finansijskom izveštaju.**

S jedne strane, na ovaj način su sprečene potpuno nerazumljive (i nerazumne) situacije da višegodišnji gubitaši istovremeno dele novac za sponzorstva i donacije, ali je ostavljena mogućnost da najveća javna

greška je, međutim, to što je uzorak uključivao organe (javna preduzeća i ostale delove javnog sektora) sa najvećim budžetima, te je vrlo verovatno da je prosto linearno uvećanje dalo nesrazmerno veliki konačan rezultat.

preduzeća (koja ne dobijaju direktno budžetska sredstva) i dalje troše novac za te namene. Pored toga, ostavljena je puna sloboda u vezi sa troškovima marketinga i oglašavanja.

U ovom istraživanju Transparentnost Srbija je analizirala rashode za sponzorstva, donacije, marketing i oglašavanje. Pri tome nije reč samo o sponzorstavima i donacijama povezanim sa medijima, već i drugim rashodima, kao što su sponzorstva sportskih klubova i saveza, donacije za crkve, udruženja. Stav TS je da, ma koliko se činilo da je humano, društveno prihvatljivo ili „društveno odgovorno“ kada javna preduzeća sponzorišu pojedine aktivnosti ili daju novčane priloge, treba imati na umu da javna preduzeća nisu osnovana niti im je data mogućnost da stiču prihode da bi delila humanitarnu pomoć ili pomagala sport. Vođenje humanitarne, sportske i svake druge politike posao je osnivača javnih preduzeća – lokalnih skupština i Vlade Srbije. U tom pogledu nema nikakve veze da li javno preduzeće ostvaruje neke sopstevne prihode (od građana ili privrede) ili se finansira iz budžeta (koji pune građani i privreda) niti da li je preduzeće gubitaš ili ne.

Na nekoliko mesta u ovom istraživanju, pored četiri vrste rashoda koje su bile u fokusu, notirani su i pojedini izuzetno visoki troškovi iz drugih kategorija.

Troškovi javnih preduzeća 2015-2017

1. JP „Elektroprivreda Srbije“

Sponzorstva, donacije, marketing u 2015:

Na početku istraživanja TS se suočila sa problemom jer na sajtu nisu bili objavljeni godišnji program poslovanja, niti tromesečni izveštaji. Nakon što je TS uputila dopis EPS-u, objavljeni su izvodi iz GPP, ali oni nisu sadržavali informacije o troškovima sponzorstava, donacija i troškovima za marketing i oglašavanje. Bilo je moguće pronaći samo (iz tabele izmena GPP iz juna 2015), da je u 2015. za program marketinških aktivnosti bilo predviđeno 240 miliona dinara. Od toga je **za zakup medija** bilo namenjeno 101.220.000 dinara a **za marketinške i medijske kampanje** 27.822.000. Reč je o JP EPS, bez EPS distribucije, EPS snabdevanja i EPS trgovine, koji su tada, zajedno sa EPS-om, činili Grupu EPS.

Konačno je uvid ostvaren kada je EPS objavio tromesečne izveštaje za 2016. godinu, koji su sadržavali i podatke o realizaciji troškova u prethodnoj godini. Ovo JP je, na zahtev, dostavilo i ugovore za marketinške usluge za 2015. (a kasnije i za 2016.) godinu.

Podaci iz tromesečnog izveštaja za 2016, samo EPS:

vrsta rashoda	plan za 2015	realizacija za 2015.
Sponzorstva	14.553.418	27.021.000
Donacije	85.865.992	59.853.000
Humanitarni	5.564.824	119.000
sportske akt.	18.133.110	0
Reprezentacija	25.751.245	19.021.000
reklama i propaganda	160.022.901	56.311.000

Podaci iz tromesečnog izveštaja za 2016. (EPS grupa)

vrsta rashoda	plan za 2015.	realizacija za 2015.
Sponzorstva	19.602.444	28.295.000
Donacije	96.342.800	108.038.000
Humanitarni	6.491.960	701.000
sportske akt.	18.397.163	0
Reprezentacija	45.689.426	72.801.000
Reklama i propaganda	176.720.767	74.520.000

Dostavljeni su ugovori o sponzorstvima i donacijama u ukupnoj vrednosti 85.025.533, što je približno prikazanim troškovima za samo JP EPS, bez ostalih povezanih preduzeća (86.874.000). Pored toga dostavljen nam je jedan ugovor zaključen sa preduzećem Dan graf (izdavač dnevnog lista Danas) nakon sprovedene javne nabavke, za oglašavanje po jediničnoj ceni, u zavisnosti od potreba, a do maksimalnog iznosa od 2,5 miliona dinara (bez PDV-a).

Dostavljeni su i ugovori u oblasti marketinga u 2015. godini ukupne vrednosti 19.530.000 dinara i 104.000 evra (oko 12.000.000 dinara), što je ukupno 31 milion dinara. Iz izveštaja se vidi da je utrošeno 56 miliona samo na nivou JP EPS. Za preostali iznos (25 miliona za JP EPS, odnosno 43 miliona za celu grupu EPS) nisu dostavljeni ugovori već je poslato obaveštenje da su „ugovori iz oblasti marketinga i javnog oglašavanja zaključivani nakon sprovedenog postupka JN po obavezi objavljivanja propisanoj članom 55. Zakona o javnim nabavkama (ZojN) i dostupni su na sajtu EPS-a i na portalu JN“. Na sajtovima, međutim, nisu dostupni ugovori (Zakon i ne predviđa obavezu objavljivanja zaključenih ugovora), već se mogu pronaći osnovni podaci o pojedinim javnim nabavkama. Pronađene su samo dve takve javne nabavke za 2015. godinu.

U prvoj, JN 3100/0962/2016 - **Zakup lokalnih štampanih medija**, ponuđač se obavezao da za potrebe Naručioca, u svakom broju svog štampanog izdanja pripremi i objavi, sledeće ekonomsko - propagandne sadržaje, bitne za javnost na teritoriji Braničevskog okruga: 1. Tekst informacije, o aktuelnim događajima u Ogranku „TE-KO Kostolac“; 2. Objavljuje oglase i konkurse; 3. Redovno ažurira i objavljuje tekstove i vesti iz ogranka na portalu nedeljnika. Pored navedenih usluga, Ponuđač se obavezuje da Naručiocu isporuči 100 primeraka lista koji izdaje, nedeljno. Ugovor se sklapa na dvanaest (12) meseci.

Kao ponuđači su mogli da se jave jedino oni koji su ispunjavali sledeće uslove: 1. Da je ponuđač u poslednje tri godine distribuirao novine na teritoriji Braničevskog okruga, minimalne ukupne vrednosti 1.000.000,00 dinara bez PDV-a; 2. Da ima iskustvo u radu sa kompanijama iz energetskog sektora i da je najmanje tri godine pružalo ovu vrstu usluga; 3. Da ima nedeljnu dinamiku izlaženja. Procenjena vrednost bila je 800.000,00. Jedinu prihvatljivu ponudu podneo je ponuđač „Reč naroda, Požarevac“ i zaključen je ugovor na 796.000 dinara.

Druga javna nabavka odnosila se na **obuku novinara kako bi pratili rad EPS-a**, mada se iz pojedinih tačaka projektnog zadatka stiče **utisak da je reč o pokušaju formiranja grupe „prijateljski nastrojenih novinara“**, preko kojih će se „plasirati“ informacije. Posebno upada u oči projektni zadatak izrade „novinarskih pitanja i odgovora“.

JNMV/1000/0004/2015, **Edukacija novinara na temu organizacionih promena u EPS-u**, gde se u opisu posla kaže i sledeće:

„Obaveza i usmerenje JP EPS je plasiranje tačnih i pravovremenih informacija putem medija. Kako je u toku reforma energetskog sektora u Srbiji, kompanija će tokom naredne godine realizovati veliki broj promena, pa je uočena potreba da se novinari na vreme informišu i edukuju o promenama koje će se realizovati, šta one podrazumevaju, koje efekte imaju i na koga. Cilj projekta je formiranje grupe novinara koji će redovno pratiti promene koje će EPS sprovoditi tokom naredne godine i edukacija izabranih novinara o promenama kako bi tačno i pravovremeno o njima informisali građane i ostale stakeholdere“.

Projektni zadatak je obuhvatio sledeće stavke:

1. Definisane ključnih medija, izbor urednika i novinara u tim medijima sa kojima će Ponuđač saradivati za potrebe projekta. Baza treba da obuhvati i novinare koji se **identifikuju kao lideri mišljenja u onlajn zajednici**.
2. Istraživanje i identifikacija tema za koje su izabrani mediji/novinari zainteresovani i koje mogu privući medijsku pažnju, a koje su u vezi sa reformama energetskog sektora i promenama u JP EPS-u.

3. Izrada materijala za komunikaciju sa medijima (sastavljanje izjava i saopštenja za medije, priprema intervjua).
4. Izrada osnovnih materijala koji će se koristiti u odnosima sa medijima (**novinarska pitanja** i odgovori, ključne poruke, brifovi i ostali potrebni pripremni materijali).
5. Organizovanje stručnih putovanja za novinare, obilaska JP EPS-ovih ogranaka.
6. Priprema govornika za medijski nastup (medijski trening).
7. Predlog za unapređenje vizuelnog i sadržajnog identiteta namenjenog za medije na internet stranici JP EPS-a.

Procenjena vrednost bila je pet miliona dinara. Stigla je jedna ponuda, od ponuđača „BCA Mozaik“ i zaključen je ugovor na 4.930.000 dinara.

TS, iz podataka koje smo imali na raspolaganju, nije uspela da utvrdi na koji način je potrošeno preostalih 50 miliona za reklamu i propagandu za EPS, odnosno oko 68 miliona na nivou EPS grupe.

Ništa manje zanimljivi su, međutim, ugovori o donacijama i sponzorstvima, sa obzirom na to da je na ovaj način EPS zaključio ugovore sa medijima u vrednosti većoj od 10 miliona dinara.

EPS ima propisane kriterijume za dodelu sredstava za sponzorstva i donacije. Prema tim kriterijumima, za pojedinačne iznose do milion dinara, a u okviru zbirnih sredstava predviđenih godišnjim planom poslovanja (GPP), odluke donosi direktor, dok za iznose veće od milion dinara odluke donosi NO JP EPS. U obrazloženju troškova navodi se da je **„opredeljenje u postupku odobravanja sredstava za sponzorstva i donacije da se obezbedi finansijska podrška pojedincima i organizacijama za aktivnosti i projekte kojima se omogućava društveni, ekonomski i tehnološki napredak i realizacija inovativnih projekata“**. Iako bi bilo za očekivati da se sponzoriše uži krug aktivnosti, odnosno oni projekti koji mogu doprineti boljem funkcionisanju EPS-a, ovakva definicija ostavlja mogućnost širokog tumačenja pojma „društvenog“ ili „ekonomskog“ napretka. I uz takvo široko tumačenje, postavlja se pitanje **kako se omogućava društveni, ekonomski i tehnološki napredak donacijom Fudbalskom savezu Srbije, Košarkaškom savezu Srbije, Odbojkaškom savezu Srbije, Rukometnom savezu Srbije ili Olimpijskom komitetu?** Da li to treba da bude zadatak osnivača EPS-a i resornog ministarstva ili JP koje u to vreme ne ulaže dovoljno u sopstveni razvoj kako bi pokrilo barem troškove amortizacije?

U 2015. EPS je dao sledeće donacije (izdvojene su najveće po iznosu u dinarima):

- Košarkaški savez Srbije – tri miliona
- Odbojkaški savez Srbije – 3,6 miliona
- Rukometni savez Srbije – tri miliona
- Veslački klub Crvena zvezda (za trku maturanata) - 500.000
- Udruženje za sport i rekreaciju Sportske igre mladih - 4,5 miliona
- EP Vaterpolo 2016 - 16.166.128
- Paraolimpijski komitet RIO 2016 - dva miliona
- Fudbalski savez Srbije – za unapređenje infrastrukture - 3,3 miliona

EPS je tokom 2015. delio donacije i udruženjima, društvima, školama, fakultetima, Srpskoj pravoslavnoj crkvi i pojedinačnim crkvama, manastirima i eparhijama, kao i medijima. Tako je **RTS** za „programsku šemu“ **dobio 1,2 miliona**, **RTV GEM** „za program“ **1,2 miliona**, Elektrotehnički fakultet jedan milion, dok je crkva u Petki kod Lazarevca za obnovu dobila ukupno 2,3 miliona (dve donacije, od 1,1 i 1,2 miliona). Za osnivanje crkvene **televizije Hram**, EPS je **donirao 1,5 milion**, a za obnovu i uređenje manastirskog

kompleksa Žiča 650.000 dinara. Za toplifikaciju manastirskog kompleksa Studenica data je donacija od 600.000 dinara.

EPS je na zahtev za pristup informacijama, dostavio podatke o ukupno 87 sponzorstava i donacija realizovanih tokom 2015. Za ovu analizu izdvojena su sponzorstva medija:

- **Business info group** sponzorisanje aktivnosti - časopis Nova ekonomija, edicija Economy and finance board, edicija Lideri društvene odgovornosti, edicija 100 najvećih, 100 najboljih i druge aktivnosti od značaja za EPS - **990.000 dinara**. Ugovorom se korisnik obavezuje, pored ostalog, da objavi 7 tekstova (intervjua) u magazinu Nova ekonomija na 2-4 stranice na teme određene u koordinaciji sa JP EPS, da predstavi sponzora u ediciji Lideri društvene odgovornosti, obavezuje se na "učesće u ediciji The Economy and Finance Board 2015" i emisiji "Ekonomija 3" na TV Vojvodina.
- Sponzorisanje rubrike Energija u internet časopisu **Balkanmagazin** i okruglih stolova i konferencija - **milion dinara**. EPS kao sponzor dobija: baner sa linkom, objavljivanje aktuelnih vesti i izveštaja iz EPS-a jednom nedeljno u rubrici Energija, pisanje i objavljivanje analitičkih tekstova vezanih za sektor elektroenergetike u rubrici Energija, poziv sponzorima da kao uvodničari učestvuju na konferencijama koje organizuje Vesna info, tri besplatne kotizacije.
- Sponzorisanje internet portala Euractiv novinske agencije **Beta press675.000 dinara**. Sponzor (EPS) dobija logo i ime na portalu, objavljivanje tekstova EPS-a u rubrikama Agenda, Saopštenja, Projekti i konkursi, kada postoji potreba, pokrivanje tema od interesa za EPS u okviru rubrike Energetika, medijska podrška aktivnostima EPS-a (medijsko praćenje i **plasman kroz sve kanale korisnika neograničenog broja tekstova, fotografija, video priloga**), medijsko praćenje do tri događaja mesečno, prijem servisa Bete, preuzimanje tekstova iz biltena i sa veb sajta EPS-a prema potrebama Betinog uredništva.
- Sponzorisanje internet TV **Fonetweb607.500 dinara**. Sponzor dobijabaner na internet TV-u, emitovanje promotivnog spota EPS-a na špici internet izdanja Vesti u 60 sekundi, mogućnost da TV izveštaje o aktivnostima EPS-a koje korisnik bude emitovao na Fonetweb.tv u realnom vremenu emituje na svom sajtu, kontinuirano izveštavanje o redovnim i vanrednim aktivnostima EPS-a.
- Sponzorisanje aktivnosti sajta **energyobserver.tv 700.000 dinara**. EPS dobijabaner na sajtu, objavljivanje analitičkih tekstova o poslovanju sponzora, objavljivanje autorskih tekstova menadžmenta sponzora na aktuelne teme o srpskoj i regionalnoj energetici, objavljivanje vesti iz poslovanja sponzora, objavljivanje vesti iz poslovanja EPS grupe.
- Sajt **telegraf.rs** sponzorisanje rubrike Ušteda energije **880.000 dinara** za 5,5 meseci. Sponzor dobija logo EPS-a na rubrici, mogućnost **dostavljanja i objavljivanja informativnog materijala kojim raspolaže JP EPS** koji je od značaja za ostvarivanje cilja zbog kojeg se rubrika Ušteda

energije na portalu uvodi, kao i **uticaj na kreativno rešenje izgleda rubrike i sadržaja rubrikeu smislu prioriteta za objavljivanje.**

- **Tanjug** - sponzorisanje servisa Tanjug biz 4,5 meseca za **538.200 dinara**. Sponzor dobija medijsko praćenje poslovnih aktivnosti EPS-a kroz **redovno izveštavanje** na Tanjugovom servisu www.tanjugbiz.rs; **objavljivanje vesti u okviru Tanjugovih informativnih servisa**, na zvaničnim sajtovima agencije, aplikacijama, profilima na društvenim mrežama; baner, pristup korisničkim servisima.
- **Novosti** - sponzorisanje rubrike Energetika u dodatku Biznis 5,5 meseci za **742.500 dinara**. Sponzor dobija 18 objava 250x50 mm, **da u rubrici obuhvati teme** – „Promene koje se očekuju u energetici u budućnosti“, „Liberalizacija tržišta električne energije“, „Korporativizacija, restrukturiranje, reorganizacija“, „Izazovi sa kojima se susreće elektroenergetski sektor u Srbiji i regionu“.
- **Media advertising doo - emisija Nas je 10%** sponzorisanje produkcije **750.000 dinara**. Sponzor dobija - logo EPS-a na najavnoj i odjavnoj špici emisije sa porukom da je EPS sponzor emisije Nas je 10%.
- **Adria media group** - Newsweek panel o novom EPS-u - energetska konferencija - sponzorisanje panela **milion dinara**. Sponzor dobija: punu zastupljenost u svim oglasima i tekstovima u okviru promotivne kampanje koja najavljuje konferenciju - to podrazumeva **afirmativne medijske objave** na redakcijskim stranama u magazinima, nedeljnicima, mesečnim i dnevnim izdanjima, kao i na internet prezentacijama Adria Media Group doo Beograd; **odabir teme i govornika na sponzorisanom panelu** Panel o novom EPS-u i **učešće u dogovoru sa organizatorima oko ostalih učesnika na drugim panelima**; medijsko prisustvo sponzora u svim štampanim i on-line izdanjima Adria Media Group, vestima i izveštajima pre i tokom same konferencije, a naročito u izdanjima Kurira, Kurir magazina i Newsweeka; objavljivanje intervjua sa sagovornikom po izboru sponzora u Kurir magazinu ili magazinu Newsweek, u izdanju na engleskom jeziku.
- **Color press** - sponzorisanje panela Energetska budućnost regiona **350.000 dinara**. EPS dobija: zastupljenost u oglasima i tekstovima u okviru promotivne kampanje koja najavljuje konferenciju, isticanje logoa pokrovitelja na media wall-u, spot pre panela, pominjanje pokrovitelja u izveštajima i magazinima i na portalima Color Press Group, prostor za plasiranje PR sadržaja po dogovoru na celoj strani u „The Economist: Svet u 2016“.

Ono što je zajedničko većini ovih ugovora, a ujedno problematično u njima, jeste nerazgraničavanje oglašavanja od „plasiranja“ vesti odnosno nepostojanje odredbe koja bi štitila uređivačku nezavisnost. Kada PR tim iz neke kompanije naoružate ugovorom u kome se obavezujete na podršku aktivnostima sponzora, plasman vesti o sponzoru, objavljivanje materijala koji dostavlja sponzor ili da objavljujete afirmativne medijske sadržaje, pojašnjenje da se nezavisnost uređivačke politike od oglašavanja podrazumeva postaje nedovoljno uverljivo.

Sponzorstva, donacije, marketing u 2016:

U 2016. bilo je planirano ukupno 314,3 miliona dinara za sponzorstvo i donatorstvo, humanitarne aktivnosti, kao i za reprezentaciju i reklamu i propagandu za JP EPS. Potrošeno je 207,5 miliona dinara. U narativnom delu godišnjeg izveštaja EPS-a ukazano je na stavke na kojima su „ostvarene uštede“, kao što su reklama i propaganda, humanitarne aktivnosti (planirano 5,9 miliona, potrošeno 400.000) i reprezentacija (planirano 56 miliona, potrošeno 21,8), dok se iz tabela vidi da su sponzorstva planirana u četverostruko većem iznosu nego prethodne godine i da je potrošeno više nego što je planirano, kao i da su troškovi donacija, planirani da budu 20% manji nego prethodne godine, na kraju bili veći nego 2015. godine.

Sponzorstva, donacije i marketing u 2016. – JP EPS

Vrsta rashoda	plan 2015.	realizacija 2015.	plan 2016.	realizacija 2016.
Sponzorstva	14.553.4518	27.021.000	54.845.000	57.430.000
Donacije	85.865.992	59.853.000	65.533.000	88.535.000
reklama i propaganda	160.022.901	56.311.000	111.183.000	37.578.000

TS su dostavljeni ugovori zaključeni za zakup prostora u medijima. Reč je o javnim nabavkama. Uz pribavljeno mišljenje Uprave za javne nabavke sprovedeni su pregovarački postupci bez objavljivanja javnog poziva za javnu nabavku zakup štampanih medija:

- **Blic –zakup oglasnog prostora, komercijalnih i redakcijskih strana u listovima Blic i Alo.** Prema jediničnim cenama **za zakup oglasnih stranica**, a maksimalno **1,5 milion** (bez PDV-a) („Obavezuje se da objavljuje oglase i tekstove korisnika usluge“).
- **Kurir - zakup redakcijskih strana u listu Kurir, radi objavljivanja tekstova i reportaža o unapređenju procesa načina proizvodnje i upravljanja koje omogućava značajne uštede i povećanje efikasnosti celog energetskog sistema - 1.695.653,10 dinara.**
- **Novosti - zakup oglasnog prostora, komercijalnih i redakcijskih strana u Večernjim novostima i u dodatku Život plus radi objavljivanja tekstova i reportaža o unapređenju procesa načina proizvodnje i upravljanja koje omogućava značajne uštede i povećanje efikasnosti celog energetskog sistema - 1.800.000,00 dinara**
- **Informer - zakup redakcijskih strana u listu Informer radi objavljivanja saveta o energetskej efikasnosti i tekstova o sprečavanju krađe električne energije - 1.800.000,00 dinara**
- **Danas - Zakup redakcijskih strana u listu Danas radi objavljivanja tekstova o merama za povećanje efikasnosti celog energetskog sistema kroz unapređenje proizvodnog i menadžerskog procesa i saveta o energetskej efikasnosti - 289.267,20 dinara**

Zbirni troškovi iznose nešto više od sedam miliona dinara. S druge strane, u godišnjem finansijskom izveštaju je navedeno da su ukupni troškovi za reklamu i propagandu 37,5 miliona, pa ostaje pitanje na šta je utrošen ostatak novca.

JP EPS nam je dostavio **spisak sponzorstava i donacija** ukupne **vrednosti 83.177.859,95** (prema tabeli iz izveštaja o realizaciji GPP, potrošeno je ukupno oko 146 miliona, pa se ponovo nameće pitanje na šta je utrošen ostatak novca).

Najveći iznosi donacija su:

- Zdravstvenom centru Kladovo za poboljšanje uslova rada donirana barokomora u vrednosti 5.000.000,00;
- Petnica za nastavak redovnog rada 5.000.000,00;
- Košarkaški savez Srbije za troškove pripreme za predstojeće Olimpijske igre u Riju 5.000.000,00;
- Društvo za podizanje Hrama Svetog save - članarina Društvu za podizanje Hrama Svetog save 4.000.000,00;
- Akademija inženjerskih nauka Srbije – AINS za finansiranje dela troškova organizacije naučnih i stručnih skupova 1.500.000,00;
- Udruženje za očuvanje i promociju viteških vrlina „Despot Stefan Lazarević“, za organizovanje II međunarodnog viteškog festivala Manasija 2016. - 1.500.000,00;
- Istorijski muzej Srbije, radi stvaranja uslova za produženje izložbe posvećne životu i radu Mihailu Pupinu 1.200.000,00;
- SANU proslava 175 godina postojanja SANU 1.200.000,00;
- Srpska pravoslavna crkvena opština Kosovsko Mitrovačka - delimično pokriće troškova uređenja unutrašnjosti Hrama Sv. Dimitrija 1.000.000,00;
- Senzorna soba Niš za poboljšanje uslova rada 1.000.000,00;
- JP za izgradnju Obrenovca za donaciju sijalica 1.000.000,00;
- NURDOR Za poboljšanje uslova rada udruženja 1.000.000,00;
- Humanitarna organizacija „maliVeliki ljudi“ za organizaciju manifestacije „Igre bez granica za decu sa posebnim potrebama“ 1.000.000,00;
- Centar za nauku i inovacije „Tačka preseka“ za organizaciju naučnog kampa Viminacijum 1.000.000,00;
- Dom za decu ometenu u razvoju „Kolevka“ Subotica za opremanje senzorne sobe u domu 1.000.000,00;
- Dom za decu i omladinu „Stanko Paunović“ u Negotinu za opremanje senzorne sobe 1.000.000,00;
- Manastir Gračanica za rad Narodne kuhinje pri Eparhiji raško-prizrenskoj 1.000.000,00;
- Udruženje savetovalište protiv nasilja u porodici za pokriće troškova u radu i aktivnostima Udruženja 990.000,00;
- NALED za organizovanje kampanje od šireg društvenog značaja pod nazivom „Podizanje svesti građana i privrede o značaju suzbijanja sive ekonomije i motivacija za poštovanje propisa“ 980.000,00;
- FK Kolubara za predstojeća takmičenja, turnire i nastavka rad kluba 950.000,00;
- BKK Radnički za predstojeća takmičenja i redovan rad kluba - 950.000,00;
- Crkvena opština baroševačka za pokriće troškova obnove Hrama Pokrova presvete Bogorodice - 900.000,00;
- Crkvena opština petčanska za obnovu Hrama Svete Petke u Petki - 900.000,00;
- SOS dečija sela za realizaciju projekta SOS dečije selo Kraljevo - 900.000,00;
- Udruženju Zemlja znanja za organizovanje seminara o poslovnoj edukaciji „Business Skills Club“ - 890.000,00;

- Fondacija Đorđe Vajfert, za organizovanje manifestacije „Belgrade winter magic" u okviru koje su se dodeljivali paketići (10.000) za decu bez roditeljskog stranja i deci sa smetnjama u razvoju sa teritorije cele Republike Srbije - 850.000,00;
- FK Kolubara za poboljšanje uslova rada - 800.000,00;
- Fizičko lice za lečenje sina - 800.000,00;
- Dom zdravlja Ub za nabavku kardiološke sonde i CW ploče za ultrazvučni aparat - 765.734,00;
- Pokret gorana Srbije za realizaciju programa EKO kamp „Vršački breg" - 752.430,00;
- Ministarstvu unutrašnjih poslova Republike Srbije podrška učešću Orkestra ministarstva u više multimedijalnih projekata - 750.000,00;
- **TV Hram za nastavak rada televizije** - 700.000,00;
- Ariepiskopija beogradska-karlovačka – SPC za razvoj programa i rada televizije Hram 700.000,00;
- Zadužbina Momo Kapor pomoć za dodelu nagrada 615.000,00;
- Turistička organizacija Grada Požarevaca Ljubičevske konjičke igre 600.000,00;
- Savez inženjera rudarstva i geologije Srbije za organizovanje 13. naučno-stručnog skupa iz oblasti površinske eksploatacije kontinualnim sistemima, koji se održava u Beogradu 11.-14.09.2016. - 600.000,00;
- SPC Žiča za otvaranje radionice za vez - 600.000,00.

Godišnji program poslovanja JP EPS predviđa izdvajanja za verske institucije i organizacije sa namenom razvoja i očuvanja duhovnih i nacionalnih vrednosti i zaštitu crkvenog nasleđa. Obrazloženje za nova **izdvajanja za TV Hram** je da je reč o sredstvima „za aktivnosti koje se preduzimaju na zahtev Patrijaršije SPC“ i da je **patrijarh uputio poziv** EPS-u da pruži **pomoć za razvoj programa i rada TV Hram**.

I u 2016. godini EPS je imao ugovore o sponzorisaniu medija:

- Sponzorisane redovnog mesečnog izveštavanja Rudarskog basena "Kolubara" **300.000 dinara** za godinu dana za lokalne novine "Prave novine"- izdavača SGFX media.
- Sponzorisane 12 emisija posvećenih projektima zaštite životne sredine, izgradnje kapitalnih objekata i društveno-odgovornog poslovanja - **400.000 dinara** za TV "Viminacijum".
- Sponzorstvo za realizaciju emisija "S Vama u 8" i "Vidimo se popodne" – **900.000 dinara** podrazumeva praćenje energetike rudarstva i drugih tema iz oblasti poslovanja sponzora za GMC-TRADE DOO Lazarevac
- Sponzorisane izdanja Nacionalne geografije pod nazivom "Energija sutrašnjice" u junu 2016 . godine - **2.000.000 dinara** - Adria media group
- Sponzorisane panela Energetska budućnost regiona 2017. za **410.000 dinara** - Color media communications
- Sponzorisane vesti, fotografija i video materijala u oblasti energetike u Srbiji, emitovanje kroz servise Novinske agencije TANJUG **2.000.000 dinara**. EPS sponzoriše korisnika radi proizvodnje vesti, fotografija i video materijala u oblasti energetike u Srbiji, emitovanja kroz servise Tanjuga i postavljanja na sajt. EPS ujedno dobija korišćenje servisa TANJUG. Zanimljivo da je potpisnik

ugovora sa EPS-om pravno lice koje se vodi pod nazivom „Javno preduzeće novinska agencija TANJUG sa potpunom odgovornošću“.

- Sponzorisanje podkategorije ENERGETIKA u okviru kategorije VESTI na portalu www.srbijadanas.com, tokom šest meseci za **900.000 dinara**. Pored banera i brendiranja, podrazumeva redovno izveštavanje o temama koje se tiču liberalizacije tržišta električne energije, odnosa sponora prema krajnjim potrošačima, promocije investicionih projekata sponzora, ostvarivanja ciljeva sponzora prema agendama EU, predstavljanja značaja energetske efikasnosti i aktivnosti sponzora u toj oblasti. Izveštavanje o svim temama koje mogu jasnije približiti način poslovanja sponzora i planove za ostvarivanje poslovnih uspeha.
- Sponzorisanje rubrike "Energija" u internet časopisu Balkanmagazin za **950.000 dinara**. Podrazumeva – baner, aktuelne vesti i izveštaje iz EPS-a jednom nedeljno, pisanje i objavljivanje analitičkih tekstova vezanih za sektor elektroenergetike u zemlji i svetu, organizovanje skupa ili konferencije o energetskej efikasnosti.
- ZA media - sponzorisanje TV serijala "Pogledaj oko sebe" za **990.000 dinara**. Podrazumneva 7 epizoda TV dokumentarnog programa, epizode od 3-5 minuta, posvećene primerima dobre prakse o energetskej efikasnosti i proizvodnji zelenih kilovata u okviru JP EPS, biće emitovano na TV Pink. Ujedno se ugovara medijsko praćenje i izveštavanje na TV Pink o svim značajnim poslovnim aktivnostima JP EPS sa akcentom na aktivnosti u istočnoj Srbiji.
- Dnevni list "Danas" - sponzorisanje rubrike posvećene radu u izdanju "Braničevo Danas" za **400.000 dinara**. Realizuje se u saradnji sa službom za odnose sa javnošću TE Kostolac.
- Regionalni portal eBraničevo za **400.000 dinara** – realizuje se u saradnji sa službom za odnose sa javnošću TE Kostolac.
- Nedeljnik "Vesti" Užice - sponzorisanje tema iz energetike za 15.000 mesečno ukupno **120.000 dinara**. Predstavljanje sponzora na koricama i naslovnoj stranici. Objavljivnje bitnih informacija vezanih za rad sponzora u dogovoru sa ovlašćenim licima sponzora.
- Sponzorisanje sajta www.energyobserver.com za **700.000 dinara** podrazumeva baner, objavljivanje vesti sponzora, informacija o poslovnim rezultatima, o otvaranju novih objekata, početku ili završetku većih radova, potpisivanju važnih ugovora i drugim temama iz oblasti rada sponzora.
- Sponzorisanje rubrike "Ušteda energije" na portalu www.telegraf.rs za godinu dana **960.000 dinara** – podrazumeva da postavi logo i sponzoru obezbedi da **dostavlja i kontroliše sadržaj rubrike** i ima uvid u izveštaj o posećenosti rubrike.
- BETA PRESS - sponzorisanje informativnog internet portala www.euractiv.rs za **milion dinara**. Pored logoa podrazumeva objavljivanje tekstova sponzora u rubrikama Agenda, Saopštenja, Projekti i konkursi i pokrivanje tema od interesa za sponzora u rubriici Energetika. Medijska podrška aktivnostima sponzora – plasman kroz sve kanale korisnika i medijsko praćenje do tri događaja na mesečnom nivou, kao i prijem servisa agencije Beta.

- Sponzorisanje nedeljnika Novi magazin za **700.000 dinara** za sedam meseci - izveštavanje o aktuelnim temama u JP EPS vezanim za energetiku, zašttiu životne sredine, reorganizciju, liberalizaciju tržišta električne energije, objavljivanje tekstova i fotografija na portalu novimagazin.rs, plasiranje informacija i vesti vezanih za JP EPS na portalu Biznisplus u regionu.
- Sponzorisanje portala www.novaekonomija.rs – **milion dinara** od 1. juna do 31. 12. 2016. za dnevno praćenje vesti i druge aktivnosti od interesa za sponzora, godišnja edicija lideri društvene odgovornosti, sedam tekstova/intervjua o poslovanju sponzora ili drugih aktivnosti koje imaju veze sa sponzorom u mesečniku, uključujući intervju direktora sponzora na 4 stranice. Predstavljanje društveno odgovornih aktivnosti sponzora na četiri stranice u godišnjoj ediciji lideri društvene odgovornosti, koja će biti promovisana na svim obukama za studente koje Business info grupa doo Beograd radi u saradnji sa studentskim organizacijama u Srbiji. Objavljivanje svih vesti i saopštenja sponzora tokom trajanja ugovora na portalu www.novaekonomija.rs
- TV prenos na N1 Kopaonik biznis forumu i praćenje aktivnosti EPS-a narednih 6 meseci, “gde bi televizija N1 svojim izveštajima podržala značajne događaje u JP EPS kao i objavljivala značajne vesti iz oblasti energetike **u skladu sa svojom uređivačkom politikom**”.

Samo u jednom ugovoru (sa CAS media d.o.o za prenos i izveštavanje na TV N1) postoji klauzula koja razdvaja uređivačku politiku od plaćenog oglašavanja i plasmana informacija o sponzoru i/ili informacija koje sponzor dostavlja.

Sponzorstva, donacije, marketing u 2017.

EPS je na svom sajtu objavio samo izvod iz trogodišnjeg programa poslovanja za period 2017-2019. godinu. Taj program je doneo Nadzorni odbor Javnog preduzeća „Elektroprivreda Srbije”, Beograd, na sednici od 1. marta 2017. godine. Vlada je saglasnost dala 10. marta 2017. godine.

U izvodu se najavljuje unapređenje odnosa sa javnošću, (u uslovima liberalizovanog tržišta električnom energijom). Planiraju se, pored ostalog, „zakup štampnih i elektronskih medija sa nacionalnom i lokalnom pokrivenošću“ (uzimajući u obzir potrebe ogranaka), produkciju video i audio sadržaja. Za zakup medija predviđeno je 51,2 miliona u 2017, 52,9 u 2018. i 54,5 u 2019. godini. To je značajno više od sredstava potrošenih u 2015. i 2016. godini za reklamu i propagandu prema objavljenim izveštajima, a posebno u odnosu na sredstva prikazana u onim ugovorima koji su dostavljeni TS.

U izvodu nema podataka o planiranim izdvajanjima za sponzorstva i donacije, što je u 2016. i 2015. godini bio značajan izvor finansiranja medija. Jedna od mogućnosti je da EPS, jer je poslovao sa gubitkom, više nema prava na sponzorstva i donacije, te će ta sredstva biti „kompenzovana“ kroz „reklamu i oglašavanje“. U budućoj analizi treba obratiti pažnju i na činjenicu da su pojedina JP iz uzorka novac dodeljen sportskim klubovima ili asocijacijama prikazivali kao troškove za sportske aktivnosti.

2. JP „Srbija gas“

Sponzorstva, donacije, marketing u 2015.

Srbijagas nije dostavio ugovore sa medijima, niti ugovore o sponzorstvima i donacijama zaključene u 2015. godini. Na sajtu nisu bili objavljeni tromesečni izveštaji, JP ih nije dostavilo ni na zahtev, ali ih je TS pribavila od Ministarstva privrede.

Iz ovih izveštaja vidi se da su u 2015. godini planirani rashodi za sponzorstva od 18,9 miliona, donacije od devet miliona, sportske aktivnosti od 24 miliona.

Srbijagas GPP za 2015:

	procena za 2014.	plan za 2015.
sponzorstva	31.385.000	18.951.000
donacije	14.992.000	8.995.000
sportske aktivnosti	264.000	24.158.000
reprezentacija	25.751.245	19.021.000
reklama i propaganda	2.070.000	2.070.000

U narativnom izveštaju se navodi da se najveći deo sponzorstava odnosi na KK Vojvodina, a u okviru donacija za sportske aktivnosti najveći deo na RK Vojvodina.

Kriterijumi za korišćenje sredstava za donacije i sponzorstva (navodi se da je u skladu sa članom 50. tadašnjeg Zakona o javnim preduzećima) propisuju da Srbijagas podržava **aktivnosti koje doprinose razvoju društva kao celine**. Sponzorstva i donacije su deo ukupnih marketinških i PR aktivnosti koje se preduzimaju radi **unpređenja poslovanja istovremeno unapređujući društveno okruženje** u kojem posluje JP. Cilj aktivnosti je **utvrđen marketinškom i poslovnom strategijom kompanije**. Dalje se navodi da se sponzorstvima i donacijama unapređuju i neguju odnosi sa lokalnom zajednicom i društvom u celini. Opšti kriterijumi su - **korisnost projekta za potrebe šire zajednice i društva kao celine** – JP podržava **zdravstvene, sportske, kulturne, naučne, obrazovne, socijalne i humanitarne aktivnosti** za koje postoji društveni interes.

Zahteve razmatra Komisija za sponzorstva i donacije i predlaže rešenja generalnom direktoru. Nadzorni odbor odlučuje o onima koje su u formi periodičnih, stalnih ugovora ili jednokratnih u većim iznosima. Generalni direktor odobrava donacije do dva miliona dinara (17.000 evra).

Kriterijumi su razrađeni po kategorijama sportske aktivnosti, kulturne, obrazovne i naučne i humanitarne i zdravstvene aktivnosti. Kod naučnih je posebno izdvojeno, kao kriterijum za rangiranje „zadovoljenje specifičnih obrazovnih potreba JP Srbijagas" i navodi se da posebno prednost imaju aktivnosti u vezi sa istraživanjem, proizvodnjom, preradom i prometom gasa.

U kriterijumima za korišćenje sredstava za marketing i propagandu se navodi da se planiraju **dugoročni ugovori o poslovnoj saradnji kako bi se obezbedili popusti za sva oglašavanja na nacionalnim TV i radio stanicama i štampanim medijima**.

Prema izveštaju o poslovanju Srbijagasa za 2015. godinu troškovi reklame i propagande bili su 24.947.000 i to je 31,2% manje nego u 2014. godini usled nižih ostvarenih troškova sponzorstava, a više za 9,7% od planiranog obima. Nejasno je na koje troškove se ovo odnosi, s obzirom na to da su troškovi potpuno drugačije kategorisani u godišnjem planu poslovanja za 2015. godinu. S obzirom na to da se u

izveštaju dalje navodi da su „od toga 18.000.000 sponzorstva za KK Vojvodina“, jasno je da troškovi reklame i propagande obuhvataju i troškove sponzorstava, kao i eventualno pojedine troškove iz segmenta donacije i sportske aktivnosti.

U izveštaju o poslovanju može se naći i podatak da je u 2015. izdvojeno 1,8 miliona dinara CEDEF-u za učešće na Međunarodnim danima energetike i investicija, 1,666 miliona dinara za Color Media Communications (konferencija The Economist svet), 3.481.000 za troškove reklame i propagande u zemlji (ROMB, Štamparija Bogdanov, Veslački klub Danubius).

Iako nisu deo ovog monitoringa, treba notirati i izuzetno visoke troškove advokatskih usluga od 95.828.000 dinara i 33.071.000 dinara za usluge skeniranja dokumentacije (Mikrofilm).

Sponzorstva, donacije, marketing u 2016.

Srbijagas GPP za 2016:

	plan za 2015.	realizacija za 2015.	plan za 2016.
sponzorstva	18.951.000	21.000.000	12.000.000
donacije	8.995.000	14.168.000	14.167.000
sportske aktivnosti	24.158.000	32.500.000	32.500.000
reklama i propaganda	2.070.000	2.433.000	4.959.000

Iako su troškovi u ova četiri segmenta prema godišnjem planu bili više od 63 miliona, na zahtev da dostave ugovore, Srbijagas je odgovorio da su u 2016. godini zaključili samo jedan ugovor o **pružanju marketinških usluga** sa Veslačkim klubom Danubius Novi Sad, vrednosti 105.000 dinara mesečno (za period od 1.1.2016. do 1.1.2017.)

Istovremeno u planu javnih nabavki Srbijagasa za 2016. godinu mogle su se pronaći sledeće planirane nabavke:

- Praćenje medija - pres kliping 2 miliona (i instaliranje softvera sa arhiviranjem u JP Srbijagas)
- PR i marketinške aktivnosti 2,5 miliona
- Izrada promotivnog filma 2 miliona (za potrebe korporativnih i reklamnih kampanja, za sajamske nastupe i promotivne svrhe)
- Izrada TV spota 1,75 miliona
- Izrada radijskog spota 390.000
- Zakup reklamnog prostora milion dinara (za najave događaja i korporativnih marketinških kampanja)
- Oglašavanje u medijima 2 miliona
- Intelktualne usluge 26 miliona (usko stručne konsultacije i izrade studija za koje su neophodne odgovarajuće licence i/ili ih nije moguće izraditi u okviru preduzeća)
- Pravne usluge 44 miliona

Sponzorstva, donacije, marketing u 2017.

TS nije uspela da pribavi bilo kakve podatke o planovima troškova za 2017. godinu. Na godišnji program poslovanja (koji je NO usvojio 6. decembra 2016. godine), Vlada Srbije dala je saglasnost u maju 2017. ali on nije objavljen na sajtu.

3. JP „Srbijašume“

Sponzorstva, donacije, marketing u 2015.

Prema godišnjem programu poslovanja za 2015. godinu, planirane su reklamne usluge u iznosu od 6.505.781 (u 2014. godini u ove svrhe potrošeno je 7.684.485). U GPP se navodi da je JP smanjilo planirane troškove za sponzorstva, donacije, humanitarne i sportske aktivnosti, kao i na poziciji reprezentacije i troškova reklame i propagande za 52,8% u odnosu na procenjenu realizaciju u 2014. godini.

Troškovi za sponzorstva, donacije, humanitarne i sportske aktivnosti prikazani su zbirno – 13.7136.217 dinara.

Izmenama programa poslovanja za 2015. nisu izvršene izmene na ovim pozicijama, ali su prikazani novi podaci za 2014: realizovano 19.004.993 za sponzorstvo, donacije, humanitarne aktivnosti i sportske aktivnosti i 11.542.008 za reklamu i propagandu.

Prema izveštaju o stepenu realizacije godišnjeg programa poslovanja za 2015. godinu (usvojio ga je NO 27. aprila 2016. godine): Troškovi za sponzorstva, donacije, humanitarne, kulturne, zdravstvene, obrazovne, naučne, verske i druge namene u 2015. godini iznose 11.349.085 dinara i u odnosu na plan za 2015. godinu manji su za 0,5%. Troškovi reklame i propagande iznose 4.424.760 dinara i u odnosu na planirane troškove po ovom osnovu manji su za 32,0%.

Realizovano je: **11.349.085** za sponzorstva, donacije, humanitarne i sportske aktivnosti, kao i **4.424.760** za reklamu i propagandu.

JP nije imalo sponzorstva medija, niti ugovore sa medijima. Donacije i humanitarna pomoć su u velikom broju slučajeva bile u ogrevnom drvetu, trupcima, sadnicama. Veoma je malo pojedinačnih donacija, pomoći ili sponzorstava u iznosima iznad 100.000 dinara, a i tada su uglavnom namenjene institucijama ili organizacijama čiji je rad povezan sa aktivnostima JP (Šumarski fakultet, Šumarska škola). Primetna su, kao i kod nekih drugih JP, i značajne donacije za Srpsku pravoslavnu crkvu i pojedinačne crkve i manastire SPC.

Pregled pojedinačnih donacija, sponzorstava i humanitarnih pomoći obuhvata:

- Manastir Prohor Pčinjski – trupci kitnjaka – 222.471;
- MZ Strmosten – sanacija posledica elementarnih nepogoda 120.000;
- Šumarski fakultet Beograd 30.000; Šumarski fakultet 20.000;
- Sindikat ŠG 280.000;
- Udruženje penzionera Leskovac 20.000;
- Šumarski fakultet, Beograd - Pomoć u fin.sredstava izdavanja udžbenika 250.000;

- Šumarski fakultet, Beograd -Pomoć u fin. troškova rekonstrukcije hotelskog kompleksa naučne baze „Goč“ 120.000;
- Centar za kulturu Kučevo pomoć u fin. Organizacije Smotre 200.000;
- Opština Žagubica troškovi organizacije sabora „Vrela Homolja“ 100.000;
- Filmski studio „Libra film“ pomoć u fin. troškova snimanja filma 120.000;
- Manastir Sveti Prohor Pčinjski Pomoć u drvima 267.466;
- Radničke sportske igre „Šumarijada“ 2.200.000;
- Dani duhovnog preobraženja 50.000;
- GM Pres –sanacija 100.000; Srpska pravoslavna crkva Pomoć u finansiranju izgradnje crkve 100.000;
- Eparhija raško-prizrenska Pomoć za narodnu kuhinju 200.000;
- Udruženje ratnih vojnih invalida pomoć u finansiranju nabavke udžbenika i školskog pribora 100.000;
- Opština Rekovac Sabor narodnog stvaralaštva 100.000; Odbojkaški klub „Srbijašume“ Pomoć u finansiranju turnira 150.000;
- Komesarijat za izbeglice - Rezana građa 300.000;
- SO Ivanjica Adaptacija krova 125.475;
- Srpska pravoslavna crkva- Pomoć za rekonstrukciju 1.000.000;
- Manastir Rutoši – pomoć 42.510;
- D.Z Ivanjica adaptacija 121.356;
- Šumarski fakultet - pomoć u organizovanju drugog međunarodnog saveta 50.000;
- Šumarski fakultet pomoć za izdavanje nacionalne monografije 30.000;
- Šumarska škola u Kraljevu pomoć za obnovu voznog parka 200.000; Manastir Sv.Petka zbrinjavanje i nega štćenica 150.000;
- Prirodno-matematički fakultet - Izgradnja botaničke bašte 60.627;
- Eparhija Timočka renoviranje hrama Sv.Ilije u Boljevcu 250.000;

Ugovori za marketing odnose se na reklamni materijal :

- Ugovor o kupoprodaji sa Biograf comp za izradu kataloga za turističku agenciju u 8.000 primeraka za 798.640 + PDV
- Ugovor pres klipingu Ninamedia 12 meseci 257.760 sa PDV-om
- Ugovor o kupoprodaji CD prezentacija lovstva sa namenskim koricama - Samostalna grafička radnja P.Print Mala Ivanča 1.000 komada 125.000 bez PDV-a
- Reklamni kalendar - Odri print 4.000 kom za 459.560 bez PDV-a
- Reklamni materijal rokovnik Odri print Valjevo 4000 1.115.600 bez PDV-a
- Reklamni materijal hemijska olovka Jovšić printing centar Beograd 4.000 kom za 98.600 bez PDV-a
- Reklamni materijal USB i kutija za olovke Odri print Valjevo po 400 USB 449,50 po kom kutija 179,50 po kom ukupno 251.600 bez PDV-a
- Oglašavanje – pozivi za ponude i drugo u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama – u 2015. za oglase u Službenom glasniku 1.579.499,39 dinara.

Sponzorstva, donacije, marketing u 2016.

Ni u 2016. godini JP nije imalo sponzorstava medija, niti ugovore sa medijima. Zabeležena je jedna sporna donacija. Iako je reč o donaciji veoma male vrednosti i to ne u novcu, već u sadnom materijalu, ona je zabranjena Zakonom o finansiranju političkih aktivnosti. Reč je, naime, o donaciji „Savetu za ekologiju Gradskog odbora Srpske napredne stranke Kruševac“.

Pregled zbirnih i izbor pojedinačnih donacija, sponzorstava i humanitarnih pomoći:

Za sponzorstva, donacije, humanitarne aktivnosti i sportske aktivnosti u 2016. godini je planirano 11.361.091 dinar, a potrošeno je 11.463.999. Za reklamu i propagandu je planirano 6.500.000, a potrošeno 3.500.663.

- Savez ekonomista Srbije - Kopaonik bisnis forum 2016. sponzorstvo 557.686 dinara;
- Motokros kluba „Gajić" Globare Oblo drvo za međunarodno takmičenje 102.275;
- JSO „Srbijašume“ Sportske radničke igre 3.800.000;
- Klub avanturističkih sportova - pomoć za ekspediciju 50.000;
- Udruženje „Ekspedicija“ pomoć 100.000;
- Vaterpolo savez Srbije pomoć 300.000;
- Bejzbol savez Srbije pomoć 300.000;
- **Savet za ekologiju GO SNS iz Kruševca donacija - sadni materijal 1.925;**
- Pokret gorana Srbije 120.000;
- Udruženje Centara za hipertenziju (HISPA) Svetski kongres udruženja ISVH (Međunarodno udruženje za vaskularno zdravlje) 200.000;
- Srpska pravoslavna crkva pomoć 43.812;
- Manastir Hilandar Unapređenje Svete carske srpske lavre manastira Hilandara na Svetoj Gori Atonskoj 1.000.000;
- Ustanova za decu- Sremčica 125.000;
- Opština Mionica 200.000;
- Centar za životnu sredinu i razvoj pomoć 299.988;
- Forum mladih pomoć 199.998;
- Pozorište Boško Buha pomoć 119.988.

JP je dostavilo ugovore zaključene za usluge reklame i propagande u 2016. godini:

- reklamni materijal i štampanje - Odri print Valjevo, rokovnici, 1.145.847,60 sa PDV-om
- reklamni materijal i štampanje - Odri print Valjevo, kalendari, kese, 1.241.517,12 sa PDV-om
- Majer prom - majice i kačketi 244.440 sa PDV-om
- Tora komerc hemijske 148.041,12 sa PDV-om
- Tora komerc kišobrani 102.672 sa PDV-om
- JO-GO design studio USB drveni stikeri i držači kutije za olovke 289.950 sa PDV-om
- Epoha Požega flajeri 17.640 sa PDV-om

- Jovan production reklamni filmovi na DVD-u 398.400 sa PDV-om
Ukupno 3.588.507,84 sa PDV-om

Sponzorstva, donacije, marketing u 2017.

U prvom tromesečnom izveštaju predstavljen je planirani trošak zbirno za 2017. godinu za sponzorstva, donacije, humanitarne i sportske aktivnosti: 11.361.091 (koliki je bio plan i za 2016. godinu). Za prvi kvartal planirana realizacija 700.000, a ostvarena 1.745.953.

Za reklamu i propagandu je planirano 6.500.000 za godinu, za 1. kvartal planirano 100.000, a realizovano 161.469.

Sponzorstva u prvom kvartalu:

- Vaterpolo savez Srbije 600.000;
- Udruženje iz Pančeva za promociju zdravog načina života 200.000;
- dve predškolske ustanove iz Valjeva 89.790;
- Vaterpolo klub Leskovac 15.260.

4. Javno vodoprivredno preduzeće „Srbijavode“

Sponzorstva, donacije, marketing u 2015.

Prema Godišnjem programu poslovanja za 2015. godinu za sponzorstva, donacije, humanitarne aktivnosti i sportske aktivnosti nisu planirani izdaci. Za reklamu i propagandu u 2015. planirano je 210.000 dinara.

Taj novac namenjen je za oglašavanje u Službenom glasniku (oglašavanje i obaveze objavljivanja dokumentacije vezane za javne nabavke). Zaključen je ugovor (dostavljen TS) sa Nina media kliping Novi Sad - dostavljanje pregleda objava u medijima - 17.000 mesečno bez PDV-a.

Sponzorstva, donacije, marketing u 2016.

Za sponzorstva, donacije, humanitarne aktivnosti i sportske aktivnosti nisu planirani izdaci. Planirani izdaci za reklamu i propagandu od 210.000 dinara, nisu realizovani.

Sponzorstva, donacije, marketing u 2017.

Nisu planirani izdaci za sponzorstva, donacije, humanitarne aktivnosti i sportske aktivnosti, niti za reklamu i propagandu.

5. JP „Elektromreža Srbije“

Sponzorstva, donacije, marketing u 2015.

Prema Programu poslovanja za 2015. godinu ostali poslovni rashodi su planirani „u skladu sa ekonomskim principom racionalizacije poslovanja“. Planirani su troškovi za sponzorstvo, donatorstvo i humanitarne aktivnosti u iznosu od 18.176.000 (u 2014. bilo 30.294.000 prema proceni). Troškovi reklame i propagande planirani su na iznos od 10.870.000.

Kada je od JP traženo da dostave tromesečne izveštaje o realizaciji troškova, odgovorili su da nije jasno kakvi se dokumenti od njih traže. Nakon uložene žalbe i odgovora TS dostavili su tromesečne izveštaje koji ne sadrže sve elemente propisane Zakonom o javnim preduzećima, odnosno ne sadrže podatke o troškovima za sponzorstva, donacije, marketing, što znači da nema ni spiska pojedinačnih sponzorstava i donacije.

U planu javnih nabavki u GPP nema specifikacije nabavke dobara, robe i usluga, samo po segmentima, pa je tako planirana nabavka usluga u vrednosti 86 miliona dinara.

Na zahtev TS da dostave ugovore, odgovorili su da ne poseduju dokumente koji se odnose na sponzorstva, a dostavili su 69 ugovora čiji su predmet donacije pravnim i fizičkim licima i jedan ugovor iz oblasti marketinga.

Sponzorstva, donacije, marketing u 2016.

U Godišnjem programu poslovanja za 2016. godinu ne mogu se pronaći traženi podaci. JP je na zahtev TS dostavilo ugovor sa „SVA doo“ Beograd na iznos od 5,5 miliona dinara (bez PDV-a) zaključen po javnoj nabavci medijske promocije preduzeća, na kojoj je ta firma bila jedini ponuđač. Priložen je obrazac strukture cena sa pojedinačnim cenama za kompanijske skupove (dve kategorije), usluge fotografisanja, snimanja dronom, izrade video pokrivalice sa montažom i oglašavanja na različitim veličinama oglasa u Novostima, Politici, Kuriru, Blicu, Informeru i Danasu.

Drugi dostavljeni ugovor je za štampu propagandnog materijala, zaključen kao nabavka male vrednosti u vrednosti 600.000 bez PDV-a.

Sponzorstva, donacije, marketing u 2017.

Preduzeće je transformisano u akcionarsko društvo i nema obavezu objavljivanja podataka po Zakonu o javnim preduzećima.

6. JP „Službeni glasnik“

Sponzorstva, donacije, marketing u 2015.

Prema planu javnih nabavki, za 2015. godinu je bila predviđena nabavka usluge „izrada i produkcija promotivnih video materijala i TV, radijskih i veb reklama“ u vrednosti 1.000.000 dinara, kupovina RTV

vremena za emitovanje programa za reklame za redovna izdanja, kiosk izdanja i slična službena izdanja u vrednosti 2 miliona dinara i oglašavanje u medijima u vrednosti 3,7 miliona.

Prema tromesečnim izveštajima o realizaciji godišnjeg programa, u 2015. je planirano 9.000.000 dinara za reklamu i propagandu, 907.511 za donacije i 122.112 za sponzorstva. Potrošen je iznos preko planiranog za donacije, pri čemu je uglavnom reč o donacijama u uslugama štampanja ili u knjigama. Tako je i najveća pojedinačna donacija od 1.004.993 za SPC Pakrac u knjigama izdavača Službeni glasnik.

Među donacijama su:

- 90.000 za Fondaciju Tanje Petrović „deo sredstava za godišnju nagradu fondacije"
- 90.000 za NVO Baden za pomoć projektu obrazovanja srednjoškolaca putem video predavanja,
- 72.000 za Centar za zaštitu odojčadi za nabavku namirnica za spremanje obroka za Dom za decu bez roditeljskog staranja „Drinka Pavlović“,
- 87.714 usluga štampanja flajera za Dom omladine Beograd,
- 103.697 za Forum beogradskih gimnazija za časopis Forum,
- 118.410 Udruženju ginekologa i opstetičara za „Savremene trendove u ginekologiji“.

U tromesečnim izveštajima se ne pominje, ugovor o donaciji 90.000 za Komitet znanja Srbije za nabavku opreme za neprofitnu TV stanicu Srpska naučna televizija.

JP je dostavilo ugovore o donacijama i o marketinškim uslugama i oglašavanju, kao i kopije računa za marketinške usluge i usluge oglašavanja koje su plaćene na osnovu ispostavljenih računa, bez zaključivanja ugovora, u skladu sa ZoJN. Ono što je neobično u slučaju ovog JP jesu **javne nabavke po partijama**, koje se razlikuju ne samo po uslovima koji određuju ciljnu publiku (npr. da li dnevne novine imaju redovnu rubriku posvećenu kulturi, književnosti) već i po tiražu. Stiče se utisak da su partije "krojene" tako da sve "ciljane" dnevne novine dobiju svoj deo oglašivačkog kolača od JP. Ovo je posebno ilustrativno na primeru nabavke usluge oglašavanja iz **avgusta i novembra 2016.** godine, u kojoj su zahtevi u vezi sa postojanjem odgovarajućih kulturnih rubrika i objavljivanja prikaza knjiga i vesti o JP, "usklađeni" sa uslovima u vezi sa tiražom.

Što se tiče ugovora iz 2015. godine:

- u junu je, po javnoj nabavci oglašavanja u dnevnom novinama tiraža od 20.000 do 50.000 primeraka, zaključen ugovor sa preduzećem Dan graf (izdavač dnevnog lista „**Danas**“). Ponuda je bila 965.570,40, a ugovor je zaključen do maksimalnog iznosa od 700.000 odnosno 840.000 sa PDV-om.
- U drugoj partiji (dnevne novine sa tiražom preko 100.000 stigle su ponude od „Novosti ad“ na 2.379.461,95 (ali ponuda nije bila potpuna) i Ringijea (izdavača dnevnog lista Blic). Zaključen je ugovor za oglašavanje u **Blicu** vrednosti do 1 milion odnosno 1,2 sa PDV-om. U ovoj partiji uslov je bio da je uređivački koncept novina između ostalog usmeren prema stručnoj javnosti, naučnim radnicima, profesorima, studentima i slično, da imaju rubriku posvećenu knjigama, naročito iz oblasti naučne i stručne literature. "Usmerenost" stručnoj javnosti se dokazuje spiskom pretplatnika, odnosno ponuđač mora da ima najmanje 30 pretplatnika među naučnim ustanovama, pravnim licima i sl.

U 2015. zaključeno je još nekoliko ugovora o oglašavanju:

- Emitovanje spota o Glasnikovoj novogodišnjoj akciji i pretplati na **RTS-u** za 954.000 + PDV
- Emitovanje reklama o Glasnikovim odabranim izdanjima na **RTS-u** za 821.250 + PDV (oktobar 2015. godine, u vreme Sajma knjiga)

Prema ugovorima, JP je dobilo popust od 70% na zvanične cene za emitovanje isključivo u slobodnim terminima. Dostavljena je i specifikacija emitovanih spotova.

Zaključen je ugovor za oglašavanje na **Radiju Laguna** u vrednosti 60.000 + PDV u novembru 2015. Postoji još 16 ugovora za oglašavanje na nekoliko lokalnih radio stanica u iznosima između 5.625. i 12.000 dinara i ugovor o oglašavanju na **JP Niška televizija** za 48.000.

Sponzorstva, donacije, marketing u 2016.

U 2016. godini, prema izveštaju iz GPP za 2017. godinu i kvartalnom izveštaju sa kraja 2016. godine, nije bilo troškova za sponzorstva, za donacije je potrošeno 993.288,49 dinara, a za reklamu i propagandu 11.749.433,25. U dopisu TS, JP je navelo da ovaj trošak reklame i propagande uključuje i troškove dostave "obaveznog primerka" i "akadenskog primerka" publikacije koje je izdalo JP koji nisu namenjeni prometu, a koje JP o svom trošku dostavlja Narodnoj biblioteci Srbije, nadležnoj javnoj biblioteci grada i Univerzitetskoj biblioteci Svetozar Marković, u skladu sa Zakonom o obaveznom primerku publikacija.

Službeni glasnik je dodelio sledeće donacije u 2016:

- Udruženje građana „UTILIS“ Pomoć ženama preko 45 godina koje su ostale bez posla za unapređenje poslovnih biografija 100.000,00;
- Sindikat zaposlenih u beogradskim gimnazijama - Forum beogradskih gimnazija Štampanje desetog broja časopisa „Forum beogradskih gimnazija“ 82.742,00;
- Udruženje „Hendi centar Koloseum“ Beograd Štampanje kataloga međunarodnog filmskog festivala BOSIFEST 2016. 49.405,92;
- Aleksandar Gajić pomoć pri finansiranju dvonedeljnog naučno istraživačkog boravka u SAD-u 77.380,95;
- Udruženje ginekologa i opstetričara Srbije, Crne Gore i Republike Srpske Deo troškova štampanja zbornika „Savremeni trendovi u ginekologiji“ na materijalu koji obezbeđuje JP „Zavod za udžbenike“, kao pomoć u održavanju XVIII Simpozijuma Udruženja ginekologa i opstetričara Srbije, Crne Gore i Republike Srpske 99.600,00;
- Srpska pravoslavna crkvena opština Batajnica Pomoć radi finansiranja završetka gradnje hrama Svetoj Jovana Šangajskog 100.000,00;
- Agencija za zaštitu životne sredine Snošenje troškova štampanja knjige „Moj put oko sveta“ I i II deo 102.872,33;
- Predstavništvo Republike Srpske - Ustanova za unapređenje ekonomske, naučno- tehničke, kulturne i sportske saradnje između Republike Srpske i Republike Srbije Snošenje troškova štampanja 50% tiraža knjige „Naša isповijest - Žene žrtve rata iz Republike Srpske 1992-1995“ 97.479,25;
- Pojedinaac H.H. Komplet udžbenika za prvi razred osnovne škole, osnovni komplet školskog pribora i ranac kao pomoć radi polaska u prvi razred osnovne škole 11.086,04;
- Matematička gimnazija, Beograd, Kraljice Marije 37 Snošenje dela troškova štampanja monografije „Pedeset godina matematičke gimnazije“ 99.000,00;

- JDP-Ustanova kulture od nacionalnog značaja Štampanje, na svom materijalu, programa za predstavu Hotel „Slobodan promet“ 67.608,00;
- „Dom omladine Beograda“ Štampanje, na svom materijalu, promotivnog materijala za potrebe održavanja 32. Beogradskog džez festivala 36.114,00;
- Prva kragujevačka gimnazija Kupovina materijala za izradu i štampanje radova iz oblasti lingvistike 70.000,00.

Sa medijima su, na osnovu sprovedenih javnih nabavki, zaključeni sledeći ugovori o oglašavanju:

U februaru 2016. raspisana je nabavka za oglašavanje za tri partije - nedeljnik sa tiražom preko 15.000 (procenjena vrednost 1.500.000), dnevne novine sa tiražom 50.000-100.000 (procenjena vrednost 1.000.000) i dnevne novine sa tiražom preko 100.000 (procenjena vrednost 500.000). Uslov je bio da je uređivački koncept novina između ostalog usmeren prema stručnoj javnosti, naučnim radnicima, profesorima, studentima, da imaju rubriku posvećenu knjigama, naročito iz oblasti naučne i stručne literature.

Kriterijumi su bili:

- za nedeljnik cena (70 bodova) i zastupljenost naručioca u novinama ponuđača/objava (od 1.1. 2015. do dana podnošenja ponude 1-5 objava 10 pondera, 6-10 objava 20 pondera i preko 10 objava - 30 pondera)
- za dnevne novine 50 bodova za cenu, 20 za zastupljenost vesti i 30 za zastupljenost prikaza.

Ponudu za partiju 1 podneo je Naš pečat ad, izdavač nedeljnika Pečat, u vrednosti 309.600 dinara. Ugovoreno je maksimalno do 500.000 (600.000 sa PDV-om), po ponuđenim jediničnim cenama.

Za partiju 2 nije stigla nijedna ponuda, dok je za partiju 3 ponudu podneo Ringije 1.741.598,92 dinara, a ugovor je zaključen do maksimalnog iznosa od 500.000 (600.000 sa PDV-om), po ponuđenim jediničnim cenama.

U avgustu 2016. zaključeni su ugovori po javnoj nabavci raspisanoj za usluge oglašavanja u pet partija, a zaključena su četiri ugovora.

- Sa PD Medijska mreža, u partiji "tiraž do 40.000 primeraka" zaključen je ugovor o oglašavanju u listu - „Nezavisne dnevne novine **Srpski telegraf**" do maksimalnog iznosa od 480.000 sa PDV-om. Inače, uslov je, pored tiraža, bio da medij „ima **strane posvećene kulturi, vikend dvobroj sa tekstovima posvećenim kulturi**, kao i da prati aktivnosti i delatnosti Glasnika".
- U partiji "tiraž od 60.000 do 80.000" zaključen je ugovor sa **Novostima** do iznosa 840.000 sa PDV-om. Za ovu partiju je, pored tiraža, uslov u konkursnoj dokumentaciji bio da je medij u prethodnom periodu imao objave o izdanjima JP „Službeni glasnik“, **kulturnu rubriku, književne feljtone, prikaze knjiga**, kao i da prati aktivnosti i delatnosti Glasnika.
- U četvrtoj partiji "tiraž od 80.000 do 100.000" ugovor je zaključen sa Adria Media Grupom za oglašavanje u **Kuriru** do maksimalnog iznosa od 840.000 sa PDV-om. Uslov je bio da medij organizuje **reklamne akcije za prodaju određenih proizvoda**, ima stalne akcije sa više proizvođača za zajedničku prodaju, posebne akcije za mlađe uzraste, **zajedničku akciju prodaje knjiga** sa JP „Službeni glasnik“, kao i da prati aktivnosti i delatnosti Glasnika.

- U petoj partiji (tiraž iznad 100.000) ugovor u vrednosti 1.080.000 (sa PDV-om) zaključen sa preduzećem Insajder tim za oglašavanje u listu **Informer**. Uslov je bio da medij ima **najveći tiraž** na tržištu koji je dokaziv validnim dokumentom o uplaćenom porezu na prodati tiraž (dostupan naručiocu na njegov zahtev), kao i da prati aktivnosti i delatnosti Glasnika.

U novembru 2016. raspisana je javna nabavka za dve partije.

- Prva se odnosila na oglašavanje u dnevnim novinama, sa tiražom od **20.000 do 50.000** primeraka, koje su u prethodnom periodu imale objave o izdanjima JP „Službeni glasnik“, kulturnu rubriku, **vikend dvobroj sa dodatkom posvećenom kulturi**, kao i da prate aktivnosti i delatnosti Glasnika. Ugovor je zaključen sa preduzećem Dan graf za oglašavanje u listu **Danas** u vrednosti do 360.000 a PDV-om.
- Druga partija je bila za oglašavanje u dnevnim novinama, sa tiražom **preko 90.000 primeraka**, koje su u prethodnom periodu imale objave o izdanjima JP „Službeni glasnik“, **kulturnu rubriku, prikaze knjiga**, kao i da prate aktivnosti i delatnosti Glasnika. Ugovor je zaključen sa Ringijeom za oglašavanje u **Blicu** u vrednosti do 1.200.000 (sa PDV-om).

U 2016. su zaključeni i drugi ugovori sa medijima, ali bez postupka javne nabavke.

- U julu 2016. zaključen je ugovor sa **Tanjugom** (navodi se da je reč o Javnom preduzeću Novinska agencija Tanjug) . Reč je o ugovoru o „medijskom praćenju aktivnosti“. Obaveza Tanjuga je izveštavanje o aktivnostima Korisnika, o događajima od interesa za Korisnika i značaja za širu javnost. Tanjug se obavezuje **da redovno objavljuje saopštenja za javnost** i druge informativne materijale posredstvom svojih informativnih servisa, internet stranica i profila na društvenim mrežama; **korisnik ima pravo na 10 objava mesečno**, a ako ima manje može da ih prenese u naredni mesec. Ugovorom JP daje saglasnost da Tanjug materijale „**može novinarski obraditi pre emitovanja i objavljivanja**“. Ugovorom se takođe obavezuje Tanjug da na zahtev korisnika angažuje novinarsku ekipu (novinar, fotograf i snimatelj) **da izveštava sa lica mesta događaja** koji su od interesa za korisnika (korisnik je organizator ili učesnik) i to podrazumeva **pisanje novinskog izveštaja o događaju, uzimanje izjave od učesnika ili organizatora događaja kao i izradu pratećih video i foto priloga**. JP ima pravo na ovakvo angažovanje četiri puta mesečno, a može i da prenese nerealizovana angažovanja u naredni mesec. Sve ovo košta **83.000 dinara mesečno** (bez PDV-a), ugovoreno je na šest meseci. Ugovor predviđa i da za angažovanje novinarske ekipe u inostranstvu JP snosi troškove prevoza i smeštaja članova novinarske ekipe.
- U 2016. JP je zaključilo dva ugovora sa **RTS-om**. Jedan o reklamiranju u 95. ciklusu kviza „TV slagalica“ u zamenu za 49 knjiga ukupne vrednosti 269.720 dinara, a drugi u oktobru 2016. (u vreme Sajma knjiga) za oglašavanje do 1 milion dinara.
- Sa **Media shop doo** (preduzeće čiji je direktor Dragan Karadžić) zaključen je ugovor (ne vidi se datum u dostavljenom primerku) za promociju i prodaju proizvoda i usluga putem televizije - TV Shopping Centar vredan 1.800 evra mesečno. Promotivni prilozima će se emitovati na TV Pink 2.
- Sa **FoxNetworks Group Bulgaria** (emituje kanale putem kabla i satelita u Srbiji i ostalim teritorijama i zemljama na Balkanu) zaključen je u oktobru 2016. okvirni ugovor koji predviđa da

se detalji saradnje definišu aneksima i media planovima koji nisu dostavljeni te nije poznato da li je i u kojoj vrednosti oglašavanje realizovano.

Sponzorstva, donacije, marketing u 2017.

Prema GPP za 2017. nisu predviđeni izdaci za sponzorstva, donacije, niti humanitarnu pomoć. Naime, Javno preduzeće „Službeni glasnik“ koristi sredstva iz budžeta za finansiranje jednog dela tekućeg poslovanja i iz tog razloga, prema Smernicama za izradu programa poslovanja za 2017. godinu, nisu planirana sredstva za sponzorstvo i donacije.

Troškovi reklame i propagande planirani su u iznosu od 23.800.000 (bez besplatnih i obaveznih primeraka) i odnose se jednim delom (15.000.000) na sredstva koja su namenski određena za promociju Pravno-informacionog sistema Republike Srbije. U 2016. godini, navodi se u obrazloženju, nije bilo sredstava za ove namene, iz razloga drugih prioriteta PIS-a (podizanje tehničkih kapaciteta i sl.). Za predstavljanje PIS-a je planirano: 1. Oglašavanje u štampanim i elektronskim medijima, namenjeno najširoj javnosti, sa akcentom na bazu koja sadrži registar besplatnih propisa i drugih akata. Pored troškova zakupa prostora ili vremena, ovde pripadaju i troškovi izrade video materijala, TV, radijskih i veb reklama 2. Usluge PR i marketinške podrške predstavljaju integrisane godišnje i polugodišnje kampanje promovisanja PIS-a u stručnoj javnosti. Ciljane kampanje su namenjene pre svega povećanju prihoda od prodaje. Očekivanja od utroška planiranih sredstava su: povećanje vidljivosti PIS-a, bolja prepoznatljivost i pozicioniranje proizvoda na tržištu i povećanje prihoda od prodaje.

7. JP PEU Resavica

Sponzorstva, donacije, marketing u 2015.

U odgovoru na zahtev da dostavi ugovore, JP je navelo da u 2015. nije zaključivalo ugovore u vezi sa oglašavanjem i marketingom. Na sajtu nije bilo tromesečnih izveštaja, te im je traženo da ih dostave. Prema godišnjem programu poslovanja za 2015. godinu bilo je planirano 2.284.106 za sponzorstva (značajno manje nego u 2014. godini kada je taj iznos bio 5,7 miliona), 1.468.607 za donacije (u 2014. 3,67 miliona) 138.304 za humanitarne i 202.680 za reklamu i propagandu.

U obrazloženju plana navodi se da su kriterijumi i način korišćenja sredstava za sponzorstva i donacije regulisani odlukom Upravnog odbora od 29.12.2011.godine. Izdvajanjem sredstava za sponzorstva i donacije JP PEU želi da, kao društveno odgovorna kompanija, doprinese **razvoju obrazovnih, socijalnih, kulturnih i drugih delatnosti koji su od značaja za dobrobit društvene zajednice**. S obzirom na tešku finansijsku situaciju u narednom periodu sredstva namenjena za ove svrhe biće značajno smanjena.

O odobravanju sredstava za sponzorstva i donacije odlučuje direktor JP PEU, za iznose do 200.000 dinara neto, a za veće iznose odluku donosi Komisija Upravnog odbora (odnosno Nadzornog odbora - akt nije usklađen sa novim zakonom, osnivačkim aktom i statutom) JP PEU, na osnovu pribavljenog mišljenja direktora.

Zanimljivo je da kriterijumi predviđaju da mogu da daju donacije ili sponzorišu organizacije, pored ostalog, u oblasti verskih potreba ili sporta, ali ne, na primer, u oblasti sprečavanja korupcije u biznis

sektoru⁴¹. Treba podsetiti da su dva poslednja direktora ovog JP osuđeni (jedan nepravosnažno, drugi na osnovu sporazuma sa tužilaštvom) za krivično delo primanje i davanje mita.

U 2015. potrošeno je 2.166.833 za sponzorstva, 1.274.827 za donacije, 1.096.583 za reklamu i propagandu i gotovo 7,5 miliona za reprezentaciju.

Među ugovorima koje je JP PEU dostavila TS su sledeće donacije i sponzorstva:

- sa Mesnom organizacijom penzionera Resavica o donaciji 100.000 dinara za finansiranje aktivnosti MOP Resavica;
- sa Mesnom organizacijom penzionera Resavica o donaciji za finansiranje osam ekskurzija tokom 2015. Donator organizuje prevoz preko preduzeća Rembas trans doo koje će ispostaviti fakturu JP PEU Resavica;
- sa KUD Branislav Nušić Resavica za 50.000 mesečno, na 10 meseci (uz obavezu da podnesu izveštaj o utrošku i reklamiraju sponzora na pogodan način);
- sa manastirom Ljubostinja o donaciji pet tona uglja za ogrev;
- sa Karate klubom Resavica za period od 1. maja 2015. do 30. aprila 2016. za 30.000 mesečno (obaveza da podnesu izveštaj o radu i reklamiraju sponzora na odgovarajući način);
- Tehnički fakultet Bor 75.000 za međunarodnu konferenciju;
- Mesna organizacija penzionera Senjskog Rudnika 25.000 za učešće na olimpijadi trećeg doba u Vrnjačkoj Banji;
- Bodi bilding i fitnes klub Rembas Resavica 30.000 za finansiranje sportskih ciljeva i aktivnosti primaoca;
- za finansiranje prevoza Beograd – Senjski Rudnici – Beograd Organizacionom odboru Susreta Rudničana preko Rembans trans doo;
- FK Rembas Resavica 100.000 mesečno od 1. jula 2015. do 30. juna 2016 (izveštaj i reklama i da ne reklamira konkurentske firme);
- sa MZ Ravna Reka 50.000 za Susrete Ravnorečana;
- Udruženje građana Nasleđe za festival 30.000;
- RK Rembas 120.000;
- Udruženje građana Pokret za pomoć deci sa KiM Kosovski božur Paraćin 20 tona uglja za socijalno ugrožene porodice koje su na listi porodica koje pomaže Hilandar;
- Bodi bilding fitnes klub Rembas Resavica 50.000 za sportske ciljeve i aktivnosti.

Svi dostavljeni ugovori za donacije (ovde je predstavljen izbor) su u vrednosti 440.000 dinara, prevoz za osam ekskurzija, jedan prevoz na relaciji Beograd-Senjski Rudnici - Beograd i 36 tona uglja, dok se utromesečnim izveštajima navodi da je u 2015. za donacije potrošeno 1.274.827 dinara.

⁴¹ Zakon o udruženjima definiše sledeće programe kao programe od javnog interesa: iz oblasti socijalne zaštite, boračko-invalidske zaštite, zaštite lica sa invaliditetom, društvene brige o deci, zaštite interno raseljenih lica sa Kosova i Metohije i izbeglica, podsticanje nataliteta, pomoći starima, zdravstvene zaštite, zaštite i promovisanja ljudskih i manjinskih prava, obrazovanja, nauke, kulture, informisanja, zaštite životne sredine, održivog razvoja, zaštite životinja, zaštite potrošača, borbe protiv korupcije, kao i humanitarni programi i drugi programi u kojima udruženje isključivo i neposredno sledi javne potrebe.

Takođe, dostavljeni su ugovori o sponzorstvima u vrednosti 1.460.000 u 2015. godini, uz preuzete obaveze za 2016. godinu u iznosu od 720.000. Ovaj iznos u zbiru bi odgovarao izveštaju o troškovima za sponzorstva u 2015. (2.166.833 dinara), ali se postavlja pitanje da li su ugovorene obaveze za 2016. prikazane kao ostvareni trošak u 2015. ili nisu dostavljeni svi ugovori (ili odluke).

Neka od sponzorstava i donacija za koja nisu dostavljeni ugovori su nabrojana u tromesečnim izveštajima, a prema obrazloženju iz tih izveštaja, ti izdaci su posledica ugovora potpisanih ranijih godina.

JP PEU nije dostavilo nijedan ugovor o reklami i propagandi u 2015. godini, iako je za tu svrhu potrošeno više od milion dinara.

Sponzorstva, donacije, marketing u 2016.

JP PEU je u 2016. godini dobilo 5,9 milijardi dinara iz budžeta Srbije na ime subvencija, a od toga je potrošilo 4,5 milijarde. Istovremeno je delilo donacije i sponzorstva. U 2016. godini potrošeno je 1.224.272 na sponzorstva, od toga najviše za FK Rembas 975.000. Donacije su bile 774.344, od toga najviše za Karate klub Resavica 352.000. Rač je o relativno malim iznosima (u poređenju, na primer, sa iznosom mita koje je priznao da je primio direktor - 30.000 evra - kako bi isplatio dug dužniku u iznosu od 300.000 evra), ali TS ponovo ukazuje na pitanje da li JP, bez obzira na to da li su "gubitaši", da li se finansiraju iz budžeta ili od sopstvenih prihoda, treba da dele donacije i sponzorstva, ili to treba da bude zadatak države, lokalne samouprave, organizacija i ustanova osnovanih za brigu o sportu, socijalnim potrebama i sl.

Prema izveštaju, JP PEU je u 2016. godini potrošilo za reklamu i propagandu 1.462.198 dinara, a za reprezentaciju 6.131.330. Na zahtev da dostavi ugovore zaključene za reklamu i propagandu, JP je odgovorilo:

Povodom Vašeg zahteva za pristup informacijama od javnog značaja broj 47/2016, a koji se odnosi na ugovore zaključene za usluge reklame i propagande u 2016. godini, koji se odnose na iznos od 1.462.198,00 dinara, na osnovu informacija dobijenih od stručnih službi u JP PEU Resavica, dostavljamo Vam sledeći odgovor:

Stručne službe JP PEU Resavica ne raspolažu nikakvim ugovorima zaključenim za usluge reklame i propagande u 2016. godini.

Sponzorstva, donacije, marketing u 2017.

Nije objavljen GPP za 2017. niti kvartalni izveštaji za prva dva kvartala i nema podataka o planiranim izdacima.

8. JP „Putevi Srbije“

Sponzorstva, donacije, marketing u 2015.

U programu poslovanja za 2015. navodi se da je prema Zakonu o javnim preduzećima, a polazeći od rezultata poslovanja, planirano da se izdvoji:

- 1 milion za kulturne manifestacije, očuvanje verskih tradicija i pomoć verskim zajednicama
- 3 miliona za lekove i lečenje, pomoć zaposlenima, elementarne nepogode i druge vanredne troškove
- 3,2 za troškove reprezentacije
- i 27.1 miliona za oglašavanje, štampanje biltena, prospekata, plakata.

Po zahtevu da dostavi ugovore o sponzorstvima i donacijama, JP je navelo da **tokom 2015. nije bilo sponzorstava ni donacija**, a u odgovoru se takođe navodi da je „realizovan ostatak ugovora o donaciji UNOPS od 465,6 miliona dinara“. Evidentno je da je reč o donaciji za JP Putevi Srbija, a ne donaciji koju je JP dodelilo.

Godišnji izveštaj o poslovanju, u narativu, ne sadrži ništa o troškovima sredstava posebne namene. U izveštaju za IV kvartal 2015. navodi se da je za 2015. planirano 1.005.000 za humanitarne aktivnosti (realizovano za dečiji kamp na Kopaoniku za decu zaposlenih), ništa za sponzorstva i donacije i 2,4 miliona za reklamu i propagandu, (za reklamu i propagandu je potrošeno 3.045.796 dinara).

U godišnjem programu rada za 2016. navodi se da je u prethodnoj, 2015. godini, za reklamu i propagandu realizovano 7,3 miliona.

U odgovoru na zahtev da dostavi ugovore o reklamama i propagandi, JP je navelo da se troškovi oglasa od 1.711.596 odnose na troškove plaćanja „oglašavanja i tenderisanja“.

Poslali su naslovne strane Biltena, četiri broja, novogodišnje čestitke koje su štampali i naveli da su po Zakonu o javnim putevima dužni da obavestavaju javnost o aktivnostima JP, o zabranama, obustavama, izgradnji.

U 2015. potpisali su ugovore:

- 29. aprila 2015. informisanje javnosti o radovima i stanju na putnoj mreži - potpisan sa Mobbille press doo Beograd, (adresa Sanje Živanovića 12, odgovorno lice Jelena Orović), JN male vrednosti 1.194.000 sa PDV-om
- 19. maja 2015. informisanje javnosti o radu i aktivnostima JP - potpisan sa GM Press Beograd (adresa Koste Glavinića 12a, odgovorno lice Nemanja Maslar) JN male vrednosti 1,5 milion sa PDV-om

U ugovorima se naručilac poziva na obavezu informisanja o aktivnostima JP, a ponuđač obavezuje da informiše javnost o radovima i stanju na putnoj mreži, da dostavljaju emitovani materijal i izveštaje o emitovanju spotova i priloga.

- 30. juna 2015. za izradu internog glasila sa IP Epoha Požega vredan 712.800 sa PDV-om i
- 26. novembra 2015. za izradu kalendara i čestitki sa ULUPUDUS za 300.000 plus PDV (pozvali tri ponuđača, samo oni dostavili ponudu).

Sponzorstva, donacije, marketing u 2016.

I u 2016. izdvojeno je milion dinara za humanitarne aktivnosti - za letnji kamp za decu zaposlenih. Za reprezentaciju je potrošeno 1.398.548, dok je za reklamu i propagandu planirano 30 miliona, a potrošeno 18.507.531. Nije bilo troškova sponzorstava niti donacija.

Najveći deo se odnosi na ugovor sa agencijom Headline Miloša Miloradovića, na 15 miliona dinara za spotove na Pinku i RTS-u i Sportklubu za promociju elektronske naplate putarine. U ugovoru se poziva na član 7. stav 2. tačku 10. Zakona o javnim nabavkama koji omogućava da se taj zakon ne primenjuje za „kupovinu vremena za emitovanje“.

Sponzorstva, donacije, marketing u 2017.

U 2017. nisu planirani izdaci za sponzorstva i donacije. Planirano je ponovo milion dinara za humanitarne aktivnosti - za letnji kamp za decu zaposlenih. Planirani izdaci za reklamu i propagandu su znatno smanjeni - na 4.000.000. Navodi se, međutim, da su programom poslovanja **posebno planirana sredstva za reklamnu kampanju za povećanje elektronske naplate putarine u iznosu od 20 miliona** i da su u prvom kvartalu realizovana 3,6 miliona.

Preostala četiri miliona su troškovi oglašavanja, štampanja biltena, prospekata, plakata. Ovde se postavlja pitanje šta JP podrazumeva pod reklamom i propagandom, ako oglašavanje u vrednosti 20 miliona dinara vodi pod posebnom stavkom, a ne pod sredstvima posebne namene - za reklamu i propagandu.

9. JP „Pošte Srbije“

Ovo javno preduzeće jedno je od najnetransparentnijih po pitanju troškova jer nije dostavilo ugovore ni za 2015. ni za 2016. godinu, a imalo je značajne rashode za reklamu i propagandu. Zahvaljujući obavezi objavljivanja pojedinačnih podataka o sponzorstvima i donacijama u tromesečnim izveštajima, imali smo uvid u pojedine izdatke za medije u tri kvartala 2015. godine i u 2016. godini. U prvom kvartalu 2015. godine, međutim, ta obaveza nije postojala i nema podataka na koji način je potrošeno gotovo četiri miliona dinara.

Sponzorstva, donacije, marketing u 2015.

Za 2015. godišnjim planom je bilo predviđeno 10,8 miliona za sponzorstva, za donacije 13,2 miliona i za reklamu i propagandu 49.862.000 (od toga 27.950.000 u prvom kvartalu).

U prvom kvartalu potrošeno je 3.792.000 za sponzorstva, ali nema podataka kome je taj novac dodeljen. Do kraja 2015. godine registrovani su sledeći troškovi za sponzorstva:

- **RTS -1.200.000** sponzorstvo određenog broja emisija „Žikina šarenica" u letnjem karavanu po gradovima Srbije, a koji traje u periodu od 02.07. do 31.08.2015. godine;

- **Danas conference center - 396.000** sponzorstvo konferencije JP i sindikati u Srbiji
- **Atletski klub „Niški maraton" - 300.000** učešće u finansiranju troškova održavanja i organizacije sportske manifestacije - 19. Internacionalni Niški polumaraton
- **Foto agencija „Kaktus", Milutin Rajković PR - 250.000** učešće u finansiranju troškova organizacije izložbe na temu „Svetlana Zaharova - najveća diva svetskog baleta"
- **Udruženje dramskih umetnika Srbije - 2.160.000** učešće u finansiranju troškova glumačke nagrade „Dobričin prsten" za životno delo
- **Beoton R d.o.o. - 1.200.000** učešće u finansiranju dela troškova realizacije 10. jubilarnog dečijeg muzičkog festivala „Čarolija", odnosno 35 epizode TV emisije „Čarolija"
- **Saobraćajni fakultet Univerziteta u Beogradu - 360.000** učešće u finansiranju troškova održavanja XXXIII Simpozijuma o novim tehnologijama u poštanskom i telekomunikacionom saobraćaju PosTel 2015
- **Društvo za novinsko-izdavačku delatnost „NIN" d.o.o. - 600.000** učešće u finansiranju NIN Fokus okruglog stola pod nazivom „Poslovanje, restruktuiranje i investicije u javnom sektoru"

Donacije:

- Košarkaški savez Srbije - 750.000 za projekat razvoj košarke u ruralnim sredinama;
- MZ Ljubić 100.000 za izradu spomenika Tanasku Rajiću;
- 150.000 finansijska pomoć za potrebe učestvovanja talentovane dece, članova Udruženja roditelja talentovane dece Muzičke škole Dr Miloje Milojević „Mladi virtuozi - Kragujevac", na prestižnim međunarodnim takmičenjima;
- 600.000 udruženju Kolektivno venčanje finansijska pomoć za održavanje i organizaciju manifestacije pod nazivom „Kolektivno venčanje" i sprovođenje akcije pod nazivom „Kolica za bebe", u okviru pomenute manifestacije;
- 50.000 Ferijalni savez finansijska pomoć za organizaciju i održavanje 16. tradicionalne manifestacije pod nazivom „Savske vatre 2015" u Beogradu;
- 150.000 Koalicija udruženja izbeglica finansijska pomoć za organizaciju i održavanje izložbe povodom 20 godine od stradanja i progona Srba u hrvatskoj akciji „Oluja";
- 150.000 Društvo srpsko-ruskog prijateljstva „Kosovsko ognjište" Kosovska Mitrovica finansijska pomoć za organizaciju međunarodnog kampa omladine Republike Srpske, Mađarske, Srbije, Makedonije za edukaciju protiv narkomanije i kriminala, a sve u socijalnom druženju;
- 100.000 Koalicija udruženja izbeglica finansijska pomoć za organizaciju prevoza građana Republike Srbije rodnom iz sela Morpolača, pored Benkovca (Republika Hrvatska), do sela Morpolača radi njihovog okupljanja, a u cilju otpočinjanja izgradnje pravoslavne crkve;
- 1.599.798,62 sindikat PTT radi obezbeđenja uslova za rad;
- 1.250.201,38 Sindikat Nezavisnost radi obezbeđenja uslova za rad;
- Sindikat Javnog preduzeća PTT saobraćaja „Srbija" „Nezavisnost" finansijska sredstva na ime obezbeđenja uslova za rad 1.250.201,38;
- Sindikat PTT Srbije finansijska sredstva na ime obezbeđenja uslova za rad 1.599.798,62;

- Vaterpolo savez Srbije finansijska pomoć za organizaciju 32. Evropskog prvenstva u vaterpolu - Beograd 2016 1.500.000,00;
- Pozorište „Atelje 212" finansijska pomoć za izvođenje programskog dela manifestacije pod nazivom „Ulica otvorenog srca" 200.000;
- Šahovski klub „PTT Beograd" finansijska pomoć za učešća na takmičenjima u toku 2015. godine 100.000;
- Planinarsko društvo „PTT" Beograd finansijska pomoć na ime obezbeđenja uslova za rad 100.000;
- Savez udruženja penzionera PTT saobraćaja Srbije finansijska pomoć na ime obezbeđenja uslova za rad 500.000;
- KUD „Đoka Pavlović" Javnog preduzeća „Pošta Srbije" finansijska pomoć na ime obezbeđenja uslova za rad 1.500.000;
- Udrženje „Kolektivno venčanje" finansijska pomoć za organizaciju i održavanje manifestacije pod nazivom „Kolektivno venčanje" 600.000;
- Specijalna bolnica za cerebrovaskularne bolesti „Sveti Sava" učešće u finansiranju medicinske opreme - skenera 650.000;
- Sindikat zaposlenih u JP „Pošta Srbije" Novi Sad finansijska pomoć na ime obezbeđenja uslova za rad 22.288,26;
- Sindikat dostavljača PTT pošiljaka „Poštar" finansijska pomoć na ime obezbeđenja uslova za rad 51.708,77;
- Samostalni sindikat poštanskih radnika finansijska pomoć na ime obezbeđenja uslova za rad 168.499,26;
- Sindikat „Solidarnost" Pošte Srbije finansijska pomoć na ime obezbeđenja uslova za rad 57.503,71;

Za reklamu i propagandu je u 2015. godini planirano 49.862.000 ali je potrošeno 9.012.354,17. Taj podatak je u neskladu sa podatkom iz godišnjeg plana za 2016. godinu u kom se navodi da je za zakup oglasnog prostora u elektronskim medijima potrošeno 19.120.000, za zakup u štampanim medijima 3.046.000, za izradu TV spota 1.488.000, za praćenje izveštavanja o aktivnostima (kliping) „preko novinsko informativne agencije" 569.000.

JP nije dostavilo ugovore i TS nema uvid kako je taj novac potrošen.

Na Portalu javnih nabavki nađen je ugovor sa preduzećem **Media point** za dve partije (2.285.400 bez PDV-a i 253.000 bez PDV-a) za reklamiranje u novinama, kao i ugovor sa istim preduzećem na 15.926.360 (bez PDV-a) za reklamiranje na TV, radiju i internetu.

Programom poslovanja za 2015, odnosno planom nabavki, bilo je predviđeno:

- usluga zakupa oglasnog prostora u elektronskim medijima (TV, Radio stanice i internet) 25.200.00 (u planu za 2016. navodi se da je realizovano 19.120.000). Namenjena je za potrebe promocije usluga koje Pošta Srbija pruža (post ekspres usluga, logističkih usluga, Posteksport, elektronski sertifikat, vremenski žig, hibridna pošta, internet i ostalo), a zarad što boljeg tržišnog pozicioniranja (Pošta, samo u osnovnoj delatnosti, ima 49 konkurenata). Cilj oglašavanja u elektronskim i štampanim medijima je zadržavanje postojećih korisnika i pridobijanje novih, a što bi direktno uticalo na povećavanje profita Preduzeća.
- usluga zakupa oglasnog prostora u štampanim medijima 6.084.000 (potrošeno 3.046.000)

- usluga izrade TV spota 2.232.000 (realizovano 1,488 miliona)
- idejna rešenja za integrisanu marketing kampanju za komercijalne usluge Preduzeća i produkciju video, audio, print i ostalog sadržaja 2.388.000 (ne navodi se koliko je potrošeno)
- usluge praćenja i izveštavanja o aktivnostima Preduzeća preko novinsko informativne agencije 1.140.000 (realizovano 569.000)

Programom su bile predviđene i druge promotivne aktivnosti kao što su:

- Analiza nastupa poštanskih uprava na socijalnim mrežama 478.800 (sve potrošeno)
- Predlog nastupa JP „Pošta Srbije“ na socijalnim mrežama 478.800 (sve potrošeno)
- Usluga pristupa mreži Facebook 400.000 (U programu za 2016. stoji „Pristup fejsbuk aplikaciji“, deluje da nije realizovano 400.000 u 2015. ali je planirano i za 2016. godinu). Ovaj trošak je obrazložen: **Radi kreiranja zvaničnog naloga RJ u okviru Facebook društvene mreže i administracije naloga u smislu održavanja, kreiranja i ažuriranja vesti i ostalog sadržaja, a kako bi se sagledeale preferencije kupaca u pogledu pruženih IKT usluga, nužna je ova nabavka.**

JP Pošta ima Fejsbuk stranicu na kojoj se nalaze četiri posta postavljena u februaru 2014. i četiri posta iz maja 2016. godine.

Među planiranim nabavkama su i sledeće:

- Agencijska usluga obezbeđenja hotelskog smeštaja za službena putovanja u zemlji 7.718.000 dinara
- Agencijska usluga obezbeđenja avio karata i hotelskog smeštaja za službena putovanja u inostranstvo 1.360.000

Sponzorstva, donacije, marketing u 2016.

U 2016. bilo je planirano da se za **sponzorstva** potroši 14.000.000 dinara, a potrošeno je 13.191.198,40.

JP nije dostavilo ugovore zaključene sa medijima. Prema podacima iz tromesečnih izveštaja, ovo su sponzorstva zaključena sa medijima:

- Novinsko - izdavačko društvo Kompanija **Novosti** a.d. Beograd - sponzorstvo rubrika koje objavljuje dnevna novina "Večernje novosti" - **800.000**
- Insajder Tim d.o.o. - finansijska **pomoć** za realizaciju **4 (četiri) reportaže** o udaljenim krajevima Republike Srbije, koje će objaviti dnevni list "**Informer**" u svom redovnom dodatku „Ljubav & Zdravlje" - **1.831.200**
- Izdavačko društvo Ringier Axel Springer d.o.o. Beograd - sponzorstvo **rubrike "Kultura i istorija"** u dnevnom listu "**Alo**" - **3.999.998,40**
- Adria media group doo Beograd - sponzorstvo **rubrika "Društvo" i "Kultura"** u dnevnom novinama "**Kurir**" - **1.440.000**
- - Medijska mreža d.o.o. Beograd - Stari grad sponzorstvo rubrike "Društvo" u dnevnoj novini "**Srpski telegraf**" - **1.200.000**
- Javna medijska ustanova **Radio - Televizija Srbije** sponzorstvo određenog broja emisija "**Žikina šarenica**" - **1.200.000**

- Društvo za novinsko izdavačku delatnost Agenda 2020 doo sponzorstvo tri specijalna dodatka, koja će nedeljnik **Novi magazin** objaviti u periodu od 31. marta 2016. godine do 31. decembra 2016. godine **1.260.000**

Postoji još nekoliko sponzorstava u iznosima od 200.000 do 360.000:

- Foto agencija "Kaktus" Milutin Rajković PR za izložbu;
- Saobraćajni fakultet Univerziteta u Beogradu za simpozijum;
- za manifestaciju Ferijalni savez Srbije;
- za konjičke igre Turistička organizacija Grada Požarevca;
- za lokalni sajam Udruženje za turističku promociju opštine Plandište "Plandijum" Plandište;

Donacije su planirane u iznosu 10.000.000, a potrošeno je 9.730.000. Najvećim delom reč je o donacijama sindikatima, ali tu je, na primer, i donacija od 600.000 (dva puta po 300.000) za **Udruženje Jelek** koje organizuje konferencije o porodičnom preduzetništvu, što je polje interesovanja i političkog angažovanja tadašnjeg direktora JP.

Za trškove **reklame i propagande** planirano je 49.862.000, a potrošeno 36.700.690. Nema podataka kako je taj novac potrošen jer JP nije dostavilo ugovore. Na portalu javnih nabavki nađeni su ugovori sa preduzećem **Media point** na 2.531.600,00 (bez PDV-a) zaključen u januaru 2016. za reklamiranje u novinama, sa istim preduzećem, iz marta 2016. godine, za 5.073.640 dinara za reklamiranje u elektronskim medijima, i još jedan ugovor iz juna 2016. sa preduzećem Media point na 3.371.963 za reklamiranje u novinama.

Ovi iznosi približno odgovaraju podacima i godišnjeg plana za 2017. u kojima se navodi da je u prethodnoj (2016. godini) za usluge zakupa oglasnog prostora u elektronskim medijima (TV, Radio stanice i internet) plaćeno 6.088.000, a za uslugu zakupa oglasnog prostora u štampanim medijima 7.084.000.

Sponzorstva, donacije, marketing u 2017.

U 2017. planirana su velika izdvajanja za sponzorstva 36 miliona, kao i za donacije 12 miliona. U slučaju sponzorstava to je gotovo trostruko više nego što je potrošeno u 2016. godini, dok je u slučaju donacija reč o povećanju od 20% u odnosu na plan iz prethodne godine.

Za reklamu i propagandu se planira gotovo isti iznos kao u 2016. (49.837.000) ali to je 30% više nego što je u prethodnoj potrošeno (36.700.000).

U obrazloženju planiranih sredstava za nabavku nalaze se:

- Usluga zakupa oglasnog prostora u elektronskim medijima (TV, Radio stanice i internet) 6.000.000
- Usluga zakupa oglasnog prostora u štampanim medijima 17.000.000

Na Portalu javnih nabavki nađeni su sledeći ugovori zaključeni za oglašavanje u **dnevnim novinama**:

- Raspisana je javna nabavka sa osam partija. U prvoj su tražene novine koje pored vesti iz raznih rubrika imaju „dodatak o kućama/nekretninama, dodatak o kulturi, TV dodatak, kao i dodatak (nedeljom) magazinskog/reportažnog tipa koji ima sadržaje o zdravlju, beleške sa putovanja i

reportaže. Potrebno je da se dnevne novine objavljuju u kontinuitetu ne manje od 100 godina i da u poslednja dva meseca ostvaruju prosečan tiraž od 69.000 primeraka.“ Ugovor nije, međutim, potpisan sa "Politikom", koja je lako prepoznatljiva iz opisa u konkursu, već sa preduzećem **Media point**, na iznos do 2.420.000. Ponuda Politike je bila nepotpuna.

- Druga partija odnosi se na oglašavanje u novinama koje pored uobičajenih rubrika imaju „reportaže i feljtone posvećene značajnim temama, događajima i ličnostima iz bliže i dalje prošlosti Srbije“, dodatak nedeljom kolažnog tipa i TV dodatak i da novine izlaze u kontinuitetu na kraće od 60 godina, te da im je tiraž 120.000. Ni ovde ugovor nije potpisan sa Večernjim Novostima, koje su "nacrtane" u konkursu, jer je njihova ponuda bila veća, pa će se oglasi u Večernjim Novostima objavljivati preko preduzeća **Media point**, u vrednosti do 2.419.000 dinara.
- U trećoj partiji traže se dnevne novine koje imaju dodatak posvećen penzionerima svake druge sedmice i sedmčni redakcijski dodatak o zdravlju, tiraž od 155.000 primeraka, a da se objavljuju u kontinuitetu ne kraće od 13 godina. Nije prošla ponuda izdavača "Kurira" (Adria media group) zbog nedostaka, pa je ugovor zaključen sa preduzećem **Media point** na iznos do 2.488.000 dinara.
- Četvrta partija namenjena je oglašavanju u novinama koje imaju dodatak posvećen zaštiti potrošača i dodatak o zdravlju objavljen najmanje po dva puta u februaru i martu 2017. godine. Te novine treba da izlaze minum četiri godine, da imaju prosečan tiraž od 105.000. U ovom slučaju "nacrtan" je Informer, ali je ponuda izdavača bila neispravna, ugovor je zaključen sa preduzećem **Media point** koje će objavljivati oglase Pošte u Informeru u vrednosti do 2.430.000.
- U petoj partiji "nacrtan" je Blic - dnevne novine koje izlaze 20 godina, imaju tiraž veći od 60.000, imaju dodatak posvećen kulturi, dodatak (nedeljom) magazinskog tipa, koji se bavi zdravljem, roditeljstvom, modom, i ima TV dodatak. U ovom slučaju ponuda **Ringijea** je bila povoljnija od ponude Media pointa i zaključen je ugovor do iznosa od 2.371.000.
- Šesta partija odnosi se na dnevne novine koje imaju dodatak posvećen biznisu i vikend dodatak sa dužim analitičkim formama, da objavljuju posebna izdanja - dodatak o Bitefu i Festu, specijalizovane dodatke posvećene važnim datumima poput Međunarodnog dana žena i Međunarodnog dana starih, da imaju dugu tradiciju objavljivanja dodatka o obrazovanju u poslednjih 10 godina, i da se objavljuju u kontinuitetu ne manje od 19 godina. Potrebno je da su u prethodna četiri meseca novine prodale najmanje 400.000 primeraka. Za ovu partiju su Dan graf (izdavač lista "Danas") i Media point podnele identičnu ponudu, ali je Media point ponudio duži rok plaćanja, pa će se Pošta preko **Media pointa** oglašavati u Danasu u vrednosti do 2.416.000.
- Sedma partija je rezervisana za Alo - dnevni list koji ima nedeljni dodatak o zdravlju i ishrani, izlazi ne manje od osam godina, da su ostvarile štampani tiraž od preko 50.000 primeraka u prethodna četiri meseca. I u ovom slučaju **Ringije** je imao povoljniju ponudu od Media plusa, pa je izostao posrednik. Pošta će se oglašavati u listu Alo u vrednosti do 2.441.000.

- Preostao je samo dnevni list **Srpski telegraf**, koji je u tehničkoj specifikaciji za osmu partiju opisan kao dnevni list koji izlazi namanje jednu godinu, ima prosečan prodati dnevni tiraž od 33.000 primeraka, najmanje 40 stranica, dodatak o zdravlju i penzionerima i rubriku o turizmu/putovanju/odmoru. Ponuda izdavača ovog dnevnog lista, preduzeća Medijsak mreža, bila je povoljnija od ponude preduzeća Media point i zaključen je ugovor u vrednosti do 2.175.000.

Svi ugovori su zaključeni po ponuđenim jediničnim cenama, u vrednosti do procenjenog iznosa nabavke.

U julu je zaključen ugovor sa preduzećem **Media point** za oglašavanje u **elektronskim medijima** (dve partije za TV i po jedna za internet i radio) u ukupnoj vrednosti do 5 miliona dinara. Postojala je i ponuda ponuđača "Block and roll", ali su za dve partije bile iznad procenjenog iznosa, a za dve partije veće od ponude preduzeća Media point.

Inače, partija jedan se odnosi na oglašavanje u programu TV stanice koja emituje program najmanje 20 godina, doprinosi ugledu zemlje, „afirmaciji nacionalnih i svetskih kultura", ima dva politička „talk showa" nedeljno u trajanju najmanje 50 minuta, dok se druga partija odnosi na stanicu koja emituje program najmanje 20 godina, i emituje, pored vesti i političkih duela, „popularne serije, filmove, telenovele, zabavno muzički i talk show program". Za oglašavanje na radiju se tražila stanica koja ima **emisiju u kojoj poznate pevačke zvezde pevaju hitove svojih kolega.**

Prema tromesečnim izveštajima za prvih šest meseci 2017. godine, sponzorstva u prvom kvartalu su obuhvatala:

- Sponzorstvo Evropskog dvoranskog prvenstva u atletici 10.000.000
- „**Politika novine i magazini**" društvo za izdavanje novina i magazina d.o.o. - sponzorstvo realizacije objavljivanja doktorske disertacije Ive Andrića - **900.000**;
- „Adria media group" d.o.o. sponzorstvo rubrika „Društvo" i „Kultura" u dnevnim novinama „Kurir" - **360.000**;
- Novinska agencija „**Beta Press**" d.o.o. - sponzorstvo produkcije izložbe i kataloga u okviru međunarodnog konkursa "Betina fotografija godine 2017." - **330.000**
- **Udruženje „Jelek"** - finansiranje dela troškova sponzorstva realizacije Prvog sajma zadrugarstva u Srbiji „Zadruga - budućnost privrednog i ekonomskog razvoja" - **930.000**; **U vezi sa ovim sponzorstvom vredni notirati da je ovo udruženje 2016. godine dobilo ukupne donacije od Pošte u iznosu od 600.000 za konferencije o porodičnom preduzetništvu, što je tada bilo polje interesovanja i političkog angažovanja tadašnjeg direktora JP Milana Krkobabića. Krkobabić je u međuvremenu postao član Vlade Srbije i promovise koncept obnove zadrugarstva, a Pošta je u 2017. dodelila donaciju od 930.000 udruženju „Jelek" koje ponovo organizuje manifestaciju koja se poklapa sa oblašću delovanja Milana Krkobabića. V.d. direktorka Pošte je članica i narodna poslanica partije na čijem je čelu Krkobabić.**

U prvoj polovini 2017. godini Pošta je dodelila sledeće donacije:

- Srpska pravoslavna crkva Arhiepiskopija beogradska - karlovačka - finansijska pomoć za pokriće troškova izvođenja radova na unutrašnjem proširenju i preuređenju, kao i za održavanje Hrama Sv. Velikomučenika Trifuna na Topčiderskom groblju - 600.000
- Udruženje porodica kidnapovanih i ubijenih na Kosovu i Metohiji - finansijska pomoć za projekat postavljanja Spomen sobe „Civilne žrtve NATO agresije od Košara do Horgoša" - 100.000;
- Srpska pravoslavna crkva Eparhija Sremska - finansijska pomoć radi pokrića troškova izrade jednog od dva velika krsta koji će biti postavljeni na centralnoj kupoli i na zvoniku Hrama Srpske pravoslavne crkve posvećenog Svetom Proroku Iliji - 395.000;
- Udruženje za turističku promociju opštine Plandište „Planadijum" - finansijska pomoć radi pokrića troškova organizovanja 9. „Plandištanskog sajma privrede, poljoprivrede i turizma" i 3. "Sajma socijalnog preduzetništva - Plandište 017" - 300.000;
- Sindikat Javnog preduzeća PTT saobraćaja „Srbija", „Nezavisnost" finansijska pomoć na ime obezbeđenja uslova za rad - 1.500.000;
- Sindikat PTT Srbije finansijska pomoć na ime obezbeđenja uslova za rad - 1.500.000;
- Mladi za Srbiju 2016 finansijska pomoć za organizovanje sportsko humanitarne manifestacije Inkluzija zadovoljstva - inkluzivne dečije igre bez granica letnje 100.000;
- Srpsko lekarsko društvo finansijska pomoć za održavanje VIII Kongresa „800 godina srpske medicine" - 30.000;
- Udruženje „Kolektivno venčanje" finansijska pomoć za organizaciju i održavanje 19. manifestacije pod nazivom „Kolektivno venčanje" - 600.000;
- Zadužbina Ilije M. Kolarca finansijska pomoć radi pokrića troškova štampanja specijalnog izdanja „Društvo znanja" i promotivnog kataloga 300.000;
- Udruženje LINK PLUS Beograd - finansijska pomoć radi pokrića troškova pozivanja 250 vlasnika zlatnih ritrivera na godišnju manifestaciju „Zlatna žurka" – „20 zlatnih" - 5.750;

10. Javno preduzeće skijališta

Sponzorstva, donacije, marketing u 2015.

U 2014. godini za reklamu i propagandu potrošeno je 4.943.156, a u 2015. je programom poslovanja planirano 4.900.000. Postoje tri različita prikazana iznosa potrošenih sredstava - 2.121.627 u tromesečnom izveštaju, 2.158.878 u godišnjem planu za 2016. godinu i u tabeli u okviru plana je prikazano **2.995.638,93**.

Samo u dva slučaja reč je o troškovima objavljivanja reklame (**agencija Natalis** za objavljivanje na portalu Srbju volimo 50.000 i Ringier Axel Springer – **Blic** 31.000 za objavljivanje vinjete najave top ski vikenda). Ostalo su troškovi štampe, snimanje i izrada promo filmova (ali ne i troškovi objavljivanja odnosno prikazivanja), oglašavanje javnih nabavki i javnih poziva:

- Grafix usluga digitalne štampe 245.361,21
- SD press usluga offset štampe 750.606,00
- Advertout usluga digitalne štampe 361.414,80
- Fullcontrol bike organizacija promotivnih događaja (downhill Tornik) 240.000,00
- Ninamedia press clipping 220.000,00

- Agencija Natalis Usluga objave na portalu "Srbiju volimo" 50.000,00
- Službeni glasnik oglašavanje javnih nabavki, 28 računa, 270.847,50
- Dal sport izrada promo filma za emisiju "Bele staze" 50.000,00
- Dal sport izrada promo filma za emisiju "Bele staze" 50.000,00
- Cinetrik snimanje, obrada i montaža reklamnog spota 90.893,00
- Zoom produkcija snimanje video materijala za Tornik 30.000,00

Sponzorstva, donacije, marketing u 2016.

Za reklamu i propagandu planirano je 6.599.000, a realizovano 6.454.308. U obrazloženju se navodi da je najveći deo potrošen za štampanje novih mapa skijališta.

Pregled izdataka obuhvata:

- Agencija AMi.G izrada promo filma 480.000 dinara (sa PDV) x 2 (promo prilog i video materijal i distribucija)
- Printing profesional promo materijal 532.779 dinara sa PDV
- Printing profesional vizit karte 44.460 bez PDV-a
- Rapan doo Valjevo - Iznajmljivanje opreme (TV Samsung, firižider, postavljanje i prevoz pultova tokom četiri dana na Zlatiboru 540.000 sa PDV (Ski opening Zlatibor)
- Rapan Ski opening Stara planina 540.000
- Žižgin iznajmljivanje elemata za izlaganje ispred Ušća 17.-20. 11. 2016. 490.000 bez PDV-a
- Nina media kliping 20.000 mesečno bez PDV
- Artissimo izvođenje kabaretsko-pozorišne predstave "Brak ustvari ljubav" na Kopaoniku 100.000
- Color media communications- insertovanje promo priloga u časopisima, u specijalnom izdanju magazina HELL Travel Planinski centri Srbije 350.000 bez PDV-a
- SD press ofset štampa 1.177.637 bez PDV-a
- Advertout digitalna štampa 959.639 bez PDV-a
- Vinski turizam portal 50.000 "usluga rezervacije portala srbijuvolimo.rs u periodu 1.6-31.12.2016.
- Digital printing centar mape skijališta 720.000 bez PDV-a

Sponzorstva, donacije, marketing u 2017.

Planom za 2017. predviđeno je 11.896.000 za reklamu i propagandu. Planirani iznos veći je u odnosu na prethodnu godinu zbog „potrebe štampanja novih mapa skijališta" jer su stara o lošem stanju usled izloženosti vremenskim prilikama, što je identično objašnjenje kao za troškove u 2016. godini. U obrazloženju se navodi i da su u prethodnom periodu izdvajana mala sredstva za direktan marketing (do 500.000) što je nedovoljno za reklamiranje ski centara.

Planirana je i donacija od pet miliona dinara opštinama na čijim teritorijama su ski centri, kako bi zajedno sa njima ti ski centri postizali bolje rezultate.

11. JP „Zavod za udžbenike“

Sponzorstva, donacije, marketing u 2015.

Programom poslovanja za 2015. godinu za reklamne usluge-oglašavanje u medijima predviđeno je 3 miliona, a dodatna 3 miliona predviđena su za troškove reklama u knjigama. „Ostali troškovi reklame" iznose 3 miliona. To je ukupno 9 miliona.

Na kraju je tokom 2015. godine, prema kvartalnom izveštaju potrošeno 10.536.042. Prema GPP za 2016. godinu u prethodnoj, 2015. godini, potrošeno je 8,8 miliona - od toga za oglašavanje u medijima 2,3 miliona, troškovi reklama u knjigama bili su 5,1, a „reklamno propagandni materijal sa pratećim softverom" 1,4 miliona.

Iz JP je TS dostavljena Odluka o dodeli besplatnih kompleta udžbenika nastavnicima osnovnih škola - koja propisuje da se besplatni kompleti poklanjaju nastavnicima koji koriste udžbenike Zavoda u nastavi. Sektor za marketing i prodaju je zadužen da sačini izveštaj koji sadrži podatke o školama kojima je isporučen poklon, kao i specifikaciju datih udžbenika i dostavi ga direktoru Zavoda.

TS su dostavljeni brojni pojedinačni ugovori, molbe i odluke o donacijama:

- pet laptopova za Predškolsku ustanovu 11. april Novi Beograd vrednost 180.781 dinar;
- dva laptopa za Predškolsku ustanovu 11. april Novi Beograd vrednost 73.312 dinara; kao i brojne donacije knjiga i udžbenika:
- Društvo za cerebralnu i dečiju paralizu Prokuplje,
- Udruženje vojvođanskih učitelja,
- Društvo kosovsko ognjište,
- Ujedinjena Srbija Centar za koordinaciju,
- Pedagoški muzej,
- Udruženje srpsko-crnogorske nacionalne manjine u Albaniji,
- OŠ Grabovac, Savske vatre,
- OŠ i Gimnazija Nikola Tesla u Budimpešti,
- Udruženje Nevesinjaca,
- opština Osečina za dve škole,
- Galerija Kuloar Matematičke gimnazije,
- Društvo matematičara Srbije,
- Udruženje Dani ćirilice Bavanište,
- Deca Palilule,
- Sekretarijat za zaštitu životne sredine Beograd,
- Filozofski fakultet,
- Biblioteka Žarko Zrenjanin, Zrenjanin,
- Srpsko-ruski centar Kragujevac,
- Pravno-poslovna škola Niš,
- Službeni glasnik za akciju prikupljanja knjiga za školske i seoske biblioteke,
- OŠ Kizur Ištvan Subotica,

- Versko dobrotvorno starateljstvo SPC,
- Društvo za cerebralnu i dečiju paralizu Beograd,
- Centar za razvoj i brigu o građanima,
- Društvo sveti Sava,
- Srpsko-finsko društvo Helsinki,
- Aero klub Sokolica Zvečan,
- Udruženje građana sa hendikepom Frenk Majdanpek,
- Zabavni park Maksimović,
- Razvojni centar ROM,
- Železnička tehnička škola,
- Udruženje Roma Sloga,
- Umetnička škola Đuro Salaj,
- UG Moja Bogovađa,
- opština Rekovac za Sabor narodnog stvaralaštva.

Ukupno u 2015. godini 6869 knjiga donirano na 94 različite adrese i za to potrošeno 550.805,18 dinar (za slanje).

Za novčane donacije je u 2015. planirano 1.000.000 i celokupan iznos je dat za izgradnju Hrama Svetog Save.

Sponzorstva, donacije, marketing u 2016.

Planirani troškovi reklame i propagande su 9 miliona, a realizovano je 11.513.896.

Veći deo od ukupnog iznosa troškova reklame i propagande Javnog preduzeća „Zavod za udžbenike“, Beograd (5.928.952 dinara) čine troškovi reklame u vidu davanja knjiga, publikacija i sopstvenih proizvoda (besplatni primerci). U obrazloženju se ukazuje da je „reklama u vidu davanja knjiga za Javno preduzeće „Zavod za udžbenike“, Beograd najvažniji vid prisutnosti na tržištu udžbenika, za razliku od konkurencije, koja na raspolaganju ima čitavu paletu mogućnosti na koje je u svojim izveštajima ukazala Agencija za borbu protiv korupcije“.

Davanje besplatnih primeraka u reklamne svrhe regulisano je „Pravilnikom o troškovima reklame i propagande“ (Informator o radu, poglavlje 9. Primena važećih propisa), i to tako što su propisani kriterijumi i procedura za njihovo davanje. Svaki besplatan primerak je evidentiran na propisanom obrascu – nalogu za davanje besplatnih primeraka.

Kada su u pitanju ugovori za reklamu i propagandu zaključeni u 2016. Godinu, Zavod ih je dostavio:

- Ugovor iz oktobra 2016. **Studio B** prenosi sa štanda Zavoda na sajmu knjiga za 50.000
- Ugovor iz maja 2016. **Studio B** prilog o novim izdanjima na godinu dana 20.000 mesečno
- Ugovor iz decembra 2016. **Studio B** snimanje i prenos sa štanda Zavoda na „Winter festu“ 20.000 dinara

Drugi planirani troškovi koji zavređuju pažnju, a nisu predmet razmatranja u okviru ovog istraživanja:

- Team building 500.000,00
- Usluge izrade sajta zavoda 900.000,00

Što se tiče donacija, u 2016. godini stanje je bilo isto kao i u prethodnoj: planirano 1.000.000 i celokupan iznos je dat za izgradnju Hrama Svetog Save.

Sponzorstva, donacije, marketing u 2017:

U 2017. predviđena je donacija od milion dinara za izgradnju Hrama Svetog Save. U obrazloženju se navodi da je to ranije preuzeta obaveza po Ugovoru sa društvom za podizanje Hrama Svetog Save na Vračaru od 14. decembra 2015. godine. Tada je na Skupštini društva ugovorena novčana obaveza za sve članove društva za podizanje Hrama Svetog Save.

Reklama i propaganda je planirana u vrednosti od devet miliona. Sponzorstva i troškovi za humanitarne aktivnosti nisu predviđeni.

12. JP Nacionalni park „Fruška gora“

Sponzorstva, donacije, marketing u 2015:

U dopisu dostavljenom TS ovo JP je navelo da je jedini trošak oglašavanja u 2015. bilo objavljivanje logoa NP na naslovnoj stranici specijalizovanog časopisa za zaštitu životne sredine Ekolist u kome su objavljivane teme sa područja NP Fruška gora. Dostavili su četiri fakture na po 15.000 dinara.

U tromesečnim izveštajima, međutim navodi se da je za reklamu i propagandu - planirano 360.000, a realizovano 359.536.

U 2015. nije bilo sponzorstava, a dodeljenje je 11 donacija po zahtevima. U većini slučajeva reč je o donacijama u ogrevu, trupcima, „šumskom režijskom otpadu“, oblicama i jednoj donaciji od 20.000 Šumarskom fakultetu za štampanje udžbenika.

Sponzorstva, donacije, marketing u 2016:

U 2016. nisu planirani izdaci za sponzorstva, realizovan je veoma mali trošak za donacije (22.834 dinara), kao i za reklame i propagandu (168.498). Pri tome je najveći trošak od 90.000 za objavljivanje markice sa znakom JP na naslovnoj stranici Ekolista - časopisa o ekologiji (ukupno 90.000 dinara za 6 brojeva bez PDV-a).

Sponzorstva, donacije, marketing u 2017:

U 2017. predviđeni su relativno mali iznosi za reklamu i propagandu (360.900) i za humanitarne aktivnosti (95.000), a nisu predviđeni izdaci za sponzorstva i donacije.

13. JP „Nuklearni objekti Srbije“

Sponzorstva, donacije, marketing u 2015:

U 2015. nisu planirana sredstva ni za donacije, ni za sponzorstva, ni za reklamu i propagandu.

Sponzorstva, donacije, marketing u 2016:

Prema podacima iz plana nisu bili predviđeni izdaci za ove namene, izuzev reklame i propagande (22.230 dinara), ali je JP odgovorilo da novac nije potrošen i da nisu zaključivali ugovore za reklamu i propagandu.

Sponzorstva, donacije, marketing u 2017:

Planom za 2017. nisu predviđeni izdaci za sponzorstva, donacije niti humanitarne aktivnosti, dok je za reklamu i propagandu predviđeno 150.000.

14. Javno vodoprivredno preduzeće „Vode Vojvodine”

Sponzorstva, donacije, marketing u 2015:

U obrazloženju plana za 2015. godinu, ovo JP je podsetilo da je Vlada Srbije Uputstvom za izradu godišnjih programa poslovanja obavezala sva javna preduzeća da u pripremi GPP za 2015. polaze od smernica koje predviđaju „racionalizaciju troškova poslovanja”, što je značilo linearno umanjeње troškova reprezentacije za 60%, a troškova sponzorstava, donacija i sličnih posebnih namena za 40% u odnosu na realizovana sredstva u 2014. godini.

Planom nisu predviđena sredstva za sponzorstva u 2015. godini, dok je za donacije predviđeno 90.000 dinara.

Reprezentacija nije predmet razmatranja ovog izveštaja, ali je u slučaju ovog JP uočljiv značajan iznos u 2014. godini (5.424.000), koji je u planu za 2015. usklađen sa Vladinim uputstvom - 2.200.000.

Za reklamu i propagandu bilo je predviđeno 1.536.000, a potrošeno je 550.000.

U odgovoru JP na dopis TS navodi se da su najveći deo prihoda „Voda Vojvodine” prihodi budžetskog fonda za vode i mogu se koristiti isključivo namenski za vodoprivredu. Od malog iznosa sopstvenih sredstava za donacije je izdvojeno 130.000 - Dečijem selu u Sremskoj Kamenici 30.000 za programske aktivnosti, Bokserskom klubu Pagonis PRO Rakovac 50.000, Klubu borilačkih sportova Pagonis Novi Sad 50.000.

Najveći deo sredstava na kartici konta troškovi oglasa u štampi se odnose na oglašavanje po Zakonu o javnim nabavkama, a manji deo za oglašavanje prodaje drveta na panju, trske ili posmrtno oglašavanje - ukupno je potrošeno za sve te namene 2.194.846,50 dinara.

Sponzorstva, donacije, marketing u 2016:

Planom za 2016. nisu predviđeni troškovi za sponzorstva i donacije, za reprezentaciju je predviđeno 2,5 miliona, a za reklamu i propagandu 3.228.000. Za ovu poslednju namenu, međutim, potrošeno je samo 228.000 za štampanje knjige „Kako smo branili Srem 2014. godine” - o odbrani od poplava.

Postoji, inače, neusklađenost između podataka iz poslednjeg kvartalnog izveštaja za 2016. u kome stoji da je za reklamu i propagandu potrošeno 228.000 i GPP za 2017. u kome stoji da je u 2016. za tu namenu potrošeno 1.028.000.

Sponzorstva, donacije, marketing u 2017:

Usluge zakupa medijskog prostora planirane su u iznosu od 350.000 za oglašavanje po zakonu. Nisu planirana sredstva za sponzorstva i donacije, ali su značajno uvećani planirani izdaci za reprezentaciju i reklamu i propagandu.

Za reprezentaciju je planirano 7,8 miliona, što je gotovo dvostruko više nego 2014. godine, nakon koje je usledilo linearno smanjenje, u skladu sa tadašnjom "smernicom" Vlade Srbije o "racionalizaciji" troškova i 3,5 puta više nego što je potrošeno 2016. godine.

Za reklamu i propagandu planiran je, u poređenju sa prethodnim godinama, astronomski rashod od 7,6 miliona.

15. JP „Vojvodinašume”, Petrovaradin

Sponzorstva, donacije, marketing u 2015:

U slučaju ovog JP primetno je da postoji značajna razlika između onoga što je dostavljano osnivaču u tromesečnim izveštajima i onoga što je realizovano s obzirom na fakture dostavljene TS po zahtevu. Takođe, u godišnjem programu poslovanja, sredstva za nabavke prikazana su netransparentno.

U slučaju donacija treba notirati da je problem što Zakon (i statut JP) dozvoljava dodelu donacija u širokom rasponu, diskreciono odlučivanje, bez konkursa, iako kao paralelni mehanizam finansiranja potreba udruženja i drugih pravnih lica koja su tražila (i dobijala) donacije postoji konkursno finansiranje od strane raznih organa, tela, institucija, na lokalnom, pokrajinskom i republičkom nivou, kao i od strane domaćih i stranih humanitarnih i drugih organizacija.

Za donacije je u 2015. planirano 1.887.726 (značajno smanjenje u odnosu na 2014. kada je planirano 4,8 miliona).

Ovo je pregled dodeljenih donacija:

- Savez mađarskih učenika Vojvodine 20.000 za podršku organizaciju projekta;
- pojedincu za lečenje 147.000;
- Šumarskoj školi Kraljevo 133.000 drvene podloške za trofeje;
- Kolegijum za visoko obrazovanje vojvođanskih Mađara NS 80.000 za organizaciju naučne radionice; Ignenium Subotica 50.000 za međunarodno takmičenje iz matematike;
- Torontal Tora 30.000 za torđanske dane kulture;
- Centar omladine vojvođanskih mađara NS 20.000 za pokrivanje dela troškova manifestacije;
- Fond za razvoj Halo Subotica 30.000;
- Mađarski kulturni centar Subotica 30.000 za organizaciju folklornog festivala;
- Tisapart fest Kanjiža 30.000 za Kanjiža fest 2015;

- Asocijacija za razvoj mađarskog obrazovanjaj kulture Seč Imre Banatski Dvor 30.000 za kulturnu manifestaciju;
- Vojvođanska fondacija Subotica 120.000 za Vojvođanski galo u Zobnatici;
- Tisapart fest Kanjiža 120.000 za manifestaciju festivala;
- KUD Banatski dvor 30.000 za Uskršnju svečanost;
- Interkulturni centar Novi Sad 20.000 za edukativni seminar u Vojvodini;
- Mađarski kulturni centar Nepkor 120.000 za organizaciju tradicionalnog festivala;
- KUF Feketić 30.000 za manifestaciju festivala itd.

Veliki deo donacija je bio u sadnicama za pošumljavanje – u vrednosti oko 550.000 dinara.

Nije predmet ovog monitoringa ali вреди notirati da je reprezentacija smanjena u planovima sa 12,3 na 3,7 miliona da bi na kraju 2015. bilo potrošeno 10,5 miliona, odnosno gotovo 200% više od plana.

Reklama i propaganda u planovima je smanjena sa 3,1 milion u 2014. godini na 1.959.290, a potrošeno je 470.661. Inače, ovo JP ima svoje restorane i njihovo reklamiranje moglo bi doneti veći prihod, pa se postavlja pitanje da li je racionalno smanjivati troškove reklamiranja, a višestruko povećavati troškove reprezentacije.

U odgovoru na zahtev za dostavljanje ugovora o marketingu dostavljeno je:

- prihvaćena ponuda od 385.000 (bez PDV-a) za snimanje promotivnog video spota o lovu na jelene za potrebe promocije na Sajmu lova,
- ugovor o štampanju reklamnog materijala sa preduzećem Futura doo Petrovaradin u vrednosti 513.097 bez PDV-a;
- ugovor o organizaciji učešća JP na sajmu lova Lorist Craft Marketing Subotica Karađorđev put 44a, za 2.2 miliona dinara (bez PDV-a).
- Dostavljene su i fakture na 17.200 za dva oglasa u novinama za Šumsko gazdinstvo Pančevo i za oglas u Pančevcu dodatnih 10.000,
- za Šumsko gazdinstvo Sombor ukupno 93.000 bez PDV-a (Somborske novine oglasi i čestitke ukupno 76.200, Radio Odzaci 10.000, TV Apatin 3.600, Radio Sombor 3.300),
- Lovoturs 100.000 (54,600 oglas za zakup poslovnog prostora u Zaječaru, oglas za davanje u zakup poslovnog prostora u Nišu 45.500, obe u Ringer Axel Springer bez PDV-a);
- Direkcija preduzeća 4x48.000+50.000+40.000, ukupno 282.000 (oglas u Magyar Szo bez PDV-a), 4x27.000 logo i reklama u Ekolistu i
- 21.000 upis podataka sa logotipom u boji u štampanom i internet izdanju imenika „Poslovni imenik, Ljermontova 6 Beograd“.

Sponzorstva, donacije, marketing u 2016:

Donacije su planirane u iznosu od 1.887.726, a potrošeno je 1.818.371. Postoji veliki broj malih donacija, a od relativno većih iznosa izdvajamo: Tisa partfest Kanjiža finansijska pomoć 200.000.

Za reklamu i propagandu je planirano 1.959.290, a potrošeno 1.958.159.

JP je na zahtev dostavilo veliki broj faktura na po nekoliko stotina ili hiljada dinara za luk, biber, hleb, čaše i pribor sa naznakom da je reč o materijalu za promociju mesa divljači.

Što se medija tiče, postoji faktura za komercijalni oglas u Dnevniku 47.000 dinara za prodaju mašina i na 37.200 dinara. Takođe, oglasi u Somborskim za 6.000, objava u NIN-u za 116.744 dinara, faktura Agencije B public Ivana Brčan - aktivnosti u vezi sa objavama tekstopisa u štampanim medijima za 62.000 dinara; Reklama u Hetnap Subotica 12.000, reklama u časopisu Ekolist 162.000 i oglašavanje u Magyar Szo 287.000.

Sponzorstva, donacije, marketing u 2017:

Po tromesečnom izveštaju za 1. kvartal 2017. planirane su donacije 1.887.000, i troškovi za reklamu i propagandu od 1.959.290. Reprezentacija je planirana u iznosu od 3,7 miliona.

16. JKP „Parking servis“

JKP „Parking servis“ je ignorisalo zahteve za dostavljanje ugovora. TS je mogla samo da analizira njihove planove, tromesečne izveštaje i javne nabavke.

U planu za 2015. nađene su pojedine zanimljive stavke, kao što su:

- Usluga istraživanja javnog mnjenja za proširenje zona i izgradnje parkirališta (miliona dinara),
- Nabavka prsluka za akciju đaci vas mole usporite pored škole (2.5 miliona dinara),
- Inovacija akcije đaci vas mole usporite pored škole (2.5 miliona dinara),
- Usluga ustupanja ljudskih resursa od strane privrednih društava za obavljanje administrativnih, terenskih, pomoćnih i drugih poslova. (200 miliona dinara),
- Nabavka štamparskih usluga na materijalu ponuđača (14.6 miliona dinara),
- Izrada info tabli, reklamnih panoa i složenijeg promo materijala (20 miliona dinara),
- Održavanje i izgradnja zelenih površina (11 miliona dinara),
- Kupovina vremena za emitovanje programa (3.7 miliona dinara)

Iako nisu predmet ove analize, vredi se osvrnuti na dve kategorije troškova koji se pojavljuju u sve tri posmatrane godine - troškovi za edukativnu akciju „Đaci vas mole usporite pored škole“ i troškovi ustupanja ljudskih resursa od strane privrednih društava za obavljanje administrativnih, terenskih, pomoćnih i drugih poslova.

Postavlja se pitanje da li akciju edukacije đaka prvaka o bezbednosti saobraćaja i podelu prsluka treba da sprovodi javno preduzeće čija je osnovna delatnost „upravljanje, korišćenje i održavanje javnih parkirališta i garaža na teritoriji 10 opština grada Beograda“ ili drugi organi, kao što su gradski sekretarijati za saobraćaj i za obrazovanje, policijska uprava i sl. U posmatranom periodu Parking servis je potrošio 6,3 miliona za uslugu edukacije učenika (posao u vrednosti 3,42 miliona za devet meseci 2016. dobila je firma Block and roll. Ista firma dobila je posao u vrednosti 2.871.000 u 2017. godini), 8,7 miliona za prsluke (2.303.500 u 2015. godini, 3.600.000 u 2016. godini i 2.850.000 u 2017. godini), bila je predviđena i javna nabavka „saobraćajnog poligona“ vredna 2 miliona dinara „radi edukacije dece nižih razreda OŠ o bezbednosti u saobraćaju“ i 500.000 za „Izvođenje nove predstave u cilju edukacije učenika - šta znaš o saobraćaju, na nivou Grada Beograda“. Za dve poslednje nabavke nisu pronađeni podaci da li su realizovane.

Što se tiče ustupanja ljudskih resursa, JP ne zapošljava direktno, na određeno ili neodređeno vreme kontrolore i (eventualno) osobe za druge poslove, već raspisuje konkurs i angažuje firme koje se bave „iznajmljivanjem“ radnika. U posmatranom periodu zaključeno je pet takvih ugovora, svi sa firmom SAT Outsourcing (odnosno konzorcijumom dve firme registrovane na istoj adresi - SAT kadrovske usluge i SAT outsourcing) u ukupnoj vrednosti 770 miliona dinara.

U planu javnih nabavki za 2016. godinu uočena je zanimljiva stavka - 4 miliona dinara predviđena za „usluge posredovanja pri kupovini avio i drugih karata i rezervacija hotelskog smeštaja za službena putovanja“. U obrazloženju se navodi da se nabavka sprovodi radi „usluge rezervacija karata, hotelskog smeštaja u vezi sa prisustvovanjem zaposlenih seminarima i sajmovima radi obuke i usavršavanja“.

Ako je suditi po godišnjem planu, usluga nabavki karata i rezervacije smeštaja košta koliko i sama službena putovanja, jer je za dnevnicu na službenom putu planirano 1,7 miliona, a za naknade troškova na službenom putu 3,3 miliona. TS na Portalu javnih nabavki nije pronašla podatke o realizaciji ove javne nabavke.

Sponzorstva, donacije, marketing u 2015:

Programom poslovanja za 2015. godinu bilo je predviđeno:

- za sponzorstva 0
- za donacije 5.988.000
- za humanitarne aktivnosti 500.000
- za sportske aktivnosti 400.000
- za reklamu i propagandu 9.400.000

Poslednjim izmenama GPP, u oktobru 2015. godine, pojedine stavke (donacije i reklama) su značajno povećane:

- za donacije 30.000.000
- za reklamu i propagandu 35.900.000

Sponzorstva, donacije, marketing u 2016:

U 2016. je za donacije bilo planirano 20 miliona, a potrošeno 8.667.241,03. Uočene su donacije javnog preduzeća ministarstvima.

Navedeni su neki od većih iznosa donacija, prema podacima iz tromesečnih izveštaja:

- Sindikat policijske dežurne službe, Policijske uprave za grad Beograd, po odluci iz prošle godine - KAČKETI - 270.000,00
- Ministarstvo unutrašnjih poslova, Policijska uprava za grad Beograd, Policijska stanica Rakovica, dva motora-skutera - 258.300,00
- Sportsko rekreativni centar „Pionirski grad“ 10 bicikala - 212.476,00
- Ministarstvo finansija, Uprava carina, Sektor za finansijske, investicione i pravne poslove - sedam računara sa monitorom - 581.406,00

- Karate klub „Rakovica Kanon“ - Donacija (finansijska sredstva) u svrhu pomoći koja je naophodna kao jedna vrsta ulaganja u ovaj sport i mlade sportiste - pomoć pri realizaciji projekta „Besplatna karate obuka“ - 300.000,00
- Šahovski klub „Crvena zvezda“- Donacija (finansijska sredstva) u svrhu pomoći koja je naophodna kao jedna vrsta ulaganja u ovaj sport i mlade sportiste koji žele da se bave šahom - 200.000,00
- Fondacija Dr.Zoran Đinđić - Finansijska pomoć u vidu donacije - pomoć Fondaciji za realizaciju programa stipendije "Zoran Đinđić" (stručno usavršavanje mladih) - 350.000,00
- Vatrogasno spasilačka brigada Grada Beograda, Uprava za vanredne situacije za Beograd, Sektor za vanredne situacije MUP Republike Srbije - Donacija 1005 metara profesionalnog vatrogasnog creva - neophodnih u svakodnevnom radu brigade prilikom angažovanja na zaštiti i spasavanju života i imovine građana - 352.152,00
- Bokserski klub „Braća Ribać“ - Donacija (finansijska sredstva) - odlazak mladog reprezentativca na svetsko prvenstvo za mlade Rusiji - 200.000,00
- Tekvondo klub „Azija“ - Donacija (finansijska sredstva) u svrhu pomoći koja je naophodna kao jedna vrsta ulaganja u ovaj sport i mlade sportiste - 400.000,00
- Sportsko rekreativno obrazovni centar "Vračar"- Donacija (finansijska sredstva) u svrhu pomoći koja bi omogućila korisnicima centra, prvenstveno deci, kvalitetniji prostor i uslove za sport i rekreaciju - 500.000,00
- Sportski savez Zvezdara, Školski košarkaški klub Zvezdara - Donacija (finansijska sredstva) u svrhu pomoći koja je naophodna za učešće na kampu za socijalno ugrožene, plaćanje termina za treninge i troškove takmičenja (prvenstvo Srbije) - 450.000,00
- Bejzbol klub „Beograd 96“ - Donacija (finansijska sredstva) u svrhu pomoći koja je naophodna kao jedna vrsta ulaganja u ovaj razvoj sport i mlade sportiste koji je od 2016. godine uvršten u red olimpijskih sportova - 300.000,00
- Košarkaški klub „Čubura“ - Donacija (finansijska sredstva) u svrhu pomoći koja je naophodna kao jedna vrsta ulaganja u razvoj kluba i pripremne aktivnosti za stvaranje uslova za učestvovanje na takmičenjima - 200.000,00
- Gimnastička sekcija Sokolsko društvo „Beograd“ Donacija (finansijska sredstva) u svrhu pomoći koja je naophodna kao jedna vrsta ulaganja u razvoj ovog sporta i mlade sportiste koji učestvuju na raznim takmičenjima, festivalima sporta i dečijim festivalu "Radost Evrope" - 250.000,00

Za **reklamu i propagandu** potrošeno je 35.581.385,43 dinara (planirano je 35.900.000,00).

U planu nabavki nađene su sledeće JN:

- Izrada animiranih i digitalnih materijala o delatnosi preduzeća 500.000;
- Kupovina vremena za **emitovanje programa 23.600.000** (Nabavka se sprovodi radi informisanja građana o projektima, radovima i društveno odgovornim kampanjama Preduzeća).

JP nije dostavilo ugovore zaključene za emitovanje programa.

Sponzorstva, donacije, marketing u 2017:

Za donacije je planirano pet miliona, za reklamu i propagandu 35.900.000. U GPP za 2017. nema obrazloženja ovih planiranih izdataka.

17. JKP „Gradska čistoća“

Sponzorstva, donacije, marketing u 2015:

U 2015. godini za sponzorstva, donacije i humanitarne aktivnosti nisu planirani izdaci. Za sportske aktivnosti planirano je 639.399 dinara. Nisu planirana sredstva ni za reklamu i propagandu.

Sponzorstva, donacije, marketing u 2016:

U 2016. godini realizovane su donacije u iznosu od 340.000 dinara, a nije bilo izdataka za sponzorstva, reklamu i propagandu.

Sponzorstva, donacije, marketing u 2017:

Planirano je 10 miliona za sportske aktivnosti, dok za sponzorstva, donacije i reklamu i propagandu nisu planirani izdaci.

18. JKP „Informatika“, Novi Sad

Sponzorstva, donacije, marketing u 2015:

U 2015. planirani su izdaci za reklamu i propagandu od 1,8 miliona. Izmenama GPP povećan je ovaj iznos na 2.975.000, ali je, prema podacima iz GPP za 2016. godinu, u 2015. potrošeno 1.794.260.

Od karakterističnih troškova u 2015. godini uočeni su reprezentacija koja je planirana u iznosu od 520.000 dinara, a potrošeno je 2.582.072, kao i kliping koji je koštao čak 2.494.800 dinara, što je deset puta više nego što su plaćala neka druga preduzeća obuhvaćena ovim monitoringom (nema preciznijih podataka šta je obuhvatala usluga klipinga u slučaju Informatike, a šta kod drugih preduzeća).

Donacije su planirane u iznosu od 2,4 miliona. Izdvajamo neke od donacija:

- Udruženje Petrovčanin 20.000;
- OFK Cement 50.000;
- Sindikat srpske policije 30.000 za Policijadu;
- Udruženje novosadskih penzionera 30.000 za smotru horova;
- FK Hajduk 30.000;
- SKU društvo Vilinsko kolo 50.000;
- Centar za istraživanje dunavskog regiona za učešće na stručnoj konferenciji 50.000;
- Tehnološki fakultet za nadmetanje studenata u stručnim radovima 100.000;
- OŠ Vasa Stajić NS 25.500;

- Džudo klub Bezbednost 25.000;
- Klub za obaranje ruke Srpski vitez Čelarevo 40.000 ra razvijanje kontinuiteta dobrog i uspešnog rada;
- Udruženje Srpski kod 100.000 za školu prijateljstva na Tari;
- Udruženje građana Zemlja živih 50.000 za realizaciju projekta lečenja od bolesti zavisnosti;
- Likovna grupa Albi 35.000 za realizaciju projekta Nevesinjska puška - portreti ustanika 1875-2015;
- Centar za unapređenje i zaštitu zdravlja 35.000;
- Udruženje građana Za drug Moba 35.000 za organizaciju noćnog turnira u fudbalu Futog 2015;
- FK Hajduk Stapar 50.000 za međunarodni turnir;
- SPC Beočin 20.000 za svetosavske paketiće za decu (preduzeće inače ima u GPP 1,5 milion za novogodišnje paketiće za decu);
- Udruženje zadruga Moba 100.000 za pomoć u očuvanju i negovanju kulture i običaja nacionalnih i verskih zajednica;
- Bejzbol i softbol klub NS 30.000 za turnir;
- Savate klub Vojvodina 20.000;
- STK Gusar Stapar 50.000 za turnir;
- Centar za urbanu kulturu 50.000;
- Centar za istraživanje dunavskog regiona 100.000;
- Udruženje građana Čovek u ljudima 40.000;
- Kodeks institut Novi Sad 50.000;
- Udruženje građana Zemlja živih 50.000 za realizaciju projekta lečenja od bolesti zavisnosti;
- FK Petrika Novi Sad 100.000;
- FK Hajduk Stapar pripreme 50.000;
- Udruženje vožd Đorđe Stratimirović Mošorin 50.000 za svečanu akademiju;
- Udruženje lovaca lovačko društvo Srem 70.000;

Sponzorstva, donacije, marketing u 2016:

Za reklamu i propagandu planirano je 1,8 miliona. Prema 4. kvartalnom izveštaju potrošeno je **1.548.000**

Značajno su smanjeni **troškovi klipinga**. U GPP je planirano milion dinara, aprema GPP za 2017. u 2016. je potrošeno **999.950** - ugovor sa Nina media zaključen je na sedam meseci.

Kao novost u planu se pojavio sistematski pregled zaposlenih, u vrednosti pet miliona dinara.

Donacije su planirane u iznosu od 2.4 miliona, a potrošeno je **2.184.034**. **Pregled pojedinih donacija:**

- Udruženje Podbari s ljubavlju 100.000 za proslavu Dana MZ Sveta tri jerarha i manifestacije Podbari s ljubavlju;
- Savez studenata - za studentsku konferenciju o bezbednosti u saobraćaju 200.000;
- MMA AKA Family fight team 150.000;
- MUP donacija 101.000 za video nadzor;
- MUP za video nadzor pritvorske jedinice 275.341;
- Institu za razvoj - za poslovanje i realizaciju programskih aktivnosti 100.000;
- FK Hajduk Stapar 50.000;
- Udruženje kineziterapeuta 100.000;

- Udruženej Odrasti zdravo 70.000;
- Fondacija Magnet za ljubav 20.000 prikupljanje sredstava za nabavku medicinskih uređaja za Institut za zdravstvenu zaštitu dece i omladine;
- VK Vojvodina 50.000;
- Klub borilačkih sportova NS 15.000;
- Džudo i sambo klub Borac 100.000;
- Centar za negu tradicije Ravničar 30.000 za izložbu Srpska plata u Trstu;
- parohija Beočin 100.000 za oslikavanje hrama;
- Bejzbol i softbol klub 20.000;
- SPC Beočin paketići 20.000;
- Biatlon sportski klub 100.000;
- Mokrogorska škola menadžmenta 150.000;
- Sindikat Nezavisnost rekreacija zaposlenih 71.500;
- FK Hajduk 30.000;
- STK Žak 100.000;
- SK Gusar 50.000;

Pregled ugovora sa medijima u 2016. godini:

- Stefan street Apatin **Radio Dunav** bez primene ZoJN - nabavka vremena – jednom mesečno 30 minuta i jednom mesečno minut u informativnom programu 275.000 bez PDV-a za 11 meseci ukupno - novi v.d. direktora u julu 2016. je **raskinuo ovaj ugovor**.
- **Kanal 9** doo Novi Sad jednom mesečno 30 minuta i jednom mesečno minut u informativnom programu 1,1 milion (11 meseci po 100.000) bez PDV-a
- **TV Most** Novi Sad jednom mesečno 30 minuta i jednom mesečno minut u informativnom programu 1,1 milion (11 meseci po 100.000) bez PDV-a - **raskinut** 30. avgusta 2016.
- **NS AS** doo jednom mesečno 30 minuta i jednom mesečno minut u informativnom programu 550.000 (11 meseci po 50.000) bez PDV-a
- **Melos doo Kraljevo** jednom mesečno 30 minuta i jednom mesečno minut u informativnom programu 1,1 milion (11 meseci po 100.000) bez PDV-a - **raskinut** u julu 2016.
- **Novosadska TV** jednom mesečno 45 minuta i jednom mesečno 2 minuta u informativnom programu 1,1 milion (11 meseci po 100.000) bez PDV-a
- **RTV Panonija** jednom mesečno 30 minuta i jednom mesečno minut u informativnom programu 550.000 (11 meseci po 50.000) bez PDV-a
- **Lokal media** doo za reklamiranje u novinama 1,8 miliona bez PDV-a

Sponzorstva, donacije, marketing u 2017:

Za reklamu i propagandu planirano je 1,8 miliona, za kliping 1 milion, za donacije 2,4 miliona.

19. JKP Toplana, Niš

Kod ovog JP je karakteristično da je sa medijima u 2015. i 2016. godini zaključivalo tipske ugovore „o praćenju aktivnosti“, kojim su se mediji obavezivali da će afirmisati osnovnu delatnost Toplane, i da će tražiti stav Toplane pre nego što objave „negativne informacije“.

Sponzorstva, donacije, marketing u 2015:

U 2015. nisu planirana sponzorstva, donacije su planirane u iznosu od 480.000, sportske aktivnosti za 800.000, a reklama i propaganda za tri miliona (povećanje od 50% u odnosu na prethodnu godinu)

JP je dostavilo **ugovore zaključene sa medijima:**

- **Zona plus** 50.000 mesečno, u 2015. plaćeno 560.000 za pojačano medijsko praćenje svih značajnijih aktivnosti JP. Pored ostalog, to uključuje gostovanja, da medij emituje priloge na zahtev toplane, da objavljuje saopštenja, da **nastupa sa stanovišta afirmacije osnovne delatnosti toplane**, da negativne informacije ne objavljuje pre nego što o tome zatraži stav toplane;
- **Kopernikus Cable Network** ugovor iz 2014. važi do februara 2015. 48.000 mesečno u 2015. plaćeno 480.000, pored ostalog uključuje gostovanja, da medij emituje priloge na zahtev toplane, da objavljuje saopštenja, da **nastupa sa stanovišta afirmacije osnovne delatnosti toplane**, da negativne informacije ne objavljuje pre nego što o tome zatraži stav toplane;
- **RTV Belle Amie** Niš mesečno 36.000 u 2015. plaćeno 698.400 od čega je 324.000 obaveza iz 2014. Pored ostalog, uključuje gostovanja, da medij emituje priloge na zahtev toplane, da objavljuje saopštenja, da **nastupa sa stanovišta afirmacije osnovne delatnosti toplane**, da negativne informacije ne objavljuje pre nego što o tome zatraži stav toplane;
- **Narodne novine** mesečno 60.000, plaćeno u 2015. 1.169.220 od čega je 326.670 iz 2014. –pored ostalog uključuje da dostavlja 10 primeraka novina, da objavljuje saopštenja, da **nastupa sa stanovišta afirmacije osnovne delatnosti toplane**, da negativne informacije ne objavljuje pre nego što o tome zatraži stav toplane;

RTV Bum 018 ugovor 30.000 mesečno, plaćeno u 2015. godini 60.000 - da prati rad toplane preko portala www.gradskiportal018.rs i preko radija, da postavi baner koji će voditi na sajt toplane.

Ukupno je, po ovim ugovorima, isplaćeno 2.967.620.

Za donacije je potrošeno oko 236.000, najveća pojedinačna bila je za DRS „Palilula" opremanje prostora 50.000,00

Sponzorstva, donacije, marketing u 2016:

U izveštaju se navodi da u skladu sa finansijskim mogućnostima i racionalizacijom troškova pokušavaju da pomognu aktivnosti koje su od značaja udruženjima, klubovima, izdavačima, čiji su ciljevi visoka dostignuća u oblastima koja su značajna kako za pojedince, tako i za grad Niš. Ovde se postavlja pitanje zbog čega JP Toplana pomaže ono što je "od značaja" za Niš, umesto da brigu o Gradu ostavi svom osnivaču, a da se, eventualno, posveti podršci aktivnostima koje su od značaja za oblast delovanja Toplane. Međutim, treba primetiti da su u svakom slučaju, donacije ponovo bile u relativno malim iznosima (ukupno 266.800 dinara) i da je najveća pojedinačna 50.000 (KUD Abrašević učešće na festivalu folklor; FK Kopernikus Železničar učešće na međunarodnom turniru; KK"Čegar" Niš pokriće troškova terapije dece sa invaliditetom).

Za reklamu i propagandu je, prema tromesečnom izveštaju potrošeno 3.059.800,04, dok se u GPP za 2017. navodi da je u prethodnoj godini potrošeno 2.861.760.

JP je dostavilo ugovore sa medjima:

- **RTV Belle Amie** Niš mesečno 50.000 (plus PDV na teret Toplane) 11 meseci;
- **Kopernikus cable network** 9. decembar 2015, **na zahtev TV za produženje ugovora** – 40.000 mesečno (plus PDV – 48.000) na 12 meseci;
- **Zona plus** 50.000 mesečno sa PDV-om na 12 meseci;
- **Niška televizija NTV** 35.000 mesečno (plus PDV- 42.000) na 11 meseci;

Predmet ugovora je „pojačano medijsko praćenje značajnih aktivnosti Toplane“. Navedenim ugovorima **RTVBelle Amie, Kopernikus cable network, Zona plus i Niška televizija** obavezuju da „obezbede informativnu prezentaciju“ JP gostovanjima i praćenjem aktivnosti. Pored ostalog, u obavezi su da savesno i blagovremeno obavestavaju gledaoce o svim značajnim aktivnostima Toplane; da **emituju priloge u odgovarajućim terminima, u skladu sa programskom šemom, na zahtev Toplane**; da omoguće gostovanja predstavnika Toplane u odgovarajućim emisijama, u dogovoru sa Toplanom; da objavljuju pisana saopštenja Toplane; da za sve vreme trajanja ugovora **nastupaju sa stanovišta afirmacije osnovne delatnosti toplane**, da negativne informacije ne objavljuju pre nego što o tome zatraže stav Toplane;

- **Narodne novine** mesečno 66.000 (sa PDV-om) 11 meseci. Narodne novine su, pored ostalog, u obavezi da savesno i blagovremeno obavestavaju čitaoce o svim značajnim aktivnostima Toplane; da objavljuju pisana saopštenja Toplane; da za sve vreme trajanja ugovora **nastupaju sa stanovišta afirmacije osnovne delatnosti toplane**, da negativne informacije ne objavljuju pre nego što o tome zatraže stav Toplane; Pored ostalog uključuje da dostavlja 10 primeraka novina;
- **RTV Bum 018** ugovor 30.000 mesečno, na 11 meseci. Obavezuje se RTV Bum 018 da prati rad toplane preko portala www.gradskiportal018.rs i preko radija, kako bi se javnost obavestila o aktivnostima JKP Toplana i to putem informacija na radijskom programu i putem banera Gradske toplane koji stoji na Gradskom portalu 018.

U gotovo svim ugovorima (izuzev sa RTV Bum 018) jei obaveza da mediji u toku grejne sezone plasiraju servisne informacije od značaja za korisnike u prvoj narednoj informativnoj emisiji po dobijanju informacije, da isprate konferencije za novinare Toplane i plasiraju informacije iz Toplane verodostojno, bez iznošenja ličnih stavova i mišljenja novinara.

Sponzorstva, donacije, marketing u 2017:

Za donacije planirano je 200.000, a za **reklamu i propagandu 500.000, što je značajno manji iznos nego prethodnih godina.**

U prvom kvartalu nije realizovano „zbog velikog trošenja energenata i ugrožene likvidnosti“. JP do 20. juna 2017. nije zaključivalo ugovore sa medijskim kućama.

20. JKP „Paraćin“

Sponzorstva, donacije, marketing u 2015:

U 2015. godini nisu planirani izdaci za sponzorstva, donacije niti za reklamu i propagandu.

Iz JP su dostavljeni ugovori zaključeni u 2015. u vezi sa reklamom, propagandom i oglašavanjem:

- Azut media doo Beograd za baner u telefonskom imeniku Srbije moja-delatnost.rs 16.900 dinara
- Službeni glasnik za objavljivanje jednog oglasa o davanju u zakup poslovnog prostora čiji je korisnik JKP 19.750 dinara

Sponzorstva, donacije, marketing u 2016:

U 2016. godini nisu planirani izdaci za sponzorstva, donacije, niti za reklamu i propagandu.

Sponzorstva, donacije, marketing u 2017:

U 2017. nisu planirana sredstva za reklamu i propagandu. Iz GPP za 2017. se ne vidi realizacija u 2016. Godini, niti se vidi za subvencije i donacije. Može se pretpostaviti da izdaci nisu planirani, s obzirom na to da se JP finansira iz budžeta.

21. JP „Ingas“, Indija

Sponzorstva, donacije, marketing u 2015:

Prema podacima iz godišnjeg plana za 2016. godinu, u prethodnoj (2015. godini) je realizovano:

- sponzorstvo 0
- donacije 347.666
- humanitarne aktivnosti 398.820
- sportske 2.214.000
- reklama i propaganda 503.300

Među nabavkama na koje se ZoJN ne primenjuje navode se sledeći zibrni iznosi:

- oglasi TV 290.000
- oglasi radio 194.000
- oglasi štampa: 69.000

JP je dostavilo sledeće **ugovore sa medijima:**

- **Mega doo** ustupa radio program za sve vrste obaveštenja, medijskih akcija i gostovanja predstavnika Ingasa za 15.000 neto mesečno, za prvih šest meseci (bez PDV-a)
- **RTV Indija** istovetan ugovor kao sa Mega doo, samo je iznos 30.000 mesečno.

Donacije su dodeljivane u pojedinačnim iznosima do 50.000 dinara. Mreža mladih lidera dobila je dve donacije (ukupno 63.000), kao i Omladinski klub Indija (ukupno 70.000).

Zanimljivo je da se većina izdataka za sportske aktivnosti ne odnose na sportske aktivnosti zaposlenih u JP, već praktično na donacije sportskim savezima, klubovima i organizacijama. Ovakvo tumačenje bi moglo da znači da bi i velika JP, koja raspoložu sa znatno većim budžetima, mogla da zaobiđu ograničenja za sponzorstva i donacije, postavljena Vladinim smernicama, te da pomažu klubove i saveze kroz izdatke za "sportske aktivnosti" .

Naime, JP Ingas je u 2015. godini imao pet pojedinačnih izdataka između 180.000 i 500.000 za Savez sportova Indija, ukupno u iznosu od 1.630.000. Takođe, među izdatke za sportske aktivnosti spadaju i dva za Atletski klub (ukupno 40.000), dva za Savez sportova invalida (20.000) i dva za sindikat za radničke sportske igre (200.000).

Sponzorstva, donacije, marketing u 2016:

Donacije su planirane u iznosu od 350.000, realizovano je 395.000 - najviše za sindikat. Za reklamu i propagandu je planirano 360.000 (potrošeno 311.300), a pod sportskim aktivnostima (planirano 600.000) ponovo su se podrazumevale donacije sportskim klubovima.

JP je dostavilo ugovore sa medijima u 2016. godini:

- ugovor sa MEGA doo na 11 meseci, za 10.000 mesečno (bez PDV-a)
- ugovor sa RTV Indija na 11 meseci 15.000 mesečno (bez PDV-a)

Sponzorstva, donacije, marketing u 2017:

JP je dostavilo GPP za 2017. bez pratećih tabela, a u narativnom delu plana nije bilo reči o sredstvima za posebnu namenu (sponzorstva, donacije, reklame, sportske aktivnosti).

Iz kvartalnog izveštaja za 1. kvartal 2017. vidi se da nije bilo izdataka za sponzorstva u 2016. i da nisu planirani za 2017. godinu. Za reklamu i propagandu planirano je 360.000, a donacije sportskim klubovima se i dalje vode kao sportske aktivnosti . U prvom kvartalu su realizovane i donacije u iznosima između 10.000 i 15.000 za sindikat, penzionere, crkve, škole.

22. JP „Turistički centar Grada Zrenjanina“

Sponzorstva, donacije, marketing u 2015:

Programom poslovanja za 2015 planirano je 800.000 za usluge informisanja, a izmenama GPP je taj iznos povećan na 1.214.000.

TS je dobila ugovor sa Linea electronics KTV Marketing na 25.000 mesečno (za četiri priloga mesečno), DOO Santos - commerce na 24.000 mesečno (za medijsko praćenje), sa "ZIPORTAL" agencijom na 10.000 mesečno (za redovno informisanje javnosti o radu i svim aktivnostima naručioca, sa posebnim osvrtom na dešavanja na kupalištu "Pesquera").

Sponzorstva, donacije, marketing u 2016:

Programom poslovanja za 2016. predviđeno je 1.882.000 za usluge informisanja, nisu planirani troškovi za sponzorstva niti donacije.

U novembru 2016. godine ovo JP je likvidirano zbog usklađivanja sa izmenama Zakona o budžetskom sistemu, koje se tiču položaja direktnih i indirektnih budžetskih korisnika. Umesto JP Turistički centar osnovana je Turistička organizacija.

23. JP „Direkcija za urbanizam“, Kragujevac

Sponzorstva, donacije, marketing u 2015:

Godišnjim programom za 2015. godinu nisu planirane nabavke medijskih usluga, dok je za reklamu i propagandu planirano 50.000. U GPP za 2016. (i u kvartalnim za 2016.) stoji da je za reklamu i propagandu u 2015. realizovano 33.921 dinar. Međutim, u kvartalnim izveštajima za 2015. stoji da nije bilo troškova za reklamu i propagandu. JP je na zahtev za dostavljanje ugovora odgovorilo da u 2015. godini nisu imali oglašavanje, poslove marketinga, sponzorstva i donacije.

Sponzorstva, donacije, marketing u 2016:

U GPP za 2016. stoji da je reklama i propaganda za 2016. planirana u iznosu od 50.000. Nema podataka da je bilo izdataka u 2016. godini.

Sponzorstva, donacije, marketing u 2017:

Nisu planirani izdaci za sponzorstva, niti donacije, a za reklamu i propagandu planirano 20.000 dinara.

24. JKP „Vodovod“, Surdulica

Sponzorstva, donacije, marketing u 2015:

JP nema sajt, a na zahtev je dostavilo tromesečne izveštaje za 2015. godinu, ali ne i GPP. Prema ovim izveštajima, nisu planirana sredstva za donacije, sponzorstva, humanitarne, sportske aktivnosti niti za reklamu i propagandu za 2015.

Sponzorstva, donacije, marketing u 2016:

Ni za 2016. nisu planirani izdaci, a u planu za 2016. godinu, stoji da nije bilo realizacije u 2015. godini.

Sponzorstva, donacije, marketing u 2017:

JP nema sajt i TS nije imala uvid u plan za 2017. godinu.

25. JP „Direkcija za građevinsko zemljište i puteve“, Bosilegrad

Sponzorstva, donacije, marketing u 2015:

U dostavljenim dokumentima (godišnji plan poslovanja za 2015. i 2016. godinu) nisu prikazana sredstva posebne namene. Uočeni su visoki troškovi za usluge po ugovoru (realizacija u 2015. godini 5.053.830, plan za 2016. godinu 6.100.000).

Sponzorstva, donacije, marketing u 2016:

Nisu prikazana sredstva posebne namene u GPP.

Sponzorstva, donacije, marketing u 2017:

Ne funkcioniše sajt JP i TS nije imala uvid u planirane izdatke.

26. JP „Komunalac“ Pirot

Sponzorstva, donacije, marketing u 2015:

Za sponzorstva nisu planirani izdaci za 2015., za donacije planirano 150.000, a potrošeno 176.896. Za sportske aktivnosti potrošeno je 278.575 dinara, za reprezentaciju 503.090, a za reklamu i propagandu 599.395 dinara.

Donacije su u iznosima od 5.000 do 40.000 (Udruženje građana Ponišavlje za „Prisustvo skupštini“).

JP je dostavilo ugovore sa medijima:

- **Među dostavljenim dokumentima je i jedan za koji nije jasno da li je reč o odobrenoj donaciji. To je dopis koji je Komunalcu uputilo preduzeće Ani pres (osnivač medija Plus radio i Portal plus) - bez datuma (ili se datum ne vidi na dostavljenoj kopiji) u kome obaveštavaju da organizuju akciju Ljudi za novo vreme, afirmišu najuspešnije u oblastima privreda, vanprivreda i zdravstvo, dodeljuju priznanja i obaveštavaju direktora JKP Komunalac da je među nominovanim "kao uspešni preduzetnik koji ima viziju". Ispod dopisa je dopisano 20.000 i potpis direktora JKP.**

Postoje tri ugovora o poslovno tehničkoj saradnji sa Ani press:

- 9. februara 2015. „radi objektivnog informisanja o radu i afirmaciji potencijala u zemlji“ ugovor za celu 2015. - da uredi sajt na kome će postaviti i link sajta Komunalca što će doprineti dobrim kontaktima sa zainteresovanim investitorima i obavezuje se da na zahtev Komunalca informiše o pitanjima od značaja za rad preduzeća u programu Plus Radija i na portalu plusonline.rs Uz to jednom mesečno jednočasovni razgovor sa direktorom, uz pitanja slušalaca i snimljene anekdote, jednočasovna emisija - razgovor sa prvim saradnicima - zamenicima, uključena u program direktora ili saradnika o aktuelnim događajima, snimanje i emitovanje spota koji afirmiše Komunalac, emitovanje svih servisnih informacija od interesa za Komunalac, sponzorstvo tačnog vremena. - 15.600 dinara mesečno u bruto iznosu.
- 8. oktobra 2015. ugovor o učešću Komunalca u finansiranju javnih glasila Plus radio, Portala Plus online u cilju realizacije projekta Eko patrola. Realizovaće emisije o zaštiti okoline, 100.000 neto ukupno.

- 8. oktobra 2015. za realizaciju projekta "Izgradnja parka kod Gradića" - od 1. marta 2015. do 31. 10. 2015. - snimanje toka radova na izgradnji parka, od početka do završetka, postavljanje video i foto materijala na Portal Plus online, razgovor sa relevantnim ljudima koji predstavljaju JP Komunalac i opštinu Pirot koji su govorili na licu mesta tokom izgradnje parka, emitovanje audio izjava u emisijama Plus radija o izgradnji parka, montaža svih video, foto materijala i tekstova na 20 diskova koji će biti dostavljeni JP po završetku radova. Projekat će afirmisati rad JP Komunalac na uređenju grada, a posebno parkova, sa akcentom na najlepši park u gradu. Ukupno 50.000 neto.

Dostavljeni su i:

Ugovor o poslovno tehničkoj saradnji sa **TV Pirot** koja se obavezuje da u informativnom programu i specijalizovanim emisijama tokom 2015. prati aktivnosti JP Komunalac (dnevno praćenje aktivnosti, izveštavanje o aktivnostima, gostovanje ovlašćenih predstavnika u emisijama i objavljivanje oglasa i saopštenja za potrebe JP Komunalac), mesečno bruto 15.000.

Ugovor o poslovno tehničkoj saradnji sa **RTV PI kanal** - saradnja obuhvata učešće u informativnom servisu, marketinško propagandne usluge, kreativno-tehničku saradnju na realizaciji, prezentaciji, promociji i stručnoj obuci kadrova. Podela posla i bliža prava i obaveze se reguliše posebnim zajedničkim planovima saradnje, 10.000 mesečno.

U ovim ugovorima je **pozitivno što nema dodatnih ograničenja** u izveštavanju kao u slučaju Toplane Niš.

Sponzorstva, donacije, marketing u 2016:

U 2016. planirane su donacije u iznosu od 160.000, a najveća pojedinačna je kotao u vrednosti 80.000 za Sabornu crkvu. Zanimljivo je da je, među donacijama i jedna donacija Domu kulture, čiji je osnivač isti kao i osnivač JP.

Reklama i propaganda planirana je u iznosu od 600.000.

JP je dostavilo ugovore zaključene sa medijima i u vezi sa oglašavanjem:

- Ugovor o poslovnoj saradnji sa **TV Pirot** - da u 2016. prati aktivnosti JKP Pirot, što obuhvata dnevno praćenje aktivnosti, izveštavanje o aktivnostima, gostovanja predstavnika JKP u emisijama, i objavljivanje oglasa i saopštenja za potrebe JP Komunalac), mesečno bruto 15.000.
- Agencija za verb portale i novinske delatnosti **Pina NC** da prikupi informacije, uradi dizajn, prelomi i štampu **1.800 primeraka informatora** 33 dinara po komadu za ukupno 59.940 dinara
- Projekat Lepši i čistiji Pirot - Pirot grad cveća sa **Ani pres Plus radio 010** da stimulišu svest građana o potrebi očuvanja životne sredine i da prikupe video materijal o uređenju kompleksa parkova i dostave video zapis JKP na 20 CD-a za 100.000 dinara

- Ugovor o poslovno tehničkoj saradnji sa **Ani pres kao osnivača radio stanice Plus radio 010** i portala www.plusonline010.rs i android aplikacije za mobilne telefone, "**učešće Komunalca u finansiranju Ani presu cilju objektivnog informisanja u radu i afirmaciji potencijala u zemlji**". Obavezuje se da na zahtev Komunalca informiše o pitanjima od značaja za rad preduzeća u programu radija i na portalu. Predložena je i realizacija sledećih programskih sadržaja: jednom mesečno jednočasovni razgovor sa direktorom, uz pitanja slušalaca i snimljene anekste, jednočasovna emisija - razgovor sa prvim saradnicima - zamenicima, uključanja u program direktora ili saradnika o aktuelnim događajima, uključenje u jutarnji program direktora ili saradnika iz svih oblasti rada preduzeća, snimanje i emitovanje spota koji afirmiše Komunalac, emitovanje svih servisnih informacija od interesa za Komunalac i informativna emisija u kojoj će se emitovati prilozi o radu Komunalca. Zauzvrat da učestvuje Komunalac u finansiranju programskih zamisli sa **15.600 dinara mesečno u bruto iznosu**.
- Ugovor o poslovno tehničkoj saradnik sa **RTV Pi kanal** - saradnja obuhvata učešće u informativnom servisu, marketinško propagandne usluge, kreativno-tehnička saradnja na realizaciji, prezentaciji, promociji i stručnoj obuci kadrova. Podela posla i bliža prava i obaveze se regulišu posebnim zajedničkim planovima saradnje, 10.000 neto mesečno.

Sponzorstva, donacije, marketing u 2017:

U GPP za 2017. godinu nema podataka o planiranim izdacima za sponzorstva, donacije i marketing.

27. JKP Napredak Sokobanja

Sponzorstva, donacije, marketing u 2015:

Prema izveštaju, u 2015. godini nije bilo troškova za sponzorstva, donacije niti reklamu i propagandu. U odgovoru na zahtev TS da dostave ugovore, JKP Napredak je navelo da nemaju sredstva predviđena za sponzorstva i donacije i da u toku 2015. godini JKP nije sklopilo ni jedan ugovor u vezi sa oglašavanjem, poslovima sponzorstva i marketinga. Oglašava se isključivo preko lokalne RTV Soko – gde se objavljuju servisne informacije, a ugovor sa RTV Soko je sklopila opština Sokobanja.

Sponzorstva, donacije, marketing u 2016:

Prema tromesečnom izveštaju za poslednji kvartal 2016. godine nije bilo troškova za sponzorstva, donacije niti reklamu i propagandu. U GPP za 2017. navodi se, međutim, da je u 2016. godini potrošeno 116.000 za reklamu i propagandu.

Sponzorstva, donacije, marketing u 2017:

Prema GPP za 2017. predviđeno je 116.000 za reklamu i propagandu.

28. JKP Gradska toplana Novi Pazar

Sponzorstva, donacije, marketing u 2015:

Ovo JP nema sajt. Na zahtev da dostave tromesečne izveštaje i GPP dostavili odgovor da nemaju sajt, da je „program rada za 2015. i 2016. objavljen na sajtu Grada (*što nije tačno*), a izveštaj o radu za 2015. nije usvojen jer je skupština raspuštena" te da se sve vezano za finansije može naći na stranicama APR-a (*što takođe nije tačno*). U odgovoru su takođe naveli: „Sva dokumenta koja Vas zanimaju možete dobiti na uvid, a kopiranje možete vršiti o svom trošku". TS je podnela žalbu Povereniku. Na zahtev da dostave ugovore o oglašavanju, marketingu, sponzorstvima i donacijama, odgovorili su da nisu imali „ništa u vezi sa poslovima marketinga, sponzorstvima i donacijama tokom 2015. godine"

Sponzorstva, donacije, marketing u 2016:

Na zahtev da dostave ugovore o oglašavanju, sponzorstvima i donacijama odgovorili da ne poseduju tražene informacije i ugovore zaključene u 2016. godini i nisu u mogućnosti da ih proslede.

Sponzorstva, donacije, marketing u 2017:

JP nema sajt i nisu dostupni podaci o planiranim rashodima.

29. Javno preduzeće Zoološki vrt Jagodina

Sponzorstva, donacije, marketing u 2015:

Na sajtu JP, kao i osnivača nema bilo kakvih podataka o poslovanju ovog JP. Na zahtev su dostavili sledeće ugovore:

- Naše novine doo 21.600 oglas za prikupljanje ponuda za izdavanje prostora u zakup
- Azut media doo 10.200 za Moja delatnost 1-2
- 011 info doo 13.680 za oglašavanje na sajtu

Sponzorstva, donacije, marketing u 2016:

Prema tabeli iz izveštaja za 4. kvartal koji je JP dostavilo nije bilo subvencija niti donacija, a za reklamu i propagandu potrošeno je 80.072 dinara.

Po zahtevu su dostavili samo ugovor sa firmom 011info.com na 11.400 plus PDV za oglašavanje na web sajtu www.381info.com

Sponzorstva, donacije, marketing u 2017:

Nema dostupnih podataka.

30 . JP „Subotica-trans“ Subotica

Sponzorstva, donacije, marketing u 2015:

I u ovom JP su planirani troškovi za sponzorstva, donacije, humanitarne aktivnosti, „sportske i slične aktivnosti“ umanjene linearno u 2015. za 40% u odnosu na prethodnu godinu, a u skladu sa Uputstvom Vlade Srbije za izradu godišnjih programa poslovanja za 2015. godinu. Planirano je 180.000 za sponzorstva, 90.000 za donacije, 150.000 za humanitarne i 720.000 za sportske aktivnosti. Iznos za reklamu i propagandu ostao je nepromenjen 650.000.

Prema **obrazloženju** iz GPP, **sponzorstva** se daju radi sponzorisanja razvoja vrhunskog sporta na teritoriji opštine Subotica i sponzorisanja određenih sportista - radnika Preduzeća; **Donacije** - za rad kulturno - umetničkih i sportskih društava; **Humanitarne aktivnosti** - pružanje pomoći za rad humanitarnih organizacija (Crveni krst, Ustanova za smeštaj i brigu o deci i sl.); **Sportske i slične aktivnosti** – za finansiranje rada sportskih udruženja radnika JP „Subotica-trans“ i finansiranje učešća radnika preduzeća na raznim sportskim takmičenjima radnika srodnih preduzeća; **Reklama i propaganda** - za objavljivanje u sredstvima javnog informisanja (radio, TV, novine) informacija vezanih za rad preduzeća, objavljivanje promena reda vožnje, uvođenje novih linija ili polazaka, informacija iz oblasti turističke delatnosti, štampanje propagandnog i reklamnog materijala i drugo.

Među realizovanim sponzorstvima i donacijama su:

Sponzorstva

- Noah agency⁴² razvoj web sajt subotica.info 126.000
- Spartak marketing 50.000

Donacije

- Noah agency marketing 45.500 primalac donacije nema obavezu protivnagnade - na sedam meseci
- Rotari klub dobrotvorne svrhe 10.500 - dostavljen ugovor
- SKC Sveti Sava dečiji hor 15.832 - dostavljen ugovor o donaciji

Ugovori sa medijima:

- sa **Akord doo** na 15.000 ugovor o reklamnom oglašavanju novembar 2014. za novogodišnji paket na Prvom radiju Akord doo i u februaru 2015., tri meseca unapred za oglašavanje za 25.272 dinara
- januar 2015. ugovor o poslovno tehničkoj saradnji sa **Subotičkim novinama marketing doo** za „korišćenje usluga u nedeljniku Subotičke novine“ u cilju što potpunije i sveobuhvatnije promocije delatnosti JP Subotica trans. Izvršilac usluga se obavezuje da će u Subotičkim novinama putem novinskih članaka, reportaža i vesti pružiti objektivno informisanje subotičke javnosti o radu i drugim aktivnostima vezanim za rad JP, 15.000 mesečno.
- ugovor o poslovnoj saradnji sa **Noah Agency** primenjuje se od juna do kraja decembra 2015. - medijska reklama na sajtu **www.subotica.info**, 8.500 mesečno.

⁴² Pun naziv Noah Agency je Nikola Tumbas PR Fotografiska radnja Noah Agency

- jun 2015. sa **Sucom Media** za oglasni prostor na sajtu **subotica.com** - baner, redovne objave izmena u redu vožnje u okviru informativnog sadržaja sajta, praćenje aktuelnosti u vezi sa JP, fotografisanje i ustupanje na korišćenje i objava fotografija na sajtu, za dvosmernu komunikaciju sa nadležnima u JP usmerenom na potencijalno rešavanje problema građana, a čija nadležnost spada u okvire delatnosti JP, promovisanje turističke agencije Subotica trans, korišćenje resursa socijalnih mreža i plaćanje objava u cilju postizanja još veće vidljivosti, 250.000 dinara za godinu dana.
- u oktobru 2014. na godinu dana sa **Florom doo** za reklamni prostor - 26 objava 8,5 cm x 3 stupca za 5.769 + PDV po objavi, a zauzvrat reklamni prostori u dva autobusa za 180.000. Isti ugovor decembar 2015. „razmena reklama" u vrednosti 36.000 za godinu dana.
- april 2015. ugovor o poslovnoj saradnji sa **Het Nap** po 40.000 - jedni drugima izdaju reklamne površine na godinu dana.
- decembar 2015. ugovor o poslovnoj saradnji sa **FK Bačka 1901** od 1. januara 2016. - reklamna tabla za Subotica trans pored terena za 34.760 dinara.
- Ugovor o **sponzorstvu** sa Noah Agency za sajt **subotica.info** u interesu daljeg razvoja sajta 20.000 mesečno, dok se korisnik obavezao da pominje i ističe ime sponzora u kontaktima sa medijima i javnim nastupima pred sredstvima informisanja- na sedam meseci.
- u septembru 2015. ugovor o poslovnoj saradnji sa **Kik boks klubom Gladijator Spartak** od 29.9.2015. da Subotica trans obezbedi sredstva za unapređenje sporta na teritoriji Subotice (kik boks, bodi bilding, džudo, boks, rvanje), dok se korisnik obavezao da pominje i ističe ime sponzora u kontaktima sa medijima i javnim nastupima pred sredstvima informisanja- ugovor na tri meseca 50.000. na ime sponzorstva i 150.000 na ime sportskih aktivnosti.

Sponzorstva, donacije, marketing u 2016:

Prema GPP za 2016. godinu i u skladu sa smernicama Vlade planirani su identični troškovi kao za 2015. godinu: 180.000 za sponzorstva, 90.000 za donacije, 150.000 za humanitarne, 720.000 za sportske aktivnosti i za reklamu i propagandu 650.000 dinara. I obrazloženje planiranih troškova je identično kao u prethodnoj godini.

Ugovori u 2016. koji su dostavljeni TS:

- Poslovno tehnička saradnja sa **Subotičkim novinama marketing doo** iz januara 2016. za „korišćenje usluga u nedeljniku Subotičke novine" u cilju što potpunije i sveobuhvatnije promocije delatnosti JP Subotica trans odnosno aktivnostima vezanim za rad Turističke organizacije. Izvršilac usluga se obavezuje da će u Subotičkim novinama putem novinskih članaka, reportaža i vesti pružiti objektivno informisanje subotičke javnosti o radu i drugim aktivnostima vezanim za rad JP i obezbediti dva primerka novina svakog petka, 15.000 mesečno.
- Ugovor o poslovnoj saradnji sa **Flora doo** iz decembra 2015. godine za reklamni prostor u listu Vojvođanska svaštara - 26 objava 8,5 cm x 3 stupca za godinu dana 36.000, Subotica trans obezbeđuje reklamne površine na dva autobusa po ceni od 36.000 dinara. Zaključili su i u novembru 2016 ugovor za 2017. godinu isti kao za 2016.

Sponzorstva u 2016:

- Karate klub "Empi" SU marketing 80,000.00;
- Hokej.klub "Spartak" marketing 100,000.00;

Najveće donacije u 2016. bile su za KK "Bajmok" marketing 20,000.00 i Karate klub "Empi" SU marketing 24,000.00.

Sponzorstva, donacije, marketing u 2017:

Za sponzorstvo i donacije u 2017. godini JP ne planira izdatke jer koristi sredstva iz budžeta za finansiranje tekućeg poslovanja. Za sportske i slične aktivnosti –za finansiranje rada sportskih udruženja radnika JP „Subotica-trans” i finansiranje učešća radnika preduzeća na raznim sportskim takmičenjima radnika srodnih preduzeća predviđeno je 720.000. Za reklamu i propagandu - za objavljivanje u sredstvima javnog informisanja (radio, TV, novine) informacija vezanih za rad preduzeća, objavljivanje promena reda vožnje, uvođenje novih linija ili polazaka, informacija iz oblasti turističke delatnosti, štampanje propagandnog i reklamnog materijala i drugo, predviđeno je 650.000.

Preporuke za unapređenje propisa i prakse rada javnih preduzeća

Direktori

Vlada treba da **otkloni nelogičnosti iz uredbe na osnovu koje se biraju direktori**, u skladu sa ranije dostavljenim predlozima TS (da se proverava poznavanje svih oblasti rada javnog preduzeća, da negativna ocena iz poznavanja bitnih pitanja bude razlog za eliminaciju kandidata, da se precizira šta se smatra relevantnim iskustvom, da se provere znanja povežu sa programima rada javnih preduzeća, da se dodatno obrazovanje i godine iskustva vrednuju srazmerno značaju, da se pisane provere znanja postave kao pravilo);

Vlada bi trebalo da **usvoji podzakonski akt na osnovu kojeg bi se utvrdile stimulacije za stručno i uspešno obavljanje poslova** direktora javnih preduzeća. Kriterijumi za dodelu stimulacija bi trebalo da se uključe ne samo ostvarivanje planiranih finansijskih rezultata, već i ostvarivanje uloge zbog koje je javno preduzeće osnovano (zadovoljavanje određenih potreba građana);

Izmenama Zakona o javnim preduzećima bi trebalo **ograničiti trajanje „v. d. stanja“**, određivanjem maksimalnog vremena koje sme da protekne između razrešenja direktora i okončanja konkursa za izbor novog;

Izmenama Zakona o javnim preduzećima predvideti obavezu da se **svi podaci koji su od značaja** za ocenu zakonitosti procesa izbora direktora i utemeljenosti odluke o izboru **učine javnim**, kako na sajtu javnog preduzeća, tako i na sajtu osnivača. I pre promene Zakona, treba uspostaviti ovu praksu;

Okončati na zakonit način **konkurse raspisane prethodnih godina** (2013. i kasnije) i objaviti njihov ishod, a u slučaju obustave konkursa i jasne razloge za to;

Svaki novi konkurs organizovati efikasno, propratiti ga **kampanjom koja će da ohrabri kvalitetne kandidate da se prijave**, a javnost i kandidate pravovremeno obavestiti o svim bitnim pitanjima;

Vlada i drugi osnivači javnih preduzeća, političari, ali i mediji treba **da prekinu praksu promovisanja vršilaca direktora javnih preduzeća**. Naročito su sporne situacije kada se jedan vršilac dužnosti menja drugim bez obrazloženja, a to se predstavlja kao funkcionisanje sistema odgovornosti;

Nadzorni odbori

Izmenama Zakona o javnim preduzećima, autentičnim tumačenjem Narodne skupštine ili mišljenjem Ministarstva privrede **precizirati šta će se smatrati „iskustvom u oblasti poslovanja javnog preduzeća“**, što je jedan od uslova za izbor članova nadzornih odbora. Uslov bi trebalo da se odnosi na prevashodne delatnosti JP;

Razmotriti mogućnost **uvećanja nadoknada članovima NO u slučaju ostvarivanja dobrih rezultata, a naročito u slučaju dokazano uspešnog nadzora nad radom direktora** (npr. otkriveni ili sprečeni značajni propusti i štete), budući da aktuelni nivo (prosečna zarada) nije u skladu sa odgovornošću i stručnošću koja se zahteva;

Afirmisati **ulogu uzbunjivača i drugih kontrolnih mehanizama** unutar javnih preduzeća i njihovu vezu sa nadzornim odborom;

Izvršiti analizu rezultata rada nadzornih odbora i **preispitati njihovu ulogu** pri sledećoj izmeni Zakona o javnim preduzećima. Naročito je bitno naglasiti da njihova uloga **nije samo praćenje finansijskih rezultata, već ostvarivanje primarne uloge JP** u zadovoljavanju potreba građana;

Preispitati **uslove za izbor članova nadzornih odbora, postaviti ih tako da obuhvate širi dijapazon stručnosti** (npr. da najmanje jedan član poznaje svaku oblast poslovanja JP, najmanje jedan korporativno upravljanje, da svi imaju iskustvo u upravljanju ili nadzoru, da svi moraju da pohađaju obuke) i zatim izvršiti izbor novih nadzornih odbora u svim preduzećima;

Osnivači treba **da preispitaju ispunjenost uslova** za članove nadzornih odbora JP, da objave podatke koji dokazuju kvalifikovanost i da razreše članove koji ne ispunjavaju uslove;

Transparentnost

Vlada, drugi osnivači javnih preduzeća, resorna ministarstva, novoosnovana Vladina Kancelarija za informacione tehnologije i elektronsku upravu treba da utiču na to da **sva javna preduzeća naprave internet prezentacije, da na njima objave sve obavezne podatke** iz Zakona o javnim preduzećima, ali i druge informacije potrebne korisnicima njihovih usluga;

Izmenama Zakona o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja obezbediti **da sva javna preduzeća i preduzeća u državnom vlasništvu izrađuju informatore o radu** i obezbediti poštovanje ovih pravila nadzorom upravne inspekcije (sadašnji zakon), odnosno Poverenika za informacije (izmenjeni zakon);

Primeniti kaznene norme Zakona o javnim preduzećima, **naročito u vezi sa kršenjem pravila o javnosti rada**, podnošenjem zahteva za pokretanje prekršajnog postupka od strane resornog ministarstva. Primeniti i druge vrste sankcija (pokretanje postupaka za razrešenje zbog upornog kršenja pravila);

Preporučuje se lokalnim nevladinim organizacijama i medijima, kao i drugim zainteresovanim licima (građanima, odborničkim grupama, sindikatima, potencijalnim kandidatima bez „stranačke zaleđine“) da **insistiraju na objavljivanju svih dokumenata** iz izborne procedure, na što većoj transparentnosti, te da ukažu na eventualne nepravilnosti u predstojećim konkursima za izbor novih direktora lokalnih javnih preduzeća.

Oglašavanje, donacije, sponzorstva

Preispitati efekte i **nanovo definisati politiku i pravila u oblasti donacija i sponzorstava**, i to za sva javna preduzeća, a ne samo ona koja se finansiraju iz budžeta, jer je u svakom slučaju reč o preduzećima koja koriste značajne javne resurse;

Definisati i argumentovati **potrebe za marketingom javnih preduzeća**, kako na zakonskom nivou, tako i prilikom odobravanja finansijskih planova;

Urediti **detaljnije i doslednije odnose javnih preduzeća sa medijima i oglašavanje u medijima**, u okviru izmena Zakona o javnim nabavkama, Zakona o javnim preduzećima, medijskih propisa ili Zakona o oglašavanju;

Pitanju oglašavanja javnih preduzeća i preduzeća u državnom vlasništvu **posvetiti pažnju i u predstojećoj Medijskoj strategiji** (Ministarstvo kulture), uzimajući u obzir nalaze ovog i drugih relevantnih istraživanja, kao i izveštaje Saveta za borbu protiv korupcije iz 2011. i 2015;

Druga pitanja

Izmenama Zakona o javnim preduzećima **propisati**, a nakon toga i primeniti, **kazne za kršenje odredaba Zakona** o javnim preduzećima tamo gde sada nisu predviđene;

Dopunom Zakona o javnim preduzećima, **na nedvosmislen način urediti pitanje pravnih posledica neodobravanja planova rada** javnih preduzeća, kao i **odluka u čijem donošenju su učestovali direktori i članovi nadzornih odbora koji ne ispunjavaju uslove** za izbor na funkciju;

Transparentnost Srbija ovim putem izražava spremnost da u granicama svojih mogućnosti pruži pomoć u realizaciji ovih preporuka.